

Λ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ - Α. ΣΟΖΕΝ

Ελβετικό μοντέλο πολυπεριφερειακής αντί για ΔΔΟ

Το μοντέλο λύσης ΔΔΟ, 40 και πλέον ετών ήδη τείνει να εκφυλιστεί, μειώνοντας τις προσδοκίες του κόσμου για λύση. Το γεγονός αυτό οδήγησε δύο ανθρώπους που ασχολούνται ενδελεχώς με το Κυπριακό για χρόνια, να προστρέξουν σε ένα πετυχημένο μοντέλο, όπως η ελβετική πολυπεριφερειακή ομοσπονδία, να το αναπροσαρμόσουν και να το προτείνουν σε ένα σύγγραμμα-βιβλίο μικρότερο των 100 σελίδων. Πρόκειται για τον πρέσβη επί τιμή Λεωνίδα Παντελίδη και τον καθηγητή Διεθνών Σχέσεων Αχμέτ Σοζέν, οι οποίοι δούλεψαν μαζί για έναν περίπου χρόνο και παρουσιάζουν τώρα μέσω της «Κ» την πρότασή τους. **Σελ. 7**

προστρέξουν σε ένα πετυχημένο μοντέλο, όπως η ελβετική πολυπεριφερειακή ομοσπονδία, να το αναπροσαρμόσουν και να το προτείνουν σε ένα σύγγραμμα-βιβλίο μικρότερο των 100 σελίδων. Πρόκειται για τον πρέσβη επί τιμή Λεωνίδα Παντελίδη και τον καθηγητή Διεθνών Σχέσεων Αχμέτ Σοζέν, οι οποίοι δούλεψαν μαζί για έναν περίπου χρόνο και παρουσιάζουν τώρα μέσω της «Κ» την πρότασή τους. **Σελ. 7**

ΕΡΣΙΝ ΤΑΤΑΡ

Η ομοσπονδία είναι μια παγίδα

Λίγους μήνες μετά την ανάδειξη του στην ηγεσία της τ/κ Δεξιάς, ο Ερσίν Τατάρ θέτει επί τάπητος μέσω συνέντευξής του στην «Κ» την απόρριψη της ομοσπονδιακής λύσης και εστιάζει στο μοντέλο των δύο κρατών. Εφόσον στοχεύουμε σε βιώσιμη λύση, τότε πρέπει να καταλήξουμε σε λύση με βάση τις υφιστάμενες πραγματικότητες. Εφόσον είμαστε Ευρωπαίοι γιατί να μην υπάρχουν δύο κράτη υπό τη σκέπη της Ε.Ε.; **Σελ. 9**

ΜΑΡΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Θετική η εμπλοκή ΧΑΚ στην ενέργεια

Η εμπλοκή του ΧΑΚ στην αγορά ενέργειας θα έχει πολλαπλά οφέλη για όλους τονίζει ο πρόεδρος του Χρηματιστηρίου Μαρίνος Χριστοδουλίδης. Επισημαίνει ότι η πρόταση που έχει υποβάλει το ΧΑΚ είναι εμπειροστατημένη και προσθέτει ότι μπορεί να υλοποιηθεί εντός των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν τεθεί. Το ΧΑΚ τελεί εν αναμονή των τοποθετήσεων του υπ. Ενέργειας. **Οικονομική, σελ. 4**

ΓΝΩΜΕΣ

- ✓ **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ** Σελ. 2
Πεθαίνοντας εκ των έσω
- ✓ **ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΛΕΜΟΝΑΡΗΣ** Σελ. 8
Καραμανλής ή τανκς
- ✓ **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** Σελ. 13
Το παρλιακό μέτωπο
- ✓ **ΚΩΣΤΑΣ ΙΟΥΡΔΑΝΙΔΗΣ** Σελ. 13
Δεν θα συγχάσουμε
- ✓ **ΛΑΡΚΟΣ ΛΑΡΚΟΥ** Σελ. 14
Η χαμένη τιμή των πρακτικών...

Ρύποι θανάτου η απειλή για την Κύπρο

Κομσιόν: 3300 θύματα σε 5 χρόνια συνδέονται με αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα

Τοξικός ο αέρας στις πόλεις, καθώς καθημερινά τα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων ξεπερνούν τα επιτρεπόμενα όρια, κυρίως τις ώρες της κυκλοφοριακής αιχμής. Τον χειρότερο αέρα αναπνέουν οι Λευκωσιώτες, με τις μετρήσεις να καταγράφουν ετήσια μέτρηση 43,6% ενώ ανώτατο επιτρεπόμενο

όριο είναι τα 40 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό (μg/m³ αέρα). Τα στοιχεία της Κομσιόν καταγράφουν 3300 πρόωρους θανάτους σε διάστημα πέντε χρόνων σε όλη την Κύπρο, οι οποίοι συνδέονται με τα υψηλά επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα. Τα αιωρούμενα σωματίδια

με τη σειρά τους οφείλονται κατά 33% στους ρύπους από τις μεταφορές. Είναι γι' αυτό που η Ε.Ε. υπογραμμίζει την ανάγκη λήψης μέτρων και υιοθέτησης φορολογιών που θα λειτουργήσουν αποτρεπτικά στην αγορά ρυπογόνων οχημάτων. Κάτι τέτοιο ισχύει στην περίπτωση της Νορβηγίας. Όχι όμως

και στην Κύπρο, όπου η κυβερνητική απραξία μοιάζει με συνενοχή. Δύο νομοσχέδια, για τον φόρο κατανάλωσης και τα τέλη κυκλοφορίας, εκκρεμούν στη Βουλή, και δεν προχωρούν λόγω αντιδράσεων από εισαγωγείς αυτοκινήτων. Αύριο συζητούνται ξανά στην Επ. Οικονομικών. **Σελ. 8**

Η κρίση των εφημερίδων απειλή για τη δημοκρατία

Μελέτη για το μέλλον των έντυπων ΜΜΕ στη Βρετανία παρήγγειλε στη διακεκριμένη επί 30 χρόνια για τα ρεπορτάζ και τις αναλύσεις της από τις στήλες του Guardian, των Times, του Economist και του BBC, Φράνσις Κέρνκρος (με τα γυαλιά) και την ομάδα της, η Τερέζα Μεί, κρίνοντας ότι η κρίση των εφημερίδων συνιστά «απειλή για την ίδια τη Δημοκρατία». Από την έκθεση προκύπτει ότι τη δεκαετία 2007-2017, οι βρετανικές εφημερίδες έχασαν το 50% των αναγνωστών τους. Η πλειονότητα των πολιτών ενημερώνεται κυρίως από το Διαδίκτυο, με το ποσοστό να φτάνει το 90% για τους νέους 18-24 ετών. Υπάρχουν όμως και έντυπα που το γυρίζουν το παιχνίδι. **Σελ. 22**

Ερωτήματα για το χαμένο πρακτικό

Πλήγμα, λένε διπλωμάτες

Ως πλήγμα στην αξιοπιστία των Η.Ε. και άρα της διαδικασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη στο Κυπριακό, αναγινώσκουν διπλωμάτες τα όσα συνέβησαν με την απώλεια του πρακτικού της 4ης Ιουλίου. Καταγράφονται τα γεγονότα, το πώς φτάσαμε στο σήμερα και τα ερωτήματα. **Σελ. 6**

Πόλυς - Κληρίδης απασφάλισαν

Διαφθορά βλέπει η GRECO

Σύμφωνα με εκτίμηση της επιτροπής GRECO η υπόθεση Μύρωνα Νικολάτου με τα αξιόγραφα της κόρης και της αδελφής του είναι καθαρή υπόθεση διαφθοράς. Την Παρασκευή γενικός εισαγγελέας και Πολυβίου απασφάλισαν εντός της δικαστικής αίθουσας με εκατέρωθεν βολές. **Σελ. 3**

Με 15ετές στις αγορές την Τρίτη

Επιτόκιο 1,90%-3,00% - Αύριο αναμένονται οι ανακοινώσεις

Στην έκδοση του μεγαλύτερου ομολόγου στην ιστορία της αναμένεται να εκδώσει η Κύπρος για να αντλήσει ποσό ενός δισεκατομμυρίου ευρώ. Αύριο αναμένεται να γίνουν οι ανακοινώσεις για ομόλογο δεκαπενταετούς διάρκειας και την επομένη θα ανοίξει το βιβλίο προσφορών. Το επιτόκιο σύμφωνα με αναλυτές θα

κυμανθεί στο 2,90% - 3,00%, ποσοστό που όπως αναφέρουν, θα είναι σίγουρα όχι φθηνό, αλλά τουλάχιστον θα είναι «δίκαιο». Ωστόσο, για να βγει η Κύπρος με 15ετή δανεισμό στις αγορές, οι ίδιοι αναλυτές σημειώνουν ότι οι επενδυτές την αξιολογούν πλέον με περισσότερη εμπιστοσύνη. **Οικονομική, σελ. 3**

Ενα ψηφοδέλτιο, πολλές φουρτούνες

Οι υποψήφιοι του ΔΗΣΥ πάλι μονοπώλησαν το ενδιαφέρον

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θέλησε να καταρτίσει ένα δυνατό ψηφοδέλτιο που θα του αποφέρει μία συντριπτική νίκη στις ευρωεκλογές. Νίκη που θα ενισχύσει το προεδρικό προφίλ του σε μία κρίσιμη περίοδο. Όπως όμως και το 2013, ο δρόμος για τον καταρτισμό του ψηφοδελτίου δεν ήταν στρωμένος με ροδοπέταλα, αλλά με δυσάρεστες

ανατροπές και δυσκολίες. Η άρνηση της Στέλλας Κυριακίδου να κατέλθει στο ψηφοδέλτιο έφερε τριγμούς στη σχέση τους. Το παρασκήνιο της υποψηφιότητας της Άννας Βίσση και ο σάλος που προκάλεσε στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, τον έκανε να χάσει την ψυχραιμία του, ανοίγοντας μέτωπο ακόμα και με τα ΜΜΕ. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Μας σκοτώνουν

Προκαλούν τουλάχιστον συγκλονισμό τα στοιχεία για την απώλεια ανθρώπινων ζωών στην Κύπρο που συνδέονται με τα υψηλά επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και όχι μόνο κρούουν τον κώδωνα, αλλά αποδεικνύουν στην πράξη πως απαιτείται συνολικότερα στροφή. Τόσο από εμάς τους ίδιους σε επίπεδο κοινωνίας που πρέπει τέτοια ζητήματα να γίνουν προτεραιότητα μας, όσο και από το κράτος οι πολιτικές του οποίου σε θέματα βελτίωσης της ποιότητας του αέρα, περιβάλλοντος και άλλων συναφών ή δεν υπάρχουν ή έχουν εντελώς λάθος στόχευση. Την ώρα που χώρες όπως η Κίνα παίρνουν δραστηκές αποφάσεις ξεκινώντας από τα αυτοκίνητα. Περίπου 3300 πρόωροι θάνατοι σε διάστημα πέντε χρόνων στη χώρα μας. Διαμαρτυρηθείτε, διεκδικείστε. Τουλάχιστον για τα παιδιά!

Μαμά, το κινητό μου κατασκοπεύει!

Ο 14χρονος Γκραντ Τόμσον ανακάλυψε σφάλμα στην εφαρμογή Facetime, με αποτέλεσμα να ακούει από το κινητό του συνομιλίες φίλων του χωρίς εκείνοι να έχουν απαντήσει σε κλήση του! Με επιμονή η μητέρα του Μισέλ κατάφερε να ενημερώσει την Apple, στέλεχος της οποίας τους ανακοίνωσε ότι προβλέπεται αμοιβή για την ανακάλυψη. «Για να είμαι ειλικρινής στην αρχή δεν το πολυπίστευα», λέει η Μισέλ Τόμσον στην «Κ». Κι αυτό διότι πήρε εννέα ημέρες στην Apple να επικοινωνήσει μαζί τους. Τώρα αναμένουν την αμοιβή! **Σελ. 23**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Ντοκιμαντέρ του BBC στο Ίδρυμα Ευγενίδου

Η «Κ» είδε το εντυπωσιακό ντοκιμαντέρ του BBC για το Πλανητάριο του Ίδρυματος Ευγενίδου. Η νέα παραγωγή του βρετανικού καναλιού επικεντρώνεται στην ανεξερεύνητη πλευρά των ωκεανών. Το «Oceans: Our blue planet» θα προβάλεται στο Ίδρυμα Ευγενίδου από τις 27 Φεβρουαρίου. **Ζωή, Σελ. 1**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ξεκινάει το Φεστιβάλ Εναλλακτικού Κινηματογράφου

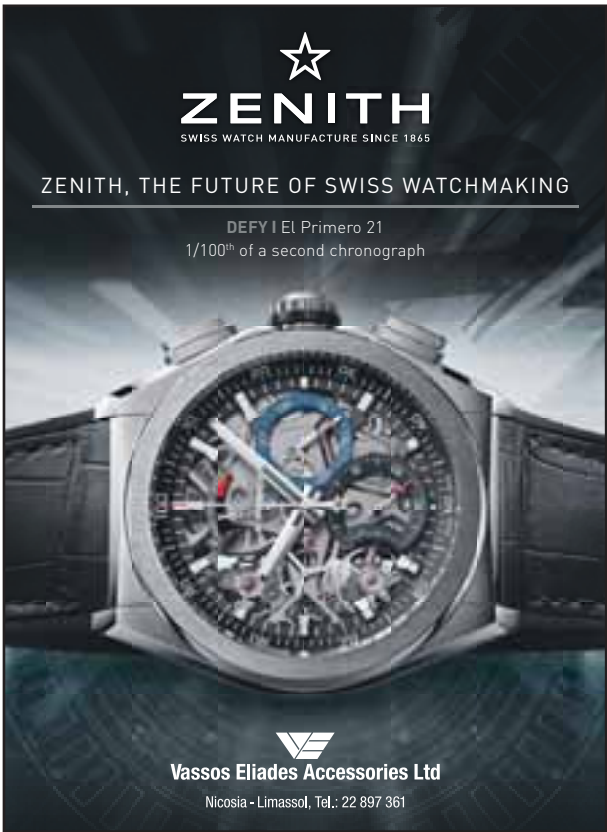
Το Φεστιβάλ Εναλλακτικού Κινηματογράφου ξεκινάει τις προβολές και τις παράλληλες δράσεις του στη Λέσχη Βιβλίου Υφαντουργείο στη Λευκωσία αύριο Δευτέρα (18/2) και στην «Κ» μιλάει ο Δώρος Δημητρίου, ένας εκ των διοργανωτών και υπεύθυνος του προγράμματος. **Ζωή, σελ. 4**

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Τώρα έχουμε και τα «deepfake news»

Τα deepfake βίντεο μπορεί να προκαλέσουν από τη σύρραξη κοινωνικών ομάδων μέχρι την επαγγελματική καταστροφή. Δύο Αμερικάνοι με τη μελέτη «Deep Fakes: μία επικείμενη πρόκληση για την ιδιωτικότητα, τη Δημοκρατία και την Εθνική Ασφάλεια», ερευνούν το καινοφανές αυτό ζήτημα. **Ζωή, σελ. 5**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Πεθαίνοντας εκ των έσω

Όταν ξεκίνησα να ερευνώ το ζήτημα των αγνοουμένων και αντιλήφθηκα ότι όσο πιο βαθιά προχωρούσα τόσο προσέκρουα σε κυκλώματα, σε σπημένα κόλπα και σε καριέριστες που ποδηγετούσαν τραγικούς συγγενείς μετατρέποντάς τους συχνά σε εργαλεία πίεσης - εκβιασμού εξουσιών, μου ήταν εξαιρετικά δύσκολο να πιστέψω ότι μπορεί να υπάρχει τόσο μεγάλη σήψη σε μια κοινωνία που βίωνε μια τραγωδία την οποία κάποιοι κατόρθωσαν να εκμεταλλεύονται, κερδίζοντας οφίκια αλλά και χρήμα. Σκεφτόμουνα ότι μια μέρα το απόστημα θα σπάσει, για να καθαρίσει η πληγή, να γιατρευτεί. Γι' αυτό θεωρούσα υποχρέωσή μας, των δημοσιογράφων, να συνεχίσουμε να ερευνούμε και να αποκαλύπτουμε, μέχρι τη διακρίβωση της τύχης και του τελευταίου αγνοούμενου. Είχα στ' αλήθεια γράψει συγκλονιστικές ιστορίες και ήταν φορές που το βράδυ στη σελιδωση της εφημερίδας, κοιτάζοντας ένα πρωτοσέλιδο, σκεφτόμουνα ότι αν δεν προκληθεί κυβερνητική κρίση, τουλάχιστον οι συγγενείς των αγνοούμενων θα πρέπει να βγουν στους δρόμους. Όταν τη μία μετά την άλλη, τις ιστορίες μου τις κατάπινε μια ανεξήγητη σιωπή, τότε κατάλαβα πλήρως τον ρόλο της Επιτροπής Συγγενών και του περίεγκυκλώματος, που αντί, όταν άρχισε το παρόν πρόγραμμα εκταφών, να επιχειρήσει να οικοδομήσει γέφυρες συνεργασίας με Τ/κ συγγενείς, προς σύλλογη πληροφοριών, υπονόμειε σχετικές προσπάθειες, αλλά και το ίδιο το πρόγραμμα. Για όσους βλέπαμε τα διαδραματιζόμενα, ξέραμε –και το γράψαμε άπειρες φορές, ότι πράγματα θα έφταναν στο σημερινό αδιέξοδο, με την έλλειψη στοιχείων και με αποτέλεσμα το 2018 να εντοπιστούν ίχνη μόνο 10 αγνοούμενων. Μάλιστα, εσχάτως ενταφιάζονται εκείνα τα μικρά κασελάκια συχνά με ένα μικρούλι οστό μόνο, που έχει συλλεχθεί από ομαδικούς τάφους που τα κατοχικά στρατεύματα μετακίνωναν. Έτσι με τους μισούς των αγνοούμενων στα αζήτητα και στην τελευταία έκθεση του γ.γ. των Η.Ε. (30/01/2019) οι ευθύνες της Τουρκίας εξισώνονται με εκείνες της Κύπρου και της Ελλάδας και την ένοχη σιωπή να εξακολουθεί να σκεπάζει τα πάντα, το

συμπέρασμα είναι ότι η διαφθορά φτάνει στο σημείο καμπίς και μετατρέπεται σε σήψη, η οποία εκ των έσω κατεδαφίζει τα πάντα. Το είδαμε να συμβαίνει σε όλες σχεδόν τις εκφάνσεις της πολιτικής, οικονομικής, αλλά και πολιτειακής μας ζωής, με αιχμή του δόρατος, την έλλειψη λογοδοσίας, την ατιμωρησία και την αουδοσία. Στο ποινολόγιο της Κ.Δ., ατιμώρητα πέρασαν εγκλήματα όπως το πραξικόπημα, το ΧΑΚ, το ξέπλυμα Μιλόσεβιτς, «Ήλιος», Μαρί και Κούρεμα. Στην παρούσα φάση γινόμαστε μάρτυρες της διάβρωσης των θεσμών, με τα πρόσωπα που τους εκπροσωπούν να εκτίθενται σε βαθμό κολάσιμο, όπως ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου Βύρων Νικολάτος, με τη γνωστή υπόθεση των αξιογράφων της θυγατέρας και της αδελφής του, χωρίς να υπάρχει θεσμός στον οποίο να παραπεμφθεί λόγω ραθυμίας τόσο των συναδέλφων του όσο και της εκτελεστικής εξουσίας. Ραθυμίας έτυχε τόσο από τη Νομική Υπηρεσία όσο και από την εκτελεστική εξουσία και η υπόθεση πλαστογραφησής του εγγράφου μισθοδοσίας της διοικήτριας της ΚτΚ Χρυστάλλας Γιωρκάτζη, η οποία την προσεχή άνοιξη θα πάει σπίτι της απεγάδιαστη, να απολαύσει το τεράστιο εφάπαξ της και την παχυλή της σύνταξη. Διότι σε αυτό τον τόπο μόνο οι απεγάδιαστοι αμείβονται, ακόμα και καθημένοι επί ερειπίων, διηγούμενοι ημέρες δόξης λαμπρές, μέχρι η πρώτη πλάνη να γίνει έσοχατη. Που θα γίνει λίαν συντόμως, καθότι την ύβρη ακολουθεί η νήμεσις και αυτήν η τίσσις (η συντριβή). Ωστόσο, αν και μας αρέσει η μυθολογία ξέρουμε ότι οι απεγάδιαστοι τις κρίσιμες ώρες παίρνουν τα παιδιά τους και φεύγουν, απόδειξη ότι στους κατάλογους πεσόντων και αγνοούμενων του 1974 δεν υπάρχει ούτε ένας γόνος των τζακιών της Κύπρου. Χαρείτε όμως. Δεν είμαστε μόνοι. Αυτό βεβαιούν οι καθηγητές του Χάρβαρντ, Steven Levitsky και Daniel Ziblatt, οι οποίοι συνέγραψαν το βιβλίο, «How Democracies Die». Υποστηρίζουν ότι οι δημοκρατίες πεθαίνουν εκ των έσω, υφιστάμενες τη διάβρωση των θεσμών, και όχι πια με εξωτερικές παρεμβάσεις, όπως πραξικοπήματα και στρατιωτικά κινήματα.

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο πόλεμος των φίλων, η μάχη των φύλων και των υποψηφίων

«Σου εύχομαι μια μέρα να τσακωθείς άγρια με τον καλύτερό σου φίλο και να μη σου ξανασβήσει κανένας λαπόρτο».

Δύο παλιόφριλοι, άλλοτε αγαπημένοι, κολλητοί, καλαδελφοί, που συνήθιζαν να τρώνε μαζί σχεδόν εβδομάδα παρά εβδομάδα στο πιο γνωστό χις σουβλακερί της Λευκωσίας και να τα λένε, βρίσκονται πια στα μαχαίρια. Άλλη μια διάσημη φιλία θυσιάστηκε στον βωμό της δικαιοσύνης. Ο Πολύς Πόλυς και ο Κώστας Κληρίδης οριστικοποίησαν τη ρήξη τους με τον πιο θεαματικό τρόπο: στην αίθουσα του δικαστηρίου, ανταλλάσσοντας κατηγορίες και... απειλές. Και να σκεφτεί κανείς ότι λίγους μήνες πριν ο Κώστας Κληρίδης κατηγορήθηκε πολύ στα ΜΜΕ για τα λαπόρτα που έσβηνε στον κολλητό του Πόλυ και τη σύζυγό του.

Δεν αποκλείεται η τελική, δραματική πράξη της μεγάλης φιλίας να διαδραματιστεί εντός του δικαστηρίου με τον μεγαλοδικηγόρο Πόλυ Πολυβίου και τον γενικό εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη ως αντίδικους. Είναι η δεύτερη σημαντική φιλία του Κώστα Κληρίδη που χαλάει με φρόντο τα τεκταινόμενα στη δικαιοσύνη. Προηγήθηκε η διάλυση της 45ετούς φιλίας του με τον Μύρωνα Νικολάτου του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Με ένα επίσης θεαματικό τρόπο σε συνεδρία κοινοβουλευτικής επιτροπής, μπροστά από τις κάμερες και τα έκπληκτα μάτια βουλευτών και δημοσιογράφων. Ο γενικός εισαγγελέας το διευκρίνισε πάντως πως ακόμα και φιλίες 450 ετών θα μπορούσε να διαλυσει προκειμένου να κάνει τη δουλειά του με τον τρόπο που πιστεύει ότι θα ήταν ορθός. Στον Πόλυ θα κολλούσε;

Η Αντιγόνη το κανόνι επανήλθε στην κούρσα των ευρωεκλογών ως αμαζόνα στο άρμα της ΔΗ.ΠΑ. Αυτό που κάποιοι φοβόντουσαν στην ηριγικιπική αυλή τώρα το ζουν ως «ζωντανό εφιάλτη», όπως μου σχολίασε η ΔΗΚΟσνα-θρεμμένη Φωτούλα. Προέβλεψε μάλιστα «μεγάλη γυναικεία μάχη για τις ευρωεκλογές σε πολλαπλά επίπεδα», αφήνοντας πολλά υπονοούμενα, χωρίς όμως να διευκρινίζει. «Προς το παρόν», όπως μου είπε.

Από όλους σχεδόν τους κομματικούς χώρους λαμβάνω μηνύματα πως η μάχη για επικράτησή έχει αρχίσει. Και διεξάγεται έντονα και σε μερικές περιπτώσεις υπόγεια, όχι μόνο εκεί αλλά και εντός των κομμάτων, μεταξύ ανθυποψηφίων. Τα πρωτοκλασάτα στελέχη αγωνίζουν ταίρια για να επικρατήσουν στις πέντε θεωρούμενες ως σίγουρες θέσεις: δύο του ΔΗΣΥ, δύο του ΑΚΕΛ και μία του ΔΗΚΟ και οι υπόλοιποι δίνουν τη μεγάλη μάχη για την λεγόμενη «έκτη θέση». Και οι δύο μάχες είναι εξουθενωτικές ιδιαίτερα όταν διεξάγονται ως εμφύλιος στο ίδιο σου το κόμμα... Ιδιαίτερα σε ένα κόμμα

που κανείς δεν το περίμενε γίνεται το «έλα να δεις». Κάποια στελέχη έχουν ήδη ταχθεί υπέρ κάποιων υποψηφίων και τα αίματα ανάβουν πια πολύ εύκολα σε συγκεντρώσεις και συζητήσεις. Περισσότερα θα σας έχω σύντομα. **Με τα όσα** εκπληκτικά συμβαίνουν γύρω μας κάποιοι φαίνεται να έχουν ξεχάσει το θέμα του κεντρικού τραπέζιτη. Κάποιοι πάλι όχι... Ως γνωστόν η διοικήτρια Χρυστάλλα αφηρηρετεί σε δύο μήνες και η πλήρωση της θέσης της στο κρίσιμο πόστο που της εμπιστεύθηκε ο Helthy δεν μπορεί με τίποτε να περιμένει... Από κάποιους ακούστηκε ως παράπονο πως «διέρρευσαν ονόματα για να καούν» και πως το παρασκήνιο είναι «τεράστιο». Ωστόσο, ο Healthy ακούω πως θέλει, αυτή τη φορά «να βρει έναν πραγματικά άριστο γιατί παίζεται οριστικά η αξιοπιστία του».

Είναι αλήθεια ότι μας πήρε χρόνια, δεκαετίες να εκσυγχρονίσουμε τη δικαστική πρακτική. Το Ανώτατο Δικαστήριο δέχσε και το έπραξε στις 11 Φεβρουαρίου. Και με τη φορά που πήρε την ξανα-εκσυγχρόνισε και στις 15 Φεβρουαρίου. Και δεν ξέρω εάν έχει εκδοθεί και άλλος εκσυγχρονισμός μέχρι τη στιγμή που διαβάσετε τη στήλη... Πόσο εκσυγχρονισμό μπορούμε άραγε να αντέξουμε;

Σε κάποιο σημείο της νέας δικαστικής πρακτικής αναφέρεται: «Δικαστής δεν εκδικάζει μόνος ή ως μέλος σύνθεσης δικαστηρίου, οποιοδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας, υπόθεση όπου εμφανίζεται ως δικηγόρος μέλος της 'οικογένειας του δικαστή' καθώς και δικηγόροι οι

οποίοι είναι εργοδότες ή εργοδοτούμενοι ή συνεταιριοί ή δικηγόροι που εργάζονται κάτω από την ίδια επαγγελματική στέγη με τον δικηγόρο αυτό». Ωπα! Το ανακάλυψαν εν έτει 2019! Έστω και στη δεύτερη, επαυξημένη βερσιόν...

Και για να μην προλάβετε να συνέλθετε από το onegdase του εκσυγχρονισμού, διαβάστε και αυτό: Ο όρος «οικογένεια του δικαστή για σκοπούς της παρούσας πρακτικής περιλαμβάνει γονείς, σύζυγο, τέκνα, συζύγους τέκνων, αδελφούς, τέκνα αδελφών και συζύγους αδελφών, πρόσωπα με τα οποία ο δικαστής διατηρεί σχέση πεθερού – γαμπρού/νύμφης ή συμπεθερού και πρόσωπα που έχουν μαζί του πνευματική συγγένεια». Καλέ αυτοί έχουν διαλύσει πλήρως την κυπριακή οικογένεια.

Και πριν προλάβετε να συνέλθετε πάρτε κι αυτό: Ο όρος «σύζυγος δικαστή» περιλαμβάνει «σύντροφο του δικαστή, ανεξαρτήτως φύλου ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που βρίσκεται σε τέτοιας φύσεως στενή προσωπική σχέση με το δικαστή! Τέτοιο εκσυγχρονισμό πια! Τον επεξετέιναν σε όλα τα πρόσωπα, απρόσωπα και όλες τις φύσεις! Ακόμα και η GRECO θα ερωθιρά όταν διαβάσει την αναβαθμισμένη έκδοσή! Ήταν να μην πάρουν φόρα οι Ανώτατοι. Ποιος ξέρει τι άλλο ετοιμάζουν;

Κονίζ: Ποιος ανώτατος άρχοντας όταν διέρχεται από τα «φώτα του Κύκκου» στην Έγκωμη, γνωστά πια και ως «φώτα του Πόλυ», νιώθει να τον πιάνει ναυτία και αλλεργία;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή: **ΜΙΧΑΛΗΣ Ν. ΚΑΤΣΙΓΕΡΑΣ**

80 χρόνια πριν στην «Κ» 17.ΙΙ.1939

ΝΕΑ ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: Ο κόμης Τελέν [φωτ.: κοθιός, με τα γυαλιά] κατόρθωσε τελικώς να σχηματίσει κυβέρνηση [...] Η νέα Κυβέρνησις

παράμενει εν τη συνθέσει της ως η *παλαιά*. [...] Ο κ. Τελέν εδήλωσεν ότι θα συνεχίση την ιδίαν εξωτερικήν πολιτικήν με την προκάτοχον κυβέρνηση και ότι θα διατηρήση εν ισχύ την αντιμερξικήν νομοθεσίαν και θα εφαρμόση την αγροτικήν μεταρρύθμιση.

Η ΤΕΜΠΛ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: Κατά το προσεχές θέρος η μικρά Αμερικανής ηθοποιός Σίρλεϊ Τεμπλ πρόκειται να επισκεφθή το Λονδίνο και τους Παρισίους. Το ταξίδιον οφείλεται εις εφρασθείσαν επιθυμίαν των μικρών βασιλικών πριγκιπισσών της Αγγλίας, Ελισάβετ και Μάργκαρετ-Ροζ να γνωρίσουν την ομήλικόν των καλλιτέχνηδα.

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ: [...] Το Πανεπιστήμιον [Θεσσαλονίκης] ηθάνετο εαυτό στενοχωρούμενον εφ' όσον η αποδομένη βραδύτης εις την εργασιότητα και εν τοις Μουσείοις άσκησιν των φοιτητών των θετικών και εφηρμοσμένων επιστημών επέβαλε την φοίτησιν των εις τους προς τούτο διατεθειμένους υπογείους του παλαιού κτιρίου χώρους, ούτινες απεδείχθησαν και ούτοι ανεπαρκείς τόσον προς συχνήν των ασκήσεων διεξαγωγήν όσον και προς δημιουργίαν γενικής της ατμόσφαιρας της τάξεως και ανέσεως του χώρου, αίτινες αμφοτέραι δέον να επικρατούν εις τα πνευματικά εν γένει ιδρύματα [...].

Με άριστα το 10

1 Στα εφέ. Τελικά έγινε το μπαμ. Ποιος πήγε, ποιος δεν πήγε έφεδρος και σιγά-σιγά σβήνει και αυτό το θέμα, με τα εφέ του να ξεθωριάζουν. Όχι γιατί δεν απασχολεί ποιος πήγε ή όχι έφεδρος, αλλά επειδή από το εφέ ως το δρος είναι ένας ελεγκτής δρόμος.

2 Στη συνεννόηση. Το ότι πάντως ΠΙΣ και Υπ. Υγείας δεν τα βρίσκουν ούτε με μηνμόνιο συναντίληψης, σημαίνει πως χρειαζόμαστε κάτι περισσότερο από μια τρόικα για την εφαρμογή του ΓΕΣΥ. Χρειαζόμαστε μια περεστρόικα.

3 Στη διαφορά. Γεγονός πάντως είναι πως το μηνμόνιο χώρισε και τους ίδιους τους γιατρούς στα δύο. Όταν πρωταγωνιστεί το διαίρει και βασιλεύει, και εσύ πληρώνεις εισιτήριο για να βλέπεις το θέμα. Μόνο που στη συγκεκριμένη περίπτωση θα το λένε εισφορά για ΓΕΣΥ.

4 Στο χαμένο. Πάντως, αυτό το στρατιωτικό «θα το βρω» για το πρακτικό που λείπει και που είναι η Λουτ στον Healthy, σημαίνει πως όντως θα το βρει. Αλλά ποιο θα βρει; Το χαμένο; Και ποιος το έχασε; Για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία

Πουλάς τρελό αγόρι, πουλάς τρελά.

των Η.Ε. κάνουν πρακτικό. Το απαγορευμένο που θα έλεγε και η Τζούλια.

5 Στο σουξέ. Πάντως, προετοιμάζουμε τα λαρύγγια μας εμείς για να τραγουδήσουμε και στην κ. Λουτ το «μην παραχαράσσετε την ιστορία, η υπόθεση με το πρακτικό είναι μια»... Σουξέ από τα λίγα.

6 Στην υποψήφια. Του την πέσανε όλες οι πέτρες του Twitter στον Αβέ. Κι ερωτώ: Αφού η υποψηφιότητα θέλει πόδια για να στήσει, γιατί η Βίσηπ να μην είναι με τον ΔΗΣΥ ρε παιδιά; Τρελό αγόρι.

7 Στα news. Που λέτε τα Μέσα τα κακά κατασκεύασαν την είδηση πως μιλού-

σε ο Αβέ με την Βίσηπ, αυτά βρέθηκαν με τους «fanatics» (οι σκληροί οπαδοί της Άννας), και οι πολιτικοί συντάκτες έσπησαν συνάντηση με σωσίες τους για να συζητήσουν τάχαμου τις ευρωεκλογές. Πουλάς αγόρι μου, πουλάς και στα κάνουν αυτά τα Μέσα.

8 Στο ούζο. Πάντως από όλη αυτή την υπόθεση Ουζόχο, μας έμεινε από αναβολή σε αναβολή μόνο το ούζο. Το μεζέ ποιος τον έχει; Ρωτά ο άλλος. Το 'χω, λέει η ΚΟΠ, αλλά ακόμη να μας τον δώσει.

9 Στη ζωή. Πως θα ερχόταν η στιγμή που ο Τορναρίτης θα εξέφραζε μόνος τη μετριότητα περπατών στον ΔΗΣΥ, τον εκσυγχρονισμό, την ευρωπαϊκή προοπτική και την αστική τάξη της Λευκωσίας αλλά και το σθενές φύλο (βλ. Σάββα, Ξένια) σε εκλογική αναμέτρηση, αυτό με ξεπερνά. Μετά σου λέει πως δεν έχει δικαίωμα ο Αβέ να προσδοκά στην Προεδρία. Δαγκωτό.

10 Αυτός δεν είναι Healthy Πρόεδρος είναι θαύμα της φύσης. Ανάπτυξη 4%, γίναμε Ντουμπάι με πυργούς σε Λεμεσό και Λευκωσία, γίναμε Ελβετία με πράσινα λιβάδια, βροχές, χιόνια και σκι. Μπορεί να μη σταυρώσει μια μεταρρύθμιση της προκοπής, αλλά σταύρωσε τις δυνάμεις της φύσης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η αυτοεξαίρεση Νικολάτου εγείρει ερωτήματα

Ποια από τις δύο αποφάσεις του πρόεδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι νομικά ορθή, η τελευταία ή εκείνη των αξιογράφων;

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

«**Pure corruption**» (καθαρή διαφθορά) ήταν, σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», η ετυμολογία-εκτίμηση του γραμματέα της Greco Ζιανλούκα Εσποζίτο για την περίπτωση της υπόθεσης στην οποία εμπλέκεται ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου Μύρων Νικολάτος, η οποία εκτίμηση, ωστόσο, ελέγχθη επισημειωτικά και για λόγους αβρότητας, και μέχρις ότου η Επιτροπή μαζέψει όλα τα στοιχεία που αφορούν στην απονομή της δικαιοσύνης στην Κύπρο. Ο κ. Εσποζίτο για να διατυπώσει τη συγκεκριμένη εκτίμηση δεν χρειάστηκε να διαβάσει παρά τη δήλωση του γενικού εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη (15/01/19) στην οποία σημειωνόταν για τον κ. Νικολάτο, μεταξύ άλλων, το παρακάτω απόσπασμα: «Το πλέον όμως ανησυχητικό είναι ότι, όπως αποκαλύφθηκε μετά την έκδοση της απόφασης, στενά συγγενικά πρόσωπα του Προέδρου του Εφετείου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η ψήφος του οποίου και έκρινε την αθωωτική έκβαση της υπόθεσης υπέρ της Τράπεζας, ήτοι θυγατέρα και αδελφή του, είχαν τύχει του οφέλους μιας συμβιβαστικής εξώδικης διευθέτησης αγωγών που είχαν κινήσει εναντίον της Τράπεζας, σχετικά με διεκδικήσεις τους από τη μετατροπή καταθέσεων τους σε αξιόγραφα. Στην περίπτωση δε της θυγατρός η οποία κατά τον συσώδη χρόνο ήταν ανήλικη, η όλη δικαιοπραξία των αξιογράφων είχε γίνει από τον ίδιο τον δικαστή, ενεργώντας ως πατέρας της ανήλικης. Με την αντιδράση του ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν αμφισβήτησε τα γεγονότα, ούτε ότι τα γνώριζε, αναφέροντας ότι «autés οι εξώδικες διευθετήσεις έγιναν απόλυτα νόμιμα και νομότυπα χωρίς

Είναι πλέον διά γυμνού οφθαλμού εμφανές ότι δεν υπάρχουν στο δικαϊκό μας σύστημα τα απαραίτητα εργαλεία ελέγχου της αμεροληψίας, της φυσικής δικαιοσύνης και του ελέγχου της ορθότητας των δικαστικών αποφάσεων.

εύνοια ή χάρη». Από τότε ο κ. Νικολάτος ως εάν να μην έχει συμβεί οτιδήποτε μεμπτό, κάνει δημόσιες εμφανίσεις και ομιλίες όπως κατά τα εγκαίνια των κτηρίων των δικαστηρίων Αμμοχώστου στο Παραλίμη ως επίσης και συνεχίζει να ανεβαίνει στη δικαστική έδρα χωρίς να λαμ-

βάνει υπόψη τη μεγάλη εκκρεμότητα με την οποία είναι χρωμένος στη δημόσια σφαίρα και στην αντίληψη του ανώνυμου πολίτη.

Την περασμένη Τρίτη, το Ανώτατο Δικαστήριο, υπό νέα τριμελή σύνθεση, εξέτασε τις εφέσεις που καταχωρήθηκαν στην υπόθεση της

πρώην Λαϊκής Τράπεζας, τόσο από πλευράς των καταδικασθέντων όσο και από πλευράς του γενικού εισαγγελέα. Κατά την προηγούμενη δικάσιμο (22/01/19), ο Μύρωνας Νικολάτος ζήτησε να εξαιρεθεί από τη σύνθεση του τριμελούς Εφετείου που θα εξέταζε τις εφέσεις για λό-

γους, όπως είπε, αντικειμενικής αμεροληψίας και εξήγησε ότι η μία του θυγατέρα εργάζεται σε δικηγορικό γραφείο που εκπροσωπεί καταδικασθέντα στην υπόθεση και η άλλη εργάζεται στη Νομική Υπηρεσία. Στην ουσία με την κίνησή του αυτή επιβεβαίωσε τα όσα προσαπτόταν περί ραθυμίας, για να

Καθαρή υπόθεση διαφθοράς η υπόθεση Μύωνα Νικολάτου με τα αξιόγραφα της κόρης και της αδελφής του κατά μία εκτίμηση της Greco.

πούμε το λιγότερο, εφετών να εξαιρούνται από υποθέσεις που θα μπορούσε η παρουσία τους –ως μη έπρεπε– να επηρεάσει την αμεροληψία της τελικής απόφασης. Την Τρίτη το Εφετείο εμφανίστηκε με τους εφέντες Λεωνίδα Παρπαρίνο, Μιχαλάκη Χριστοδούλου και Αν-

τών Λιάτσο. Η αυτοεξαίρεση Νικολάτου στον απόηχο της κρίσης που εκδηλώθηκε στα δώματα του Ανωτάτου μετά τη δήλωση του δικηγόρου Νίκου Κληρίδη ότι: «Η ευνοιοκρατία έχει δυστυχώς επεκταθεί και στο Δικαστικό Σώμα. Τα δικαστήριά μας ελέγχονται από το δικηγορικό γραφείο «Πολυβίου & Χρυσάφινς. Δεν υπάρχει δικαστής του Ανωτάτου που να μην έχει παιδί στο δικηγορικό γραφείο που προωθεί τα συμφέροντα των τραπεζών» και τα όσα έκτοτε επακολούθησαν στο τοπίο της κυπριακής δικαιοσύνης, μετά από την κίνηση αυτοεξαίρεσης Νικολάτου εγείρουν κατά την εκτίμησή μας σειρά ερωτημάτων. Ερωτήματα που επιτείνουν την ανησυχία του κλονισμένου λαϊκού αισθήματος ότι δεν υπάρχουν στο δικαϊκό μας σύστημα τα απαραίτητα εργαλεία ελέγχου της αμεροληψίας, της φυσικής δικαιοσύνης και του ελέγχου της ορθότητας των δικαστικών αποφάσεων.

Με την τελευταία πράξη του, αυτών της αυτοεξαίρεσης, ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν αυτοδιαφεύδεται και δεν εκτίθεται; Και αυτό διότι τα όσα έχει δηλώσει στο αμέσως προηγούμενο διάστημα, όταν δικάζε υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου και η κόρη και η αδελφή του τύχχαναν ευνοϊκής εξωδικαστικής επιλήψιμης πράξης για να πούμε το λιγότερο. Συνεπώς η πρόσφατή του αυτοεξαίρεση δεν αποδεικνύει ότι η προηγούμενή του συμπεριφορά είναι επιλήψιμη; Και τότε (με τα αξιόγραφα) εμπλέκονταν συγγενείς του πρώτου βαθμού εξ αίματος και υπήρχε και σοβαρό οικονομικό συμφέρον. Ποια από τις δύο αποφάσεις του κ. Νικολάτου ήταν νομικά ορθή; Διότι και οι δύο δεν μπορούν να είναι.

Γενικός εισαγγελέας και Πολυβίου συγκρούστηκαν ξανά

Την Παρασκευή Κώστας Κληρίδης και Πόλυς Πολυβίου συγκρούστηκαν σφόδρα κατά τη διάρκεια εκδίκασης της 3ης ποινικής υπόθεσης εναντίον στελεχών της Τράπεζας Κύπρου, σε σχέση με την επανатаξινόμηση των ομολόγων της Τράπεζας. Σε κάποιο σημείο της ακρόασης ο Πόλυς Πολυβίου επέρριψε εξ ολοκλήρου την ευθύνη για την καθυστέρηση που παρατηρείται στην εκδίκαση της υπόθεσης στη Νομική Υπηρεσία και στον γενικό εισαγγελέα, κάνοντας λόγο για

«άστοχες ενέργειες» τους, που καταγράφονται σε ενδιάμεση απόφαση του Κακουργιοδικείου. Ο εισαγγελέας αντέδρασε λέγοντας: «Δεν είναι αυτή κατηγορία να εκτοξεύεται εντός της αίθουσας του δικαστηρίου. Ασκήσαμε δικαίωμα έφεσης, έχουμε κάθε δικαίωμα να δικαστούμε από Ανώτατο Δικαστήριο αυτής της χώρας, όπως και οι κατηγορούμενοι άσκησαν το δικαίωμά τους για υποβολή προδικαστικών ενστάσεων». Ο κ. Πολυβίου αντέδρασε απαντώντας, «το οποίο

Ανώτατο λοιδορείτε στις εφημερίδες», με τον εισαγγελέα να ζητάει να καταγραφεί η φράση αυτή στα πρακτικά, κάνοντας ταυτόχρονα λόγο για λίβελλο. Η συνέχεια δόθηκε με δηλώσεις και των δύο στην «Κ».

Η δήλωση Πόλυ Πολυβίου: «Το Ανώτατο Δικαστήριο και η Δικαιοσύνη θα πρέπει να προστατευθεί έναντι όλων. Εξασκώ το επάγγελμα πέραν των 40 ετών, έχω απόλυτη εμπιστοσύνη στη Δικαιοσύνη και την αξιοπιστία του Δικαστικού Συ-

στήματος που θα πρέπει να προστατευθεί ως κόρη οφθαλμού. Ουδόλως με εκφοβίζουν οι δηλώσεις του γενικού εισαγγελέα. Οι δικηγόροι είναι και πρέπει να φαίνονται ανεξάρτητοι και να εξασκούν το επάγγελμα χωρίς φόβο».

Η δήλωση Κώστα Κληρίδη: «Ζήτησα να πάρω το αποστενογραφημένο επίσημο πρακτικό του Δικαστηρίου για να εξετάσω κάθε ενδεχόμενο. Δεν νομίζω εν πάση περιπτώσει ότι το Ανώτατο Δικαστήριο χρειαζόταν αυτόκλητο δικηγόρο».

Private Banking services are offered by the International Banking, Wealth & Markets Division of the Bank of Cyprus | *Managing, protecting and growing your wealth* |

A top performance.

Striving to grow and protect clients' wealth.

Euromoney Award 2019 for “Best Private Bank in Cyprus” for the 4th consecutive year.

Consistently voted “Best Private Bank in Cyprus” by our clients and consistently recognized in the industry for our commitment to them.

www.bankofcyprus.com.cy

Bank of Cyprus

Η πλατφόρμα των ιδιωτών εν μέσω πυρών

Κανείς δεν ξέρει πού θα καταλήξει η διαμάχη και μεταξύ γιατρών, αλλά και με τον ΠΙΣ προς τον ΟΑΥ και το Υπουργείο

Τον **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Η είδηση για τη δημιουργία πλατφόρμας ιδιωτών γιατρών έλαβε χώρα μέσα στην εβδομάδα και μεσούσης της διαμάχης για το μνημόνιο συναντίληψης μεταξύ Υπ. Υγείας και ΠΙΣ, αλλά και των φυγόκεντρων τάσεων που καταγράφονται στην πλευρά των γιατρών. Το γενικότερο κλίμα περιγράφεται έτσι ως μια όλοι εναντίον όλων κατάσταση και ενώ μετρά αντίστροφα ο χρόνος για την έναρξη καταβολής της εισφοράς. Στην τελευταία συνεδρίαση της Επιτροπής Υγείας συνεχίστηκε η συζήτηση για τα στάδια εφαρμογής του ΓεΣΥ, ενώ την Παρασκευή βγήκε και η επίσημη ανακοίνωση για τη σύσταση Επιστημονικής Συμβουλευτικής Επιτροπής, η οποία απαρτίζεται από πανεπιστημιακούς και άλλους ιατρούς με σκοπό να συμβουλευεί σε επιστημονικά θέματα που αφορούν τη λειτουργία του ΓεΣΥ.

Ο χρόνος περνά

Παρασκηνιακά την ίδια ώρα, φαίνεται πως οι αντεγκλήσεις μεταξύ των γιατρών κλιμακώνονται. Σύμφωνα με πληροφορίες λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη ένταση το τελευταίο διάστημα ο «διάλογος» μεταξύ γιατρών για την προσχώρηση ή όχι στο ΓεΣΥ. Ακόμη και μέσω της αποστολής μηνυμάτων εφόσον

ο χρόνος περνά και πλησιάζει η πρώτη φάση εφαρμογής του ΓεΣΥ. Οι αριθμοί των γιατρών που έχουν προσχωρήσει στο σύστημα μέχρι στιγμής δεν φέρνουν ικανοποίηση, αλλά παράλληλα από παλαιότερους γιατρούς οι οποίοι έχουν γνώση για όλο το φάσμα του ΓεΣΥ, στέλνουν το μήνυμα πως εν τέλει δεν θα υπάρξει πρόβλημα με τις εγγραφές των γιατρών. Ωστόσο, δεν παύει για την ώρα να πρόκειται για εκτιμήσεις που μένει να επαληθευτούν. Την ώρα, μάλιστα, που σύμφωνα με πληροφορίες, περίπου διακόσιοι ιδιώτες γιατροί έχουν κάνει εγγραφή στην πλατφόρμα της Ιδιωτικής Ιατρικής. Το οποίο αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο του δημόσιου διαλόγου και ως πλατφόρμα «των λίγων» με την έννοια ότι η κοινωνία έχει ανάγκη από ένα καθολικό σύστημα υγείας με το οποίο η συγκεκριμένη πλατφόρμα δεν συνάδει.

Το «αντι-ΓεΣΥ»

Όπως προαναφέρθηκε, νερό στον μύλο της αντιπαράθεσης έχει ρίξει και η προαναφερόμενη πλατφόρμα των ιδιωτών γιατρών. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία στην ουσία της Ένωσης Ιδιωτών Γιατρών, οι οποίοι έχουν ήδη πάρει θέση κατά της δημιουργίας του ΓεΣΥ. Η «Κ» συνομίλησε με τον αντιπρόεδρο της Ένωσης Χάρη

Έως τώρα διακόσιοι ιδιώτες γιατροί έχουν κάνει εγγραφή στην πλατφόρμα της Ιδιωτικής Ιατρικής.

Οι χρεώσεις στους χαμπλοσνταξιούχους θα γίνει προσπάθεια να διατηρηθούν σε πιο χαμηλά ποσοστά, λέει ο αντιπρόεδρος της ENIK.

Αρμεύτη, ο οποίος με τη σειρά του υποστηρίζει ότι η πλατφόρμα πήρε σάρκα και οστά για τον καλύτερο συντονισμό του ιδιωτικού τομέα που θα μείνει εκτός ΓεΣΥ. Ο ίδιος επιβεβαίωσε τα περί της εγγραφής διακοσίων ιδιωτών γιατρών, αλλά και ότι σε αυτή τη φάση εγγράφεται ο κάθε ιδιώτης γιατρός ξεχωριστά και όχι τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια. «Η συμμετοχή των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων στην πλατφόρμα θα είναι τυπική, αφού αυτή τη στιγμή αυτοί όλοι οι ιδιώτες γιατροί είναι συνεργάτες με τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια» τονίζει

ο κ. Αρμεύτης και προσθέτει ότι στόχος είναι ο ιδιωτικός τομέας να συνεχίσει να λειτουργεί ως έχει, δεδομένου ότι τα μεγάλα ιδιωτικά νοσηλευτήρια έχουν δηλώσει ότι θα είναι εκτός του ΓεΣΥ. Ως προς το σε πόσο κόσμο απευθύνεται η πλατφόρμα, τονίζεται ότι αφενός η ENIK θα έρθει σε επαφή με τις ασφαλιστικές εταιρίες προκειμένου να τις βοηθήσουν να διατηρήσουν τα σχέδια ασφάλισης, αλλά και ότι κάποια μορφή ασφάλειας (συμπεριλαμβανομένου της ΑΗΚ, της ΕΤΥΚ, των ομαδικών σχεδίων ασφάλισης, των ιδιωτικών κ.τ.λ), έχουν πέραν των 200.000 ανθρώπων στην Κύπρο.

Σύμφωνα με τον κ. Αρμεύτη, ο κόσμος δεν έχει πειστεί για το ΓεΣΥ και νιώθει ανασφάλεια, διότι ακούει πως οι γιατροί δεν θα μπου, τα νοσηλευτήρια δεν θα μπου, οι φαρμακευτικές εταιρίες έχουν προβλήματα. «Εμείς αυτό το σχέδιο (ΓεΣΥ) το έχουμε απορρίψει δεν τίθεται η οποιαδήποτε

διαπραγμάτευση», τονίζει ίδιος ως προς τη δική τους θέση.

Οι χρεώσεις

Σύμφωνα πάντα με τον αντιπρόεδρο της Ένωσης Ιδιωτών Γιατρών και σε ερώτηση για το πώς θα επωφεληθεί ο πολίτης από την πλατφόρμα αυτή, υποστηρίζεται ότι κάποιος που βλέπει ότι ο γιατρός του είναι εκτός ΓεΣΥ θα κάνει την επιλογή του αν θα κρατήσει την ασφάλειά του ή όχι. «Κάποιες εταιρίες που έχουν ασφαλισμένους υπαλλήλους, έχουμε σκοπό εμείς σαν επαγγελματική ομάδα να έρθουμε και να προτείνουμε στις ασφαλιστικές εταιρίες να βρούμε τρόπους να διατηρηθούν αυτά τα σχέδια. Ακόμα και για τις ευάλωτες ομάδες έχουμε σχέδια». Σε σχετική με το τελευταίο ερώτηση και εφόσον η δημόσια κριτική αφορά το ότι η πλατφόρμα δεν απευθύνεται στο ευρύ κοινό, ο ίδιος τονίζει ότι οι χρεώσεις που γίνονται στους χαμπλοσνταξιούχους θα γίνει προ-

σπάθεια να διατηρηθούν σε πιο χαμηλά ποσοστά και ότι χαμπλοσνταξιούχοι της ΣΕΚ και της ΠΕΟ εξυπηρετούνται από τον ιδιωτικό τομέα με χρέωση μόνο €20. Τέλος, ως προς το διάστημα που επελέγη για τη δημιουργία της πλατφόρμας, εν μέσω της διαδικασίας υλοποίησης του ΓεΣΥ και γιατί παράλληλα δεν είχε δημιουργηθεί νωρίτερα, η απάντηση εκ μέρους των ιδιωτών γιατρών είναι ότι τώρα είναι η στιγμή εφόσον ανοίγουν οι κατάλογοι «και πρέπει να προετοιμαστούμε όλοι οι φορείς που αφορούν την ιδιωτική ιατρική. Εγώ πρέπει να δηλώσω ότι είμαι εκτός (ΓεΣΥ). Στο τέλος της ημέρας πρέπει να προετοιμαστούμε και εμείς ως ιδιώτες γιατροί. Δεν μπορεί να με υποχρεώσει κανείς να μπω στο ΓεΣΥ. Είναι δικαίωμά μου να μείνω εκτός. Αν έκανα αυτή την ενέργεια πριν από τρεις μήνες θα με κατηγορούσαν ότι торπιλιζω τον διάλογο, τώρα όμως τελείωσε ο διάλογος και ο καθένας πρέπει να πάρει τις αποφάσεις του».

Ανήθικο και χυδαίο η δαιμονοποίηση των γιατρών

Δεκαπέντε μέρες πριν από την έναρξη του ΓεΣΥ ο πρόεδρος του ΠΙΣ, Πέτρος Αγαθαγγέλου, απορρίπτει το προτεινόμενο Σχέδιο

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Δεκαπέντε μέρες πριν από την 1η Μαρτίου ο πρόεδρος του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου ξεκαθαρίζει το τι μέλλει γενέσθαι με τους ιατρούς και το ΓεΣΥ. Ο Πέτρος Αγαθαγγέλου κατηγορηματικά απορρίπτει κάθε σκέψη για αναβολή εφαρμογής του ΓεΣΥ. Υποστηρίζει πως οι γιατροί δεν είναι ενάντια σε ένα δημόσιο σχέδιο υγείας όχι όμως σε αυτό που προτείνει η κυβέρνηση. Επιρρίπτει ευθύνες στο Υπουργείο Υγείας για τα περί μνημόνιου κάνοντας λόγω για fake news.

–Την 1η Μαρτίου ξεκινά η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση στα χρονικά της Δημοκρατίας. Με ένα μεγάλο κομμάτι του ιατρικού κόσμου να διαφωνεί πως μπορεί να υλοποιηθεί το ΓεΣΥ;

–Είμαστε λιγότερο από 15 ημέρες μακριά από τη στιγμή που οι πολίτες της χώρας θα κληθούν να καταβάλλουν εισφορές για ένα σύστημα Υγείας το οποίο απέχει πολύ από αυτό που του υποσχέθηκαν. Ή, λοιπόν υποσχέθηκαν συνειδητά μια μαγική εικόνα ή δεν κατάφεραν να σχεδιάσουν ένα σύστημα που να καλύπτει τις ανάγκες και αντισυχίες των επαγγελματιών υγείας που θα κληθούν να το υλοποιήσουν. Και στις δύο περιπτώσεις τους βαρύνει η ηθική και πολιτική ευθύνη απέναντι στον πολίτη. Η ιατρική οικογένεια δεν πρόκειται να συναινέσει σε αυτήν την προχειρότητα και στη στήριξη της νοοτροπίας «ενταχθείτε στο σύστημα και βλέπουμε». Δεν μας έχουν απαντήσει στο εύλογο ερώτημά μας πώς ο εν λόγω σχεδιασμός προάγει την ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες. Ο φανατισμός και η τυπολατρική προσήλωση στις λανθασμένες παραδοχές, το πείσμα και οι πολιτικοί και προσωπικοί εγωισμοί έχουν φέρει όλους τους επαγ-

γελματίες υγείας απέναντι. Εμείς οι γιατροί και του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα πιστεύουμε σε ένα αποτελεσματικό, σύγχρονο δημόσιο σύστημα υγείας που θα προστατεύει όλους τους πολίτες, ιδιαίτερα τους πιο ευάλωτους, και θα βασίζεται στις βέλτιστες πρακτικές που υλοποιούνται στην Ευρώπη. Αυτό που σχεδιάστηκε δεν πληροί καμιά από τις προϋποθέσεις.

–Μπορείτε να μας πείτε ποιος ήταν ο συντάκτης του περιβόητου μνημονίου;

–Η είδηση ότι ο ΠΙΣ, γιατροί υπό την ηγεσία του ΠΙΣ ή εκπρόσωποι τους ανέλαβαν πρωτοβουλία με την ονομασία Μνημόνιο Συναντίληψης είναι fake news. Πρό-

“

Η είδηση ότι ο ΠΙΣ, γιατροί υπό την ηγεσία του ΠΙΣ ή εκπρόσωποι τους ανέλαβαν πρωτοβουλία με την ονομασία Μνημόνιο Συναντίληψης είναι fake news. Πρόκειται για ψευδές κατασκευάσμα.

κειται για ψευδές κατασκευάσμα που επιστρατεύτηκε για να καλυφθεί η ελάχιστη συμμετοχή των γιατρών στο άνοιγμα των γενικών καταλόγων. Κανένα Μνημόνιο Συναντίληψης δεν έχει συζητηθεί από τον ΠΙΣ, πολλώ μάλλον να υπογραφεί από εμένα. Τον συντάκτη του περιβόητου Μνημονίου Συναντίληψης πρέπει να τον αναζητήσετε στους διαδρόμους του Υπουργείου. Από εκεί έγινε από-

Ο πρόεδρος του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου χαρακτηρίζει fake news τα όσα ελέχθησαν για το μνημόνιο. Ο Πέτρος Αγαθαγγέλου δηλώνει πως θα απολογηθεί εάν παρουσιαστεί κείμενο με την υπογραφή του σε διαφορετική περίπτωση προειδοποιεί με λήψη νομικών μέτρων.

πειρα να παραδοθεί στον ΠΙΣ. Εμείς σας επιβεβαιώνουμε ότι είχαμε άτυπα λάβει, μέσω του έμπιστου και αξιόπιστου συμβούλου μας της Deloitte, ο οποίος πάντοτε έπραττε και πράττει μέσα σε αυστηρούς κανόνες δεοντολογίας και ηθικής, το συγκεκριμένο ανεπίσημο έγγραφο σε φάκελο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κρίθηκε ότι δεν μπορεί να αποτελέσει βάση για οποιαδήποτε διαπραγμάτευση. Επι-

στράφηκε με την επισήμανση ότι οι αρμόδιοι, ό,τι έχουν να μας πουν, ας μας το πουν θεσμικά και δημοσίως.

–Δεν είναι βαρύ να κατηγορείται ο υπουργός Υγείας για πλαστογραφία. Τι στοιχεία έχετε;

–Τόσο η ηγεσία όσο και τα μέλη του ΠΙΣ δηλώνουν απόλυτη προσπάθεια στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο και πλήρη σεβασμό στους θεσμούς της κυπριακής πολιτείας.

Αλλά δεν είμαστε εμείς αυτοί οι οποίοι διαρρεύσαμε και αργότερα επιβεβαιώσαμε τις ψευδολογίες για Μνημόνιο Συναντίληψης. Αυτό που είπαμε είναι καθαρό: Εάν υπάρχει τέτοιο έγγραφο με την υπογραφή μου, είναι προϊόν πλαστογραφίας και θα κινηθούν οι δέουσες νομικές διαδικασίες. Θα είμαι ο πρώτος που θα απολογηθεί δημόσια εάν οποιοσδήποτε αποδείξει τη γνησιότητα κειμένου με τίτλο Μνημόνιο Συναντίληψης με υπογραφές της ηγεσίας του ΠΙΣ. Πεδίων δόξης λαμπρό.

–Εκτός του Δ.Σ. του ΠΙΣ υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για το ΓεΣΥ;

–Ο ΠΙΣ ποτέ δεν υποχρέωσε κανέναν να είναι υπέρ ή κατά του ΓεΣΥ, να συμβληθεί ή να απέχει. Είναι ψέματα και υποτιμητικό για σοβαρούς επιστήμονες να υποστηρίζεται ότι κάνουμε bullying ή παραπληροφορούμε τους γιατρούς, λες και ο δείκτης νοσηρότητας τους είναι χαμηλός και δεν τους επιτρέπει να αντιλαμβάνονται τα ενωπία τους δεδομένα. Αντίθετα, όσα περισσότερα πληροφορούνται με εγκυρότητα οι γιατροί, τόσο απομακρύνονται.

–Ο ΠΙΣ θέλει ένα Γενικό Σχέδιο Υγείας;

–Κατηγορηματικά ναι. Το ζητούσαμε επιτακτικά εδώ και δεκαετίες. Ένα ΓεΣΥ που θα εξασφαλίζει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς κάθε ασθενή χωρίς διακρίσεις, το υψηλό επίπεδο υγείας που κατακτήσαμε μέχρι σήμερα με κόπο ως χώρα. Ένα σχέδιο που να προστατεύει την επαγγελματική αξιοπρέπεια και την επιστημονική ακεραιότητα των μάχιμων γιατρών που παίρνουν την ευθύνη και το ρίσκο. Ένα σχέδιο με σύγχρονο σχεδιασμό, με μακρόπνοη οικονομική προοπτική, που να λαμβάνει υπόψη του τα διδάγματα των άλλων χωρών, που να θεσμοθετεί αυστηρά ιατρικά πρωτόκολλα, αποδεκτό από

όλους τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες υγείας.

–Κατηγορείστε ότι προσπαθείτε να το торπιλίσετε στον βαθμό των οικονομικών συμφερόντων σας.

–Από την πρώτη ημέρα είχαμε τονίσει την υποχρηματοδότηση του όλου σχεδιασμού. Αυτό σημαίνει πρακτικά τον κατακερματισμό της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και την υπαλληλοποίηση, με εξευτελιστικούς όρους, των γιατρών. Τέλος, είναι πιθανόν οι ίδιοι οι ιθύνοντες να μην είναι γνώστες του οικονομικού αντικτύπου του σχεδίου που φέρνουν. Θα ήθελα να αναφέρω ένα παράδειγμα που έλαβε χώρα παρουσία του προέδρου της Δημοκρατίας. Ο πρόεδρος του ΟΑΥ ανέφερε ότι οι ειδικοί γιατροί θα λαμβάνουν κατά μέσο όρο 160.000 ευρώ για εξωνοσοκομειακή περίθαλψη. Σε σχετική ερώτηση πως αυτό είναι πρακτικά υλοποιήσιμο όταν υπάρχουν περισσότεροι από 3.000 ειδικούς γιατρούς στην Κύπρο, ενώ ο σχετικός προϋπολογισμός είναι 156 εκατομμύρια ευρώ, δεν ήταν σε θέση να απαντήσει.

–Ως προς τι τότε η προσπάθεια δημιουργίας ενός αντι-ΓεΣΥ εάν έχουν βάση τα όσα σας καταλογίζουν;

–Δεν είναι σοβαρά πράγματα αυτά. Σε όλα τα συστήματα υγείας στον κόσμο, η ιδιωτική ιατρική αποτελεί αναγκαίο πυλώνα του συστήματος υγείας. Αφορά τους κόπους και τις θυσίες του κάθε γιατρού, αλλά και ανταποκρίνεται στην ανάγκη παροχής ιδιωτικών υπηρεσιών περίθαλψης στους πολίτες. Είναι ανήθικο να κατηγορείται ένας επαγγελματικός κλάδος γιατί προασπίζεται τη δουλειά του και τις υπηρεσίες που προσφέρει. Είναι χυδαίο να δαιμονοποιείται μια επαγγελματική ομάδα από τα επίσημα όργανα του κράτους γιατί ασκεί το αναφαίρετο δικαίωμα της επιλογής.

Το δεύτερο crash test του ΓεΣΥ

Ανοίγουν αύριο οι κατάλογοι εγγραφής για τους ειδικού ιατρούς, τι ισχύει με τις συμπληρωμές

Τον **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Με σταθερούς ρυθμούς κινεί όλους τους μηχανισμούς ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας προκειμένου από τον ερχόμενο Ιούνιο να μπει κανονικά σε εφαρμογή το Γενικό Σύστημα Υγείας. Παρά τις αντιπαράθεσεις και το χάσμα που υπάρχει μεταξύ του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου και του ΟΑΥ, ο Οργανισμός παραμένει εντός χρονοδιαγραμμάτων με στόχο ο πολίτης από τον ερχόμενο Ιούνιο να λαμβάνει υπηρεσίες από το Σύστημα Υγείας. Μετά το άνοιγμα των καταλόγων εγγραφής για τους προσωπικούς ιατρούς τον περασμένο Ιανουάριο, σειρά παίρνουν οι ειδικοί ιατροί (ΕΙ). Σύμφωνα με ανακοίνωση

Ο δικαιούχος θα καταβάλει 25 ευρώ στον ειδικό γιατρό, όταν τον επισκέπτεται σε μη εργάσιμες ώρες.

του ΟΑΥ, από αύριο το πρωί (18/2) οι ειδικοί ιατροί θα μπορούν να υποβάλουν αίτηση εγγραφής στο ΓεΣΥ μέσω της ιστοσελίδας του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας. Οι ενδιαφερόμενοι ιατροί θα πρέπει να προχωρήσουν σε αίτηση εγγραφής ως ειδικοί ιατροί ανεξάρτητα με το αν θα συμβληθούν με τον Οργανισμό ως φυσικά πρόσωπα ή αν θα παρέχουν υπηρεσίες φροντίδας υγείας εκ μέρους άλλων προσώπων. Ο θεσμός του ειδικού ιατρού εισάγεται στο ΓεΣΥ από την πρώτη φάση εφαρμογής του Συστήματος (από την 1η Ιουνίου δηλαδή) με σκοπό να παρέχει εξειδικευμένη φροντίδα υγείας στον δικαιούχο ασθενή. Ειδικοί γιατροί θεωρούνται οι γιατροί με αναγνωρισμένη ειδικότητα ή εξειδίκευση

Εντός χρονοδιαγραμμάτων κινούνται οι μηχανισμοί του ΟΑΥ για την εφαρμογή του ΓεΣΥ.

από το Ιατρικό Συμβούλιο Κύπρου, ενώ αυτοί που επιθυμούν να προσφέρουν υπηρεσίες φροντίδας υγείας ειδικού ιατρού σε εξωτερικούς ασθενείς στο ΓεΣΥ πρέπει να πληρούν τις διατάξεις του Περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμου και των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών, εσωτερικών κανονισμών και Αποφάσεων. Σημειώνεται δε πως για να είναι σε θέση ο κάθε γιατρός να γνωρίζει πώς θα χειρίζεται την πλατφόρμα του ΓεΣΥ για να παρέχει υπηρεσίες στους πολίτες, ο ΟΑΥ τον Μάρτιο θα πραγματοποιήσει αναλυτικά ενημερωτικά σεμινάρια.

Πρόσβαση δικαιούχου σε ΕΙ

Με δύο τρόπους θα έχει τη δυνατότητα ο κάθε δικαιούχος σε πε-

ριβάλλον ΓεΣΥ να επισκεφθεί έναν ειδικό γιατρό για να λάβει φροντίδα υγείας. Ο πρώτος τρόπος, είναι με παραπεμπτικό είτε από προσωπικό ιατρό είτε από νοσηλευτήριο. Ειδικότερα, όταν ένας ασθενής μεταβεί στον προσωπικό του ιατρό για εξέταση, στην περίπτωση που διαγνώσει ότι η κατάσταση της υγείας του δικαιούχου κρίζει ειδικής φροντίδας θα παρέχεται παραπεμπτικό για να επισκεφθεί ειδικό γιατρό της επιλογής του. Κατά την επίσκεψη στον τελευταίο, ο ασθενής θα πρέπει να καταβάλει ως συμπληρωμή το ποσό των έξι ευρώ. Ο δεύτερος τρόπος επίσκεψης του δικαιούχου στον ειδικό ιατρό θα λαμβάνει χώρα παρακάμπτοντας τον προσωπικό ιατρό. Συγκεκρι-

μένα, πέραν από την πρόσβαση των δικαιούχων στον ειδικό γιατρό μέσω εξασφάλισης παραπεμπτικού από κάποιο άλλο παροχέα, οι δικαιούχοι θα μπορούν να επισκεπτονται απευθείας ειδικό γιατρό καταβάλλοντας το ποσό των 25 ευρώ ως συμπληρωμή. Εξαιρεση, ωστόσο, σε αυτόν τον κανόνα αποτελεί η απευθείας πρόσβαση σε γυναικολόγους και μαιευτρές από γυναίκες δικαιούχους που έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν θα καταβάλλεται η προαναφερθείσα συμπληρωμή. Η επιλογή του ειδικού ιατρού, σε κάθε περίπτωση, αποτελεί αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου. Το παραπεμπτικό αναφέρεται σε ιατρική

ειδικότητα (π.χ. Καρδιολογία) και όχι ονομαστικά σε ιατρό και η επιλογή του ιατρού επαφίεται στον δικαιούχο, ο οποίος επικοινωνεί απευθείας με τον ΕΙ της επιλογής του, από όσους είναι συμβεβλημένοι με το ΓεΣΥ για τη διευθέτηση ραντεβού. Από εκεί και πέρα όταν το ΓεΣΥ μπει σε πλήρη εφαρμογή των Ιουνίου του 2020, ο ειδικός γιατρός για τη διάγνωση ή και θεραπεία ενός περιστατικού θα μπορεί να παραπέμψει δικαιούχους σε νοσηλευτήριο για την παροχή ενδοноοκομειακής φροντίδας υγείας, σε ΤΑΕΠ, σε εργαστήριο, σε νοσηλευτή, μαία και άλλο επαγγελματία υγείας, αλλά και σε ειδική ομάδα ειδικών γιατρών για τη διεξαγωγή διαγνωστικών εξετάσεων.

Αμοιβές ΕΙ

Η βασική μέθοδος αμοιβής των ειδικών γιατρών στο πλαίσιο του ΓεΣΥ είναι η αμοιβή ανά παρεχόμενη υπηρεσία φροντίδας υγείας (fee for service). Ο ΟΑΥ σε συνεργασία με τις Επιστημονικές Εταιρείες έχει ετοιμάσει καταλόγους για κάθε ειδικότητα μέσω των οποίων καταγράφονται οι πιο συχνές ιατρικές πράξεις. Η κάθε πράξη ισοδυναμεί με ορισμένο αριθμό μονάδων και με βάση το ύψος της τιμής μονάδας, η οποία είναι κατά μέσο όρο στα 15 ευρώ, θα υπολογίζεται η αμοιβή που θα λαμβάνει ο ειδικός γιατρός από τον ΟΑΥ σε περιβάλλον ΓεΣΥ. Για παράδειγμα, αν ένας καρδιολόγος κάνει ένα απλό check up σε ένα ασθενή και η ιατρική του πράξη αντιστοιχεί σε τρεις μονάδες, τότε θα πολλαπλασιάσει 3 επί 15 (τιμή μονάδας) για να υπολογίσει πόσα θα λάβει για την εν λόγω φροντίδα υγείας. Ωστόσο, η τιμή μονάδας δεν είναι σταθερή και ανάλογα με την συνολική επισκεψιμότητα των δικαιούχων στο Σύστημα αυξάνεται ή μειώνεται αντίστοιχα. Δηλαδή στην περίπτωση που υπάρχει μεγάλη επισκεψιμότητα των δικαιούχων στους ειδικούς γιατρούς η τιμή μονάδας θα πέφτει κάτω από το 15, ενώ αν υπάρχει χαμηλή θα υπερβαίνει το 15. Αξίζει να αναφερθεί πως στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων του ΟΑΥ με τον ΠΙΣ, συμφωνήθηκε η εγγύηση της τιμής μονάδας από 13 μέχρι 17 ευρώ για την περίοδο τριών ετών. Άρα, με βάση αυτή την εγγύηση ο ιατρικός κόσμος είναι καλυμμένος για τρία χρόνια πως η τιμή μονάδας δεν θα πέσει κάτω από 13 ευρώ, αλλά ούτε και θα ανέβει πέραν των 17 ευρώ. Επιπρόσθετα, οι ειδικοί ιατροί θα λαμβάνουν ως αμοιβή επιπλέον 25 ευρώ (συμπληρωμή) από τους πολίτες που θα τους επισκέπτονται σε μη εργάσιμες ώρες ή σε ημέρες αργίας.

Επηρεάζει η αδικαιολόγητα αρνητική στάση του ΠΙΣ

Θα επιδείξουμε ευελιξία ώστε το ΓεΣΥ να ξεκινήσει ακόμη και με πολύ χαμηλότερους αριθμούς, λέει ο αν. διευθυντής του ΟΑΥ

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

«Εμείς επικεντρωνόμαστε στη μεγάλη εικόνα που είναι η εφαρμογή του ΓεΣΥ, το οποίο σχεδιάστηκε με πολύ προσοχή και μετά από πολλές μελέτες και υποδείξεις όλων των διεθνών οργανισμών που ασχολήθηκαν με το θέμα», αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ», ο αν. διευθυντής του ΟΑΥ Ανδρέας Παπακωνσταντίνου.

—Ποιος είναι μέχρι στιγμής ο αριθμός των εγγεγραμμένων προσωπικών ιατρών στους καταλόγους του ΓεΣΥ και πόσοι εξ αυτών είναι παιδίατροι;

—Ο αριθμός των εγγεγραμμένων προσωπικών ιατρών μέχρι στιγμής είναι πέρα των διακοσίων στο οποίο περιλαμβάνονται οι προσωπικοί ιατροί για ενήλικες και οι παιδίατροι. Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μας είναι πως ανά τακτά χρονικά διαστήματα θα βγαίνουν ανακοινώσεις για ενημέρωση του κοινού. Στόχος μας είναι να εγγραφούν όσο το δυνατό περισσότεροι γιατροί, αλλά ανάλογα με τον τελικό αριθμό θα παρθούν και οι ανάλογες αποφάσεις. Θα επιδείξουμε ευελιξία ώστε το ΓεΣΥ να ξεκινήσει ακόμη και με πολύ χαμηλότερους αριθμούς.

—Ποιες αποφάσεις δηλαδή θα παρθούν στην περίπτωση που δεν ενταχθεί ο επιθυμητός αριθμός παιδιάτρων στο Σύστημα;

—Εμείς τώρα επικεντρωνόμαστε για να υλοποιηθεί το Σύστημα όπως το σχεδιάσαμε, δηλαδή με τη συμμετοχή όλων των ιατρών μας από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Όταν φθάσουμε στο σημείο που θα πούμε ότι πέρασε αρκετός χρόνος και θα γνωρίζουμε τον τελικό αριθμό, τότε θα παρθούν και οι τελικές αποφάσεις για το πώς χειριστούμε το θέμα. Εμείς έχουμε εξετάσει εναλλακτικές επιλογές, ωστόσο, είμαστε αισιόδοχοι ότι θα υπάρξει ικανοποιητικός αριθμός ώστε

να μη χρειαστεί η περαιτέρω ανάλυσή τους.

—Κατά τις τελευταίες ημέρες έκανε την εμφάνισή του ένα Δίκτυο Ιδιωτικών Ιατρικής που χαρακτηρίστηκε από τον υπουργό Υγείας ως «παρά ΓεΣΥ». Θεωρείτε πως θα επηρεάσει τη ροή ένταξης γιατρών στο ΓεΣΥ;

—Νομίζω εκείνο που επηρεάζει είναι η αδικαιολόγητα αρνητική στάση της ηγεσίας του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου. Από εκεί και πέρα εμείς επικεντρωνόμαστε στη μεγάλη εικόνα που είναι η εφαρμογή

“

Η οποιαδήποτε φυγόκεντρη προσπάθεια, είτε αυτή ονομάζεται πλατφόρμα είτε οτιδήποτε άλλο, εμάς δεν μας αποπροσανατολίζει.

του ΓεΣΥ, το οποίο σχεδιάστηκε με πολύ προσοχή και μετά από πολλές μελέτες και υποδείξεις όλων των διεθνών οργανισμών που ασχολήθηκαν με το θέμα. Η οποιαδήποτε φυγόκεντρη προσπάθεια, είτε αυτή ονομάζεται πλατφόρμα είτε οτιδήποτε άλλο, εμάς δεν μας αποπροσανατολίζει. Αυτό όμως που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι ενώ άτομα της ηγεσίας του ΠΙΣ παρουσιάζονταν ότι διαβουλεύονταν καλόπιστα με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας την ίδια ώρα ετοίμαζαν αυτή την πλατφόρμα. Διότι δεν μπορεί έτσι ξαφνικά να εμφανίστηκε μια πλατφόρμα από το πουθενά. Αναμφίβολα υπάρχει μια μικρή ομάδα από την ηγεσία του ΠΙΣ που με τίποτα δεν θέλει την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Αυτοί

Θα πρέπει να δοθεί επαρκής χρόνος στο Σύστημα για να λειτουργήσει ομαλά και να σταθεροποιηθεί, είπε στη συνέντευξή του στην «Κ» ο αν. διευθυντής του ΟΑΥ Ανδρέας Παπακωνσταντίνου.

αποφάσισαν εξ αρχής ότι δεν θα συμβληθούν με το ΓεΣΥ και τώρα η έγνοια τους είναι να πείσουν τους συναδέλφους τους να μην ενταχθούν ούτε αυτοί στο ΓεΣΥ, αφού ανησυχούν ότι θα τους «κλέψουν» εργασία. Οπότε αναμένουμε, ειδικά μέχρι τον Ιούνιο του 2019, αυτές οι προσπάθειες να εντατικοποιηθούν με στόχο να μπλοκάρουν το Γενικό Σύστημα Υγείας. Συνεπώς δεν θα μας ξενίσει να δούμε και άλλες παρόμοιες προσπάθειες.

—Η πλατφόρμα αυτή όμως δεν έχει συσταθεί από τον ΠΙΣ, αλλά από την Ένωση Ιδιωτικών Ιατρών Κύπρου. Πιστεύεται πως κρύβεται πίσω και από αυτό ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος;

—Κοιτάζτε, δεν μπορεί από τη

μία να λέμε ότι «εγώ είμαι ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος και εκπροσωπώ όλους τους γιατρούς, δημόσιους και ιδιωτικούς», ενώ από την άλλη να βγαίνει μια πρωτοβουλία από την επίσημη ηγεσία των ιδιωτών γιατρών και να μη σχολιάζεται από τον ΠΙΣ και να παρουσιάζεται πως αυτή η ενέργεια προέρχεται αποκλειστικά από τους ιδιώτες γιατρούς. Η ηγεσία του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου ή θα εκπροσωπεί όλους τους γιατρούς ή θα πρέπει επιτέλους να αποφασίσει ποιους εκπροσωπεί.

—Ποια είναι η δική σας εκδοχή όσον αφορά το λεγόμενο «μνημόνιο συναντίληψης»;

—Όσον αφορά το μνημόνιο βγαίνει ξεκάθαρα από τις δηλώσεις με-

λών της ηγεσίας του ΠΙΣ ότι όντως υπήρξε αυτό το έγγραφο και αυτή η πρωτοβουλία. Όντως δεν αποτελούσε επίσημη πρόταση από τον ΠΙΣ, κάτι βέβαια το οποίο ο υπουργός Υγείας ανέφερε εξ αρχής. Με ενδιαφέρον στοιχείο όμως είναι με τι ύψος και επιθετικότητα αντέδρασαν συγκεκριμένα μέλη της ηγεσίας του ΠΙΣ. Έφθασαν δε στο σημείο να κατηγορήσουν τον υπουργό ότι πλαστογράφησε το έγγραφο. Αντιμετώπισαν την όλη πρωτοβουλία ως ένα ανάθεμα, ενώ θα έπρεπε να επικροτούν και να ενθαρρύνουν τέτοιες πρωτοβουλίες που στόχο έχουν την εξεύρεση συγκλίσεων, αν βέβαια θέλουν πραγματικά η πατρίδα μας να αποκτήσει εθνικό σύστημα υγείας. Αυτή η στάση προδίδει, για ακόμη μία φορά, πως κάποιοι συγκεκριμένοι δεν θέλουν να υπάρξει οποιαδήποτε σύγκλιση.

—Άρα δεν υπάρχει κάποιο παράθυρο διαλόγου ανοικτό μεταξύ ΟΑΥ και ΠΙΣ;

—Πιστεύω ότι υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα μεταξύ της ηγεσίας του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου και του ιατρικού κόσμου. Αναντίλεκτα η εικόνα που εκπέμπει η ηγεσία του ΠΙΣ δεν έχει καμία σχέση με το σύνολο του ιατρικού κόσμου και της μακρόχρονης ιστορίας του ΠΙΣ. Τους αδικεί παράφορα. Το ύψος, οι χαρακτηρισμοί και το επίπεδο επικοινωνίας που βγάζει προς τα έξω η ηγεσία του ΠΙΣ είναι εντελώς ξένο με τη συντριπτική πλειοψηφία του ιατρικού κόσμου. Από εκεί και πέρα δεν μπορεί να προδικάσω πώς θα κινηθούν τα πράγματα, θεωρώ όμως ότι κάποια στιγμή αρκετοί γιατροί θα αντιδράσουν. Εξάλλου, δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ενώ η ηγεσία του ΠΙΣ δημιουργεί ένα τόσο αρνητικό κλίμα, διακόσιοι από τους επτακόσιους εν δυνάμει προσωπικούς γιατρούς εγράφησαν μέχρι στιγμής στο ΓεΣΥ. Δηλαδή παρά τις εκκλήσεις του

ΠΙΣ προς τους συναδέλφους τους να μη συμβληθούν με το σύστημα και παρά τον έντεκνο εκφοβισμό, βλέπουμε ότι ήδη έχει εγγραφεί περίπου το ένα τρίτο των προσωπικών ιατρών. Αυτό συμβαίνει προφανώς διότι έχουν ενημερωθεί και έχουν αντιληφθεί τα πολλαπλά οφέλη που θα φέρει το ΓεΣΥ και για τους ασθενείς, αλλά και για τους ίδιους. Φανταστείτε πόσοι περισσότεροι θα συμμετείχαν μέχρι στιγμής αν ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος δεν εξέπεμπε όλο αυτό τον αρνητισμό.

—Πιστεύετε πως ο Κύπριος πολίτης έχει αντιληφθεί πως σε λιγότερο από δύο εβδομάδες θα αρχίσει να καταβάλει εισφορές για το ΓεΣΥ;

—Παρά τις προσπάθειες που καταβάλλουμε ως Οργανισμός, εντούτοις δεν είναι επαρκής η ενημέρωση. Σε αυτό έχουμε ευθύνη. Ωστόσο, από τις 25 Φεβρουαρίου ξεκινά η μεγάλη καμπάνια ενημέρωσης, η οποία κατοχυρώθηκε σε συγκεκριμένο οικοο οποίος θα αναλάβει την ενημέρωση του κοινού και των παρόχων υγείας. Εκτός από την καμπάνια ενημέρωσης, έχει σταλεί ήδη ενημερωτικό φυλλάδιο για το ΓεΣΥ σε όλα τα σπίτια, ενώ ο κάθε πολίτης έχει τη δυνατότητα να καλέσει στον αριθμό 17000 για ενημέρωση. Κι εμείς ως προσωπικό του Οργανισμού, μέσω της παρουσίας μας στα ΜΜΕ, προσπαθούμε να συμβάλουμε προς αυτή την κατεύθυνση. Όμως το καθοριστικό σημείο δεν είναι ούτε θα ξεκινήσουν οι εισφορές, αλλά τότε θα ξεκινήσουν οι υπηρεσίες. Αυτό που απασχολεί τον Κύπριο πολίτη είναι ότι όντως θα παίρνετε υπηρεσίες από το Γενικό Σύστημα Υγείας και αυτό δεν θα κρίθει κατά απόλυτο τρόπο από την 1η Ιουνίου του 2019. Θα πρέπει να δοθεί επαρκής χρόνος στο Σύστημα για να λειτουργήσει ομαλά και να σταθεροποιηθεί.

Πλήγμα στην αξιοπιστία των ΗΕ ενόψει όρων

Ακόμη κι αν βρεθεί το πρακτικό της 4ης Ιουλίου θα πρέπει να συμβαδίζει με τα όσα έχει καταγράψει η ελληνοκυπριακή πλευρά

Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Πολύ βαθύτερες αναμένεται να είναι τελικά οι συνέπειες μετά την πρώτη ανάγνωση του γεγονότος ότι λείπει το πρακτικό της 4ης Ιουλίου 2017 και η καταγραφή όσων συνέβησαν εκείνη την ημέρα στο Κραν Μοντάνα από τα έγγραφα που παραδόθηκαν στην κ. Λουτ από τη Γραμματεία των Η.Ε. Επιπτώσεις ήδη καταγράφονται στο επίπεδο του Σώματος λένε πηγές που έχουν πλήρη γνώση του διπλωματικού παρασκήνιου. Βάσει αυτών των πληροφοριών, από τη στιγμή που έγινε γνωστή η απώλεια του πρακτικού στα Η.Ε. επικρατεί αναβρασμός και ένταση. Αναζητείται δε μετ' επιτάσεως και με την Τζέιν Χολ Λουτ να δηλώνει αποφασισμένη να το βρει. Αυτό, όμως, δεν λύνει το πρόβλημα εφόσον σύμφωνα με διπλωματικές πηγές που μίλησαν στην «Κ» και δεν επιδέχονται αμφισβήτησης, κάτι τέτοιο δεν έχει ξαναγίνει στα διπλωματικά χρονικά και δημιουργεί μια συγκεκριμένη κατάσταση ως προς την ουσία.

Η οποία είναι πως από τούδε και στο εξής, βρεθεί ή όχι το πρακτικό, η όλη διαδικασία και με φόντο τους όρους αναφοράς μπαίνει υπό τη βάση της αμφιβολίας ως προς την αξιοπιστία της, όπως λένε πηγές. Η ε/κ πλευρά έχει καταγεγραμμένο από εκείνη την περίοδο τα συμβαίνοντα στο Κραν Μοντάνα, του πρακτικού της 4ης συμπεριλαμβανομένου και αν απαιτηθεί από τις περιστάσεις θα αντιπαραβάλει τις δικές της σημειώσεις (που είναι εκατοντάδες σελίδες στο σύνολο) με εκείνο το έγγραφο που δεσμεύτηκε ότι θα φέρει η κ. Λουτ, αν το βρει. Αυτό λένε οι ίδιες διπλωματικές πηγές, αν φτάσει ως εκεί η κατάσταση θα είναι μια λύση.

Εφόσον βρεθεί

Τα δύσκολα, όμως, δεν τελειώνουν εκεί. Καμία από τις πλευρές στο Κραν Μοντάνα δεν είχε πρόσβαση στα πρακτικά της άλλης. Τόσο όμως η ε/κ πλευρά όσο και η τ/κ όσο και τα Η.Ε. κρατούσαν πρακτικά για τα πάντα που συνέβαιναν κατά τη διάρκεια των συνομιλιών. Εφόσον βρεθεί τελικά το πρακτικό, θα πρέπει να είναι συμβατό ως προς το περιεχόμενο με τα όσα έχει καταγράψει η ε/κ πλευρά. Σε διαφορετική περίπτωση εγείρονται νέα ερωτήματα, σε μια περίοδο, μάλιστα, που θα έπρεπε να είχαν ήδη κινηθεί γρηγορότερα και από τα ίδια τα Η.Ε., οι διπλωματικές μηχανές για την ολοκλήρωση των όρων αναφοράς. Αν δεν βρεθεί καν από την άλλη το πρακτικό της 4ης Ιουλίου, τότε θα πάρουν σάρκα και οστά όλα τα ερωτήματα που για την ώρα περιορίζονται στο διπλωματικό παρασκήνιο και αφορούν συγκεκριμένους δρώντες.

Ειδικά, τον τότε ειδικό απεσταλμένο των Η.Ε. Αϊντε ως έχοντα την ευθύνη επί της διαδικασίας, για τον οποίο ήδη ακούγονται πολλά. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση οι πληροφορίες της «Κ» επιμένουν πως ακόμη κι αν φτάσουμε σε επίπεδο αντιπαραβολής πρακτικών ώστε να διαφανεί αν εκείνο που θα φέρει η κ. Λουτ συνάδει με όσα έχει καταγράψει η ε/κ και δεν υπάρχει αποτέλεσμα, αν είναι διαφορε-

Αντιρρήσεις φέρεται να είχε και η τ/κ πλευρά με το πλαίσιο της 30ής που πλέον έχει υιοθετήσει.

Ήταν τόσο θετικές οι αντιδράσεις στα όσα είπε ο γ.γ. που ζητήθηκε από το Εθνικό να δοθεί το πλαίσιο γραπτώς και επίσημα από τα Η.Ε.

τικά δηλαδή, υπάρχουν τρόποι ώστε να καταδειχθεί επακριβώς το τι συνέβη εκείνη την ημέρα.

Τι έχει γίνει

Όπως έχει ήδη καταγράψει η «Κ» τα βήματα της 30ής Ιουνίου προς την 4η Ιουλίου 2017 και την παράδοση του πρώτου πρακτικού με το οποίο δεν συμφωνούσε η ε/κ πλευρά με το δεύτερο που την έβρισκε σύμφωνη, είναι συγκεκριμένα. Και έχουν ως εξής: Στις 30 Ιουνίου παρουσίασε μια πολιτική πρόταση έξι σημείων στα μέρη ο γ.γ. των Η.Ε. η οποία προέκυψε ως γενική ιδέα μετά από συνεργασία που είχαν οι διαπραγματευτές Μαυρογιάννης-Ναμί την προηγούμενη μέρα. Οι δυο τους συζητούσαν για το περιουσιακό και παρουσία τους ο Αντόνιο Γκουτιέρρες παραδέχτηκε πως πρόκειται για ένα σύνθετο θέμα και πως ο ίδιος δεν έφερε τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις για να το κατανοήσει εις βάθος. Ανταπάντησε όμως διερωτώμενος ο κ. Γκουτιέρρες πώς υπό τις περιστάσεις και για σκοπούς μη αναστάτωσης της οικονομίας, χωρίς να υποτιμάται κανείς από τους λόγους που έχουν σημασία για το συγκεκριμένο κεφάλαιο, αν ήταν εφικτό να δοθεί λίγη μεγαλύτερη έμφαση στα δικαιώματα του χρήστη στις περιοχές που δεν θα είναι κάτω από εδαφική αναπροσαρμογή και μεγαλύτερη έμφαση στον ιδιοκτητή στις περιοχές κάτω από εδαφική αναπροσαρμογή.

Η λογική αυτή φαίνεται σύμφωνα με πληροφορίες πως υπήρξε κατ'αυτική για το πώς ο γ.γ. των Η.Ε. «συνέθεσε» εν γένει την πολιτική πρόταση των έξι σημείων με εφαρμογή σε όλα τα κεφάλαια του Κυπριακού. Η παρουσίαση της πρό-

Η κ. Λουτ δεσμεύτηκε ότι θα το βρει, διπλωμάτες πάντως διατηρούν τις αμφιβολίες τους.

Κομβικός κρίνεται ο ρόλος του τότε ειδικού απεσταλμένου Έσπεν Μπαρθ Αϊντε αλλά πλέον είναι εκτός Η.Ε.

τασης αυτής έγινε από τον ίδιο τον Αντόνιο Γκουτιέρρες και μάλιστα εις διπλούν. Μία κατά το πρωινό και μία κατά τη διάρκεια του δείπνου. Όπου εκεί έγινε συζήτηση και όχι μια take it or leave it προσέγγιση από τον γ.γ. των Η.Ε. Στη συζήτηση επιώθηκαν απόψεις από τις πλευρές αλλά όχι κάτι συγκεκριμένο. Ο γ.γ. αποχώρησε από το Κραν Μοντάνα την επόμενη μέρα, με τις πλευρές να συναντώνται για να συζητήσουν τα έξι σημεία. Εκεί παρουσιάστηκαν διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς το ακριβές περιεχόμενο αυτών των σημείων. Σημειώνεται εδώ ότι η ε/κ πλευρά κοινοποίησε και στους πολιτικούς αρχηγούς που ήταν παρόντες στο

Κραν Μοντάνα το πλαίσιο μέσα από τη δική της καταγραφή. Ήταν δε τόσο θετικές οι αντιδράσεις που ζητήθηκε από το Εθνικό να δοθεί αυτό γραπτώς και επίσημα από τα Η.Ε. Στην προαναφερόμενη συνάντηση των μερών, λοιπόν, ειπώθηκαν διαφορετικές απόψεις για το περιεχόμενο των έξι σημείων, όπως για παράδειγμα το αν ανέφερε τη Μόρφου ο Αντόνιο Γκουτιέρρες ή όχι. Τότε ο κ. Αϊντε θέλοντας προφανώς να υποβοηθήσει τη διαδικασία, είπε πως μπορούν τα Η.Ε. να κάνουν μια καταγραφή, αυτή να δοθεί στις πλευρές και να συζητηθούν οι όποιες διαφωνίες, το πλαίσιο της 30ής δηλαδή.

Πράγματι ο ειδικός απεσταλμέ-

Τι θα γίνει τώρα

Σύμφωνα με τις πληροφορίες, επιστολή για το λάθος περιεχόμενου του πλαισίου, όπως παρουσιάστηκε στις 30 Ιουνίου είχαν λάβει τα Η.Ε. και από την ελληνική πλευρά. Τώρα, αν και κρίνεται κομβικός έτσι και αλλιώς ο ρόλος του ειδικού απεσταλμένου Αϊντε την περίοδο εκείνη, εντούτοις όπως προαναφέρθηκε δεν μπορεί να γίνει κάτι επί του συγκεκριμένου. Το πρόβλημα, ωστόσο, που έχει ανακύψει θεωρείται σοβαρό και αφενός αποτελεί πλήγμα στην υφιστάμενη διαδικασία, αλλά και αφετέρου πάει πίσω η συζήτηση πάλι σε εκείνη την περίοδο. Τώρα είναι στο χέρι της κ. Λουτ να φέρει εις πέρας την κατάσταση ως έχει δημιουργηθεί. Ωστόσο, και η ε/κ πλευρά έχει ζητήσει γραπτώς τις προτάσεις της τ/κ πλευράς έστω και στο πλαίσιο της 30ής Ιουνίου για να διαφανεί

που στέκει η ηγεσία Ακιντζι αλλά κι αυτό δεν έχει γίνει. Όμως αυτό που πραγματικά μπορεί να γίνει είναι να υπάρξει μια κοινή ανάγνωση της προσέγγισης των θεματικών του πλαισίου και να καταγραφούν οι προτάσεις των δυο πλευρών πάνω σε αυτό. Δουλειά που προσπαθούσε να κάνει γεφυρώνοντας διαφορές η κ. Λουτ. Αυτός είναι λένε διπλωμάτες, ίσως και ο μόνος τρόπος να ξεπεραστεί το ζήτημα. Εφόσον υπάρχει συμφωνία στην προσέγγιση των έξι θεματικών και διαφωνία στο περιεχόμενο που ακουμπά, κάτι που ακουμπά απευθείας πάνω στο πρακτικό, εξού και η σημαντικότητα του θέματος. Αποδείχθηκε παράλληλα ωστόσο έστω και αργά, κι ενώ έχει περάσει τόσος χρόνος εμπλοκής της κ. Λουτ, πως η βάση της συζήτησης ήταν λάθος.

Επικρατεί μεγάλος αναβρασμός στα Η.Ε. εφόσον έγινε γνωστή η απουσία του πρακτικού.

νος παρέδωσε στις πλευρές την καταγραφή, στην οποία ήδη από εκείνη την ημέρα η ε/κ πλευρά απάντησε καταγράφοντας και αποστέλλοντας στον Αϊντε τις πρώτες διαφωνίες της. Ζητήθηκε δε από την ε/κ πλευρά επιτακτικώς η επικοινωνία με τον γ.γ. των Η.Ε., ο οποίος βρισκόταν στη Νέα Υόρκη, ώστε να μεταφερθεί στον κ. Αϊντε το περιεχόμενο των έξι σημείων, όπως τα είχε μεταφέρει στις πλευρές ο κ. Γκουτιέρρες και όχι όπως τα είχε καταγράψει ο ειδικός απεσταλμένος.

Οι τ/κ αντιρρήσεις

Ήταν μάλιστα σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ» τόσο έντονα διαφορετικό το πλαίσιο της 30ής που παρουσίασε ο τελευταίος από όσα είχε πει ο Αντόνιο Γκουτιέρρες που μέχρι και η σειρά των θεμάτων όπως είχε καταγραφεί δεν συμβάδιζε με τη σειρά όπως την είχε καταγράψει η ε/κ πλευρά. Γεγονός που μπορεί να φαίνεται δευτερεύον, αλλά δεν είναι, εφόσον «δείχνει» και τη σημαντικότητα εκ μέρους των Η.Ε. των υπό συζήτηση θεμάτων του Κυπριακού. Όταν υπήρξε επικοινωνία, και εδώ έχει ενδιαφέρον, με τον κ. Αϊντε από ε/κ πλευράς για να του υποδειχθεί ότι δεν είναι έτσι που τα είχε πει ο γ.γ., ο πρώτος απάντησε πως αφενός ήταν Κυριακή και θα ήταν δύσκολος ο εντοπισμός του κ. Γκουτιέρρες, επιπρόσθετα πως ο ίδιος με την ομάδα του είχαν καταφύγει σε παρακείμενο θέρετρο για ολιγόωρη ξεκούραση, αλλά και πως και η τ/κ πλευρά είχε επίσης αντιρρήσεις. Τελικά λαμβάνει χώρα η επικοινωνία Αϊντε-Γκουτιέρρες και επανέρχεται ο πρώτος με το πρακτικό της 4ης Ιουλίου, έγγραφο που ως τέτοιο δεν αναιρεί εκείνο της 30ής, αλλά λειτουργεί πιο ολοκληρωμένα και πιο επεξηγηματικά πάνω στο περιεχόμενο των έξι σημείων. Σε αυτό άλλωστε βασίστηκε και ο

πρόεδρος Αναστασιάδης για να στείλει τις προτάσεις του.

Τα ερωτήματα

Το πρώτο αφορά το πού βρίσκεται τώρα εκείνο το πρακτικό της 4ης Ιουλίου. Ο κ. Αϊντε το είχε στα χέρια του, άσχετο αν δεν το έδωσε, αλλά το υπαγόρευσε στις πλευρές. Θα έπρεπε και αυτό να συμπεριληφθεί μαζί με όλα τα άλλα έγγραφα της περιόδου, τα οποία είναι όλα εκεί. Δεν έχει γίνει. Δεδομένο είναι όπως είπαν διπλωμάτες στην «Κ» πως δεν μπορεί να προσεγγιστεί ο τότε ειδικός απεσταλμένος για να δώσει απαντήσεις. Από την άλλη πλευρά, η κ. Λουτ δεν φέρεται να έχει ούτε καν καταγεγραμμένη τη συνάντηση των πλευρών με τον κ. Αϊντε και την υπαγόρευση του πρακτικού της 4ης Ιουλίου. Λείπει δηλαδή όλη η μέρα εκείνη από τα ημερολόγια των Η.Ε. ή μόνο η εν λόγω συνάντηση; Ωστόσο η λογική επιτάσσει και το εξής. Ο Αντόνιο Γκουτιέρρες συνταυτίζεται με το πρακτικό της 4ης που επεξηγεί το πλαίσιο της 30ής.

Στις 5 και 6 Ιουλίου ο πρόεδρος Αναστασιάδης απέστειλε προτάσεις προς τον γ.γ. των Η.Ε. επί όλων των θεμάτων, βασιζόμενος πάνω στην καταγραφή της 4ης Ιουλίου. Πώς θα μπορούσε ο πρόεδρος να «συζητήσει» πάνω σε εκείνη τη βάση με τον κ. Γκουτιέρρες αν ο τελευταίος είχε μόνο γνώση της 30ής Ιουνίου και όχι της 4ης Ιουλίου; Αυτό σημαίνει πως το πρακτικό που παρουσίασε ο Αϊντε στις 30 Ιουνίου, δεν ήταν ευθύς εξαρχής εκείνο που έπρεπε και πως μετά από συνεννόηση όντως με τον κ. Γκουτιέρρες υπαγόρευσε εκείνο της 4ης Ιουλίου. Επιπρόσθετα, η καταγραφή τη συγκεκριμένη ημέρα έγινε παρουσία και της τ/κ πλευράς. Που όμως ισχυρίζεται ότι δεν υπήρχε πλαίσιο της 4ης ή πρακτικό εκείνης της μέρας τέλος πάντων. Τότε οι ίδιοι τι έχουν καταγράψει ή μήπως δεν έχει ούτε και η τ/κ πλευρά καταγραφεί; Συν αυτού, εφόσον και νωρίτερα όπως λένε διπλωμάτες, η τ/κ πλευρά είχε αντιρρήσεις για εκείνο της 30ής, γιατί πλέον έχει υιοθετηθεί ως το μόνο πλαίσιο; Ποιες ήταν οι αντιρρήσεις και πώς ξεπεράστηκαν;

ΑΠΟΨΗ / Του ΝΙΚΟΥ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗ

Στην πρώτη γραμμή για την Ελεύθερη Ευρωπαϊκή Κύπρο

Φέτος συμπληρώνονται 15 χρόνια συμμετοχής της πατρίδας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συμπίπτουν με την 4η εκλογική διαδικασία για ανάδειξη των έξι Κυπρίων μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ζούμε σε μια περίοδο εξαιρετικά ενδιαφέρουσα για την πορεία του ευρωπαϊκού ενωσιακού εγχειρήματος και αυτό αφορά ιδιαίτερα την Κύπρο. Στην Ευρώπη καλούμαστε να καθορίσουμε τα επόμενα βήματά μας σ' έναν κόσμο που γίνεται συνεχώς πιο πολύπλοκος.

Στο κάλεσμα για τη μεγάλη μάχη των ευρωεκλογών θα είμαι υποψήφιος, στην πρώτη γραμμή. Αυτό υπενθυμίζει σε εμένα το χρέος τιμής που όλοι οφείλουμε προς τον Γλαύκο Κληρίδη, ο οποίος πριν από 25 χρόνια, άνοιξε τον δρόμο για την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο δρόμος αυτός ευοδώθηκε και η πατρίδα μας είναι μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας. Ωστόσο, πολλά ανοικτά ζητήματα στον 21ο αιώνα έχουν πάρει νέες διαστάσεις για κάθε χώρα. Ακόμα περισσότερα έχουν αναδυθεί και

απαιτούν νέες προσεγγίσεις. Στα πλείστα, η κοινή δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συνιστά τη μόνη ασφαλή επιλογή για την Κύπρο και τον λαό μας και για τον λόγο αυτό οι ευρωεκλογές έχουν ιδιαίτερη σημασία.

Πιστεύω στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη δυναμική της ενοποίησης της για να βρει η Κύπρος το απάνεμο λιμάνι στον μέγιστο στόχο του λαού μας: τον τερματισμό της τουρκικής κατοχής, την απελευθέρωση και την επανένωση στο πλαίσιο μιας Ομοσπονδίας, όπου

η ευρωπαϊκή κυριαρχία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι κοινοτικές ελευθερίες θα πραγματοποιούν σε όλη την επικράτειά της.

Παράλληλα, οι έξι Κύπριοι ευρωβουλευτές έχουν αυξημένη ευθύνη να δραστηριοποιηθούν συλλογικά και με γνώμονα την ενίσχυση της θέσης της Κύπρου. Ο χώρος του Ευρωκοινοβουλίου είναι προνομιακός για να δημιουργούνται δίκτυα πολιτικών συνεννόησης και αλληλεγγύης προς την Κύπρο. Τον γνωρίζω ήδη μέσα από την αντιπροσωπευση του ΔΗΣΥ στο Ευρω-

παϊκό Λαϊκό Κόμμα.

Στις Βρυξέλλες και το Στρασβούργο, η παρουσία των έξι ευρωβουλευτών μας ανάμεσα σε μια μεγάλη συνάθροιση των 705 μελών του Ευρωκοινοβουλίου, καταδεικνύει το μέγεθος της πρόκλησης για την Κύπρο. Πιστεύω ότι ο δικός μας σταθερός γνώμονας δράσης είναι να ταιριάζουμε τα δικά μας εθνικά συμφέροντα με τα ευρύτερα ευρωπαϊκά, αξιοποιώντας τις σχέσεις μας με τις μεγάλες κοινοβουλευτικές ομάδες. Προϋπόθεση είναι η γνώση και μελέτη όλων των θε-

μάτων και η συμβολή στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών.

Η επιλογή του Δημοκρατικού Συναγερμού είναι η σταθερή στήριξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς δεύτερες σκέψεις ή υστεροβουλίες. Θέλουμε μια ισχυρή Ε.Ε., με κοινή άμυνα και περισσότερη αλληλεγγύη προς τους πολίτες της. Στόχος μας η Ελεύθερη Ευρωπαϊκή Κύπρος.

Ο κ. Νίκος Τορναρίτης είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ΔΗΣΥ υποψήφιος ευρωβουλευτής.

Ελβετικό μοντέλο πολυπεριφερειακής αντί ΔΔΟ

Προτείνεται οδικός χάρτης 9 ετών, πολυκομματική συμμετοχή των κοινοτήτων στα εκτελεστικά όργανα και απευθείας δημοκρατία

Συνέντευξη στον **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟ**

Το γεγονός ότι κρατάει χρόνια και τείνει να εκφυλιστεί το μοντέλο διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ), μειώνοντας τις προσδοκίες του κόσμου της Κύπρου για λύση, οδήγησε δύο ανθρώπους που είναι βουτηγμένοι στο Κυπριακό από τα νεαρά τους χρόνια, να προστρέξουν σε ένα μοντέλο λύσης «28 καρτιών», όπως είναι η ελβετική ομοσπονδία, να το αναπροσαρμόσουν και να το προτείνουν ως ένα σύγγραμμα-βιβλίο μικρότερο των 100 σελίδων. Πρόκειται για τον πρέσβη επί τιμή Λεωνίδα Παντελίδη και τον καθηγητή Διεθνών σχέσεων Αχμέτ Σοζέν, οι οποίοι δούλεψαν μαζί για έναν περίπου χρόνο και παρουσιάζουν τώρα μέσω συνέντευξης τους στην «Κ», ένα λακωνικό περίγραμμα της δικής τους κυπριακής πολυπεριφερειακής ομοσπονδίας ελβετικής κοπής.

–Ποια είναι η σημασία του τίτλου Plan C που έχετε δώσει στο βιβλίο σας;

–Α. Σοζέν: Το Σχέδιο Α΄ στοχεύει στη δημιουργία δικαιοδικής, διπεριφερειακής ομοσπονδίας στη βάση μιας συνολικής διευθέτησης σύμφωνα με την οποία τίποτε δεν θεωρείται συμφωνημένο μέχρι να συμφωνηθούν όλα. Αυτό το ομοσπονδιακό κράτος που θα προκύψει από τη διαπραγμάτευση, θα τεθεί σε ισχύ από την πρώτη ημέρα. Αυτή η προσπάθεια όμως που χρονολογείται από τις Συμφωνίες Ψηφίου Επιπέδου του 1977 και 1979 δεν καρποφόρησε μέχρι σήμερα. Ως επακόλουθο, διάφοροι πολιτικοί παίκτες και στις δύο πλευρές άρχισαν να μιλούν για ένα εναλλακτικό Σχέδιο Β΄. Βεβαίως, δεν εννοούν όλοι που χρησιμοποιούν αυτή τη φράση το ίδιο πράγμα, αλλά βασικά αναφέρονται σε μη ομοσπονδιακές επιλογές. Όλες οι παγκύπριες έρευνες όμως δείχνουν ότι η μόνη επιλογή που μπορεί να εξασφαλίσει πλειοψηφία και στις δύο πλευρές είναι η δικαιοδική διπεριφερειακή ομοσπονδία. Στο δικό μας Σχέδιο, την τρίτη επιλογή αντιπροσωπεύει η προσπάθεια να ανανεωθεί η ιδέα και να εξευρεθεί νέα, διαφορετική μεθοδολογία για την επίτευξη του ίδιου στόχου με το Σχέδιο Α΄. Δηλαδή η πρότασή μας είναι ομοσπονδιακή. Στα αγγλικά, βεβαίως, C είναι το πρώτο γράμμα στο όνομα της Κύπρου, αλλά και σε διάφορες άλλες λέξεις που σηματοδοτούν σημαντικές έννοιες.

–Τι ελπίζετε να πετύχετε με αυτό το βιβλίο; Πώς συνδέεται με τη διαπραγματευτική διαδικασία μεταξύ των ηγετών; Είναι συμπληρωματική προσπάθεια; Και το Πλαίσιο Γκουτιέρρες;

–Α. Σοζέν: Ο κύριός μας στόχος είναι να συνεισφέρουμε με καινούργιες ιδέες στον δημόσιο διάλογο, ο οποίος δυστυχώς και στις δύο πλευρές περιορίζεται στα Σχέδια Α και Β. Η διαπραγματευτική διαδικασία μεταξύ των δύο ηγετών έχει περιέλθει σε στασιμότητα από την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα. Από αυτή την οπτική θεωρούμε ότι χρειάζονται φρέσκες ιδέες. Ο γ.γ. του ΟΗΕ στην Έκθεσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας αναφέρεται σε αυτό. Ελπίζουμε ειλικρινά οι ιδέες μας να υποβοηθήσουν τη συζήτηση για τη νέα διαδικασία που είναι το ζητούμενο για επανέναρξη των δικαιοδικών συνομιλιών. Με αυτή την άποψη πιστεύουμε ότι οι προτεινόμενες ιδέες είναι συμπληρωματικές στη μελλοντική διαπραγματευτική διαδικασία. Μπορούν να προσθέσουν λεπτομέρεια στο Πλαίσιο Γκουτιέρρες αφού το Πλαίσιο είναι ένας πολύ γενικόςσκελετός συμφωνίας του οποίου οι λεπτομέρειες χρειάζεται να προστεθούν τόσο όσο αφορά στην ουσία όσο και στη διαδικασία.

–Πώς διαφέρει η δική σας προσέγγιση από προηγούμενες;

–Α. Παντελίδης: Βασικά με δύο τρόπους. Αντί να βασισαθούμε να δημιουργήσουμε ένα ιδιόμορφο σύστημα που δεν έχει δοκιμασθεί ποθενά, αποφασίσαμε να δουλέ-

Λεωνίδας Παντελίδης: Είναι πρέσβης επί τιμή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μεταξύ του 1998 και του 2018 υπηρέτησε ως πρέσβης στη Στοκχόλμη, την Αθήνα, τη Μόσχα, τη Γενεύη και την Ουάσινγκτον από όπου αφυπηρέτησε το 2018. Κατά την πρώτη θητεία του προέδρου Γλαύκου Κληρίδη ήταν μέλος της Ομάδας Εργασίας για το Κυπριακό, ενώ υπηρέτησε και ως διευθυντής Προεδρικού Διπλωματικού Γραφείου. Σπούδασε φιλοσοφία και είναι κάτοχος διδακτορικού τίτλου.

ψουμε πάνω σε ένα σύστημα που έχει αποδειχθεί επιτυχές και άντεξε στον χρόνο, συγκεκριμένα το ελβετικό σύστημα διακυβέρνησης. Η ιδέα δεν είναι να δανεισθούμε έτοιμους κάποιους θεσμούς, αλλά να εντοπίσουμε αυτές τις αρχές που εξηγούν την επιτυχία του μοντέλου και να δούμε πώς οι αρχές αυτές θα μπορούσαν να προσαρμοσθούν στη δική μας περίπτωση. Το δεύτερο αφορά στην υλοποίηση, όπως ανέφερε ο Αχμέτ. Εξετάζοντας τρόπους εφαρμογής, απομακρυνθήκαμε από την ιδέα του μετασχηματισμού σε μία νύκτα. Αντί αυτού προτείνουμε ένα συμφωνημένο οδικό χάρτη διάρκειας δύο εκλογικών περιόδων, ο οποίος θα προσδιορίζει βήματα για ενσωμάτωση σε διάφορους τομείς από τα κάτω προς τα πάνω, τα οποία θα είναι παράλληλα με διάφορα άλλα μέτρα για συγχρονισμένες αλλαγές επί του εδάφους. Αυτό μπορεί να είναι μια διαδικασία 7 με 9 χρόνων. Η συμμετοχή σε κοινά ομοσπονδιακά όργανα θα είναι το τελευταίο αντί για το πρώτο βήμα. Ο πρώτος κύκλος θα ολοκληρωθεί με εκλογές αντιπροσώπων σε Εθνική Καταστατική Βουλή, εάν ο λαός το αποδέχεται.

–Με άλλα λόγια εισηγήστε περσιόστερα από ένα δημοψηφισμα;

–Α. Παντελίδης: Ναι, η εισήγηση είναι για δύο. Στο πρώτο θα ζητηθεί η σύμφωνη γνώμη του λαού για τις συμφωνίες που θα οδηγούν στη σύγκληση Καταστατικής Βουλής για καταρτισμό Συντάγματος και ένα δεύτερο όταν θα είναι έτοιμο το νέο Σύνταγμα για τελική έγκριση που θα οδηγήσει σε εθνικές εκλογές για τη δημιουργία ομοσπονδιακών οργάνων.

–Εάν μπορούσατε να εισαγάγετε, ως πούμε, τρεις καινούργιες έννοιες στον δημόσιο διάλογο για το κυπριακό πρόβλημα, ποιες θα ήταν αυτές;

–Α. Παντελίδης: Πολυ-περιφερειακή ομοσπονδία, πολυκομματική συμμετοχή και από τις δύο κοινότητες στα εκτελεστικά όργανα και απευθείας δημοκρατία.

–Προτείνετε, επίσης, μια παρατεταμένη περίοδο εφαρμογής. Μπορείτε να εξηγήσετε τους λόγους;

–Α. Σοζέν: Πιστεύουμε ότι, δυστυχώς, οι δύο κοινότητες στερούνται στα εκτελεστικά όργανα και απευθείας δημοκρατία. Η διαίρεση του νησιού και ο διαχωρισμός των δύο κοινοτήτων για τόσα πολλά χρόνια δεν επέτρεψε την ανάδειξη μιας τέτοιας κοινής εμπειρίας και κουλτούρας συνεργα-

“
Οι προτεινόμενες ιδέες είναι συμπληρωματικές στη μελλοντική διαπραγματευτική διαδικασία και μπορούν να προσθέσουν λεπτομέρεια στο Πλαίσιο Γκουτιέρρες.

“
Η συμμετοχή σε κοινά ομοσπονδιακά όργανα θα είναι το τελευταίο αντί για το πρώτο βήμα. Ο πρώτος κύκλος θα ολοκληρωθεί με εκλογές αντιπροσώπων σε Εθνική Καταστατική Βουλή.

“
Η εκτελεστική εξουσία θα μοιράζεται με βάση εκλογικό μέτρο που θα επιτρέπει την πολυκομματική συμμετοχή και από τις δύο κοινότητες στο Υπουργικό Συμβούλιο.

σίας. Η πρότασή μας για μεταβατική περίοδο προσφέρει ακριβώς αυτή την ευχέρεια και τον χρόνο για τις δύο κοινότητες να αναπτύξουν την απαιτούμενη εμπειρία και αντίληψη συνεργασίας. Το μοντέλο που εισαγάγουμε περιορίζει τον κίνδυνο κατάρρευσης του ομοσπονδιακού κράτους όπως προβλέπεται στο Σχέδιο Α΄, λόγω δυσλειτουργικότητας. Με αυτή τη πρόταση δίδεται στις δύο κοινότητες η ευκαιρία και η άνεση να αναπτύξουν και να εξοικειωθούν με τις απαιτήσεις ενός ομοσπονδιακού συστήματος κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου υλοποίησης.

–Γιατί θεωρείτε ότι αυτό το μοντέλο έχει καλύτερες προοπτικές επιτυχίας από αυτό που συζητείται;

Αχμέτ Σοζέν: Είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων (EMU), με διδακτορική διατριβή στο Κυπριακό, βασισμένη σε συνεντεύξεις ανθρώπων της πολιτικής ελίτ και προσώπων επιρροής στα τέλη της δεκαετίας του '90, σε Κύπρο, Αθήνα, Αγκυρα, Λονδίνο και Βρυξέλλες. Υπήρξε μέλος της Ομάδας Εργασίας για τη Διακυβέρνηση και τη Συμμετοχή στην Εξουσία κατά τις διαπραγματεύσεις Χριστόφια-Ταλάτ. Συμμετείχε επίσης στην Ομάδα του Μουσταφά Ακιντζί κατά την προεκλογική εκστρατεία το 2015.

–Α. Σοζέν: Το μοντέλο που προτείνουμε βασίζεται σε μια σταδιακή, βήμα με βήμα προετοιμασία των δύο κοινοτήτων για την ιδέα μιας ομοσπονδίας, βασισμένης στην κοινή συμμετοχή σε όργανα εξουσίας αντί για ένα μοντέλο στιγμιαίας δημιουργίας που προβλέπει την εγκαθίδρυση και λειτουργία ομοσπονδίας από την πρώτη μέρα, πράγμα που εμπεριέχει πολλούς κινδύνους κατάρρευσης, λόγω της έλλειψης εμπειρίας υγιούς συνεργασίας και κουλτούρας συναντίληψης ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Παρόλο ότι δεν λέγεται πάντοτε καθαρά, το Σχέδιο Β΄ υποτίθεται ότι αναφέρεται στις επιλογές που προσφέρονται στις δύο μεγαλύτερες κοινότητες της Κύπρου για να ακολουθήσουν ξεχωριστούς δρόμους σε περίπτωση που η παρουσία διαπραγματευτικής διαδικασίας, δηλαδή το Σχέδιο Α΄, δεν φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι τόσο οι Έλληνοκύπριοι όσο και οι Τουρκοκύπριοι εθνικιστές κάνουν χρήση του ίδιου όρου παρ' όλο ότι μπορεί να έχουν κατά νου διαφορετικούς προορισμούς. Αυτοί που παραμένουν προσκλημένοι στη κοινή προσπάθεια για επανένωση μέσω της τρέχουσας διαδικασίας διαπραγματεύσεων απαντούν ότι «δεν υπάρχει Σχέδιο Β΄, μόνο Α΄» εννοώντας ότι έτσι και εάν η εμπειρία των τελευταίων πενήντα χρόνων φαίνεται να μαρτυρεί ότι υπάρχουν μόνο λίγες πιθανότητες επιτυχίας, δεν έχουμε άλλη αποδεκτή επιλογή. Έτσι, το Σχέδιο C που προτείνουμε εδώ, είναι η εναλλακτική επιλογή και στα δύο άλλα σενάρια. Διαφέρει από το Σχέδιο Β΄, αφού είναι μια πολιτική πρόταση μέσα στα ομοσπονδιακά πλαίσια υποστηρικτικής της προσπάθειας που γίνεται για εξεύρεση κοινά αποδεκτής αρχιτεκτονικής που θα επανεκκινεί το νησί, τον πληθυσμό και τους θεσμούς. Διαφέρει από το Σχέδιο Α΄ στο ότι πραγματεύεται μια σταδιακή προσέγγιση, που, εάν υιοθετηθεί, θα αλλάξει θεμελιακά την παρούσα αντίληψη ότι η λύση θα επισυνμβεί ωσάν σε αίσθημα μειωμένου σε μια στιγμιαία και μοναδική πράξη παρόμοια με τον τοκετό.

–Γιατί επιλέξατε το ελβετικό μοντέλο;

–Α. Παντελίδης: Για πολλούς λόγους. Πρωτίστως διότι είναι ένα αναμφίβολα πετυχημένο μοντέλο που απέδειξε την αντοχή του στον χρόνο. Πρόκειται για ένα μοντέλο που έχει δημιουργήσει συνθήκες κοινωνικής συνοχής, αλλά επίσης έχει παράγει ευημερία. Ο λαός της Κύπρου για να δώσει τη συγκατάθεσή του σε ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης θα πρέπει να είναι όσο γίνεται πιο σίγουρος ότι επιλέγει ένα καλό σύστημα. Πιο συ-

κεκριμένα, το επιλέξαμε επειδή συνδυάζει τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της ομοσπονδίας με μια φόρμουλα συμμετοχής στην εξουσία που δεν έχουν οι περισσότερες άλλες ομοσπονδίες. Είναι, όμως, σημαντικό να επαναλάβουμε ότι οι εσωτερικές ισορροπίες ενός συστήματος πρέπει να γίνονται σεβαστές, γιατί ακριβώς είναι αυτές στις οποίες χρωστάει την επιτυχία του. Δεν πρέπει να αντιγράψουμε τυφλά κάποιους θεσμούς, σηκώνοντάς τους από το φυσικό τους πλαίσιο. Έτσι, στο ελβετικό μοντέλο, για παράδειγμα, οι δύο αρχές της γεωγραφικής διασποράς και της πολυ-συμμετοχικής εξουσίας συμπληρώνονται από μια τρίτη αρχή, αυτή της απευθείας δημοκρατίας, η οποία προσδίδει στο σύστημα συνοχή και δυναμισμό. Εξετάζοντας το ελβετικό σύστημα ενδυναμώθηκε η πεποίθησή μας ότι μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστεί ένα διζήλοδο που κατατράχει τις συζητήσεις για το Κυπριακό από τη δεκαετία του '60. Οι Τουρκοκύπριοι δεν αποδέχονται το ενιαίο κράτος και οι Έλληνοκύπριοι φοβούνται τη διπολική δομή λόγω των κινδύνων δυσλειτουργικότητας. Άρα, η λύση που δίνουμε είναι να αντικαταστήσουμε τόσο το ενιαίο όσο και το δυαδικό με το πολλαπλό, απο-συγκεντρώνοντας και διασπειρώντας εξουσίες ανάμεσα σε μεγαλύτερο αριθμό πολιτικών παικτών. Ούτε συγκέντρωση στον ένα ούτως ώστε να μην ενεργεί αυθαίρετα, ούτε σε δύο για να μην μπορούν να αναρρούν ο ένας τον άλλο. Στα μαθηματικά αυτό ονομάζεται παραγοντοποίηση που ορίζεται ως μετατροπή ενός συνόλου σε μεγαλύτερο αριθμό απλούστερων στοιχείων που δίνουν όμως το ίδιο συνολικό αποτέλεσμα. Έτσι, για παράδειγμα, αντί για δύο γεωγραφικά υποκείμενα της ομοσπονδίας εισαγωγούμε ένα ελάχιστο αριθμό από έξι, και κατά προτίμηση περισσότερα, ενδεχομένως μέχρι δώδεκα. Ο στόχος είναι να διασφαλισθεί ο σεβασμός της πολιτικής ισότητας χωρίς αυτό να δημιουργεί προβλήματα δυσλειτουργικότητας.

–Και η διζωνικότητα;

–Α. Παντελίδης: Εάν με τη φράση διζωνικότητα εννοούμε ότι θα υπάρχουν περιοχές με επαρκή συγκέντρωση πληθυσμού που να διασφαλίζει πλειοψηφική παρουσία της μιας ή της άλλης κοινότητας σε αυτή την περιοχή με τις συνεπαγόμενες πολιτικές συνέπειες που αυτό δημιουργεί, τότε «να» το μοντέλο είναι διζωνικό. Ερμηνεύουμε τη διζωνικότητα ως χαρακτηριστικό της πληθυσμιακής κατανομής. Το τι διαφέρει στο δικό μας μοντέλο είναι ότι δεν ερμηνεύουμε τη διζωνικότητα ως την ανάγκη η ομοσπονδία να συνίσταται αποκλει-

στικά από δύο μόνο νομικά υποκείμενα. Η εισήγησή μας, βασισμένη στο ελβετικό παράδειγμα, είναι για περισσότερες γεωγραφικές περιοχές. Στην Ελβετία παρόλο που οι κύριες γλωσσικές ομάδες είναι τρεις, υπάρχουν 26 γεωγραφικές περιοχές που αποτελούν την ομοσπονδία. Αντίστοιχα, πιστεύουμε ότι εάν υπήρχαν, ως πούμε, μεταξύ 6 και 12, αντί για δύο στην περίπτωση μας αυτό θα είχε πολλά πλεονεκτήματα. Λέμε 6 διότι πάντα είχαμε 6 διοικητικές επαρχίες. Αυτές οι επαρχίες που είναι και εκλογικές περιφέρειες για τη Βουλή των Αντιπροσώπων να αποτελέσουν επίσης τις εκλογικές περιφέρειες για τη νέα Άνω Βουλή, με την κάθε περιοχή να εκπροσωπείται από ίσο αριθμό γερουσιαστών. Στα μέχρι τώρα Σχέδια οι γερουσιαστές θεωρούντο εκπρόσωποι της κοινότητάς τους και όχι της περιοχής τους. Ταυτόχρονα οι περιοχές να διαθέτουν τις δικές τους επαρκείς δομές αυτοδιοίκησης και να αποτελούν τα νομικά υποκείμενα της ομοσπονδίας. Εάν επιτρέψουμε προσαρμογές στην παραδοσιακή μας διοικητική κατανομή με γνώμονα την κατάσταση επί του εδάφους μετά το 1974, τότε οι επαρχίες της Λευκωσίας και της Αμμοχώστου θα μπορούσαν να υποδιαιρευθούν σε 2 ή 3 ή 4 μικρότερες περιοχές η καθέμία, δίνοντας ένα σύνολο μέχρι 12. Αυτό δεν ακυρώνει την αρχή της διζωνικότητας ως χαρακτηριστικό της διασποράς πληθυσμού, ενώ ταυτόχρονα ενδυναμώνει σημαντικά τη συνοχή του συστήματος.

–Μπορείτε με συντομία να συνοψίσετε τα βασικά στοιχεία του μοντέλου σας;

–Α. Παντελίδης: Σταδιακή υλοποίηση με βάση συμφωνημένο οδικό χάρτη συνολικής διάρκειας δύο εκλογικών περιόδων 7 με 9 χρόνια. Η διαδικασία θα ξεκινήσει με μια δέσμη συμφωνιών. Θα ακολουθήσει ένα πρώτο δημοψήφισμα που θα οδηγήσει στη σύγκληση Καταστατικής Συνταγματικής Βουλής στο τέλος της πρώτης περιόδου. Παγκύπριες εκλογές για κοινά ομοσπονδιακά όργανα θα αποτελούν το τελευταίο βήμα στο τέλος του δεύτερου κύκλου. Εν τω μεταξύ, με βάση τον οδικό χάρτη θα εφαρμοστούν παράλληλα βήματα σε 7 ή 8 τομείς, όπως αποχώρηση στρατευμάτων, επανεγκατάσταση στα Βαρώσια, οικονομική ενσωμάτωση, θέματα περιουσιών και επιστροφής εκτοπισμένων, κτλ., ταυτόχρονα με μια διαδικασία αποκέντρωσης σε προετοιμασία μελλοντικής διακυβέρνησης. Όλες οι αλλαγές που θα συμφωνηθούν θα εφαρμοστούν πριν από το τελευταίο βήμα και θα θεωρούνται αντιστρέψιμα μέχρι που ο λαός θα εγκρίνει το νέο Σύνταγμα σε ένα δεύτερο δημοψήφισμα στο τέλος του δεύτερου κύκλου. Αποκατάσταση της συνεργασίας μεταξύ των δύο κοινοτήτων από την άποψη νομικής κανονικότητας αποτελεί ένα δυσεπίλυτο, αλλά ουσιαστικό στοιχείο της διαδικασίας. Όσον αφορά την ομοσπονδιακή αρχιτεκτονική, αυτή θα συνίσταται από ένα αριθμό ομοσπονδιακών περιόδων. Επειδή αυτές θα έχουν τα δικά τους όργανα αυτοδιοίκησης και θα παίζουν σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ζωή των πολιτών, πρέπει να οργανωθούν με τέτοιο τρόπο που να τα καθιστά οικονομικά βιώσιμα και ικανά να αυτοχρηματοδοτούν τους δικούς τους πολιτικούς θεσμούς. Επίσης, θα πρέπει να είναι σύμφωνα με αρχές ουσιαστικού οικονομικού και αστικού προγραμματισμού. Η εκτελεστική εξουσία θα μοιράζεται με βάση εκλογικό μέτρο που θα επιτρέπει την πολυκομματική συμμετοχή και από τις δύο κοινότητες στο Υπουργικό Συμβούλιο. Η απευθείας δημοκρατία θα ενισχυθεί με τη θεσμοθέτηση των δημοψηφισμάτων, καθιστώντας τον λαό ενεργό κριτή των σημαντικών αποφάσεων για τον τόπο, και, στην ανάγκη λειτουργώντας ως μέσο διάσπασης αδιεξόδων. Όσον αφορά την άμυνα, θα στηρίζεται σε ίδια, ενγάρια μέσα που θα διασφαλίζουν την ασφάλεια της χώρας. Νοείται ότι όλες οι προτάσεις είναι προς πρόβληματισμό.

Θανάσιμος κίνδυνος οι ρύποι για την Κύπρο

Πάνω από 650 πρόωροι θάνατοι κατά μέσο όρο το 2011- 2015 σύμφωνα με την Κομισιόν

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Εχουμε συννηθίσει να ακούμε για ρύπανση της ατμόσφαιρας και τα επίπεδα σκόνης στην ατμόσφαιρα, ως το καταλκτικό σχόλιο στα δελτία καιρού ή στις προειδοποιήσεις του Τμήματος Επιθεώρησης Ποιότητας του Αέρα, προς τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, στις κατά καιρούς περιόδους όταν τα επίπεδα σκόνης ξεπερνάν το ανώτατο όριο. Όλα αυτά σε θεωρητικό επίπεδο. Ίσως αυτό που δεν έχουμε συνειδητοποιήσει, είναι ότι ο αέρας που αναπνέουμε, ειδικότερα στα κέντρα των πόλεων, είναι τοξικός. Μια ματιά στις μετρήσεις του Τμήματος Επιθεώρησης Ποιότητας του Αέρα, για τον μέσο όρο ωριαίων συγκεντρώσεων αιωρούμενων σωματιδίων, είναι αρκετή για να αποτυπώσει το μέγεθος του προβλήματος. Τα στοιχεία αφορούν τις μετρήσεις για το 2017, την περίοδο Οκτωβρίου- Μαρτίου, και δείχνουν τις έντεκα από τις 24 ώρες την ημέρα, τα αιωρούμενα σωματίδια είναι υψηλότερα του ορίου των 50 μm/ώρα, που είναι και το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο. Πιο συγκεκριμένα από τις επτά το απόγευμα, η ποιότητα του αέρα αρχίζει να αλλοιώνεται και πλησιάζει τα 80 μικρογραμμάρια στις δέκα το βράδυ. Υψηλές μετρήσεις καταγράφονται και από τις οκτώ το πρωί με τα επίπεδα ρύπανσης να φτάνουν τα 60 μm/ώρα και στις εννέα το πρωί, να είναι ακόμη πιο ψηλά. Το μεγαλύτερο δε πρόβλημα συγκεντρώνει η Λευκωσία, όπου η μέση ετήσια μέτρηση ήταν 43,6% με ανώτατο επιτρεπόμενο όριο τα 40 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό (μg/m3 αέρα). Σε αντίθεση με την περίπτωση της Αγίας Μαρίας Ευλιάτου όπου τα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων ήταν στα 22,1 μg/m3.

Μόνο επιπόλεια δεν πρέπει να λαμβάνονται οι συστάσεις του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας προς τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού να αποφεύγουν τις άσκοπες μετακινήσεις κάθε φορά που τα επίπεδα σκόνης κτυπούν κόκκινο. Μετρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχονται να καταγράψουν τη σχέση της κακής ποιότητας του αέρα με την υγεία του πληθυσμού και τους αριθμούς πρόωρων θανάτων, κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου. Τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το

2015, τα οποία δημοσιεύτηκαν το 2018 κάνουν λόγο για 750 πρόωρους θανάτους, οι οποίοι σχετίζονται με τα αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα. Την ίδια ώρα, 70 θάνατοι συνδέονται με τα αυξημένα επίπεδα διοξειδίου του αζώτου και του όζοντος. Αναλύοντας τώρα τους παράγοντες που προκαλούν την ατμοσφαιρική ρύπανση, βλέπουμε ότι οι ειδικοί επιρρίπτουν την ευθύνη για ποσοστό 65% στον ανθρώπινο παράγοντα. Το ποσοστό αυτό μοιράζονται οι τομείς της βιομηχανίας, των μεταφορών, της γεωργίας, των αποβλήτων και των κεντρικών θερμάνσεων.

Το 33% από αυτοκίνητα

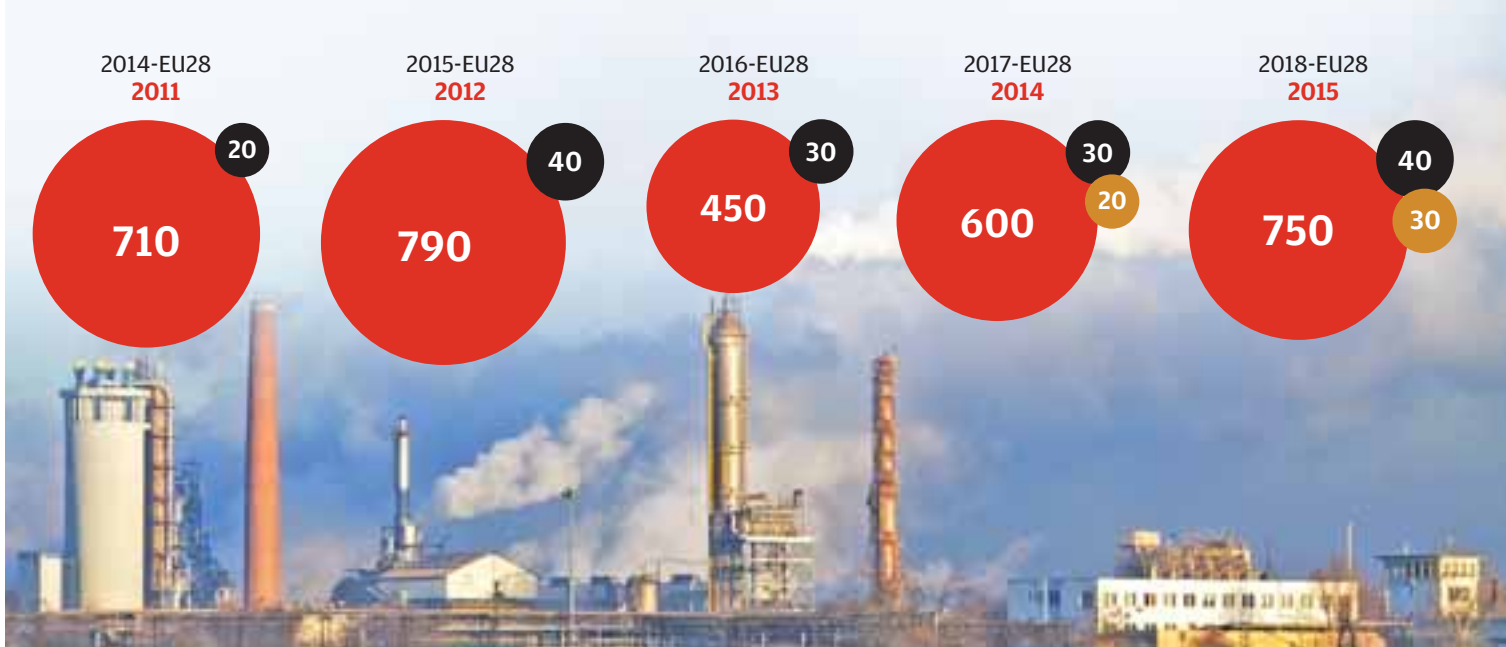
Σύμφωνα με ανάλυση του Τμήματος Περιβάλλοντος, ειδικότερα για τα αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα, το 33% οφείλεται στις μεταφορές, το 19% στην βιομηχανία και ποσοστό 20% στην ηλεκτροπαραγωγή. Βλέπουμε επίσης ότι ο τομέας των μεταφορών είναι πίσω από το 36% της εκπομπής οξειδίου του Αζώτου (NOx). Στην περίπτωση του Διοξειδίου του Θείου (SO2), κυριότερη

Περίπου 3300 πρόωροι θάνατοι σε διάστημα πέντε χρόνων συνδέονται με τα υψηλά επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα.

αιτία είναι οι ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί, καθώς περίπου το 86% των ετήσιων εκπομπών οφείλεται στην ηλεκτροπαραγωγή.

Βάσει αυτών των στοιχείων, μόνο τυχαίο δεν θεωρείται το γεγονός ότι η ποσότητα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα ξεπερνά καθημερινά το όριο των 50 μg/m3 από τις επτά το πρωί μέχρι τις δέκα το πρωί, και από τις επτά το απόγευμα μέχρι τα μεσάνυχτα. Οι μετρήσεις ενισχύουν τις εκτιμήσεις του Τμήματος Επιθεώρησης Ποιότητας του Αέρα ότι το φαινόμενο συνδέεται με την κυκλοφορία των οχημάτων στους δρόμους των πόλεων, τις ώρες αιχμής (μετακινήσεις των πολιτών για διάφορους αναγκαίους λόγους, εργασία, μεταφορά μαθητών κ.τ.λ.).

Πρόωροι θάνατοι εξαιτίας κακής ποιότητας του αέρα

Γέμισε ρυπογόνα αυτοκίνητα η χώρα

Χαμηλές ή έστω πιο προσιτές τιμές, αυτό είναι ίσως το μοναδικό κίνητρο για την πλειοψηφία των Κύπριων οδηγών, όπως καταδεικνύουν τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για τις εγγραφές αυτοκινήτων. Μέχρι το 2015 η τάση ευνοεί την αγορά καινούργιων αυτοκινήτων, ενώ από το 2016 και εντεύθεν τα μεταχειρισμένα σαλούν αυτοκίνητα υπερτερούν των καινούργιων. Βάσει πάντα των στοιχείων της στατιστικής υπηρεσίας, το 2016 οι εγγραφές καινούργιων οχημάτων ήταν μειωμένες σε σχέση με τα μεταχειρισμένα οχήματα, ενώ η τάση προς τα μεταχειρισμένα κατέγραφε κάθε χρόνο αύξηση μέχρι το 2018, όπου από τις 49,5 χιλιάδες νέες εγγραφές, σχεδόν οι 32 χιλιάδες αφορούσαν μεταχειρισμένα οχήματα, ενώ μόλις οι 17.469 καινούργια. Το γαϊτανάκι με τα μεταχειρισμένα αυτοκίνητα συνεχίζεται και το 2019, καθώς από το σύνολο των 3.947 των εγγραφών Ιανουαρίου 2019, τα 1.830 είναι βενζινοκίνητα, τα 1.978 πετρελαιοκίνητα. Τελευταία στη λίστα είναι για τους Κύπριους οδηγούς, ηλεκτρικά και υβριδικά οχήματα.

Πρόκειται για αυτοκίνητα στα οποία άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και κυρίως η Αγγλία προσπάθησε να ξεφορτωθεί επιβάλλοντας περιορισμούς στην χρήση τους, μέσω φορολογιών, όπως δηλώνει στην «Κ» ο διευθυντής του Τμήματος Οδικών Μεταφορών, Σωτήρης Κολέττας. Στις χώρες όπου επιβλήθηκαν οι φορολογίες, οι οδηγοί άρchiσαν ήδη να στρέφονται σε οχήματα πιο φιλικά προς το περιβάλλον και πωλούν τα ρυπογόνα οχήματά τους σε χαμηλές τιμές. Άρα η αγορά τους είναι πιο ελκυστική από την πλειοψηφία των καταναλωτών σε χώρες όπου δεν υπάρχουν τέτοιοι περιορισμοί. Αυτό δικαιολογεί σε κάποιο βαθμό, και την τάση προς τα μεταχειρισμένα οχήματα. Ωστόσο, αυξάνει την ευθύνη κυβερνήσεων και βουλής για να ακολουθήσει το παράδειγμα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Ενάντια στη Βουλή τη Δευτέρα (18/2) το νομοσχέδιο για τα τέλη κυκλοφορίας με πέντε αλλαγές από το Τμήμα οδικών Μεταφορών.

Ξανά στη Βουλή

Δύο νομοσχέδια βρίσκονται ενώπιον της Βουλής που αφορούν τα

Στο νέο νομοσχέδιο για τα τέλη κυκλοφορίας αφαιρείται η διασύνδεση της χρέωσης με την ηλικία του οχήματος κατά την ημερομηνία εγγραφής του και εντάσσεται η παράμετρος της εκ κατασκευής αντιρρυπαντικής τεχνολογίας.

Ενάντια στη Βουλή τη Δευτέρα (18/2) το νομοσχέδιο για τα τέλη κυκλοφορίας με πέντε αλλαγές από το Τμήμα οδικών Μεταφορών.

τέλη κυκλοφορίας και τον φόρο κατανάλωσης στα αυτοκίνητα. Οι αντιδράσεις ωστόσο των εμπλεκόμενων φορέων δεν τα άφησαν να περάσουν το κατώφλι της Ολομέλειας. Στην περίπτωση του φόρου κατανάλωσης η συζήτηση της προηγούμενης εβδομάδας περιστράφηκε γύρω από την κατάργηση ή τον μηδενισμό του φόρου. Στην περίπτωση του νομοσχεδίου για τα τέλη Κυκλοφορίας, επιστρέφει αναθεωρημένο την Δευτέρα στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής. Προηγείται στην περίπτωση του Τμήματος Οδικών Μεταφορών τόσο με τους εισαγωγείς μεταχειρισμένων οχημάτων, όσο και με τους εισαγωγείς καινούργιων. Ο κ. Κολέττας παραδέχεται ότι υπάρχουν αντιδράσεις από τους εισαγωγείς μεταχειρισμέ-

νων αυτοκινήτων, ωστόσο υπογραμμίζει ότι αυτό δεν δικαιολογεί καμία παρέκκλιση από τον στόχο, που είναι η μείωση της χρήσης των ρυπογόνων οχημάτων. Στην περίπτωση που ούτε τη Δευτέρα συμφωνήσουν με τις πρόνοιες του νομοσχεδίου οι βουλευτές, τότε θα ξεκινήσει νέος γύρος διαπραγματεύσεων, και συνεπώς νέα παράταση στη λήψη μέτρων που θα βοηθήσουν στη μείωση της εκπομπής ρύπων.

Πέντε αλλαγές προνοούνται στο διαμορφωμένο νομοσχέδιο το οποίο θα συζητηθεί τη Δευτέρα ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής. Καταρχήν αφαιρείται η διασύνδεση της επιπρόσθετης χρέωσης με την ηλικία του οχήματος κατά την ημερομηνία εγγραφής του και εντάσσεται η παράμετρος της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας του. Αφαιρείται επίσης η πρόβλεψη για μηδενικό τέλος εγγραφής και δωρεάν άδεια κυκλοφορίας για πέντε έτη στην περίπτωση απόσυρσης άλλου παλιού οχήματος. Επιπλέον προστίθεται μια περίοδος άλλων τριάντα ημερών στη μεταβατική διάταξη που προβλέπει ότι τα νέα τέλη δεν θα εφαρμόζονται σε οχήματα που ήδη βρίσκονται στην Κύ-

προ και δεν έχουν ακόμα εγγραφεί, αλλά και σε οχήματα που έχουν ήδη φορτωθεί με προορισμό την Κύπρο, ώστε να καλυφθούν και οχήματα τα οποία έχουν παραγγελθεί, αλλά δεν έχουν ακόμα φορτωθεί. Διαφοροποιείται, επίσης, η μέθοδος μέτρησης της μάζας εκπεμπόμενου διοξειδίου του άνθρακα, ενώ προβλέπεται επίσης πίνακας αντιστοιχίας με διεθνή και εθνικά πρότυπα. Αυτό που δεν φαίνεται να διαφοροποιείται είναι τα 250 ευρώ που θέτουν ως τέλος κυκλοφορίας για τα βενζινοκίνητα ή τα αυτοκίνητα διπλής προώσεως με πρότυπο EURO 4 ή και προγενέστερο και τα 500 ευρώ για τα αντιστοίχα πετρελαιοκίνητα, παρά το γεγονός ότι το ύψος των ποσών δεν θεωρείται αποτρεπτικός παράγοντας για την αγορά ρυπογόνου αυτοκινήτου.

Το παράδειγμα των άλλων

Την ώρα που η Κύπρος προσπαθεί διστακτικά και με το γάντι να περάσει τις όποιες φιλικές προς το περιβάλλον μεταρρυθμίσεις, σε χώρες όπως η Κίνα τα μέτρα που έχουν ληφθεί είναι πολύ πιο δραστήρια και αποφασιστικά. Μόλις τον προηγούμενο μήνα η χώρα ανακοίνωσε ότι δεν θα επιτρέψει την ίδρυση νέων εταιρειών που παράγουν αποκλειστικά οχήματα ορυκτών καυσίμων, σε μια προσπάθεια να ενισχύσει τη βιομηχανία ηλεκτρικών οχημάτων και να μειώσει τη ρύπανση της ατμόσφαιρας. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται και οι επιδοτήσεις για ηλεκτρικά οχήματα. Αλλά και σε ευρωπαϊκό έδαφος, χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Νορβηγίας όπου με στόχο να περιορίσει τις εκπομπές ρύπων εξαιρεί υβριδικά και ηλεκτρικά από τους περισσότερους φόρους. Οι πωλήσεις των ηλεκτρικών αυτοκινήτων στη σκανδιναβική χώρα έφτασαν στο 31,7 του συνόλου των πωλήσεων αυτοκινήτων. Η Ιταλία από την άλλη ανακοίνωσε στον προϋπολογισμό του 2019 επιδοτήσεις μέχρι 6 χιλιάδες ευρώ για αγορά καινούργιων αυτοκινήτων χαμηλών εκπομπών, και επιβολή φόρων στα βενζινοκίνητα και πετρελαιοκίνητα οχήματα.

ΑΠΟΨΗ / Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΛΕΜΟΝΑΡΗ

Καραμανλής ή τανκς

Ο πρόεδρος έκανε το αποφασιστικό βήμα. Σήκωσε το τηλέφωνο και μίλησε με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη. Οι δύο άνδρες συμφώνησαν να συναντηθούν πρόσωπο με πρόσωπο πριν από το τέλος του μήνα που διανύουμε. Αναμένεται ότι οι συναντήσεις μεταξύ τους θα συνεχισθούν. Η χειμερία νάρκη στην οποία βρίσκεται η Κυπριακή τα τελευταία δύο χρόνια κοντεύει να τελειώσει. Θέλω να πιστεύω ότι η προγραμματισθείσα συνάντηση και εκείνες που θα ακολουθήσουν δεν θα είναι καθαρά κοινωνικού περιεχομένου. Ότι δεν αποτελούν επικοινωνιακό τέκνασμα του προέδρου. Υποθέτω ότι στοχεύουν σε ουσιαστικά αποτελέσματα. Νομίζω ότι πλησιάζει η ώρα της μεγάλης απόφασης. Ότι ωρίμασε ο χρόνος για να λυθεί το πρόβλημα και να επανενωθεί η Κύπρος. Τα

περιθώρια στενεύουν ασφυκτικά. Δύο μόνον είναι οι επιλογές που έχουμε μπροστά μας. Καραμανλής ή τανκς. Λύση και επανένωση στη βάση της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας ή δικτοτύμηση. Το μεγαλύτερο μέρος της πορείας προς τη λύση του προβλήματος έχει ήδη καλυφθεί. Εκείνο που απομένει είναι το τελευταίο μίλι. Τα σημεία διαφοράς που παραμένουν, σε ό,τι αφορά την εσωτερική πτυχή του προβλήματος, είναι διαχειρίσιμα. Οι διαφορές που απομένουν μπορούν να γεφυρωθούν. Δεν χάθηκε ποτεψήφισμα ή κημεία που κάποτε υπήρξε μεταξύ των δύο ηγετών. Αν οι συναντήσεις μεταξύ τους συνεχισθούν οι διαφορές που παραμένουν μπορούν να ξεπεραστούν. Ο πρόεδρος και ο Μουσταφά Ακιντζί έχουν τη δυνατότητα να καταλήξουν σε συμφωνία σε ό,τι αφορά

την εσωτερική πτυχή του προβλήματος στη βάση της διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας. Η κίνηση του προέδρου να διευθετήσει συνάντηση με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Μαζί μπορούν να οικοδομήσουν το μέλλον της Κύπρου. Στο Κραν Μοντάνα το πρόβλημα μπορούσε να λυθεί, αλλά η ευκαιρία δεν αξιοποιήθηκε. Η περιπλάνηση στην ερμητιά δεν μας βγήκε σε καλό. Η άγονη διαδρομή του χρόνου οδηγεί στη δικτοτύμηση. Αναστοχάστηκε φαίνεται ο πρόεδρος και αποφάσισε να αλλάξει πορεία. Η νοουθεσία του γενικού γραμματέα δεν έπρεπε σε ό,τι ακουόντων. Ο «τεράστιος» τώως υπουργός των Εξωτερικών της Ελλάδας έφυγε από τη μέση. Η Ελλάδα έλυσε το δικό της πρόβλημα με τα Σκόπια. Τώρα είναι η σειρά του δικού μας προβλήματος

να πάρει τον δρόμο της λύσης. Η πρόσφατη επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στην Τουρκία δημιούργησε κλίμα αισιοδοξίας. Η ειδική απεσταλμένη του γενικού γραμματέα δεν θα τα βάλει εύκολα κάτω. Είναι αποφασισμένη να επιτύχει εκεί που όλοι οι προκατόχοι της απέτυχαν. Η τακτική να μη μιλάει στους δημοσιογράφους θα έχει θετικά αποτελέσματα. Είχε δύο πολυώρες συναντήσεις με τον πρόεδρο και δύο με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη κατά την τελευταία επίσκεψή της στην Κύπρο. Έκανε αθόρυβα τη δουλειά της και αναχώρησε δίχως πολλές κουβέντες. Η κίνηση του προέδρου να συναντηθεί με τον Μουσταφά Ακιντζί δεν είναι άσχετη με την επίσκεψη της κας Τζέιν Χολ Λουτ στην Κύπρο. Τώρα η σκυτάλη είναι στα χέρια των δύο ηγετών. Μόνοι τους μπορούν να γεφυρώ-

σουν τις διαφορές που απομένουν για να λυθεί οριστικά η εσωτερική πτυχή του προβλήματος. Η ιδέα η Κα Λουτ επικεντρώνει της προσοχή της στην ασφάλεια και στη διεθνή πτυχή του προβλήματος. Οι εξελίξεις από εδώ και εμπρός θα είναι ραγδαίες. Προφανώς οι δύο ηγέτες δεν έχουν μπροστά τους απερίριστο χρόνο. Η θητεία του κ. Μουσταφά Ακιντζί πλησιάζει προς το τέλος της. Υπάρχει όμως μέχρι τότε αρκετός χρόνος για να καταλήξουν σε συμφωνία και να οργανώσουν τα δημοψηφίσματα. Οι διαφορές που απομένουν στα θέματα της πολιτικής ισοτήτας, του εδαφικού και του περιουσιακού δεν είναι ανυπέρβλητες, είναι διαχειρίσιμες. Εκείνο που χρειάζεται είναι ειλικρίνεια και τόλμη. Απ' εδώ και εμπρός το έργο της κας Λουτ δεν θα είναι δύσκολο. Αν οι δύο ηγέτες καταφέρουν

να γεφυρώσουν τις διαφορές που παραμένουν και καταλήξουν σε συμφωνία σε ό,τι αφορά την εσωτερική πτυχή του προβλήματος. Η διεθνής πτυχή μπορεί να συμφωνηθεί σε μια νέα διεθνή διάσκεψη, η οποία θα συγκληθεί από τον γενικό γραμματέα όταν οι δύο ηγέτες συμφωνήσουν τελεσίδικα το πολιτικό πλαίσιο της νέας Ομοσπονδίας Κυπριακής Δημοκρατίας. Θέλω να πιστεύω ότι όσα περιγράψω πιο πάνω δεν είναι όνειρο που βλέπω στον ξύπνιο μου. Μπορούν να γίνουν πραγματικότητα, αν η μέση της εξουσίας δεν έσβησε από τη σκέψη του προέδρου το όραμα της επανένωσης.

Υ.Γ. Η φράση «Καραμανλής ή τανκς» ανήκει στον Μίκη Θεοδωράκη.

Ο κ. Αιμίλιος Λεμονάρης είναι δικηγόρος.

Η ομοσπονδία είναι μια παγίδα

Λύση με δύο κράτη και με τουρκικές εγγυήσεις στη Βόρεια Κύπρο η θέση της τουρκοκυπριακής δεξιάς και του Ερσίν Τατάρ

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Λίγους μήνες μετά την ανάδειξή του στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής Δεξιάς, ο Ερσίν Τατάρ θέτει επί τάπητος μέσω συνέντευξής του στην «Κ» την απόρριψη της ομοσπονδιακής λύσης και εστιάζει στο μοντέλο των δύο κρατών.

—**Λίγο πριν από τη συνέντευξη, ο Μουσταφά Ακιντζί δήλωσε ότι στη σημερινή συγκυρία δεν είναι εφικτή η λύση των δύο κρατών. Ποια είναι η άποψή σας;**

—Μπορεί να το δηλώνει ο ίδιος, ωστόσο, αυτήν τη στιγμή στην Κύπρο υπάρχουν δύο κράτη. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Στον Βορρά οι Τ/κ στον Νότο οι Ε/κ. Γι' αυτόν τον λόγο εφόσον θέλουμε λύση, ειρήνη, με μια συμφωνία πρέπει να αποδεχθούμε την πραγματικότητα. Τα δύο κράτη και να προχωρήσουμε σε μια λύση με βάση τα δύο υφιστάμενα κράτη.

—**Ο Τ/κ ηγέτης αναφέρεται στη συγκυρία...**

—Η άποψή του είναι διαφορετική από τη δική μας. Προσωπικά διά μέσου της εφημερίδας σας θα ήθελα να απευθυνθώ στους φίλους μας στη νότια Κύπρο. Σε κάθε περίπτωση, εφόσον στοχεύουμε σε βιώσιμη λύση, τότε πρέπει να καταλήξουμε σε λύση με βάση τις υφιστάμενες πραγματικότητες. Να σας δώσω ένα παράδειγμα γι' αυτό το σημείο. Πριν από λίγο συναντήθηκα με εκπρόσωπους της Ε.Ε. Μας επεσήμαναν ότι παρέχουν στην τ/κ πλευρά βοήθεια με την προοπτική ότι μια ημέρα θα λάβει χώρα η επανένωση. Καθώς δήλωναν αυτό οι εκπρόσωποι της Ε.Ε. απέφυγαν να χρησιμοποιήσουν τον όρο «ομοσπονδία».

—**Απορρίπτεται με ξεκάθαρο τρόπο την ομοσπονδιακή λύση, έτσι δεν είναι;**

—Από τη δική μου σκοπιά η ομοσπονδία είναι μια παγίδα. Προβλέπεται μια ομοσπονδία υπό τη σκέπη της Ε.Ε., η οποία στην πραγματικότητα θα είναι ένα ενιαίο κράτος, με ελευθερία μετακινήσεων, εγκατάστασης και την απόσυρση της Τουρκίας, την οποία προσεγγίζουμε ως εγγύηση της παρουσίας μας σε αυτά τα εδάφη. Μας προβληματίζει το γεγονός ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα παραμείνουμε αντιμέτωποι με έναν

“

Εφόσον στοχεύουμε σε βιώσιμη λύση, τότε πρέπει να καταλήξουμε σε λύση με βάση τις υφιστάμενες πραγματικότητες.

αληθινό κίνδυνο. Ζητώ από την άλλη πλευρά να σεβαστεί αυτόν τον προβληματισμό μου.

—**Εφόσον πλέον απορρίπτετε επίσημως την ομοσπονδιακή λύση, ποια είναι η δική σας πρόταση για βιώσιμη λύση, στην οποία αναφέρεστε;**

—Πρώτα από όλα η κάθε κοινότητα θα ζει στη δική της περιοχή. Στον Βορρά οι Τ/κ, στον Νότιο οι Ε/κ, οπωσδήποτε θα προχωρήσουν στην αναδιαμόρφωση της διαχωριστικής γραμμής. Το εδαφικό, το περιουσιακό θα επιλυθούν με ρεαλιστικές φόρμουλες. Εμείς δεν θέλουμε να οικειοποιηθούμε κανενός ανθρώπου την περιουσία. Ένα κομ-

Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι οι Ε/κ είναι Ευρωπαίοι, όχι όμως οι Τ/κ. Εφόσον είμαστε Ευρωπαίοι για ποιον λόγο να μην υπάρχουν δύο κράτη υπό την σκέπη της Ευρωπαϊκής Ενωσης, λέει ο Ερσίν Τατάρ.

μάτι του περιουσιακού θα διευθετηθεί με χρήματα.

—**Αυτή η φόρμουλα θα δρομολογηθεί υπό την σκέπη της Ε.Ε.;**

—Οι Τ/κ είναι Ευρωπαίοι. Το σκεπτικό, ο τρόπος ζωής, η φιλελεύθερη νοοτροπία, ο πολιτισμός των Τ/κ είναι ευρωπαϊκός. Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι οι Ε/κ είναι Ευρωπαίοι, όχι όμως οι Τ/κ. Εφόσον είμαστε Ευρωπαίοι για ποιο λόγο να μην υπάρχουν δύο κράτη υπό τη σκέπη της Ε.Ε.;

—**Αναφέρεστε σε δύο κράτη υπό την Ε.Ε. με ή δίχως τις τουρκικές εγγυήσεις;**

—Φυσικά θα πρέπει να υπάρχουν κάποιες εγγυήσεις που θα μας πα-

ρέχει και η Τουρκία. Και αυτό διότι δεν θέλουμε να βρεθούμε στο μέλλον αντιμέτωποι με μια νέα περίπτωση. Σκεφτείτε ότι υπό τη σκέπη της Ε.Ε., θα υπάρχουν όλες οι ελευθερίες. Σε περίπτωση που πάρουν από το χέρι μας τις τουρκικές εγγυήσεις, τότε θα βρεθούμε αντιμέτωποι με μια απειλή.

—**Εννοείτε ότι με τη λύση που προτείνετε η Τουρκία θα παρέμνε ως εγγυήτρια δύναμη της τ/κ πλευράς;**

—Μια φόρμουλα θα βρεθεί. Και αυτό για τη διαιώνιση της ειρήνης. Στο μέλλον θα μπορούσαν να προκύψουν καταστάσεις, τις οποίες δεν θα μπορούν να ελέγξουν οι ηγεσίες.

Μια οικονομία που θα βρίσκεται αντιμέτωπη με απειλές θα μπορούσε να μας οδηγήσει σε νέες περιπέτειες. Γι' αυτόν τον λόγο οι εγγυήσεις είναι σημαντικές.

—**Πρόσφατα συμμετείχατε στη σύσκεψη στο «Προεδρικό» που πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή του Τούρκου ΥΠΕΞ. Τι ποτεύετε για τη στάση της Τουρκίας στην παρούσα φάση του Κυπριακού;**

—Η Τουρκία έχει ξεκαθαρίσει ότι επιθυμεί λύση με βάση τις διαπραγματεύσεις. Σήμερα δηλώνει το εξής: Προσπάθεια για λύση με βάση την ομοσπονδία έχει πραγματοποιηθεί. Ο ίδιος ο Τούρκος ΥΠΕΞ υπενθυμίζει ότι για 11 ημέρες ήταν στο Κραν Μοντάνα, επιχειρώντας να δείξει κάθε είδους ευελιξία. Στο τέλος αυτής της προσπάθειας διαπιστώθηκε από την διεθνή κοινότητα ότι το τραπέζι των συνομιλιών έπεσε πάνω στους Ε/κ. Και αυτή είναι η πραγματικότητα. Ο κ. Ακιντζί έδωσε τον χάρτη. Ωστόσο, δεν κατάφερε να εξασφαλίσει την εκ περιτροπής προεδρία. Ο Αναστασιάδης προκάλεσε κρίση, επικαλέστηκε τις εκλογές και τελικά ανατράπηκε το τραπέζι των συνομιλιών. Η θέση της Τουρκίας είναι ξεκάθαρη. Ναι, η ομοσπονδία μπορεί να παραμείνει στο τραπέζι, αλλά θα πρέπει να εξεταστούν και εναλλακτικές προτάσεις.

—**Πριν από λίγο καιρό συναντηθήκατε με τον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου. Είχατε την ευκαιρία να συζητήσετε αυτά τα θέματα μαζί του;**

—Ναι, είχαμε αυτήν την ευκαιρία. Ήταν μια θετική συνάντηση. Και εκείνοι κατανοούν τις πραγματικότητες της Κύπρου, παρά το γεγονός ότι αποφεύγουν να τις κατονομάσουν. Πλέον πραγματοποιούν περισσότερη αναφορά στη χαλαρή ομοσπονδία, στη διζωνικότητα. Πα-

ρατηρήσαμε δηλαδή μια πιο διαφορετική στάση από αυτήν που τηρεί το ΑΚΕΛ. Επίσης, μας δήλωσαν ότι η λύση του Κυπριακού θα ήταν πολύ ωφέλιμη για την εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου της Κύπρου. Σε γενικές γραμμές λάβαμε θετικά μηνύματα.

—**Θα συνεχιστούν αυτού του είδους οι επαφές;**

—Εμείς επιθυμούμε τη συνέχισή τους. Ακόμη και αν αυτές οι συναντήσεις δεν έχουν κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα, μας βοηθούν για να κατανοήσει η μια πλευρά την άλλη και φυσικά να συνομιλήσουμε.

—**Σε ό,τι αφορά τα εσωτερικά πολιτικά δρώμενα της τ/κ πλευράς, ποια είναι η δική σας άποψη;**

—Δεν τίθεται ζήτημα πρόωγων εκλογών, διότι αυτές θα σήμαιναν κόστος και απώλεια χρόνου. Θεωρώ ότι η πολυκομματική κυβέρνηση δεν έχει μέλλον. Τα τέσσερα κόμματα δεν συμφωνούν σε διάφορα ζητήματα, λ.χ. στο Κυπριακό. Επιπλέον σε λίγους μήνες ακολουθούν οι προεδρικές εκλογές. Κυκλοφορούν διάφορα ονόματα για υποψηφιότητες. Πώς οι συντάκτοι θα μπορούσαν να θέσουν υποψηφιότητα και να παραμείνουν στην «κυβέρνηση»;

—**Θα μπορούσε να έρθει στο προσκήνιο η προοπτική της συνεργασίας σας με τον Κουντρέτ Όζερσαϊ;**

—Θα μπορούσε. Εμείς έχουμε 21 βουλευτές και εκείνος 9. Με 30 βουλευτές μπορείς να διακυβερνήσεις. Ωστόσο με 26-27 βουλευτές το έργο της κυβέρνησης στην δική μας βουλή είναι πολύ δύσκολο. Σε ό,τι αφορά δε, τις προεδρικές εκλογές, αυτήν την περίοδο διεξάγουμε προπαρασκευαστικές εργασίες. Το ΚΕΕ, ως το μεγαλύτερο κόμμα, θα μπορούσε να αναδείξει τον δικό του υποψήφιο.

The 2019
Hubert Curien Memorial Lecture

Eudaimonia in the 21st Century:
Looking to Aristotle for New Solutions

Prof Jeffrey Sachs

Director of the Center for Sustainable Development, Columbia University
Director of the UN Sustainable Development Solutions Network
Member of The Cyprus Institute Board of Trustees

Tuesday, 19 February 2019 | 18:30

The Cyprus Institute

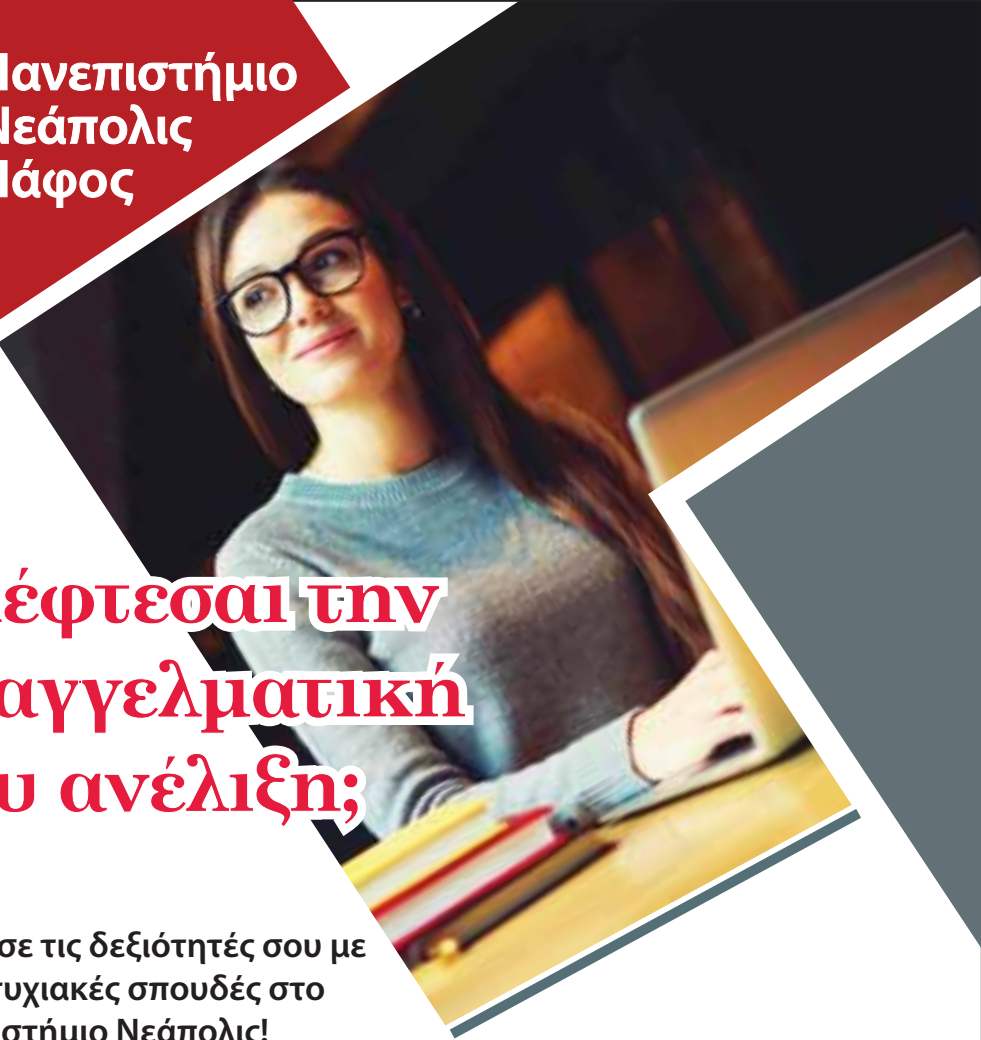
Novel Technologies Laboratory, Athalassa Campus

Info: Tel. 22208702 · Email: office.events@cyi.ac.cy · Web: www.cyi.ac.cy

Media Sponsor

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πανεπιστήμιο
Νεάπολις
Πάφος

Σκέφτεσαι την
επαγγελματική
σου ανέλιξη;

Ενίσχυσε τις δεξιότητές σου με
μεταπτυχιακές σπουδές στο
Πανεπιστήμιο Νεάπολις!

- Εύκολα και πρακτικά, στο δικό σου
χρονοδιάγραμμα, και ολοκλήρωση
σε 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα
- Με προσιτά δίδακτρα και χωρίς
πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις
- Πλήρως αναγνωρισμένα
προγράμματα από ΚΥΣΑΤΣ και
ΔΟΑΤΑΠ

Μάθε περισσότερα τώρα:
T: 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναής 2, 8042 Πάφος,
Κύπρος

www.nup.ac.cy

Ένα ψηφοδέλτιο πολλές φουρτούνες

Τα όξι της Στέλλας Κυριακίδου και της Άννας Βίσηπ έκριναν το παιχνίδι και διατάραξαν την ψυχραιμία του Αβέρωφ Νεοφύτου

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Η αλεπού** έξιπνα και πονηρά τα πουλάκια πάνει και γελά» έγραφε σε ανάρτησή του ο Αβέρωφ Νεοφύτου στο twitter το μακρινό 2015 και ήταν αρκετό για να προκαλέσει σωρεία συζητήσεων για το αμφίσπο του νοήματός του. Ποια ήταν η πονηρή αλεπού και ποια τα πουλάκια ήταν το κύριο ερώτημα με τις συνδέσεις και τις ερμηνείες να δίνουν και να παίρνουν. Είχε προηγηθεί άλλωστε το έντονο παρασκήνιο στη Βουλή ενόψει μνημονιακών νομοσχεδίων, με τον συναγερμικό πρόεδρο να καθιερώνεται ως ο άρχοντας του παρασκηνίου και το πρόσωπο που κινεί όλα τα νήματα υπέρ του για να νομιμοποιούνται κάποιοι να τον φωνάζουν πολιτική αλεπού. «Και οι αλεπούδες όμως κάποτε πιάονται και μάλιστα στον ύπνο» σχολίαζαν για καιρό σκωπτικά στα κοιματικά πηγαδάκια.

Ενταση στις σχέσεις Αβέρωφ Νεοφύτου και Στέλλας Κυριακίδου προκάλεσε το «όχι» της τελευταίας για να συμπεριληφθεί στο ψηφοδέλτιο.

Μάλλον προφητικά, αν λάβουμε υπόψη το τι ακολούθησε στον προεκλογικό του 2016. Δεν πιάστηκε απλώς αδιάβαστος στους εσωκομματικούς χειρισμούς, αλλά διαπίστωσε με πικρία πως άλλο το παρασκήνιο στη Νεχρού μεταξύ πολιτικών αρχηγών και άλλο αυτό του πέμπτου ορόφου της Πινδάρου με τα στελέχη του. Μία σειρά λανθασμένων κινήσεων για τον καταρτισμό του ψηφοδελτίου των βουλευτικών ήταν αρκετές για να προκαλέσουν την οργή της κοινής γνώμης και να φέρουν στο προσκήνιο εσωκομματικές έριδες απογοητεύσεις και εκνευρισμό πριν από τη μεγάλη μάχη. Αυτό ακριβώς το κάζο του 2016 θέλησε με κάθε τρόπο να αποφύγει στις ευρωεκλογές του 2019. Επέδωκε συνεπώς ένα δυνατό ψηφοδέλτιο και κατ' επέκταση ένα καλό ποσοστό που θα ενίσχυε τις προεδρικές του φιλοδοξίες σε μία περίοδο που οι σχέσεις με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν διόγουν την καλύτερη περίοδο. Όμως στον δρόμο για τη διαμόρφωση του ψηφοδελτίου, πολλοί ήταν εκείνοι που στάθηκαν απρόθυμοι να τον ακολουθήσουν, προκαλώντας όχι απλώς την απογοήτευσή του, αλλά κυρίως οδγηώντας τον στην πλήρη απώλεια της ψυχραιμίας του και ίσως και απώλειας μερικών συμμάχων του.

Από νωρίς

Για το ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ είχαν κλειδώσει τρεις υποψηφιότητες από πολύ νωρίς. Ο Λευτέρης Χριστοφόρου θεωρείτο δεδομένη υποψηφιότητα από καιρό. Δεν μπορεί άλλωστε να επανειδικδικήσει θέση βουλευτή λόγω του ορίου ηπτειών, ενώ ο Νίκος Τορναρίτης είχε εκφράσει το ενδιαφέρον του για τις ευρωεκλογές πριν από τις προεδρικές του 2018 και στο Προεδρικό και στην Πινδάρου λαμβάνοντας το πράσινο φως. Μαζί τους επέλεξε να

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου ήθελε με κάθε τρόπο να αποφύγει ένα déjá vu του ψηφοδελτίου των βουλευτικών του 2016, αναλαμβάνοντας ο ίδιο προσωπικά τον καθαρτισμό του ψηφοδελτίου και ζητώντας από τους πιθανούς υποψηφίους πλήρη εχεμύθεια.

Με τις πιέσεις να αυξάνονται για την κάθοδό της στο ψηφοδέλτιο η Στέλλα Κυριακίδου επικοινωνήσε με τον πρόεδρο Αναστασιάδη και του διαμήνυσε πως αν προϋπόθεση για την Κομισιόν είναι να συμπεριληφθεί στο ψηφοδέλτιο, τότε προτιμάει να μείνει Κύπρο.

μπει στη μάχη και η βουλευτής Λεμεσού Έλενα Σταύρου, ανακοινώνοντας από το καλοκαίρι απρόσμενα την υποψηφιότητά της. Δύο πρόσωπα της ανώτατης πυραμίδας του ΔΗΣΥ και μία βουλευτής, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι αρκούσαν για ένα δυνατό ψηφοδέλτιο. Ή όχι; Για τον συναγερμικό πρόεδρο σίγουρα δεν ήταν αρκετό. Και δεν ήταν αρκετό, καθώς ήθελε μία συντριπτική νίκη που θα τον κάνει τον απόλυτο κυρίαρχο του πολιτικού παιχνιδιού, χωρίς τα δεκανίκια του Νίκου Αναστασιάδη που από καιρό τον έχει στον πάγο. Για ένα δυνατό αποτέλεσμα ήθελε να διαμορφώσει ένα ψηφοδέλτιο που θα έφερνε στην κάλπη πρόσωπα από το ευρύτερο εκλογικό σώμα, πρόσωπα που θα ενίσχυαν το προοδευτικό προφίλ του ΔΗΣΥ, αλλά και πρόσωπα που θα προσέδκνυαν εκείνο το ακροατήριο που συστηματικά απέχει από την κάλπη.

Το θρίλερ με τη Στέλλα

Γ' αυτό ακριβώς τον λόγο κρίθηκε ιδανική η συμπεριληψη της υποψηφιότητας της Στέλλας Κυριακίδου. Είχε, άλλωστε, αρχίσει αμέσως μετά

τις προεδρικές να διαρρέεται ότι θα διαδεχόταν τον Χρήστο Στυλιανίδη στη θέση του επιτρόπου. Θεωρήθηκε συνεπώς δεδομένο ότι θα ακολουθούσε την πρακτική του παρελθόντος. Θα συμπεριλαμβανόταν δηλαδή στο ψηφοδέλτιο για τις ευρωεκλογές, ενισχύοντας τη δυναμική του κόμματος και στη συνέχεια θα μετακινείτο στην Κομισιόν.

Η αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ, ωστόσο, είχε διαμνύσει από νωρίς πως δεν ήταν διατεθειμένη να μπει σε παινιδική συνδιαλλαγή για τη θέση του επιτρόπου. Όπως ανέφερε σε κύκλους του περιβάλλοντός της θεωρούσε αντιδεοντολογικό να μπει σε μία εκλογική μάχη από τη στιγμή που ήταν γνωστό εξ αρχής ότι δεν θα έμενε. Το γεγονός ότι στα κοιματικά πηγαδάκια εντεινόταν η θέση πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα πείσει τελικώς την κα Κυριακίδου αλλά και δημοσιεύματα που επέμεναν στην υποψηφιότητά της —τη στιγμή που εκείνη είχε ξεκαθαρίσει τη θέση της— έκαναν την αντιπρόεδρο του ΔΗΣΥ να διαμνύσει στο Προεδρικό πως αν η προϋπόθεση για να αναλάβει τη θέση του Επιτρόπου ήταν να κατέλθει στο ψη-

Η αφορμή και τα fake news

Το δημοσίευμα που ήθελε την υποψηφιότητα της Άννας Βίσηπ να κλειδώνει, αλλά κυρίως το μέγεθος των αντιδράσεων που ξεκίνησαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ήταν αρκετά να προκαλέσουν την οργή του συναγερμικού προέδρου. Είχε, άλλωστε, προηγηθεί η πίεση που του ασκήθηκε μέσω κοινωνικών μέσων δικτύωσης και ΜΜΕ για τις αναρτήσεις της Ελένης Σταύρου με τον ίδιο να εξοργίζεται και να καταγγέλλει χρήστες των κοινωνικών μέσων δικτύωσης για κανιβαλισμό και τα ΜΜΕ για fake news, καθώς, όπως είπε, δεν μίλησαν με τον ίδιο και να αναπαρήγαγαν ψέματα. Την υσάτη η πέμπτη θέση στο ψηφοδέλτιο καλύφθηκε από την αναπληρώτρια εκπρόσωπο Τύπου του ΔΗΣΥ και δικηγόρο Τζώρτζια Παναγιώτου. Η υποψηφιότητά της μαζί με αυτή του προέδρου του Οργανισμού Νεολαίας Παναγιώτη Σεντώνα φιλοδοξεί πως θα φέρει κοντά νέους που απέχουν από την κάλπη, αλλά και να ενισχυθεί ο ρόλος τους εντός κόμματος και στο πολιτικό γίγνεσθαι. Εν-θώς ημερών αναμένεται να ανακοινωθεί και η υποψηφιότητα του Λουκά Φουρλά, ο οποίος επιδιώκεται πως θα φέρει κοντά κεντρικούς ψηφοφόρους και ψηφοφόρους της Αλληλεγγύης, όπως επίσης και ψηφοφόρους που επιλέγουν να μένουν εκτός κάλπης.

φοδέλτιο τότε η ίδια θα προτιμούσε να μείνει εκτός και να συνεχίσει το έργο της στη Βουλή.

Το «όχι» της Στέλλας Κυριακίδου φαίνεται να προκάλεσε τον εκνευρισμό του Αβέρωφ Νεοφύτου, διαταράσσοντας τις άλλοτε εξαιρετες σχέσεις των δύο. Κύκλοι πέριξ του Προεδρικού αναφέρουν, μάλιστα, πως το θέμα δεν έμεινε εκτός ατζέντας μεταξύ προέδρου και Αβέρωφ. Άρχισε ήδη να γίνεται ένα ντιμπέιτ στα συναγερμικά πηγαδάκια, για το ποιος έχει δικαιο στην όλη υπόθεση με κάποιους να λένε για διαχρονική προνομιακή μεταχείριση της κας Κυριακίδου, η οποία επιλέγει και τις μάχες που θα δώσει και το σε ποια ζητήματα θα τοποθετηθεί και άλλοι να ανταπαντούν πως σε ένα ενδεχόμενο πόλεμο μεταξύ των δύο νικητής σίγουρα δεν θα είναι ο συναγερμικός πρόεδρος δεδομένου του ερείσματος και της δημοτικότητας της αντιπρόεδρου του ΔΗΣΥ. Οι Αβέρωφ Νεοφύτου και Στέλλα Κυριακίδου συναντήθηκαν πάντως στο σπίτι της βουλευτού για να ξεκαθαρίσουν το θέμα όπου η τελευταία του επανέλαβε πως δεν είναι διατεθειμένη να κατέλθει στο ψηφοδέλτιο για δεοντολογικούς λόγους. Της ανταπάντησε πως είθισται όλοι όσοι παίζουν στην Κομισιόν να δοκιμάζονται πρώτα στη μάχη των ευρωεκλογών, χωρίς να τίθεται θέμα πολιτικής πθικής. Έθεσε μάλιστα το παράδειγμα Μάνφρεντ Βέμπερ που διεκδικεί την προεδρία της Κομισιόν, αλλά παράλληλα είναι υποψήφιος ευρωβουλευτής με το κόμμα του. Λέγεται πως η ίδια αντίτεινε ως πρόταση να αναλάβει ενεργό ρόλο στην προεκλογική εκστρατεία, με τον ίδιο να απορρίπτει ένα τέτοιο σενάριο. Η ενόχλησή του φάνηκε άλλωστε και σε συνέντευξή του στον «Φιλελεύθερο» την περασμένη Κυριακή, όταν κληθείς να σχολιάσει αν υπήρξαν πιέσεις σε στελέχη, δια-

μήνυσε πως δεν θέλει κανέναν στο ψηφοδέλτιο από τη στιγμή που δεν αισθάνεται την ανάγκη να δώσει τη μάχη για την παράταξη. Μήνυμα με σαφή δέκτρα.

Στυλιανίδης και Παμποριδής

Η Στέλλα Κυριακίδου δεν ήταν όμως η μόνη που αρνήθηκε την πρόταση του κ. Νεοφύτου. Ο Χρήστος Στυλιανίδης, αν και δέχτηκε παραινήσεις από πολλούς και ιδιαίτερα από τον Ιωάννη Κασουλίδη να λάβει μέρος στις ευρωεκλογές, συνεχίζοντας την πολιτική του καριέρα, αρνήθηκε ευσχήμως, με ανοικτό το πώς θα συνεχίσει πολιτικά. Το ίδιο έκανε και ο πρώην υπουργός Υγείας Γιώργος Παμποριδής. Οι Αβέρωφ Νεοφύτου και Γιώργος Παμποριδής είχαν μάλιστα συνάντηση το καλοκαίρι με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ να του προτείνει να λάβει μέρος στο ψηφοδέλτιο. Θέση την οποία αρνήθηκε επιλέγοντας τον δρόμο της «εξορίας» και των αικμρών tweets εναντίον του συνα-

Ο Αβέρωφ βρισκόταν σε συζητήσεις με την Άννα Βίσηπ μέχρι και την Τετάρτη, όταν συναντήθηκαν στην Πινδάρου.

γερμικού προέδρου για τη στάση του στο ΓΕΣΥ.

Η κάθοδος της Άννας

Σε αυτό το σκηνικό ποια θέση όμως έχει η Άννα Βίσηπ και γιατί προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων; Η «Κ» είχε αναφέρει στο παρελθόν πως το κόμμα της Δεξιάς είχε προχωρήσει σε έρευνα τάσης, συμπεριλαμβανοντας και τις δύο φορές το όνομα της γνωστής τραγουδίστριας και αυτό καθόλου τυχαία. Η ίδια, σύμφωνα με προεδρικούς κύκλους είχε έρθει σε επαφή με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας το καλοκαίρι, συζητώντας το ενδεχόμενο εμπλοκής της με την πολιτική, με τον πρόεδρο να της προτείνει το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς της στις ευρωεκλογές. Η ίδια λέγεται πως είχε στη συνέχεια επαφές και με τον Αβέρωφ Νεοφύτου με τον τελευταίο να καθυστερεί την όποια τελική απόφαση. Υπενθυμίζεται πως με τη δημοσιοποίηση της μέτρησης υποψηφιότητας Άννας Βίσηπ από την «Κ» υπήρξαν αντιδράσεις στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης για ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ενισχύοντας τις φωνές που ήθελαν να απομακρύνεται το σενάριο υποψηφιότητάς της. Την εβδομάδα που πέρασε, ωστόσο, συναγερμικά στελέχη άρχισαν να διαρρέουν πως η γνωστή τραγουδίστρια δεν είχε βγει εντελώς από το κάδρο των υποψηφίων. Είχε έρθει άλλωστε στην Κύπρο εκείνες τις μέρες και όταν ρωτήθηκε κατά πόσο ισχύει το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς της δεν το διέψευσε, βάζοντας όπως είπε «άνω τελεία» σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Η «τελεία» βεβαίως και η άρνηση συνειπής της γνωστής τραγουδίστριας ακολούθησε το βράδυ της Τετάρτης σε συνάντηση που είχε με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ στην Πινδάρου. Το αποτέλεσμα των ερευνών του ΔΗΣΥ φαίνεται να έκρινε και την τελική της απόφαση.

ΣΧΟΛΙΟ / Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Η φθήνια ως πολιτική τάση

Η διολίσθηση του δημόσιου λόγου στο κατώτατο επίπεδο, υπαγόμενο στις ανάγκες της μικροπολιτικής, ήταν ήδη αισθητή από τη δεκαετία του '80 και ακόμη πριν από αυτήν. Ωστόσο, το πεδίο διεξαγωγής του δημόσιου διαλόγου και αντίλογου ήταν ορισμένο. Η σταδιακή διεύρυνση αυτού του πεδίου, κυρίως μέσω των social media, έχει πρακτικά διαλύσει τις διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στο δημόσιο και στο ιδιωτικό. Εχει ποτοποιήσει κοινωνικές αντιλήψεις και συνήθειες που διαμορφώθηκαν

στο βάθος αιώνων. Και τις αντικαθιστά με εικόνες, εντυπώσεις των λεπτών, αν όχι των δευτερολέπτων και κλασμάτων αυτών. Αυτό το ξεχειλώμα (δεν υπάρχει πιο κομψός τρόπος να τεθεί) έχει συμπαράσσει τον πολιτικό διάλογο σε ολοένα και χαμηλότερα ρεκόρ.

Τελευταίο παράδειγμα ήταν η συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση όπως αυτή καταγράφηκε μέσα και έξω από τη Βουλή, η οποία, με πραγματικά ελάχιστες εξαιρέσεις αριθμημένες στα δάκτυλα του ενός χεριού, εξελίχθηκε

Η φθήνια στον δημόσιο λόγο όταν αυτή προέρχεται από τα ΜΜΕ και τους λογής δημοσιολογούντες είναι πάντα καταδικαστέα.

σε ένα ρεσιτάλ βολонταρισμού. Η φθήνια στον δημόσιο λόγο όταν αυτή προέρχεται από τα ΜΜΕ και τους λογής δημοσιολογούντες είναι, βεβαίως, πάντα καταδικαστέα, ωστόσο όταν μετατρέπεται σε θεμελιώδες συστατικό στοιχείο της πολιτικής αντιπαράθεσης ανάμεσα σε εκλεγμένους βουλευτές και πρόσωπα που φιλοδοξούν να τους αντικαταστήσουν κάποια μέρα στην εθνική αντιπροσωπεία, τότε διαχέεται ακόμη περισσότερο η δηλητηριώδης αίσθηση πως οι εκλογές αποτελούν μια διαδικασία δίκως

ουσιαστικό αντίκρισμα. Καθώς, ό,τι και να ρίξει κάποιος στην κάλπη, το αποτέλεσμα θα είναι κάποιος γραφικός τηλεμαϊντανός ή κάτι παραπλήσιο.

Η μόνη περίπτωση να μην εκλεγεί κάποιος με αυτά τα χαρακτηριστικά είναι η μέσω «κληρονομικού δικαίου» ανάδειξη, που, δυστυχώς, σε πολλές περιοχές της Ελλάδας παραμένει ο κανόνας. Ως εκ τούτου, το πρόβλημα δεν είναι ο λαϊκισμός, τουλάχιστον όχι με τον τρόπο που έχει περιγραφεί τα τελευταία χρόνια από επαίοντες

και μν. Είναι η κυρίαρχη τραχιά και ανεπεξέργαστη φθήνια που αναβλύζει και, λόγω της μεγέθυνσής της από τα social media, τείνει να πνίξει τα πάντα. Σε αυτή την ενίοτε καταθλιπτική ατμόσφαιρα, είναι πραγματικά εξαιρετικά δύσκολο να προταθεί κάποια αντιπρόταση. Ωστόσο, η ανάγκη είναι, ξεκάθαρα, μεγαλύτερη από ποτέ. Ή θα συμβιβαστούμε με αυτό το αδφάγιο τέρας και θα το αφήσουμε να μας καταβροχθίσει ή θα γίνουμε λίγο πιο δημιουργικοί στις πολιτικές επιλογές μας.

Στην πυρά με τους δαίμονες, Αβέρωφ, Πόλυς και Κώστας

Την ήθελε λαγό

Ήταν απολαυστική η σκηνή από τους «Δαίμονες» του Αβέρωφ που παίχτηκε στην Πινδόρου, με πρωταγωνιστές την Απόλυτη και τον δαιμόνιο Φούλη όπως με πληροφόρησαν. Αφού η Απόλυτη ανέκρινε τον αρχηγό, δεν της πήρε πολύ να αντιληφθεί ότι τη χρησιμοποίησε σαν λαγό σε αγώνισμα δέκα χιλιάδων μέτρων. Άμα είδε τις μετρήσεις αντιλήφθηκε γιατί το έπαιζε δίπορτο ο Πάφιος. Διότι σε εκείνους που τον επέκριναν ότι προσέφερε θέση στο ψηφοδέλτιο στην Απόλυτη, τώρα θα έλεγε, «είδατε που σας έλεγα, ότι δεν θα την ανέβαζα στο ευρωπαϊκό βαγόνι του ΔΗΣΥ». Στους άλλους θα έλεγε ότι «οι μετρήσεις έδειξαν ότι δεν τραβούσε, ξεθώριασε η λάμψη της και τα τσιούτα. Ανήρ Πάφιος ουκ έστιν αγαθός μεν αλλά η Σκαλιώτισσα του το έχει ταμένο. Στην πυρά.

● ● ● ●

Ταχυδακτυλουργία

Πάντως, ο Φούλης με τα «άλλα κόλλα» που προσπάθησε να εντάξει το προεκλογικό παιχνίδι παρασύροντας δημοσιογράφους, κατόρθωσε το αντίθετο και τους έφερε όλους απέναντί του. Με τιτβίσματα του τύπου, «Ευχαριστώ τα πλείστα των ΜΜΕ που εδώ και μερικούς μήνες κατήρτιζαν το ευρωψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ. Μας κρατούσαν ψηλά στην επικαιρότητα. Και ξοπίσω τους ακολουθούσε ο διαδικτυακός κανιβαλισμός. Εάν με έπαιρναν ένα τηλεφώνω και έγκριτοι θα ήταν αλλά και τα σχόλια των διαφόρων αχρείαστα», δεν κάνειει πολιτική. Ταχυδακτυλουργία σε τσίρκο είναι.

● ● ● ●

Ο εξόριστος

Έχω μάθει ότι ο Αβέρωφ, ο οποίος αρέσκειται να λέει ότι είναι μάεστρος στα εκλογικά παίγνια, πριν από δέκα μήνες επιχείρησε να παίξει άλλο ένα πολιτικό παίγνιο με πουλέν που θεωρούσε ότι μπορεί να το κάνει δικό του. Έτσι έκανε πρόταση στον Γιώργο Παμπορίδη για μια θέση στο ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ για τις ευρωεκλογές. Ο Παμπορίδης απάντησε αρνητικά διευκρινίζοντας –αν σωστά με πληροφορήσαν– ότι θεωρεί εαυτόν πολιτικό εξόριστο του ΔΗΣΥ καθότι το τοπίο στο οποίο αναγίωθηκε πολιτικά, έχει μετατραπεί σε βαλτότοπο και δεν του αρέσει να παίζει βρώμικα. Τώρα τι εννοεί ο ποιητής, Κύριος οίδε.

● ● ● ●

Τρίτη θητεία Ι

Χολωμένος και μάλιστα πολύ είναι με τον Αβέρωφ, ο Νίκaros άλλως Healthy. Ο λόγος

Σε αντίθεση με τον έρωτα της Χάγης του περασμένου Σεπτεμβρίου, μια μέρα μετά τον Άγιο Βαλεντίνο, Πόλυς Πολυβίου και Κώστας Κληρίδης δεν δίστασαν να ανταλλάξουν πυρά προς τέρψιν των παρευρισκομένων την Παρασκευή στο δικαστήριο. Ο Πόλυς ακούγοντας τον εισαγγελέα να λέει ότι «έχουμε κάθε δικαίωμα να δικαστούμε από Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας», του πέταξε «το οποίο Ανώτατο λοιδορείτε στις εφημερίδες», και ο Κώστας αμέσως το κράτησε κάνοντας λόγο για λιβέλλο. Αέρα!

είναι ένας. Ο Φούλης, σκόπιμα κατά το Προεδρικό, δεν κάλεσε τον Πρόεδρο στην τελετή των εγκαίνιων του ανακαινισμένου κτηρίου του ΔΗΣΥ στην Πινδόρου. Το κτήριο ως γνωστόν οικοδομήθηκε επί εποχής Νίκου Αναστασιάδη στην προεδρία του κόμματος και ο Λεμεσιανός του φυσά και δεν κρυώνει.

● ● ● ●

Τρίτη θητεία ΙΙ

Ο άλλος όμως, ο Πάφιος, όταν ο μεγάλος φυσά, κρυώνει αλλά προσπαθεί να μην το δείχνει. Μάλιστα, εσχάτως που αντιλαμβάνεται ότι ο Νίκaros θέλει να πάει και για τρίτη θητεία και όπως έχει μάθει από φίλο του τα λεχθέντα υπό του Healthy σε μικρή παρέα, «Τι θα κάνω σπίτι σιγορ; Τι δουλειά του Προέδρου παίζω την στα δάκτυλα», ο Πάφιος έπεσε σε κατάθλιψη.

● ● ● ●

Φεύγει ρε

Τα περί περαιτέρω παραμονής του Άντρου στο πηδάλιο της Εξέκρια Παπαϊωάννου δεν

παίζουν, μου σφύριζε ένας κύριος τις προάλλες όταν σταμάτησα σε μια καφετέρια να πάρω καφέ. «Εσείς από πού το γνωρίζετε;», ρωτάω ευγενικά. «Άκου που σου λαλώ!», απαντά ο all times Κυπραίος και φεύγει.

● ● ● ●

Η επίσημη αγαπημένη

Θα πάρει τα μπογαλάκια της, τους σκελετούς από τα ερμαράκια της και θα βγει στη συνταξη. Ο λόγος για τη συμπαθή διοικητρια της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Αν δεν κάνω λάθος, πρόκειται μάλλον για τη μοναδική ανά την υφήλιο επικεφαλής Κεντρικής, η οποία πλαστογράφησε το έγγραφο μισθοδοσίας της και συμπλήρωσε τη θητεία της χωρίς να αχθεί ενώπιον της δικαιοσύνης. Και όχι μόνο αυτό, αλλά θα φύγει παίρνοντας όλα όσα δικαιούται και ένας έντιμος υπάλληλος της ΚτΚ. Φυσικά δεν κατάλαβα γιατί ο πρόεδρος Αναστασιάδης, ο οποίος και την κατήγγειλε αρχικά δημοσίως, στη συνέχεια μετάνιωσε και την κράτησε σαν επίσημη αγαπημένη, που τραγουδά κι ο Μπιθικώτσης; Ένας κακεντρεχής που πριν από λίγο καιρό

βγήκε στη σύνταξη από την ΚτΚ, μου είπε: «Η Χρυστάλλα έδειξεν του Νίκਾਰου έναν σκελετό κι ο πρόεδρος έκαμε τρία λεπτά να μιλήσει». Εγώ πάντως δεν το πιστεύω ο Νίκaros να φοβάται τη Χρυστάλλα.

● ● ● ●

Ο διάδοχος

Μάλιστα, γνωρίζω ότι ο πρόεδρος κατόπιν μεγάλου προβληματισμού κατέληξε ήδη στον διάδοχο της Χρυστάλλας. «Δεν είναι ο ένας, αλλά είναι ο άλλος», ήταν η απάντηση που μου έδωσε όταν την Τρίτη τον ρώτησα ποιος μεταξύ των δύο Κυπρίων τα ονόματα των οποίων ακούγονται έντονα, θα καταλάβει τελικά τον θώκο. Εγώ όμως έμαθα και ποιος είναι ο άλλος. Όνομα δεν λέω, όπως υποσχέθηκα, θα σας πω όμως ότι, δεν είναι ο καβγατζής.

● ● ● ●

Η αραβική γλώσσα

Εξαιρετική η πρόταση του προέδρου της Βουλής Δημήτρη Συλλούρη για εισαγωγή

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μύρων Νικολάτος

Ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου Μύρων Νικολάτος, ο οποίος αν και η GRECO ήταν σαφής εξακολουθεί να ποιεί τη νήσσα. Πρόεδρε δεν ξεχνώ!

της αραβικής γλώσσας στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου. Κι όχι μόνο της αραβικής αλλά και άλλων γλωσσών, λέμε εμείς, που συνδράμουν ώστε να διευρύνονται οι ορίζοντες των παιδιών μας και να σταματήσουν να ομφαλοσκοπούν, όπως οι γονείς και οι παππούδες τους, λοβοτομημένοι από ένα σύστημα που βολευόταν μόνο με τα αφηγήματα που το πρωποιοιούσαν. Ακούσαμε την ιδέα Συλλούρη κατά τις εργασίες της 1ης Τριμερούς Συνάντησης Προέδρων Κοινοβουλίων Κύπρου, Ελλάδας και Αιγύπτου. Σωστός πρόεδρος, αλλά κατά το ήμισυ. Διότι πρωτίστως θα έπρεπε να προωθείτε την ένταξη της τουρκικής γλώσσας στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, που είναι και επίσημη γλώσσα της Κ.Δ. και που θα βοηθούσε στην αλληλοκατανόηση των δύο κοινοτήτων, πράγμα φυσικά που πολλοί εξ υμών δεν το επιθυμούν.

● ● ● ●

Είστε υποχρεωμένοι

Έστω, λοιπόν, κι αν η τουρκική είναι επίσημη γλώσσα της Κ.Δ., δεν το κάνετε κ. πρόεδρε διότι όπως όλοι οι αυθαιρετούντες στη χώρα τούτη θεωρείτε ότι δεν είστε υποχρεωμένοι να δίνετε λογαριασμό σε κανένα. Θα με ρωτήσετε και θα έχετε δίκαιο γιατί δεν το έκανε η κυβέρνηση Χριστόφια και θα σας απαντήσω ότι αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να το κάνει η κυβέρνηση Αναστασιάδη. Αν δεν μπορείτε να λειτουργείτε ως θεσμός, τότε γίνεσαι δεσμός.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Το Σύνταγμα και η ομώνυμος πλατεία

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Δεν υπάρχει λόγος να περιμένουμε ένα μήνα ακόμη μέχρι να γίνει η δεύτερη και τελική ψηφοφορία σε αυτή τη Βουλή για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Το βασικό συμπέρασμα εξάγεται από τα όσα είδαμε μέχρι τώρα. Ο ΣΥΡΙΖΑ εκμεταλλεύθηκε την ιστορική ευκαιρία για την αναθεώρηση του καταστατικού χάρτη της χώρας με τον ίδιο τρόπο και για τους ίδιους σκοπούς που είχε εκμεταλλευθεί και την ομώνυμη πλατεία στα χρόνια της αντιπολίτευσης.

Τότε καλλιεργήσε την οργή της πλατείας Συντάγματος για να πραγματοποιήσει την «έφοδο προς τον ουρανό», δηλαδή προς την εξουσία. Με ανάλογο κυνισμό, τώρα, χρησιμοποιεί την αναθεώρηση του Συντάγματος προκειμένου να ετοιμάσει ευνοϊκές συνθήκες για τη θέση του στην αντιπολίτευση – την οποία προφανέστατα προεξοφλεί και πολύ καλά κάνει. Είτε για την πλατεία πρόκειται είτε για τον καταστατικό χάρτη της χώρας, ο ΣΥΡΙΖΑ μένει πάντα ο ίδιος: το βλέπει σαν εργαλείο για να πετύχει τους σκοπούς του.

Χρειάζεται να κοιτάσουμε τρία πράγματα για να κρίνουμε και να καταλάβουμε τη στάση του ΣΥΡΙΖΑ: Τι πρότειναν, τι δεν πρότειναν ή τι πολέμησαν από τις προτάσεις της αντιπολίτευσης και, τέλος, πώς το μεθόδευσαν. Αυτά που πρότειναν, όπως η απλή αναλογική, δημοψηφίσματα για ψύλλου πλάημα και ο τρόπος εκλογής Προέδρου, αν ποτέ εφαρμόζονταν θα έφερναν όχι απλώς την αλλοίωση του πολιτεύματος, αλλά την κανονική μπακαλοποίησή του. Φανταστείτε μόνο, κάθε μήνα και επί έξι μήνες, μια ψηφοφορία στη Βουλή για εκλογή

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Προέδρου και μετά εκλογή από τον λαό. Μια γιορτή της δημοκρατίας που δεν θα τελειώνει ποτέ. Η πλατεία θα έχει πια αναλάβει επισήμως την εξουσία.

Δεν πρότειναν τίποτε απολύτως για την ανάπτυξη και το περιβάλλον. Αντιθέτως, συνειδητά υπονόμευσαν τις αναπτυξιακές δυνατότητες του μέλλοντος, διατηρώντας την Ανωτάτη Παιδεία υπό τον ασφυκτικό

πολιτικό έλεγχο των κομμάτων της Αριστεράς – διότι με αυτό ισοδυναμεί η άρνηση αναθεώρησης του άρθρου 16, as μην κοροϊδευόμαστε. Το κορυφαίο επίτευγμα της Αριστεράς γενικώς, από το 1974 έως σήμερα, ήταν η άλωση του σημαντικότερου θεσμού κοινωνικής ανέλιξης, αξιοκρατίας και προόδου σε μια σύγχρονη δημοκρατία, του πανεπιστημίου. Γιατί να το παραδώσουν τώρα;

Όσο για τη μεθόδευση, ήταν αυτή που περιμένεις από εκείνους που δεν υπολίσπτονται την αστική δημοκρατία. Η καινοφανής θεωρία περί «δεσμευτικότητας», η οποία στην ουσία καταργεί τη διάκριση του Συντάγματος μεταξύ προτεινόμενων και αναθεωρητικής Βουλής, ήταν ένα εργαλείο χοντροκομμένο σαν τον λοστό του διαρρήκτη. Διότι, αν η σημερινή Βουλή δεσμεύει την επόμενη, για ποιο λόγο ο νομοθέτης

προβλέπει διαδικασία που απαιτεί δύο Βουλές, με εκλογές ενδιάμεσως; Πληρωνόταν μήπως με τη λέξη και έτσι ανέβαζε την αμοιβή του;

Επειτα, ενέπλεξαν ονομαστικά τον Προκόπη Παυλόπουλο στην κυβέρνηση, με τον σκοπό να μπερδέψουν μια συζήτηση επί της αρχής (πώς εκλέγεται ο Πρόεδρος) με μια συζήτηση επί της συγκεκριμένης περίπτωσης (αν μας αρέσει ο σημε-

ρινός Πρόεδρος). Σε αυτές τις φτηνές μεθοδεύσεις, διακρίνω τις προθέσεις ανθρώπων που δεν τους αρκεί η εξουσία την οποία παραχωρεί η δημοκρατία. Γι' αυτό και τη φθείρουν, συνειδητά και σταδιακά.

Με τη δεσμευτικότητα, την οποία ψήφισε μόνο η συμπολίτευση, στην ουσία ναρκοθετείται η συνέχεια της διαδικασίας από την επόμενη Βουλή. Ο βουλευτής Καβάλας του ΣΥΡΙΖΑ, Γ. Παπαφιλίππου, σε τηλεοπτική συζήτηση, το είπε ευθέως, όταν στριμώχτηκε από τον συνομιλητή του, Κ. Τασούλα. «Υπάρχει δεσμευτικότητα και καθιστά νομικά ελέγξιμη τη διαδικασία», είπε ο κ. Παπαφιλίππου, που συμβαίνει να γνωρίζει νομικά ως δικηγόρος. Όταν η σημερινή κυβέρνηση προετοιμάζεται από τώρα, ώστε ως μελλοντική αντιπολίτευση να θέσει υπό δικαστικό έλεγχο την αναθεώρηση, έχει νόημα να συζητούμε παρακάτω; As βάλουμε την αναθεώρηση στο τεράστιο αρχείο με τις χαμένες ευκαιρίες και πάμε παρακάτω.

Η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης μέχρι στιγμής αποκάλυψε τον ΣΥΡΙΖΑ ως εχθρό της προόδου, της ευημερίας, της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Θαρρείς ότι είναι βγαλμένοι από τον κόσμο του Εντμόν Αμπού. Θυμίζουν κατασπαλιάδες του 19ου αιώνα, που υποχωρούν και για αντιπερισπασμό καίνε χωριά. Για ένα είμαι βέβαιος, όσο παρακολουθώ την εξέλιξη του δράματος της πολλαπλής χρεοκοπίας μας: είναι απαραίτητη η κυβέρνηση Μητσοτάκη, με άνετη πλειοψηφία στη Βουλή.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Το πρόβλημα δεν ήταν η Βίσση

Το περασμένο καλοκαίρι η φωτιά στην Ατική βύθισε σε εθνικό πένθος ολόκληρη την Ελλάδα. Άφησε νεκρούς, ξεκλήρισε οικογένειες, έκαψε ζωές και σπίτια. Έκαψε όμως και την πολιτική καριέρα του μάνατζερ καλλιτεχνών και δημάρχου Μαραθώνα Ηλία Ψινάκη. Ήταν το ότι είχε εξαφανιστεί τις πρώτες μέρες της τραγωδίας γιατί βρισκόταν κάπου αλλού, ήταν το ανεξήγητο ψέμα ότι κάνκε το σπίτι του, ήταν όμως και η γενικότερη εικόνα του που τον αποδόμισε πλήρως. Εικόνα τραγικά παράταιρη μπροστά στο πένθος των Ελλήνων, καθώς στάθηκε ανίκανος και να αντιληφθεί το μέγεθος της καταστροφής, αλλά και να διαχειριστεί την κατάσταση.

Όμως για ποιο λόγο αναμέναμε από τον Ηλία Ψινάκη να έχει την ανάλογη ενουναίσθηση και τα κατάλληλα πολιτικά αντανakλαστικά για να διαχειριστεί μια τέτοια κρίση; Ψηφίστηκε μήπως για το πολιτικό του βάθος, το πολιτικό όραμα που είχε για τον Μαραθώνα ή γιατί διασκέδαζαν με το χιούμορ και ζήλευαν τη λαμπερή ζωή του; Μάλλον το δεύτερο. Και δεν ήταν η πρώτη φορά βέβαια.

Από νωρίς στην Ελλάδα, άρχισε να παρελαύνει στο κοινοβούλιο της Ελλάδας η show biz και να κατακερματίζεται η όποια σοβαρότητα. Από τη Σελήνη της Λάμπης, τον Στάθη Θεοκάρη του Καλημέρα Ζωή, την Έλενα Κουντουρά, τον Θωδωρή Ζαγοράκη μέχρι και τον Παύλο Χαϊκάλη γνωστό ως Μίμη από το 50-50. Τα κόμματα βρήκαν τον τρόπο να μεταφέρουν στο ελληνικό κοινοβούλιο την πίστα και τα φώτα. Ολόκληρος ο κόσμος μετατρέπεται σε μία σκηνή άλλωστε, όταν στόχος είναι να διατηρηθούν τα ποσοστά των κομμάτων. Και σε αυτό σιγόνταραν λίγο πολύ όλα τα ΜΜΕ. Λίγο το ότι χρεοκοπούσαν ένας μετά τον άλλο οι επαγγελματίες πολιτικοί, λίγο και το ότι η πολιτική «αλάφρυνε», ήταν αρκετά για να κάνουν τους πολίτες να στρέψουν το βλέμμα σε τηλεπερσόνες, entertainers, τραγουδιστές και ηθοποιούς αλεξίπτωτιστές στο πολιτικό σκηνικό και ενέτειναν στην πλήρη αποδόμηση του πολιτικού συστήματος.

Η πολιτικοποίηση της show biz συζητήθηκε και στην Κύπρο με το ενδεχόμενο συμπερίληψης της Άννας Βίσση στο ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ. Η κυπριακή κοινωνία, παίρνοντας μάλλον μαθήματα από τα παθήματα της Ελλάδας αντέδρασε. Και έθεσε το καίριο ερώτημα του πώς μπορεί να προσφέρει η γνωστή τραγουδίστρια στο πολιτικό γίγνεσθαι. Έχει εκφέρει μέχρι τώρα πολιτικό λόγο που να δικαιολογεί μια τέτοια επιλογή ή αποτελεί μία πονηρή κίνηση του ΔΗΣΥ για αλίευση ψήφους;

Όμως το πρόβλημα όμως δεν είναι η Άννα Βίσση. Η ίδια μπορεί να έχει πολύ πιο σοβαρό πολιτικό λόγο και δράση από υποψήφιους που υμνούν τον Γρίβα ή κάνουν χαριτωμένες στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης για να κερδίσουν ψήφους. Το πρόβλημα είναι βαθύτερο και έχει να κάνει με την ευθύνη και τη σοβαρότητα του ΔΗΣΥ. Θα αναμέναμε από ένα κόμμα που καμώνεται για την υπευθυνότητα του να μη λειτουργεί στη λογική των αρπακτών για να καλύψει όλα τα γούστα. Έναν σκληρό δεξί για να κόψει τις ψήφους προς το ΕΛΑΜ, έναν προοδευτικό για να σιωπήσουν τα δυσφορούντα τζάκια, έναν καθαρά κομματικό για να συσπειρωθεί η Λαϊκή Δεξιά και μία σταρ για να προσελκύσει όσους απέχουν.

Ένα ολόκληρο κόμμα να άγεται και να φέρεται βάσει του τι θέλει το ακροατήριό του στο όνομα μιας αστείας πολυφωνίας. Φοβούμενο να θέσει υπεύθυνα συγκεκριμένη πολιτική θέση και κατευθύνση. Ακόμη και σε αυτό όμως το πλαίσιο θα αναμέναμε από τον ηγέτη του μεγαλύτερου κόμματος να έχει λίγη περισσότερη ψυχραιμία, όταν τα πράγματα στραβώσουν. Και λιγότερη αυταρχικότητα.

Το να κατακεραυνώνει τα «αναξιόπιστα» ΜΜΕ και να θεωρεί πως μόνο ο ίδιος μπορεί να μιλά εκ μέρους του κόμματός του δεν μας γεμίζει αισιοδοξία. Μάλλον εντείνει τις φωνές που θέλουν τον ΔΗΣΥ να μετατρέπεται σε ενός ανδρός αρχή.

Γιατί στο τέλος ο λεκές δεν μένει στην Άννα Βίσση. Ο λεκές μένει στους ίδιους και στον τρόπο που επιλέγουν να πολιτευθούν. Και αυτή είναι η παθογένεια του πολιτικού συστήματος.

economidoum@kathimerini.com.cy

Πολλές περιοχές της Αυστραλίας επηρεάζονται δραματικά από την ξηρασία...

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Ακόμη ένα λάθος ή μια ευκαιρία στο Κυπριακό...

Ένα-ένα να πιάσουμε τα θέματα, καταλήγουμε στο άμεσο συμπέρασμα πως το Κυπριακό στην παρούσα φάση έχει περάσει από την ακινησία στη διύλιση θεμάτων. Ωστόσο, θα έπρεπε να είχαμε προχωρήσει παρακάτω. Στην ουσία. Στο να υπάρχει διάλογος. Τα όσα όμως έγιναν γνωστά για το πρακτικό της 4ης Ιουλίου είναι χαρακτηριστικά της στρεβλότητας όχι μόνο της τωρινής, αλλά και της προηγούμενης. Θα έπρεπε η ε/κ πλευρά να είχε κινηθεί προκαταβολικά πάνω στο ζήτημα; Όχι. Ήταν ευθύνη των Η.Ε. όπως και παραμένει, το να βρεθεί το συγκεκριμένο πρακτικό.

Δεν θα εξετάσω την περίπτωση και τον χειρισμό Αϊντε στο ζήτημα. Ως αξιωματούχος έδωσε τις εξετάσεις του και απέτυχε. Θα θυμάστε πως ήταν να προετοιμαστεί ένα κοινό έγγραφο πριν τον Κραν Μοντάνα. Δεν έγινε ποτέ, συν οι κατηγορίες που εκτοξεύτηκαν στη συνέχεια τόσο από ε/κ όσο και από ελλαδικής πλευράς για το έργο του. Μπορεί κάποιος να πει πως διαχρονικά έχουμε θέμα με τον εκάστοτε απεσταλμένο. Ναι, όχι όμως μόνο εμείς. Θεωρώ πως η επίδραση της εξουσίας που μπορεί να νιώσει ένας απεσταλμένος, της ευκαιρίας για μια διπλωματική διάκριση πως δεν εκπίπτουν των ανθρωπίνων συναισθημάτων. Ερχόμαστε στο σήμερα και σταματάμε στα νέα λάθη. Τα οποία δεν νομίζω πλην εμάς, να αφορούν την κοινωνία. Δεν νομίζω να έχει εικόνα ο κόσμος αναφορικά με το τι συμβαίνει και τι όχι, όσο αφορά την 30ή Ιουνίου και την 4η Ιουλίου. Το Κυπριακό αποκόπηκε και πάλι την τρέχουσα περίοδο όχι μόνο από τις εξελίξεις που το αφορούν, αλλά και από την κοινωνία. Ωστόσο, σε πολιτικό επίπεδο, εξακολουθεί ν' απασχολεί και κυρίως να καταδεικνύει πως γίνονται πολλά. Τα οποία θα έπρεπε να είχαν όχι μόνο αποφευχθεί, αλλά ούτε καν περάσει από το μυαλό μας ως πιθανότητα. Το τελευταίο που θα ήθελε έτσι και αλλιώς οποιοσδήποτε να συμβεί, είναι να αμφισβητηθεί η αξιοπιστία των

Η.Ε. Δεν εξυπηρετεί κανέναν αυτό, καμία από τις δυο πλευρές και αυτό είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα τώρα. Αν θα ξεπεραστεί ή όχι και με ποιο τρόπο η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί. Το τι μένει πίσω είναι άλλο θέμα και πώς υπό αυτό το πρίσμα, έστω και της ελάχιστης αμφισβήτησης, θα έχει επιπτώσεις στο να προχωρήσει τη διαδικασία μπροστά. Για ακόμη μία φορά ρωτάμε πολλαπλώς και απαντάμε ελαχίστως. Πάντως, έχουμε να περιμένουμε και τη συνάντηση του προέδρου με τον Ακιντζί. Δεν λέω ότι θα είναι καταλυτική, θα είναι κάτι όμως. Να μην πουν και για το θέμα; Αναγκαστικά. Ωστόσο, δεν θα βρεθεί «λύση». Χρειάζεται κάτι παραπάνω από μια απλή διαβούλευση σε οποιοδήποτε επίπεδο. Χρειάζεται να υπάρχει πλέον

μία ανοιχτή προσέγγιση και από τις δύο πλευρές για να πάρουν στα χέρια τους τώρα που βάλλεται το αζόπιο των Η.Ε., η κυπριακή ιδιοκτησία της συζήτησης. Αυτό μπορεί να γίνει αν βάλουμε κάτω ένα πλαίσιο. Το επίσημο που θέλουν τα Η.Ε. εκείνο της 30ής και συζητούσαμε με προτάσεις πάνω του. Γραμμένες προτάσεις οι οποίες θα αφορούν τις διαφωνίες για να δούμε τι και πώς. Θα μπορούσε να ήταν αυτή η προετοιμασία που έλεγαν τα Η.Ε. ότι απαιτείτο. Ας είναι και η κ. Λουτ στη μέση δεν έχει σημασία όσο το να περάσει το όλον σε μια φάση ρεαλισμού

έστω και μέσα από ένα λάθος των Η.Ε. Δεν θέλω να καταδείξω καμία συνωμοσία. Δεν θέλω να πω ότι υπήρξε συγκεκριμένο χέρι που τράβηξε το πρακτικό, δεν έχω στοιχεία να το αποδείξω. Μπορούμε αν θέλουμε τώρα όμως να αποδείξουμε πως πάμε τη διαδικασία παρακάτω. Ευχολόγια θα απαντήσει κάποιος. Δεν αντιλέγω, προλέγω απλώς για να μην πιαστούμε πάλι από τον λαϊμό, όταν τρέξουν άλλοι τις εξελίξεις για εμάς. Είναι μια ευκαιρία ή έστω η συγκυρία έχει και αυτή την ανάνγωση. Για να μη μείνουμε σε ακόμη ένα λάθος και μόνο εκεί.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗ

Τα κουπόνια των νοσοκομείων

Μεγαλοστέλεχος πολυεθνικού κολοσσού, με γραφεία στην Κύπρο, πρόσφατα έτυχε να αρρωστήσει βαριά στο νησί. Διακομίστηκε σε ιδιωτικό νοσοκομείο, αφού διέθετε ασφαλιστική κάλυψη σε βρετανική εταιρία. Παρέμεινε για μερικές εβδομάδες στο νοσηλευτήριο, ξέφυγε από τον κίνδυνο και όταν εξήλθε από την εντατική μονάδα, η ασφαλιστική εταιρία έστειλε αεροπλάνο-ασθενοφόρο και μετέφερε τον πελάτη της σε νοσοκομείο στη χώρα του, γιατί απλά συνέφερε οικονομικά στην ασφαλιστική και όχι γιατί είχε έγνοια τον ασθενή. Η ιστορία θυμίζει τους καβγάδες, οι οποίοι έγιναν πριν από μερικά χρόνια, για τις χρεώσεις εγχειρήσεων ιδιωτικών νοσοκομείων στην Κύπρο, οι οποίες ήταν διπλάσιες από νοσοκομεία στο γειτονικό Ισραήλ και πολύ πιο συμφέρουσες από νοσοκομεία άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Τότε έπεσαν «λυτοί και δεμένοι» σε βουλευτές και άλλους και έγιναν αποδεκτά τα αιτήματα των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων. Η αιτιολόγηση του αιτήματος ήταν ότι ο ασθενής θα χρειαζόταν αεροπορικό εισιτήριο, δαπάνες για συνοδό και επιπλέον έπρεπε να είχαν την ευκαιρία και οι Κύπριοι γιατροί να αποκτήσουν πείρα.

Η μεγάλη πλάκα είναι ότι τα δημόσια νοσοκομεία μέχρι και σήμερα δεν έχουν ξεκάθαρο κοστολόγιο για τις εγχειρήσεις, τις εξετάσεις και τις άλλες ιατρικές ενέργειες. Για δεκαετίες όλα στο κουτουρού, έτσι για να μην υπάρχει και σύγκριση με τους ιδιώτες γιατρούς ή γιατί απλώς οι διευθυντές γιατροί σκέφτονταν διαφορετικά. Ακόμη μηχανήματα εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ στο Δημόσιο δούλευαν κυρίως μόνο τα πρωινά, ενώ τα αντίστοιχα μηχανήματα των ιδιωτών δούλευαν μέρα και νύκτα.

Πίσω από όλα αυτά, ήταν τα περίφημα «κουπόνια» του Δημοσίου για εγχειρήσεις και άλλες θεραπείες στον ιδιωτικό τομέα. Εδώ και δεκαετίες, όλοι θεωρούσαν δικαιολογημένες τις παραπομπές ασθενών, λόγω των τεράστιων λιστών αναμονής. Ωστόσο, κανείς δεν τόλμισε να αναλάβει πρωτοβουλίες, ώστε να εργάζονται τα εξωτερικά ιατρεία μέχρι το βράδυ και τα Σαββατοκύριακα, κάτι που έγινε πολύ πρόσφατα. Ούτε βεβαίως σκέφτηκε να ανοίγει τα χειρουργεία όλο το εικοσιτετράωρο και τις αργίες ή να ενοικιάζει τις υποδομές σε ιδιώτες γιατρούς. Τα περί έλλειψης κλινών στα νοσοκομεία, άρα και περιορισμός των εγχειρήσεων, είναι καλή δικαιολογία, αλλά και πάλι γιατί τόσα χρόνια όλοι ήταν ραχάτι. Άσε τις υποψίες, ότι είτε σκόπιμα υπήρχαν ελλείψεις για να εξυπηρετούνται οι ιδιώτες, είτε απλώς από αδυναμία υπολογισμού των αναγκών. Άλλα νοσοκομεία έχουν κενούς ορόφους και άλλα δεν έχουν χώρο για τους ασθενείς. Και βεβαίως το «αρρωστημένο» σύστημα ευνοούσε πολιτικούς και πολιτικάντιδες, οι οποίοι ανέβηκαν στα δώματα της εξουσίας, εξυπηρετώντας απελπισμένους ασθενείς, είτε για κάνουν εγχείρηση είτε για να εξεταστούν από γιατρό.

Επί διακυβέρνησης Γιώργου Βασιλείου λέχθηκε ότι οι υπερωρίες στο Δημόσιο έπρεπε να ήταν αφορολόγητες, αφού το κράτος θα εξοικονομούσε πολλά χρήματα, αν χρησιμοποιούσε δικούς του γιατρούς, αντί να πληρώνει για μετάβαση ασθενών στο εξωτερικό ή σε Κύπριους ιδιώτες. Κατά καιρούς διατυπώθηκαν και εισηγήσεις, για να έρχονται ξένοι γιατροί στην Κύπρο, ώστε με αυτό τον τρόπο, θα αποκτούσαν πείρα και οι Κύπριοι γιατροί, κάτι το οποίο, ευτυχώς, γίνεται τα τελευταία χρόνια, κυρίως στον ιδιωτικό τομέα.

Ο πόλεμος για το ΓΕΣΥ έφερε ήδη πολλά καλά, αφού αποκάλυψε τα πραγματικά προβλήματα της υγείας, απομυθοποίησε τους «θεούς-γιατρούς», απέδειξε στην πράξη ότι η διοίκηση θέλει ειδικούς επιστήμονες και φαίνεται ότι ήδη μειώνει τη φοροδιαφυγή. Και το πιο σημαντικό, έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη ελέγχου των γιατρών και της ποιότητας των υπηρεσιών, τις οποίες προσφέρουν. Ήρθε η ώρα να συσταθεί ένα ανεξάρτητο σώμα ειδικών, εκτός του Ιατρικού Συλλόγου, το οποίο θα ελέγχει αν τηρούνται τα ιατρικά πρωτόκολλα. Κατά τα άλλα, όπως έγραψε ο Παρασκευάς Καρασούλος και τραγουδά ο Στέφανος Κορκολής, Τα πιο μεγάλα θαύματα / στα πιο μικρά τα πράγματα / πάντα η ζωή τα κρύβει / κι αθόρυβα τα σμίγει. Και στο κρεβάτι του πόνου, εκτός από τους γιατρούς, κάνει και ο Θεός θαύματα.

kapispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Το μακρύ και το κοντό τους

Τι και αν οι επικείμενες ευρωεκλογές θεωρούνται από τις πλέον σημαντικές λόγω των σοβαρών θεμάτων που θα κληθεί να αντιμετωπίσει στο άμεσο μέλλον η Ευρωπαϊκή Ένωση; Τι και αν επί της ουσίας διακυβεύεται η επιβίωση της ευρωπαϊκής ιδέας με την «απειλή» του Brexit να αιωρείται και την άνοδο των ευρωσκεπτικιστών και των εθνικιστικών κινήμάτων να αποκτά ανησυχητική δυναμική; Τι και αν υπάρχουν ένα σωρό ουσιαστικά θέματα, όπως το μεταναστευτικό, η ανεργία, η οικολογία, τα οποία είναι καθοριστικά για τη ζωή των ευρωπαίων πολιτών και τα οποία επιζητούν την ανανέωση της ευρωπαϊκής πολιτικής; Τι και αν τα μεγαλύτερα έργα που συντελούνται στη χώρα μας είναι αποτέλεσμα ευρωπαϊκών κονδυλίων (όσα δεν έχουμε ροκανίσει βέβαια);

Εδώ στη μαρτυρική μεγαλόνησο —η οποία πλέον μαρτυρεί από αυτούς που την κυβερνούν και όχι από τους «εχθρούς»— οι πολιτικοί μας αρχηγοί δεν πτοούνται από τέτοιες μείζονες σημασίας θέματα, αλλά συνεχίζουν ακάθεκτοι το μακρύ και το κοντό τους. Με απλά λόγια αντί να προτάσσουν τη σημαντικότητα αυτών των ευρωεκλογών και να υπογραμμίζουν τη σημασία του ρόλου που διαδραματίζει ο κάθε ευρωβουλευτής στη ζωή του καθενός από μας, τις αντιμετωπίζουν όπως ακριβώς είναι μαθημένοι να αντιμετωπίζουν τις εγκώριες εκλογικές αναμετρήσεις.

Διλαδή σε ένα επίπεδο καφενέ και μικροκομματικών συμφερόντων. Και αυτό δεν χρειάζεται να είναι κανείς διάνοια για να το αντιληφθεί. Είναι τόσο εξόφθαλμα προκλητικό που μοιάζει λες και έχουν όλοι τους συνηγορήσει για να ενισχύσουν την αποστρόφη του κόσμου στις ευρωεκλογές.

Αντί δηλαδή να εστιάσουν στη μεγάλη εικόνα επιμένουν να φέρνουν το μέγεθος αυτής της εικόνας στα μέτρα τους. Στα πολύ μικρά τους μέτρα. Απόδειξη ο τρόπος που «μαγειρεύουν» εδώ και μέρες τα ψηφοδέλτια και την επιλογή των «εκλεκτών» τους υποψηφίων.

Το τελευταίο που μοιάζει να τους απασχολεί είναι το πόσο αξιόλογοι είναι και το τι έχουν ουσιαστικά να προσφέρουν με την παρουσία τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αντ' αυτού η εικόνα που βγάζουν προς τα έξω οι μεγάλοι μας πολιτικοί ηγέτες (ειδικά αυτοί που έχουν μια ροπή στα δεικνύοντα τηλεοπτικά παραλήρηματα) είναι πως εκείνο που τους νοιάζει πρωτίστως είναι το πώς θα προσελκύσουν περισσότερους ψηφοφόρους ώστε μολις τελειώσει η αναμέτρηση να καυχιούνται για την άνοδο των ποσοστών τους και τη δικαίωση της μικροπολιτικής τους λογικής.

Πώς να αυξήσουμε τα ποσοστά μας και να προσελκύσουμε νέα «οπαδούς»; Αυτό είναι το ερώτημα που τους καίει και ούτε λόγος για το πραγματικά καίριο ερώτημα που θα έπρεπε να αποτελεί το κριτήριο των επιλογών τους. Πού είναι βέβαια το ποιος πραγματικά αξίζει ώστε να μας εκπροσωπεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και όχι ποιος θα μας φέρει λίγο από ακροδεξιά, λίγο από νεολαία, λίγο από αστούς, λίγο από λαϊκούς, λίγο θάλασσα, λίγο κρασί και το αγόρι μας; Ή μάλλον σόρυ.

Θα έπρεπε να χρησιμοποιήσω κάποιο άλλο άσμα που να συνάδει και με την πιθανότητα να έχουμε και την «εθνική» μας σταρ υποψήφια. Διότι προφανώς οι πολιτικοί μας αρχηγοί βάζουν τις ευρωεκλογές στο ίδιο καζάνι με την Γιουροβίζιον (άντε με το καλό και η Φουρέιρα). Και ούτε λόγος βέβαια για ιδεολογίες, για δράση, για όραμα, για πολιτική, για όλα αυτά τα ουσιαστικά

θέματα που απασχολούν την Ευρώπη και που απειλούν την ευρωπαϊκή ιδέα. Το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι το πώς θα ψαρέψουν ψήφους ώστε να κοκορεύονται και να εξαπολύουν απενοχοποιημένα τα ακατανόητα παραλήρηματά τους για δήθεν οράματα και δήθεν πολιτικές στρατηγικές. Είναι θλιβερό.

Σε μια εποχή που ο κόσμος απαξιώνει τις εκλογές οι πολιτικοί μας αρχηγοί συνεχίζουν αμέριμνοι το βιολό τους. Και ο λόγος είναι πως επί της ουσίας δεν τους ενδιαφέρει ποσώς η αποχή.

Όσοι και αν ψηφίσουν εκείνο που τους αρκεί είναι να ανεβάσουν αναλογικά τα ποσοστά τους. Ασχέτως αν μετά θα παρίστανον τους προβληματισμένους για την αποχή. Αυτά είναι για το ευρωπαϊκό μας θαύημα.

elenixenou11@gmail.com

Το παραλιακό μέτωπο

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ετος 2021. Η Αθήνα είναι μια διαφορετική πόλη. Έχει ήδη κατακτήσει θέση στην Ευρώπη ως ένας προορισμός με «άποψη». Γειτονιές που θεωρούνταν τελειωμένες και απροσπέλαστες έχουν γίνει μαγνήτης για εναλλακτικούς τουρίστες, όχι όμως από εκείνους που θέλουν να ρίξουν μολότοφ στη βαλκανική Ντιόνειλαντ. Το παραλιακό μέτωπο έχει αλλάξει εντελώς μορφή και έχει ξεπεράσει τη Βαρκελώνη σε δημοτικότητα. Ευρωπαίοι και άλλοι τουρίστες το απολαμβάνουν. Περιπατούν ή κάνουν ποδήλατο από το Μικρολίμανο έως το Ελληνικό. Κάποιες μέρες μπαίνουν στη θάλασσα. Οργανωμένα καφέ, μπαρ και σωστά στημένα ξενοδοχεία σφυίζουν από ζωή. Δίπλα, το Πάρκο Νιάρκος είναι σημείο συνάντησης και εκδηλώσεων, που δεν συγκινεί μόνο τους Αθηναίους.

Φαντασίωση; Καθόλου. Η Αθήνα αναγεννήθηκε μέσα από τις στάχτες τα χρόνια της κρίσης. Έχει πάρει έναν δρόμο που οφείλεται στον ιδιωτικό τομέα ο οποίος έδειξε αντοχή, αλλά και φαντασία και δημιουργικότητα. Μια νέα γενιά Ελλήνων έχει αποδείξει πως έχει τον επαγγελματισμό και την αισθητική να παίξει δυνατά στον τομέα της εστίασης - ψυχαγωγίας. Είμαστε μπροστά σε αυτόν τον τομέα από χώρες με ιστορία και κουλτούρα.

Οι εργασίες υποδομής, για να γίνει πραγματικότητα το παραλιακό μέτωπο, τελειώνουν σε λίγους μήνες. Πρόκειται για μεγάλο έργο που «ξεκόλλησε» με δυσκολία, αλλά θα αλλάξει πολλά. Το ξεκίνησε η νυν περιφερειάρχης, η επόμενη κυβέρνηση θα κληθεί να το διαχειριστεί. Με λίγο θάρρος μπορεί να απογειώσει την Αθήνα. Αν δεν μπλέξουμε στη γυνωστή ανόητη και μίζερη συζήτηση για το αν πρέπει να υπάρξουν εμπορικές χρήσεις ή αν πρέ-

πει να καταδικασθεί σε ανασφαλή δημόσιο σκουπίδοτοπο...

Πάμε πιο κάτω; Το Ελληνικό περιμένει εδώ και δεκαπέντε χρόνια τις μπουλντόζες. Μπορεί κάποιος να διαφωνεί ή να συμφωνεί με τους ουρανοξύστες ή με το καζίνο. Γεγονός πάντως είναι πως πρόκειται για ακόμη ένα έργο που θα αλλάξει την εικόνα της χώρας. Είναι όμως και ένα σημείο αναφοράς για όσους πιστεύουν στην Ελλάδα και θέλουν να επενδύσουν σε αυτήν. Όταν δουν ότι αυτό το έργο θα «ξεκολλήσει» για τα καλά και θα μπουν οι πρώτοι γερανοί, θα αντιληφθούν όλοι πως κάτι αλλάζει.

2021. Μέσα σε ένα κλίμα ευφορίας για μια πόλη και μια χώρα που αλλάζει, ανακοινώνεται από κάποιους σημαντικούς Έλληνες η χρηματοδότηση ενός μη κερδοσκοπικού πανεπιστημίου. Η Ελλάδα αρχίζει να διεκδικεί πρωτιά όχι μόνο στον τουρισμό, αλλά και στη μόρφωση και την τεχνοκρατική κατάρτιση φοιτητών από τα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή, την Αφρική. Διαπρεπείς Έλληνες επιστρέφουν στον τόπο τους και ιδρύουν κέντρα έρευνας και μεταπτυχιακά προγράμματα σε τομείς αιχμής. Έλληνες φοιτητές παίρνουν υποτροφίες, και όχι δάνεια..., και κάνουν αυτό που αγαπούν μένοντας στην Ελλάδα.

Είναι τόσο μακρινά και ανέφικτα όλα αυτά; Δεν νομίζω. Στο χέρι μας είναι. Αρκεί να βάλουμε εγκαίρως τις συντεχνιακές και ιδεολογικές μας παρωπίδες στην άκρη για λίγο και να δούμε καθαρά τι αξίζουμε και πώς μπορούμε να απογειώσουμε τη χώρα. Να μπορούμε σε έναν ενάρετο κύκλο, όπου ο ένας θα ξεκινάει ένα μεγάλο έργο, ο άλλος θα το ολοκληρώνει και όλοι μαζί θα πηγαίνουμε μπροστά. Πληρώσαμε ακριβά το τέλμα της αδράνειας και της κλάψας. Πάμε παρακάτω!

Δεν θα πouxάσουμε

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Με τις συνθήεις ύβρεις και μοχθηρές κατηγορίες εναντίον αλλήλων, ολοκληρώθηκε η συζήτηση στο Κοινοβούλιο για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Έχουμε εθιστεί, εκόντες άκοντες, σε αυτή τη μορφή αναπτύξεως πολιτικών «επιχειρημάτων», και ως εκ τούτου δεν δικαιολογείται έκπληξη.

Εάν αποφασίσει κάποιος να παρακάμψει το εξειδικευμένο ιδίωμα που χρησιμοποιείται από ορισμένους αγορητές ή στην αργογραφία των ειδικών, κάθε Συνταγμα, όπως και κάθε ουσιαστική αναθεώρηση των διατάξεών του, αποτελεί το «θεσμικό» αποτέλεσμα των πολιτικών επιδιώξεων των εμπνευστών του.

Μια πρώτη κραυγαλέα περίπτωση πιστοποιείται στην Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας το 1827, όταν οι οπαδοί του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη υπάρπαξαν –από μίαν άποψη– την εκλογή του κόμη Ιωάννη Καποδίστρια στο αξίωμα του πρώτου κυβερνήτου της Ελλάδος. Σε αντιπερισπασμό, οι αντίπαλοί του ανέδρασαν, υιοθετώντας Συνταγμα εξόχως φιλελεύθερο, σε επίπεδο πανευρωπαϊκό, με στόχο τη χειραγώγηση του κυβερνήτου, που φυσικά ουδέποτε εφάρμοσε, ως μη λειτουργικό.

Στα χρόνια της μεταπολιτεύσεως και αφού η «νέα» ούτως επείν πολιτική τάξη της χώρας αππλάγη καθ' όν τρόπο αυτό συνέβη από τη μοναρχία, εξισπονήθη Συνταγμα με πρόνοιες ενισχυτικές του ρόλου του Προέδρου της Δημοκρατίας. «Εκκολλάπεται Καίσαρ» ήταν ο τίτλος του «Ελεύθερου Κόσμου» –φερέφωνο της χούντας–, προσεξοφλώντας την απόφαση του Κωνσταντίνου Καραμανλή να μεταπηδήσει από την πρωθυπουργία στην Προεδρία της Δημοκρατίας. Ωσάν το Συνταγμα των δικτατόρων να ήταν δημοκρατικό.

Επειτα από μία δεκαετία και την αναθεώρηση του 1985, επί

ΠΑΣΟΚ, ο Ανδρέας Παπανδρέου τροποποίησε το Συνταγμα απαλείφοντας τις αρμοδιότητες του Προέδρου, καθιστώντας το πολιτευμα πρωθυπουργικό, καταργώντας κάθε εξισορροπτική δικλίδα και αναδεικνύοντας τον ρόλο του κόμματος σε πυλώνα του αντιπροσωπευτικού μας συστήματος.

Σήμερα, με την αναθεώρηση που εισηγήθηκε ο κ. Αλέξης Τσίπρας επιχειρεί να θεσμοθετήσει τις ιδεολογικές και πολιτικές του εμμονές. Ορθότατα από την άποψη αυτή έχει επικριθεί αυστηρότατα από την αντιπολίτευση. Αλλά κανείς διερωτάται ποία επί της ουσίας η αξία του όλου εγχειρήματος, καθώς η γραφειοκρατία των Βρυξελλών διαμορφώνει σε απόλυτο βαθμό τη συμπεριφορά, όπως επίσης και τους θεσμούς, των κρατών της Ενώσεως.

Ενώ λοιπόν αυτά συμβαίνουν, οι ηγέτες μας επιμένουν να συμπεριφέρονται ως απολύτως αυτεξούσιοι, με φρόνηση όμως που παραμένει κατά βάση οθωμανική, με ελάχιστες αλλοιώσεις. Εξ ου και οι κραυγές και το ανάθεμα και τα περί προδοσίας, υποταγής και τα παρόμοια. Εξ ου και η λαγνεία εμφύλιων ανηλεών συγκρούσεων.

«Πάρε τον τόπον να πouxάσωμεν», έγραψε ο Δημήτριος Παλαιολόγος –το ανήκουστο εκείνο– σε επιστολή του προς τον Μωάμεθ Β΄ τον Πορθητή, όταν το 1457, εκστρατεύσας εναντίον της Πελοποννήσου, γκρέμιζε κάστρα και οχυρώματα ο σουλτάνος, καθώς οι αδελφοί Παλαιολόγοι σπαράσσονταν μεταξύ τους.

Επί των ημερών μας, παρεδόθη σύμπασα η Ελλάς στο διευθυντήριο της Ε.Ε., αλλά δεν πouxάσαμε. Και όμως, το μόνο που χρειάζεται ο τόπος για να διοικηθεί είναι κοινός νους και τίποτε πέραν αυτού. Οχι αντάρτικα και όχι λεβεντιές. Αυτά είναι για τους καλ-λιτέχνες πλέον. Οχι για τους πολιτικούς.

Σύνταγμα, καχυποψία και στασιμότητα

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Η αναθεώρηση του Συντάγματος, κορυφαία πράξη της Δημοκρατίας, θα μπορούσε να δείξει εάν οι Έλληνες έμαθαν κάτι από τα χρόνια της κρίσης, εάν αποδεχθήκαμε ότι το παλιό σύστημα διακυβέρνησης χρεοκόπησε, ότι χρειάζονται γενναίες και καινοτόμες μεταρρυθμίσεις για να μην επαναλαμβάνουμε τα λάθη του παρελθόντος, να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις του καιρού. Τα καμπανάκια χτυπούν: η Ελλάδα πέφτει ολοένα πιο χαμηλά σε κρίσιμους δείκτες που αφορούν το κλίμα για ξένες επενδύσεις, τη διαφθορά, τους υψηλούς φόρους και τις εισφορές. Η συνταγματική αναθεώρηση που προέκυψε μετά τόσων χρόνων συζητήσεις, όμως, απέδειξε ότι η προχειρότητα και οι ιδεοληψίες συνεχίζουν να μας καταδικάζουν. Είτε αλλάζει το Συνταγμα είτε όχι.

Χάθηκε για άλλα δέκα χρόνια η ευκαιρία να επιτραπεί η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων. Ο συμβολισμός είναι ισχυρός, επειδή αποδείχθηκε ότι η σημερινή κυβέρνηση έχει ως αρχή την ύπαρξη μόνο κρατικών πανεπιστημίων και όμως δεν κάνει όσα θα έπρεπε για να προικίσει τη δημόσια εκπαίδευση με τα εφόδια, με την ποιότητα που δεν θα άφηνε χώρο για ιδιωτικά, μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια. Το επίμονο ξήλωμα του «Νόμου Διαμαντοπούλου» δεν «αντισταθμίστηκε» με μέτρα ενίσχυσης των πανεπιστημίων. Αντιθέτως, ενισχύθηκαν νοοτροπίες και συμπεριφορές που είχαν αποδειχθεί επιζήμιες στο παρελθόν· λήφθηκαν μέτρα που υπονόμευσαν όσα είχαν επιτευχθεί.

Το ζήτημα είναι συμβολικό και για έναν άλλον λόγο: η ζωή δεν περιμένει. Πολλοί νέοι επιλέγουν να φύγουν από την Ελλάδα για σπουδές, ενώ στη χώρα λειτουργούν πολλά ιδρύματα που συμβάλλονται με ξένα πανεπιστήμια, οι απόφοιτοι των οποίων βρίσκουν εργασία στον ιδιωτικό τομέα. Αυτοί που επιμένουν να μην αλλάξει το άρθρο 16, με άλλα λόγια, επιμένουν στο σχημα μεταξύ εργαζομένων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα. Την ίδια ώρα, αποκλείουν το ενδεχόμενο να βελτιωθεί η ποιότητα των δημόσιων πανεπιστημίων με τη μεγαλύτερη «ζύμωση» που θα υπήρχε με τα μη κερδοσκοπικά, λόγω της παρουσίας περισσότερων

καθηγητών, ερευνητών και φοιτητών στη χώρα (αντί της μεταναστευσής τους). Ούτε τους ενδιαφέρει ότι με τη σωστή πολιτική η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει πόλος έλξης για ξένους φοιτητές – αυτό, δηλαδή, που έχουν πετύχει άλλες χώρες στην περιοχή. Η ουσία, λοιπόν, δεν είναι τόσο ότι η χώρα έχει ανάγκη τα μη κρατικά πανεπιστήμια αλλά ότι δεν στηρίζει επαρκώς τα δημόσια (όχι μόνο με χρήμα αλλά και με την ενθάρρυνση νοοτροπιών που θα συνέβαλλαν στην αναβάθμισή τους)· την ίδια ώρα, χάνει μια ευκαιρία να εκμεταλλευτεί τα προσόντα που έχει για να εξελιχθεί σε κόμβο εκπαίδευσης. Αντιθέτως με τον ΣΥΡΙΖΑ, η Ν.Δ. έχει σαφές πρόγραμμα που βασίζεται σε τέτοια εξέλιξη. Το Συνταγμα, όμως, θα συνεχίσει να την αποκλείει.

Υπήρξε, όμως, σημαντική πρόοδος σε άλλο σοβαρό ζήτημα. Ισχυρή πλειοψηφία ενέκρινε πρόταση που αίρει το αδιέξοδο στην εκλογή προέδρου, το οποίο χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν για την πρόκληση βουλευτικών εκλογών. Δεν γνωρίζουμε ποια θα είναι η τελική πρόταση για το τι θα συμβεί όταν

κάποιος υποψήφιος δεν στηριχθεί από ενισχυμένες πλειοψηφίες· όμως, ούτε εκλογές θα γίνονται ούτε θα καλείται ο λαός να ψηφίσει, όπως είχε προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ. Η κατάργηση της παγίδας είναι ήδη ένα θετικό βήμα.

Η συζήτηση και η πορεία της αναθεώρησης δείχνουν για άλλη μια φορά ότι τα κόμματά μας προτιμούν να παραμένουν στις μάχες χαρακωμάτων παρά να διακινδυνεύουν να συναντηθούν κάπου στη μέση. (Αυτό αφορά και τη σχέση Κράτους - Εκκλησίας.) Δεν φτάνει ούτε η έλλειψη χρόνου ούτε η έλλειψη ιδεών. Η πρόταση «Ενα Καινοτόμο Συνταγμα για την Ελλάδα» των Ν. Αλιβιζάτου, Π. Βουρλούμη, Στ. Μάνου και άλλων, ήταν μια χρήσιμη βάση για συζήτηση. Γνωρίζαμε, όμως, ότι δύσκολα εγκαταλείπονται εμμονές και η καχυποψία ότι η καινοτομία και η συναίνεση εξυπηρετούν τα συμφέροντα «άλλων». Η νοοτροπία αυτή έχει μακρά ιστορία. Είναι αυτή που μας καταδικάζει συνεχώς να εμπλεκόμαστε σε περιττές διενέξεις, να χάνουμε ευκαιρίες, να πιστεύουμε ότι κάτι κάνουμε ενώ μένουμε πίσω.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Κράτος σε συνθήκες κοινωνικού κενού

Πρώτο πρόβλημα στην Ελλάδα σήμερα, πασιδηλό και ασφυκτικό: η απόλεια επαφής κομμάτων και κομματoανθρώπων με την *πραγματικότητα*. Η απόλυτη υποταγή λόγων και ενεργημάτων τους στη στυγνή προτεραιότητα να κερδηθούν οι *εντυπώσεις*.

Η πολιτική αρχίζει και τελειώνει στις εντυπώσεις, σχεδιάζεται και ασκείται με τους όρους του μάρκετινγκ. Το κόμμα, η ονομασία του, τα στελέχη του, ο λογότυπος, το δόθεν «πρόγραμμα» του, οι δημογραφίες των «αρχηγών», οι καθημερινές «παρεμβάσεις» τους στην επικαιρότητα, όλα είναι άσχετα με την πολιτική και την κοινωμία. Όλα υπηρετούν αποκλειστικά τον εντυπωσιασμό – να κερδηθούν, με οποιοδήποτε τίμημα, οι εντυπώσεις.

Οι εντυπώσεις όχι των σκεπτόμενων, με κριτική εγρήγορση πολιτών. Αυτοί είναι μειονότητα και δεν ενδιαφέρουν. Οι εντυπώσεις είναι *προκάτ* και *αλακάρτ*: συντονισμένες με τον πρωτογονισμό και τα ορμέφυμτα του «ποδοσφαιρόφιλου» οπαδού, του παθητικού τζογαδόρου, του υπνωτισμένου καταναλωτή.

Η μεθοδευμένη μετάδοση των ενδιαφερόντος της μάζας από τα δεδομένα της *πραγματικότητας* στο παιχνίδι των *εντυπώσεων*, έχει αναχθεί σε πολιτικό μονόδρομο. Δεν υπάρχει διαφορά - αντιπαλότητα - αντιμαχία προγραμμάτων, οπτικών, πεποιθήσεων. Οι «διαφορές», λ.χ., της Ν.Δ. από τον ΣΥΡΙΖΑ, με όσο ρητορικό «πάθος» κι αν προβάλλονται, με οσοδήποτε ευ-

φυνείς «ατάκες» κι αν διανθίζονται, είναι αποκλειστικά και μονότονα *διαχειριστικές*. Που σημαίνει: Δεν αφορούν σε διαφορετική εκδοχή, σκοποθεσία, διάρθρωση της Παιδείας, της Υγείας, της Δικαιοσύνης, της Δημόσιας Τάξης, των Ασφαλίσεων, της φορολογίας, της προσέλκυσης επενδύσεων, της οργάνωσης των υπουργείων, του κοινωνικού ρόλου των Ανεξάρτητων Αρχών και, εντελώς ιδιαίτερα, του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου. Οχι.

Με τον ΣΥΡΙΖΑ η ελλαδική κοινωνία γνωρίζει και υφίσταται, για δεύτερη φορά (μετά την πασοκική αποδόμηση πατρίδας, γλώσσας, αξιοκρατίας), τις συνέπειες του ιστορικο-υλιστικού μηδενισμού και αμοραλισμού. Συνέπειες, φυσικά, στο επίπεδο *ποιότητας* της ζωής. Αλλά ούτε όταν δευτέρωσε ο ανυπόφορος κοινωνικός εκπenosμός εμφανίστηκε να γεννιέται ανάχωμα: αντιπρόταση πολιτική, προγραμματική, στην «αποκοινωνικοποίηση» της κοινωνίας.

Τόσο στα χρόνια αυτεννοιχυισμού των Ελλήνων με το ΠΑΣΟΚ όσο και στα χρόνια εκποίησης της αυτεξουσιότητας του ελληνικού κράτους και ενευχριασμού κάθε κοινωνικής περιουσίας από τον ΣΥΡΙΖΑ, το κόμμα της Ν.Δ. ήταν επιφορτισμένο με τις ευθύνες «εξωματικής αντιπολίτευσης». Όμως, άρθρωσε ποτέ πολιτική αντιπρόταση πέρα από τη «διαχειριστική» μεμφιορία; Είπε ποτέ στον λαό, αν και σε τι διαφέρει η ίδια από το ΠΑΣΟΚ και τον ΣΥΡΙΖΑ; Ποιος είναι για τη Ν.Δ. ο *άξονας συνοχής* της

ελληνικής κοινωνίας, η ραχοκοκαλιά της; Δίκως απάντηση σε αυτό το ερώτημα, είναι αδύνατο να διαμορφωθεί πολιτική για την Παιδεία, για την Αμυνα, για το Μεταναστευτικό, για τη Δημόσια Τάξη.

Το κόμμα της Ν.Δ., χρόνια τώρα, είναι πολιτικά και κοινωνικά ανυπαρκτό. Και θα παραμείνει ανυπαρκτό (έστω κι αν κερδίσει όλες τις εκλογές), αν δεν ξεκαθαρίσει (προγραμματικά, όχι με ρητορείες) σε τι διαφοροποιείται από τον *μηδενισμό* και *αμοραλισμό* του Ιστορικού Υλισμού. Θα παλαίψει για να πάψει το σχολείο να είναι «κρηστικό», να γίνει η γνώση χαρά κοινωνίας; Θα ελευθερώσει τα πανεπιστήμια από το καρκίνωμα των «κομματικών νεολαιών»; Θα θεσμοθετήσει τη συνεχή αξιολόγηση (κρίση και διαβάθμιση) των δημοσίων λειτουργών, την άμιλλα και την αριστεία στην εκπαίδευση; Θα τηρήσει τους συνταγματικούς περιορισμούς του δικαιοώματος απεργίας των δημοσίων λειτουργών;

Δεν υπάρχει περιθώριο για μισόλογα και δικαιολογίες. Στην Παιδεία, στα ΜΜΕ, στη μεταρρυθμιστική τόλμη που θα οικοδομήσει κοινωνική συνοχή, οφείλει να επενδύσει η Ν.Δ. τη δική της πολιτική ταυτότητα, τη διαφοροποίησή της από τους εγχώριους μεταπράτες του ιστορικο-υλιστικού αμοραλισμού και μηδενισμού. Το οφείλει, όχι θεωρητικά και αόριστα, αλλά συγκεκριμένα: στις εκατοντάδες χιλιάδων Ελλήνων, που δεκαετίες τώρα τους απογοντεύει «κατά συρ-

ροήν»: την ψηφίζουν σαν κόμμα δόθεν αντίπαλο του ΠΑΣΟΚ και του ΣΥΡΙΖΑ, ενώ αυτή φιλοδοξεί απλώς *διαχειριστική* διαφοροποίηση.

Η οδύνη τόσπς συμφοράς και τόσοσς απελπισμού δεν παρηγοριέται με επαγγελίες διαχειριστικών «βελτιώσεων» – απλώς καθπλώνει τον ΣΥΡΙΖΑ σε χαμηλά ποσοστά στις προεκλογικές σφυγμομετρήσεις. Αλλά και αρνείται μια σίγουρη υπεροχή στη Ν.Δ. Οσο δραματικά κι αν έχει υποβαθμιστεί η ψλωσσική εκφραστική (άρα η οξύνοια) των Ελλήνων, το κρητικό τους αισθητήριο μοιάζει να αντιδρά στις παλινωδίες της Ν.Δ.: Δεν ξεχνιέται ότι υποθέτπσε προκλητικά την αναξιοκρατία και το πελατειακό κράτος, καμουφλάρισε «προοδευτικά» την αρνησιπατρία, σιγοντάρισε τη χλεύη του πατριωτισμού, συντάχθηκε άνευ όρων με την υποταγή της πολιτικής στους εμπόρους της δημοσιότητας.

Δεν είναι ανένοχη η Ν.Δ. για το γεγονός ότι τρίτο σε δύναμη κόμμα στη Βουλή των Ελλήνων είναι ο πρωτογονισμός και η βαναυσότητα της καππλείας του πατριωτισμού. Έχει την τέρσητα ιστορική ευθύνη αυτό το κόμμα ότι άφησε τον Ελληνισμό ασπόνδυλο, χωρίς ραχοκοκαλιά πολιτισμικής δυναμικής και ιστορικής αυτοσυνειδησίας. Κόμμα που δεν απόκτησε ποτέ κοινωνικούς στόχους και συνείδηση της ελληνικής ιδιοπροσωπίας. Δεν απασχολήθηκε ποτέ με το ερώτημα: μπορεί να υπάρξει συγκροτημένο «κράτος» σε συνθήκες *κοινωνικού κενού*;

Το σύνδρομο του λερωμένου τζαμιού

Της **ΚΟΡΑΛΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Πόσες φορές κατσαδιάσαμε τα παιδιά μας γιατί άργησαν, έχασαν, έκαναν ή παρέλειψαν κάτι; Πολλές. Δικαίως; Ναι. Πόσες φορές δείξαμε την ευαρέσκειά μας για όσα έκαναν σωστά – και δεν εννοώ τις λίγες φορές που κατόρθωσαν κάτι πραγματικά αξιέπαινο αλλά τις πολλές – που επέστρεψαν στο σπίτι στην ώρα τους, συγκύρισαν το δωμάτιό τους, έφαγαν με μαχαιροπίρουνα, μελέτησαν χωρίς γκρίνια; Το σύνδρομο του λερωμένου τζαμιού συχνά μας βρίσκει να κοιτάζουμε τον μοναδικό λεκέ σε ένα κατά τ’ άλλα αψεγάδιαστο, πεντακάθαρο τζάμι.

Ευτυχισμένοι γονείς, ευτυχισμένα παιδιά. Τα παιδιά μας είναι σε μεγάλο βαθμό ο καθρέφτης μας. Η ψυχολογία μας και οι πεποιθήσεις μας τα επηρεάζουν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Και όμως ενώ το ξέρουμε, το ξεκνάμε καθημερινά. Αν είμαστε υπεύθυνοι, αισιόδοξοι, στοργικοί, ευγνώμονες, συνεπείς, ειλικρινείς, διακριτικοί, πιθανότατα θα εξελιχθούν κάπως έτσι και τα παιδιά μας. Αν είμαστε αχάριστοι, κατσούφηδες, κουτσομπόληδες, αδιάκριτοι, τοιγκούνηδες, ανεύθυνοι, ψυχροί, απαισιόδοξοι, γιατί να περιμένουμε από τα παιδιά μας οτιδήποτε περισσότερο;

Είναι σημαντικό για τα παιδιά να γνωρίζουν ότι το να είσαι γονιός είναι ένας μόνο από τους ρόλους μας. Ακόμα και αν είναι ο σημαντικότερος, δεν είναι ο μοναδικός. Είμαστε σύντροφοι, φίλοι, αδέρφια, πατέρι των δικών μας γονιών, επαγγελματίες, γείτονες, ο εαυτός μας και πρέπει να αφιερώνουμε χρόνο και ενέργεια σε όλες μας τις ιδιότητες ώστε να είμαστε ολοκληρωμένα και ευτυχισμένα άτομα. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά μας θα μάθουν ότι όταν γίνουν με τη σειρά τους και αυτά γονείς, θα είναι καλό και θεμιτό να ασχολούνται λίγο με τον εαυτό τους και ό,τι τους γεμίζει.

Ο γονιός δεν είναι από μηχανής θεός. Ρόλος μας ως γονιών δεν είναι να σώζουμε τα παιδιά μας από τα λάθη τους. Θέλουμε παιδιά αυτόνομα και υπεύθυνα; Πρέπει τότε να αφήσουμε τα παιδιά μας να κάνουν λάθη και να τα διορθώσουν μόνο τους. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να δημιουργήσουμε ένα ασφαλές περιβάλλον όπου τα παιδιά μπορούν να κάνουν ακίνδυνα λάθη, να αναλάβουν τις ευθύνες τους, να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες, να επανορθώσουν και να διδαχθούν έτσι ώστε να μπορέσουν στο μέλλον να αποφύγουν τα επικίνδυνα λάθη. Ας αποφεύγουμε τον πειρασμό να λύνουμε όλα τους τα προβλήματα, γιατί χρειάζονται εξάσκηση ώστε

να μάθουν να τα λύνουν οι ίδιοι για τους εαυτούς τους.

Οι καλοί φίλοι είναι σημαντικότεροι από τους καλούς βαθμούς. Οι καλοί βαθμοί είναι υπέροχοι και σημαντικοί. Δεν είναι όμως σύμφωνα με μελέτες το κυριότερο γνωστικό ευτυχισμένων ενηλίκων. Αυτό είναι η υγιής κοινωνική ζωή. Οι φίλοι, οι εξωσχολικές δραστηριότητες όπως η μουσική, ο αθλητισμός, οι τέχνες, κάποιο χόμπι, η κοινωνικοποίηση των παιδιών, τα βοηθούν να αναγνωρίσουν τις ικανότητές τους, να εξερευνήσουν τα ενδιαφέροντά τους, να νιώσουν ότι ανήκουν σε ένα σύνολο ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα, να προσφέρουν, να εκφραστούν. Τα βοηθάει να «ξεσκάσουν» από τη μελέτη και να επανέλθουν δριμύτερα. Γονείς και σχολεία πρέπει να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές και τις διαπροσωπικές δεξιότητες παιδιών και εφήβων.

Τα παιδιά και οι έφηβοι δυσκολεύονται να ρυθμίσουν τα συναισθήματα και τα σκαμπανεβάσματά τους. Αποτελεί και αυτό θέμα εμπειρίας. Αντί να χάνουμε, λοιπόν, την υπομονή μας και να απογοητευόμαστε με τη συμπεριφορά και τα αδικαιολόγητα ξεσπάσματά τους, μπορούμε να τους βοηθήσουμε να αποδεχτούν τα αρνητικά τους συναισθήματα και να ελέγξουν τις αντιδράσεις τους. Επιπλέον, βλέποντας εμάς να βιώνουμε δύσκολα συναισθήματα και να τα ξεπερνάμε είναι πιο χρήσιμο από το να πιστεύουν ότι είμαστε πάντα καλά, κάτι σαν υπεράνθρωποι. Αν πιστέψουν κάτι τέτοιο τότε με το πρώτο εμπόδιο που θα συναντήσουν μπροστά τους θα θεωρήσουν τους εαυτούς τους αποτυχημένους και προβληματικούς.

Εν τέλει πρέπει να θυμόμαστε ότι τα παιδιά μας δεν είμαστε εμείς. Είναι ξεχωριστές οντότητες των οποίων είμαστε καθοδηγητές και προοτάτες. Αν κάνουμε ένα βήμα πίσω και σκεφτούμε ότι δεν είναι πραγματικά δικά μας αλλά ότι κάποιος μας τα εμπιστεύτηκε, μέχρι την ενηλικίωσή τους, για να τα εφοδιάσουμε με τις εμπειρίες μας, τότε θα είναι ευκολότερο να τους αποδώσουμε τον σεβασμό και να τους παραχωρήσουμε τον χώρο που δικαιούνται. Δεν χρειάζεται να τα βαρύνουμε με τα δικά μας ανεκπλήρωτα όνειρα και τους δικούς μας κρυφούς πόθους. Ο Τζορτζ Μπέρναρντ Σω έλεγε χαριτολογώντας: «Δεν συμπεριφέρομαι στους άλλους όπως θα ήθελα να συμπεριφέρονται αυτοί σε μένα. Ο καθένας έχει διαφορετικές προτιμήσεις». Θα καταφέρουμε να ζήσουμε ευτυχισμένοι με τα παιδιά μας και όχι για τα παιδιά μας ή από τα παιδιά μας;

Απεργία στο μετρό του Βερολίνου.

Η χαμένη τιμή των πρακτικών...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η υπόθεση με τα «χαμένα» πρακτικά της 4ης Ιουλίου 2017 στο Κραν Μοντάν, δείχνει το πόσο χαμηλά έχει φτάσει η αξιοπιστία της ε/κ ηγεσίας τόσο στην εσωτερική, όσο και στην διεθνή κοινότητα. Επί δύο χρόνια υπήρχαν, κατά την ερμηνεία Αναστασιάδη, «δύο» κείμενα-αυτό της 30ής Ιουνίου και αυτό της 4ης Ιουλίου. Ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες διέψευσε τρεις φορές με τον πιο επίσημο τρόπο τις ερμηνείες Αναστασιάδη. Τώρα, σχεδόν δύο χρόνια μετά το Κραν Μοντάνα, και μετά την τέταρτη (!) συνάντησή του με την απεσταλμένη του γ.γ. κα Λουτ, εφηνύρε την εξαφάνισή των «πρακτικών», ή των εγγράφων της 4ης Ιουλίου! Σύμφωνα με την επίσημη αφήγηση, ο πρόεδρος έδωσε εντολή στην απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ να ψάξει να τα βρει, αφού η ίδια δήλωσε ότι κάτι τέτοιο δεν υπάρχει!

Η ιστορία με την «εξαφάνιση» των πρακτικών έχει τρεις στόχους:

Πρώτο, να πείσει στο περιθώριο το πολύ σοβαρό κείμενο του Πλαισίου Γκουτιέρες της 30ής Ιουνίου 2017, το οποίο έθετε τις βάσεις για έναν βιώσιμο, προοδευτικό συμβιβασμό, που ικανοποιούσε τις βασικές ανησυχίες και επιδιώξεις και των δύο πλευρών.

Δεύτερο, να περάσει το μήνυμα στην ε/κ κοινή γνώμη ότι «κάποιοι», πίσω από κλειστές πόρτες «συνωμότησαν» κατά των δικαίων του κυπριακού ελληνισμού και εξαφάνισαν ένα κείμενο!

Και, τρίτο, να τεθεί εν αμφιβόλω η χρησιμότητα της συνάντησης Αναστασιάδη-Ακιντζι της 26ης Φεβρουαρίου.

Το κρίσιμο θέμα είναι να εξηγηθεί καείς γιατί γίνονταν αυτά, τι στόχους εξυπηρετεί αυτή η θεαματική ανακάλυψη της «εξαφάνισης» κειμένων. Επί αυτού τα εξής:

Το πλαίσιο Γκουτιέρες και το περιουσιακό

Του **ΘΕΟΦΙΛΟΥ Β. ΘΕΟΦΙΛΟΥ**

Η γη είναι πλούτος, βασικός συντελεστής παραγωγής, η βάση της ανάπτυξης των πιο σημαντικών τομέων της οικονομίας του τόπου, το θεμέλιο της προόδου και της ευημερίας των σημερινών και των μελλοντικών γενεών.

άξιοι της κληρονομιάς που μας άφησαν οι γονείς και οι παππούδες μας που με κόπους και θυσίες δημιούργησαν και κράτησαν αυτές τις περιουσίες σε πολύ δύσκολους καιρούς, ακόμα και στα άραχλα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Ότι δεχθήκαμε πως η διεκδίκηση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων μας είναι απλώς ένας συναισθηματισμός και συμφωνήσαμε να πάψουμε να είμαστε συναισθηματικοί και να γίνουμε ρεαλιστές, όπως μας υποδεικνύουν διάφοροι καλοθελητές στα σεμινάριά τους.

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης έχει δείξει με έργα ότι ο κύριος πολιτικός του στόχος είναι η εξάντληση της δεύτερης πενταετίας του με κύρια πεδία ενασχόλησής του τη διερεύνηση του τοπίου για την τρίτη. Μέσα σε αυτό το πρίσμα, αξιολογεί άλλα θέματα, ως πιο σημαντικά από ό,τι το τρέχον Κυπριακό. Η Λεμεσός είναι στην πρώτη γραμμή των ενδιαφερόντων του. Η ανακoinωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και οι ευθείες παρεμβάσεις Κατάινεν στη Λευκωσία σχετικά με τα «χρυσά διαβατήρια» έδειξαν το μέγεθος της οργανωμένης αξιοποίησης της διαδικασίας της πώλησής τους. Με τον πιο κυνικό τρόπο, η Κύπρος, μόνη στο σύνολο της Ε.Ε., εξέθρεψε αυτή την απίστευτης έκτασης βιομηχανία πώλησης διαβατηρίων (4.700 μέχρι τώρα). Το πρώην δικηγορικό γραφείο του προέδρου έχει σημαντική συμμετοχή σε αυτή τη διαδικασία. Μετά τη δημόσια παρέμβαση της Επιτροπής, η Μάλτα έθεσε την υπόθεση κάτω από τον έλεγχο αμερικάνικου οίκου αξιολόγησης, ενώ η Βουλγαρία την έχει τερματίσει. Η Κύπρος υποχρεώνεται να κάνει αλλαγές. Μόνη, με καθυστέρηση, με εξευτελισμό της ίδιας της συμμετοχής μας στην Ε.Ε.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι αυτός είναι ο λόγος που ο Ν. Αναστασιάδης εγκατέλειψε το Κυπριακό στο έλεος του χρόνου. Αδιαφορεί για ό,τι αλλάζει τις παραμέτρους του προς το χειρότερο, εξαιτίας της παρέλευσης του χρόνου. Αδιαφορεί για την Αμμόχωστο, την Καρπασία, την Κερύνεια. Παλαιότερα μιλούσε για το «εθνικό καλό». Αργότερα, άλλαξε προτεραιότητες. Η Λεμεσός πετά. Αυτό φτάνει και, όπως φαίνεται, φτάνει και περισσεύει.

Στα υπόλοιπα, εφευρίσκονται προσχήματα και ποικίλα τεχνάσματα για να ροκανίσουμε τον χρόνο, να αποφύγουμε τις συνομιλίες για

επίλυση. Ασφαλώς, δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας ότι τα Η.Ε. έχουν την πιο μεγάλη ευθύνη γι’ αυτήν την παρωδία διαπραγμάτευσης. Δεν μίλησαν για τις αιτίες της κατάρρευσης των συνομιλιών στα Κραν Μοντάνα και άφησαν την κοινή γνώμη στο έλεος της παραπληροφόρησης. Μίλησαν με διπλωματικό τρόπο («χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία», είπε ο Γκουτιέρες), δεν μάς είπαν όμως, ποιος ή ποιοι, και πώς συνέβαλαν για να χαθεί!

Λοιπόν, όσο η κοινή γνώμη καταπίνει το ένα πρόσχημα μετά το άλλο, το Κυπριακό δεν έχει κανένα μέλλον. Οι πολιτικές καθορίζονται από το επίπεδο πληροφόρησης της κοινής γνώμης, από την αντίληψη που αποκτά μια ενημερωμένη κοινωνία για τις εξελίξεις. Όσο η κοινή γνώμη προσέχει παραπλανητικές αφηγήσεις, θα κυριαρχούν τα συμφέροντα και η διαπλοκή στη μισή Κύπρο με το πρόσχημα της υπεράσπισης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η ρητορεία που εργάζεται για τη συντήρηση του στάτους κβο έχει βρει ισχυρές συμμαχίες στον χώρο της ιεραρχίας της Εκκλησίας, σε επιχειρηματικούς κύκλους και σε βαρόνους στον χώρο των μέσων ενημέρωσης. Τώρα προστίθενται και οι βαρόνοι της ανάπτυξης, αυτοί που κορηγούν διαβατήρια, στην ουσία εμπορεύονται ένα ευρωπαϊκό προϊόν, με στόχο τον εξοβελισμό της Ε.Ε. από τις διαδικασίες επίλυσης!

Εκεί φτάσαμε: άλλοι έδωσαν τη ζωή τους ή τον καλύτερό τους εαυτό για να πετύχουμε την ένταξη στην Ε.Ε., και άλλοι μετατρέπουν το ευρωπαϊκό διαβατήριο της Κύπρου σε εργαλείο που παρεμποδίζει την εξέλιξή της σε ένα κανονικό, πλήρες μέλος της ΕΕ., όπως προνοεί η Συνθήκη Προσχώρησης.

www.larkoslarkou.org.cy

Από την υποβολή και αποδοχή των προτάσεων Γκουτιέρες γίνεται ευρεία συζήτηση στο πλαίσιο της οποίας γράφονται και λέγονται πολλά για δύο κυρίως από τα έξη σημεία τους. Αυτά της ασφάλειας και των εγγυήσεων από τη μία και της πολιτικής ισότητας σε σχέση με τη λειτουργικότητα από την άλλη. Περιέργως δεν εγέρθηκε κανένα θέμα για το πιο αρνητικό από αυτά, εκείνο που αναφέρεται στο περιουσιακό. Που προνοεί ότι στην υπό τ/κ διοίκηση περιοχή, τον πρώτο λόγο στις περιουσίες θα έχει ο χρήστης. Με άλλα λόγια, θα αποφασίζει αυτός που κατέχει και νέμεται παράνομα την περιουσία, ο άρπαγας και ο σφετεριστής, όχι ο νόμιμος ιδιοκτήτης.

Αντί να πληρώσει ο λεγόμενος χρήστης τον ιδιοκτήτη για την παράνομη κατοχή και νομή της περιουσίας του, αντί να τον αποζημιώσει για την απώλεια της χρήσης της και των εισοδημάτων του για δεκαετίες, θα «επιβραβευθεί» με την απόκτηση της κλημμένης περιουσίας. Αν αυτό δεν είναι τρανταχτή παρανομία και κατάφωρη αδικία σε μαζική βάση, τότε έχουν

χάσει εντελώς οι νόμοι την ισχύ τους και οι λέξεις το νόημά τους.

Όσο όμως κραυγαλέα και αν είναι η πρωτοφανής και ανήθικη αυτή πρόταση, τόσο εκκωφαντική είναι και η σιωπή αυτών που πρέπει να αντιδράσουν και να ξεσπκωθούν εναντίον της. Δεν είδαμε καμιά σχεδόν αντίδραση από τα κόμματα, τα μέσα ενημέρωσης, την Παγκύπρια Επιτροπή Προσφύγων και τις τοπικές οργανώσεις των εκτοπισμένων.

Ωσάν η πρόταση του κ. Γκουτιέρες να ήταν η πιο νόμιμη και δίκαιη διευθέτηση, η πιο σύμφωνη με τα Ψηφίσματα και τον Καταστατικό Χάρτη των Η.Ε. και η πιο αποτελεσματική προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος της περιουσίας. Φαίνεται ότι μετά από 45 χρόνια κατοχής και συνεχούς παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων μας από την Τουρκία, έχουμε συνθηθείσει και αποδεχθεί την αδικία σαν φυσιολογική κατάσταση. Ότι τα περί δικαίου αισθήματα μας έχουν αμβλυνθεί και τα ανακλαστικά μας στην κατάφωρη καταπάτηση των δικαιωμάτων μας έχουν νεκρωθεί. Πως δεν είμαστε

άτομα ή εταιρείες. Οι Ε/κ πολίτες είναι νόμιμοι ιδιοκτήτες του 59% της ιδιωτικής γης.

Η κατάφωρα άδικη και παράνομη εκχώρηση των ε/κ περιουσιών σε αυτούς που τις άρπαξαν και τις εκμεταλλεύονται σαν λάφυρο πολέμου από το 1974 (Τ/κ, έποικους και τουρκικές εταιρείες) θα έχει αναπόφευκτα και σε βάθος χρόνο πολύ αρνητικές και επικίνδυνες συνέπειες για την ε/κ κοινότητα και την επιβίωση του Ελληνισμού στην Κύπρο. Θα αποκόψει τους εκτοπισμένους από τις ρίζες τους και κάθε δεσμό των Ε/κ με την περιοχή αυτή της Κύπρου, συμβάλλοντας έτσι στην ολοσχερή και οριστική τουρκοποίησή της με όλα τα επακόλουθα.

As αναλογιστούν τα πιο πάνω όσοι έχουν λόγο στα πολιτικά πράγματα και στη διαχείριση των κοινών σε αυτό τον τόπο και as αναλάβουν τις ευθύνες τους απέναντι στους εκτοπισμένους και τον Ελληνισμό της Κύπρου.

Ο κ. Θεόφιλος Β. Θεοφίλου είναι πρόεδρος Ε.Τ., δικηγόρος και εκτοπισμένος από τα Λιμνά.

Το 10 σφραγίζει το δυναμικό της κυπριακής ΑΟΖ

Αντίστροφα μετρά ο χρόνος για τα αποτελέσματα των δύο γεωτρήσεων της ExxonMobil στο τεμάχιο 10

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σε φάση καθοριστικών εξελίξεων εισέρχονται τα ενεργειακά της Κυπριακής Δημοκρατίας, με αφορμή την αναμενόμενη ολοκλήρωση των ερευνητικών εργασιών, της ExxonMobil στο τεμάχιο 10, της ΑΟΖ. Χωρίς να έχει διευκρινιστεί, επίσημα, η ημερομηνία ολοκλήρωσης των εργασιών, στον δεύτερο γεωτρητικό στόχο «Γλαύκος», όλες οι ενδείξεις συνηγορούν πως η γεώτρηση οδεύει προς ολοκλήρωση, με πιθανότερη περίοδο ανακοινώσεων το επόμενο δεκαήμερο. Τα ευρήματα των δύο γεωτρήσεων, σε «Δελφύνη» και «Γλαύκο», κρίνονται σημαντικά και όπως εκτιμάται θα επηρεάσουν το ευρύτερο ενεργειακό πρόγραμμα εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Εάν και εφόσον δεν υπάρξει κάποιος αστάθμητος παράγοντας, στην περιοχή των εργασιών ενδεχομένως η ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος της Exxon να ανακοινωθεί εντός της επόμενης εβδομάδας. Εν αντιθέσει με τις έρευνες στην «Δελφύνη», τα μηνύματα που υπάρχουν για τον «Γλαύκο» είναι ενθαρρυντικά. Εκεί όπου οι πληροφορίες είναι συγκεχυμένες είναι ως προς το μέγεθος του κοιτάσματος. Πέρα από κάποιες εξάρσεις που παρατηρούνται το τελευταίο διάστημα στο κομμάτι των ποσοτήτων, κυρίως με τη μορφή δημοσιευμάτων, οι αρχικές υπεραισιόδοξες προσδοκίες έχουν υποχωρήσει σημαντικά.

Εμπορεύσιμο κοιτάσμα

Το επόμενο επταήμερο η προσοχή θα είναι στραμμένη στο Υπουργείο Ενέργειας, το οποίο από τότε που ξεκίνησαν οι εργασίες στο τεμάχιο 10, τερμάτισε επίσημη και ανεπίσημη ενημέρωση για τις ερευνητικές δραστηριότητες. Μοναδική εξαίρεση ήταν μετά τις γιορτές του νέου έτους, όπου ανακοίνωσε την ολοκλήρωση των εργασιών στον στόχο «Δελφύνη» και την περασμένη εβδομάδα όπου παρενέβη προκειμένου ναβάλει φρένο σε δημοσιεύματα για μεγάλο κοιτάσμα στο «Γλαύκο». Μια πρώτη εικόνα για τις δυνατότητες και των δύο γεωτρητικών στόχων θα δοθεί επίσημα, το επόμενο επταήμερο.

Η επίσημη ενημέρωση της κυβέρνησης για τα ευρήματα των δύο γεωτρήσεων εντός του τεμαχίου 10 θα ξεκλειδώσουν τις επίσημες ανακοινώσεις από πλευράς Υπουργείου Ενέργειας το επόμενο διάστημα.

Το μόνο που αφήνεται να αιωρείται την παρούσα χρονική στιγμή είναι πως η ExxonMobil εντόπισε κοιτάσμα το οποίο είναι σε εμπορεύσιμη κατάσταση. Όπως διευκρινίζεται από πηγές στο χώρο της βιομηχανίας υδρογονανθράκων αυτό σημαίνει πως το κοιτάσμα είναι πάνω από την ελάχιστη ποσότητα που είναι τα 2,5 tcf. Οι ίδιες πηγές διά της αφαιρετικής προσέγγισης υποστηρίζουν πως ένα κοιτάσμα πάνω από τις δυνατότητες του «Αφροδίτη» (4,7 tcf) μπορεί να απέχει παρασάγγας από τα όσα αρχικά λεγότουσαν, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αμελητέα ποσότητα, ως προς τις προθέσεις και μελλοντικές κινήσεις της ExxonMobil εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Στο κομμάτι παρουσίας

του αμερικανικού κολοσσού στα ενεργειακά της Κυπριακής Δημοκρατίας, θετικά συμπεράσματα εξαγονται από την αδειοδότηση νέων τεμαχίων στην αιγυπτιακή ΑΟΖ, όπου η ExxonMobil εξασφάλισε άδεια για έρευνες. Εξέλιξη που μεταφράζεται θετικά και που κατά τους ειδικούς, αποκαλύπτει πως η Ανατολική Μεσόγειος έχει τραβήξει το ενδιαφέρον της αμερικάνικης εταιρείας.

Οι ανακοινώσεις

Με βάση τα όσα έχουν γίνει γνωστά, αλλά και με προηγούμενες περιπτώσεις ο υπουργός Ενέργειας πρώτα θα ενημερώσει το Υπουργικό Συμβούλιο, για την ολοκλήρωση των εργασιών και αμέσως μετά θα προχωρήσει στις επίσημες ανακοινώσεις. Το ενδεχόμενο να ανακοινωθούν ποσότητες είναι από απομακρυσμένο έως αδύνατο. Στο αισιόδοξο σενάριο, στο οποίο συγκλίνουν οι πληροφορίες που υπάρχουν, αναμένεται να ανακοινωθεί ο εντοπισμός κοιτάσματος, καθώς και παρεμφερή στοιχεία της γεώτρησης, όπως η γεωλογική δομή. Τεχνokrάτες της βιομηχανίας υδρογονανθράκων θεωρούν πως η ExxonMobil θα αποφύγει να παρουσιάσει νούμερα ποσοτήτων, προχωρώντας σε λεπτομερή ανάλυση των δεδομένων από τις δύο γεω-

Το Υπουργείο Ενέργειας θα ενημερωθεί από την ExxonMobil για τα ευρήματα των δύο γεωτρήσεων σε «Γλαύκο» και «Δελφύνη» με τον υπουργό Ενέργειας να ενημερώνει το Υπουργικό και στη συνέχεια να δημοσιοποιεί το αποτέλεσμα των ερευνών.

τρήσεις. Μια διαδικασία για την οποία θα απαιτηθεί χρόνος.

Η διπλωματία του Φ.Α.

Οι διαφαινόμενες εξελίξεις στα ενεργειακά φαίνεται πως εξυπηρετούν τις γεωστρατηγικές επιδιώξεις της Λευκωσίας στην περιοχή. Τα αποτελέσματα των δύο γεωτρήσεων, εκτός από την κυβέρνηση, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναμένονται και από την τουρκική πλευρά η οποία το τελευταίο διάστημα δείχνει σημάδια νευρικής κούρασης, με

απανωτές στρατιωτικές ασκήσεις στην περιοχή αλλά και με τον συνήθη ύποπτο, το «Μπαρμπαρός», να κινείται σε περιοχές εντός ή πέριξ της κυπριακής ΑΟΖ. Για τη Λευκωσία η ανακοίνωση ευρημάτων, όχι κατ' ανάγκη των αρχικών εκτιμήσεων, θεωρείται επιτυχία για το ενεργειακό δυναμικό της ΑΟΖ, αλλά και εξέλιξη που θα συμβάλει στη μεγαλύτερη εικόνα που είναι η παρουσία της ExxonMobil. Η παρουσία της αμερικάνικης εταιρείας στην περιοχή, αποτελεί ακρογω-

νιστήριο τις πολιτικές που έχει χαραχθεί στα ενεργειακά, που σε συνδυασμό με τις άλλες δύο εταιρείες (TOTAL και ENI) συμπληρώνουν το δυναμικό προφίλ της ΑΟΖ, προσελκύοντας το ενδιαφέρον ενεργειακών κολοσσών. Το ενδεχόμενο μη εντοπισμού εμπορεύσιμων κοιτασμάτων προκαλούσε ζωηρές ανησυχίες για την επόμενη μέρα της εταιρείας στην περιοχή, με ενδεχόμενες παρενέργειες και στο ενεργειακό πρόγραμμα των υπολοίπων τεμαχίων.

Η δυναμική της Αν. Μεσογείου

Την ώρα που η ExxonMobil ολοκληρώνει τις εργασίες της στο τεμάχιο 10, στο Κάιρο αναδεικνυόταν η δυναμική της Ανατολικής Μεσογείου καθώς και οι ενεργειακές προοπτικές. Αυτό διαφάνηκε κατά την αδειοδότηση νέων τεμαχίων από πλευράς Αιγύπτου, όπου ανάμεσα στις εταιρείες που εξασφάλισαν άδεια για έρευνες, συγκαταλέγεται και η ExxonMobil. Εξέλιξη πίσω από την οποία, εντοπίζεται το σταθερό επενδυτικό περιβάλλον και τις ενεργειακές δυνατότητες της Ανατολικής Μεσογείου, όπως τονίσθηκε από τον υπουργό Πετρελαίου Tarek El Molla. Συνολικά από πλευράς Αιγύπτου δόθηκαν άδειες σε 12 τεμάχια στην περιοχή της Μεσογείου, στις εταιρείες Shell, ExxonMobil, Petronas, BpDEA και ENI. Σε ό,τι αφορά την ExxonMobil, η εταιρεία εκτός από το τεμάχιο 10 της κυπριακής ΑΟΖ, έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για έρευνες νότια της Κρήτης σε συνεργασία με την TOTAL και τα Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ).

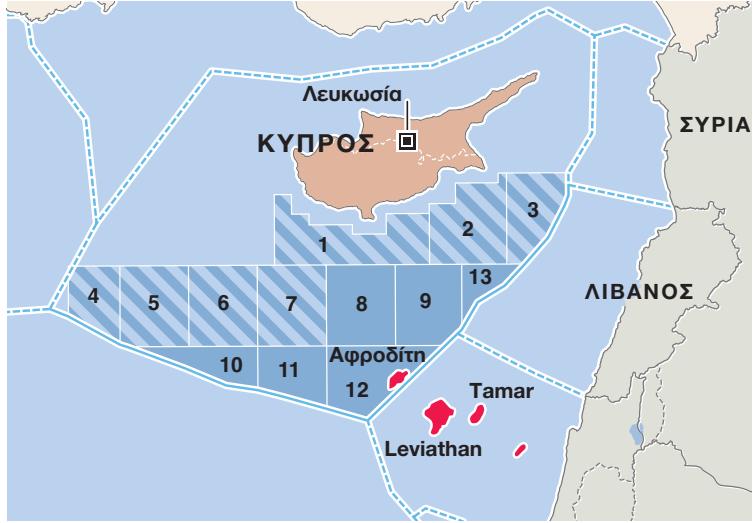
ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΕΛΛΗΝΑ

Φυσικό αέριο από την «Αφροδίτη»

Η Κύπρος φαίνεται να είναι κοντά σε συμφωνία με τη Noble για ανάπτυξη του κοιτάσματος «Αφροδίτη» και εξαγωγή στα τεμαχικά Ίντκου της Shell και Δαμιέτας της Union Fenosa στην Αίγυπτο. Η αναθεωρημένη συμφωνία καταμερισμού φαίνεται να περιλαμβάνει αλλαγές προς όφελος της Noble και των συνέταιρων της. Είναι απαραίτητο η Κύπρος να απαιτήσει, σαν αντιστάθμιση, η νέα συμφωνία να συμπεριλαμβάνει αγωγό μικρής διαμέτρου που να φέρει φυσικό αέριο (Φ.Α.) από «Αφροδίτη» στην Κύπρο για παραγωγή ηλεκτρισμού.

Είναι ο μόνος τρόπος εισαγωγής φθηνού Φ.Α., σε τιμή περίπου \$6/mmBTU στην ΑΗΚ, σε σύγκριση με περίπου \$10/mmBTU που θα στοιχίσει στην ΑΗΚ η εισαγωγή υδρογονανθράκων φυσικού αερίου (ΥΦΑ) από τη ΔΕΦΑ. Να μη χαθεί η ευκαιρία. Θα είναι αδικαιολόγητο να δεχτούμε υποχωρήσεις στη Noble και να καταλήξουμε και στην εισαγωγή ΥΦΑ σε υψηλές τιμές που θα έχουν αρνητική επίδραση στην ήδη υψηλή τιμή ηλεκτρισμού.

Ιδιαίτερα εφόσον υπάρχει εφικτός και πραγματοποιήσιμος τρόπος να επωφεληθούμε από το δικό μας Φ.Α. Την εβδομάδα που πέρασε ο υπουργός Πετρελαίων της Αιγύπτου Tareq El Molla είπε κατά την διάρκεια του συνεδρίου EGYPS 2019 στο Κάιρο ότι «Στα τέλη Σεπτεμβρίου, υπογράψαμε μια κοινή διακρατική συμφωνία μεταξύ Αιγύπτου και Κύπρου, η οποία καλύπτει την κατασκευή υποθαλάσσιου αγωγού μεταξύ των δύο χωρών για τη μεταφορά Φ.Α. από το κοιτάσμα «Αφροδίτη» στα τεμαχικά της Αιγύπτου για υδροποίηση και επανεξαγωγή του σε διάφορες αγορές». Πρόσθεσε ότι αυτή η συμφωνία ανοίγει τον δρόμο για εξαγωγή 7 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων (bcm) Φ.Α. τον χρόνο από την Κύπρο πιθανώς μέχρι το 2022-2023. Απ' ό,τι προέκυψε στο περιθώριο του συνεδρίου, φαίνεται ότι μια εμπορική συμφωνία είναι προ των πυλών. Το κοιτάσμα «Αφροδίτη» έχει την δυνατότητα να παράγει μέχρι και 8 bcm τον χρόνο. Αυτό αφήνει μέχρι 1 bcm τον χρόνο για εισαγωγή στην Κύπρο για εσωτε-

Το «Αφροδίτη» έχει την δυνατότητα να παράγει μέχρι και 8 bcm τον χρόνο.

ρική κατανάλωση. Δεν φαίνεται, όμως, ότι αυτή η λύση να είναι στο τραπέζι.

Η Noble κοιτάζει τα δικά της συμφέροντα που είναι η πώληση του Φ.Α. μόνο στην Αίγυπτο. Αν η Κύπρος δεν απαιτήσει αντισταθμιστικές παραχωρήσεις, τίποτα άλλο δεν θα γίνει. Και να μην περι-

μένουμε σημαντικά οφέλη από την πώληση Φ.Α. από το «Αφροδίτη». Οι τιμές Φ.Α. στην Ευρώπη κυμαίνονται τώρα κάτω από \$6/mmBTU (περίπου ανά 1000 κυβικά πόδια). Η Shell πιέζει την Noble να δεχτεί χαμηλότερη τιμή και η Noble πιέζει την Κύπρο να δεχτεί μια ακόμα χαμηλότερη τιμή και αλλαγή στον

καταμερισμό κερδών προς όφελος της Noble. Αυτό θα καταλήξει σε μια συμφωνία που να αφήνει οριακά κέρδη στην Κύπρο. Θα είναι δηλαδή ξεπούλημα. Μέχρι τελευταία ο υπουργός Οικονομικών περιέμενε κέρδη μέχρι και €600 εκατομμύρια τον χρόνο. Με αυτή τη συμφωνία, η Κύπρος θα είναι τυχερή να καταλήξει με €100 εκατομμύρια τον χρόνο, δηλαδή περίπου €15 εκατομμύρια τον χρόνο για κάθε 1 bcm. Αντίθετα ένας αγωγός στην Κύπρο θα είναι πιο κερδοφόρος. Αν η τιμή ΦΑ στην ΑΗΚ είναι \$6/mmBTU, το κέρδος για 1 bcm θα είναι περίπου €25 εκατομμύρια τον χρόνο.

Το επιπρόσθετο όφελος θα είναι επίσης μια σημαντική πτώση στην τιμή ηλεκτρισμού. Κάτι που η Κύπρος πρέπει να απαιτήσει. Αν αυτό δεν επιτευχθεί, χωρίς άλλες σοβαρές πιθανότητες για εισαγωγή κυπριακού Φ.Α. στο εγγύς μέλλον, η Κύπρος θα παραμείνει εξαρτώμενη από ΥΦΑ για τα επόμενα 10 χρόνια το λιγότερο, σε ψηλές τιμές που θα κρατούν την τιμή ηλεκτρισμού ψηλά. Ακόμα πιο τραγικό θα είναι

το Φ.Α. από το «Αφροδίτη» να υδροποιείται στα τεμαχικά της Αιγύπτου και να επιστρέφει στην Κύπρο σε υδροποιημένη μορφή για απούγροποίηση και χρήση από την ΑΗΚ. Τότε αντί \$6/mmBTU που θα πληρώναμε με αγωγό, θα πληρώναμε γύρω στα \$10/mmBTU για να παίρνουμε πίσω το ίδιο, δικό μας, Φ.Α. αλλά πολύ πιο ακριβό. Ακούγεται σαν ένα άτυχο αστείο, αλλά όπως πάμε θα γίνει πραγματικότητα. Αν, όπως είπε ο υπουργός Πετρελαίων της Αιγύπτου η εξαγωγή Φ.Α. από το «Αφροδίτη» στην Αίγυπτο επιτευχθεί το 2022-2023, ο αγωγός θα μπορεί να αρχίσει λειτουργία την ίδια περίοδο.

Μέχρι τότε ο στόχος για την πτώση στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα θα μπορούσε να επιτευχθεί με μεγαλύτερη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κάτι που δυστυχώς μέχρι τώρα καθυστερούμε, τότε η εισαγωγή ΥΦΑ για μια μικρή περίοδο θα καθίσταται περιττή.

Ο κ. Χαραλάμπος Έλληνας είναι πρώην πρόεδρος της ΚΡΕΤΥΚ.

Η πρώτη ψηφοφορία στη Βουλή ανέτρεψε τους σχεδιασμούς του πρωθυπουργού, που ήθελε να χρησιμοποιήσει τη συνταγματική αναθεώρηση ως εργαλείο για την ανάδειξη διαχωριστικών γραμμών με τη Ν.Δ. αλλά και ως όχημα προσέγγισης με τα κόμματα του μεσαίου χώρου.

Μπούμερανγκ για Τσίπρα η συνταγματική αναθεώρηση

Πολλαπλά τραύματα της κυβέρνησης από την πρώτη ψηφοφορία στη Βουλή

Τον **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Σε μπούμερανγκ, αντί πολιτικού όπλου, για τον πρωθυπουργό Αλ. Τσίπρα εξελίσσεται η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης, σε μια ιδιαίτερα ευαίσθητη πολιτικά περίοδο, καθώς η πλάστιγγα για τον χρόνο των εθνικών εκλογών κλίνει ολοένα και περισσότερο προς τον Μάιο. Το Μέγαρο Μαξίμου σχεδίαζε αρχικά τη συνταγματική αναθεώρηση ως εργαλείο για την ανάδειξη διαχωριστικών γραμμών με τη Ν.Δ., αλλά και ως όχημα προσέγγισης με τα κόμματα του μεσαίου χώρου. Όμως, όπως κατέδειξε η πρώτη ψηφοφορία την περασμένη Πέμπτη, όχι μόνον δεν πέτυχε τον στόχο του, αλλά οδεύει προς τη δεύτερη, σε ένα μήνα από τώρα, με πολλαπλά τραύματα.

Πρώτον, το ΚΙΝΑΛ και η Ενωση Κεντρώων επέλεξαν να μετάσχουν με έναν μόνο βουλευτή, αποτρέποντας μια ευρεία «δυναμική» ψήφων σε επίμαχα άρθρα, όπως το άρθρο 3 περί θρησκευτικής ουδετερότητας, που θα μπορούσε να δημιουργήσει άτυπες δεσμεύσεις για την επόμενη κυβέρνηση. Δεύτερον, κατεγράφησαν «ρωγμές» στην ούτως ή άλλως προβληματική κοινοβουλευτική πλειοψηφία των 151 εδρών που έχει διαμορφώσει ο κ. Τσίπρας με τη σύμπραξη έξι ανεξάρτητων βουλευτών: το άρθρο 3, για παράδειγμα, δεν στηρίχθηκε από βουλευτές του ίδιου του ΣΥΡΙΖΑ, όπως επίσης και το 30 για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Τρίτον, και κυριότερο, η κυβέρνηση εμφανίζεται να εγκλωβίζεται πλήρως από τη Ν.Δ. σε σχέση με τη διάταξη που απο-

συνδέει την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από την προκήρυξη πρόωρων εκλογών. Η υπερψήφιση του άρθρου 32 τόσο από τον ΣΥΡΙΖΑ όσο και από τη Ν.Δ. δίδει στην επόμενη κυβέρνηση τη δυνατότητα, ολοκληρώνοντας τη συνταγματική αναθεώρηση, να εκλέγει Πρόεδρο με 151 ψήφους, στερώντας από την αντιπολίτευση –που με βάση τις δημοσκοπήσεις θα είναι ο ΣΥΡΙΖΑ– κάθε δυνατότητα «εμπλοκής» στην όλη διαδικασία.

Η «παγίδα» στην οποία έπεσε ο ΣΥΡΙΖΑ κατέστη ορατή από τις αλ-

«Ρωγμές» στην προβληματική πλειοψηφία των 151 εδρών, που έχει διαμορφωθεί με τη σύμπραξη έξι ανεξάρτητων βουλευτών.

λεπάλληλες προσπάθειες να ανατρέψει τη δεδομένα. Αρχικά, διακινήθηκε το σενάριο να «αποσυρθούν» από τη δεύτερη ψηφοφορία περισσότεροι από σαράντα βουλευτές του, ώστε το άρθρο 32 να μη συγκεντρώσει 180 θετικές ψήφους στην παρούσα Βουλή. Εν συνεχεία, δε, υπήρξαν σκέψεις η κυβέρνηση να αξιοποιήσει το γεγονός ότι το άρθρο 30 απορρίφθηκε – προέβλεπε δυνατότητα εκλογής Προέδρου πέραν της Βουλής και από τον λαό– ώστε να μην τεθεί σε δεύτερη ψηφοφορία ούτε το άρθρο 32 ως συναφές προς το πρώτο. Κυβερνητικά στελέχη αφήνουν να εννοηθεί πως η συγκεκριμένη

σκέψη εγκαταλείπεται, καθώς θα προκαλούσε θύελλα αντιδράσεων από την αντιπολίτευση.

Πάντως, εάν η κυβέρνηση μεταβάλει εκ νέου άποψη και επιχειρήσει να μπλοκάρει όλα τα άρθρα που σχετίζονται με την εκλογή Προέδρου, είναι βέβαιο ότι η Ν.Δ. θα «τορπιλίσει» την τρέχουσα αναθεώρηση και θα εκκινήσει τη διαδικασία νέας, αμέσως μετά τις εκλογές. Εξάλλου, εάν δεν ανοίξει ο δρόμος για αλλαγή του τρόπου εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας, με δεδομένη την άρνηση του κ. Τσίπρα να συζητήσει αλλαγές στο άρθρο 16 για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και του 24 για το περιβάλλον, η τρέχουσα αναθεώρηση θα περιοριστεί επί της ουσίας στην αλλαγή του άρθρου 86 παρ. 3 για την ποινική ευθύνη των υπουργών.

Ενδεικτικό του εγκλωβισμού του πρωθυπουργού στο ζήτημα της προεδρικής εκλογής είναι το γεγονός ότι στη Βουλή ο κ. Τσίπρας δεν εστίασε στα υπό συζήτηση άρθρα, αλλά στο εάν η Ν.Δ. θα υποστηρίξει την επανεκλογή του νυν Προέδρου της Δημοκρατίας Πρ. Παυλόπουλου. Ευλόγως, πάντως, ο Πρόεδρος της Ν.Δ. Κυρ. Μητσοτάκης, παρότι έπλεξε το εγκώμιο του κ. Παυλόπουλου, κράτησε κλειστά τα χαρτιά του: πρώτον, εάν η αναθεώρηση ολοκληρωθεί και ο κ. Μητσοτάκης, στις επερχόμενες εκλογές, επιτύχει την αυτοδυναμία, θα μπορεί να εκλέξει Πρόεδρο, ακόμη και χωρίς τη σύμπραξη άλλων κομμάτων, ο οποίος βεβαίως μπορεί να είναι και πάλι ο κ. Παυλόπουλος. Δεύτερον, εάν από τις εκλογές προκύψει κυβέρνηση συνεργασίας Ν.Δ. - ΚΙΝΑΛ, ο κ. Μητσοτάκης ως πρωθυπουργός είναι προφανές πως θα πρέπει να υπο-

δείξει Πρόεδρο σε συνεννόηση με τον κυβερνητικό του εταίρο.

Ο χρόνος των εκλογών

Σε κάθε περίπτωση, η δεύτερη και καθοριστική ψηφοφορία για την πρώτη φάση της αναθεώρησης, που θα πραγματοποιηθεί σε ένα μήνα, θα έχει πιθανότητα και έντονο προεκλογικό άρωμα. Η επιλογή του κ. Τσίπρα να προχωρήσει σε μίνι ανασχηματισμό, και όχι σε ευρείες αλλαγές στο κυβερνητικό σκHEMA, δείχνει πως κινείται με επικρατέστερο σενάριο τις εθνικές εκλογές τον Μάιο και όχι την εξάντληση της τετραετίας. Στην ίδια κατεύθυνση συντείνει και το γεγονός ότι το Μέγαρο Μαξίμου προσανατολίζεται –εάν οι συνθήκες το επιτρέπουν– σε νέα έξοδο στις αγορές με έκδοση 10ετούς ομολόγου, εντός του Μαρτίου, και αφού έχει διασφαλίσει μια θετική αξιολόγηση που θα συνοδευτεί από την επιστροφή των ANFAs και SMPs ύψους 1 δισ. ευρώ φέτος. Τα ανωτέρω δεδομένα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η κυβέρνηση «έκλεισε» και το ζήτημα της προστασίας της πρώτης κατοικίας, οδηγούν στελέχη της αντιπολίτευσης στην εκτίμηση ότι ο κ. Τσίπρας μπορεί να επισπεύσει τις εκλογές ακόμη περισσότερο και να τις προκηρύξει για τις 21 Απριλίου. Όμως, το συγκεκριμένο σενάριο δεν συγκεντρώνει ισχυρές πιθανότητες: ο κ. Μητσοτάκης σε μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσε να επαναφέρει την ενισχυμένη αναλογική στις περιφερειακές εκλογές του Μαΐου, κάτι που δεν επιθυμεί ο ΣΥΡΙΖΑ. Ο τελευταίος επενδύει στην απλή αναλογική προκειμένου να αυτήσει την ισχύη του παρουσία σε πολλούς δήμους.

Μια δεκαετία «ροής» στελεχών του ΠΑΣΟΚ προς τον ΣΥΡΙΖΑ

Πολλά ανέλαβαν υπουργικές θέσεις

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

«Πασοκοποίηση του ΣΥΡΙΖΑ» ή «συριζοποίηση των πασόκων»; Όποια κι αν είναι η απάντηση, μετά και τον τελευταίο ανασχηματισμό η λίστα των στελεχών που ανήκαν στο πάλαι ποτέ ΠΑΣΟΚ ή μετά στο ΚΙΝΑΛ και «μεταγράφηκαν» στο κόμμα του Αλέξη Τσίπρα μεγαλώνει, καθώς προστέθηκαν οι κ. Θάνας Μωραΐτης, νέος υφυπουργός Υποδομών, και ο κ. Αγγελος Τόλκας, νέος υφυπουργός Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Ο «λογαριασμός» δεν ανοίξε τώρα. Η καταγραφή των μετακινήσεων μας οδηγεί πίσω σχεδόν εννέα χρόνια. Το «πρώιμο» κύμα μετακινήσεων καταγράφηκε την εποχή του πρώτου μνημονίου, μεταξύ 2010 και 2011. Τον χορό είχε ανοίξει πρώτο, ένα «εμβληματικό» στέλεχος του κόμματος, στενός συνεργάτης του Ακη Τσοχατζόπουλου, ο Αντώνης Κοτσάκας, γραμματέας Οργανωτικού του ΠΑΣΟΚ την κρίσιμη περίοδο 1989-1993, ο οποίος ήδη από το 2010 θεωρείτο στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ. Ακολούθησε σειρά στελεχών που, με αφορμή το πρώτο μνημόνιο του Γιώργου Παπανδρέου (2011), άρchiσαν να αποστασιοποιούνται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, ο Παναγιώτης Κουρουμπλής, στέλεχος από «τα σπλάχνα» του κινήματος που, παρότι ψήφισε το πρώτο μνημόνιο, διαφοροποιήθηκε στο Μεσοπρόθεσμο το 2011, περνώντας πλέον στην πλευρά ΣΥΡΙΖΑ, που τότε ως αντιπολίτευση «μάζεψε» με χαρακτηριστική ευκολία όσους διαμαρτύρονταν στην τεταμένη πολιτική κατάσταση. Ήταν ίδια περίοδος όπου ο Νίκος Κοτζιάς έπαιρνε επίσης αποστάσεις από τον Γιώργο Παπανδρέου, του οποίου υπήρχε συνεργάτης και μαζί με τον Νίκο Τόσκα, που είχε διατελέσει στενός συνεργάτης του κ. Μπεγλίτη στο ΥΕΘΑ, ξεκινούσαν το πολιτικό φλερτ με τον ΣΥΡΙΖΑ, που θα τους έφθανε μέχρι τη υπουργικά έδρανα. Το 2012 θα ακολουθούσε ο Αλέξης Μπτρόπουλος, στέλεχος που ανδρώθηκε πολιτικά επί Ανδρέα Παπανδρέου. Στο ίδιο, «πρώτο κύμα» ανήκει και η κ. Λούκα Κατσέλη, σύζυγος του Γεράσιμου Αρσένη, η οποία εντάχθηκε στον ΣΥΡΙΖΑ λίγο πιο μετά, το 2013, αφού πρώτα είχε ιδρύσει μαζί με τον Χάρη Καστανίδη το κόμμα Κοινωνική Συμφωνία.

Η «ροή» προς τον ΣΥΡΙΖΑ ουδέποτε διακόπηκε, από τη στιγμή που η κοινωνική ένταση μεγάλωνε και ο Αλέξης Τσίπρας «ανέβαινε πάνω στο κύμα» της εποχής και το οδηγούσε. Τον Ιούνιο του 2013, εντάχθηκε στην Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ και ο Γιάννης Μιχελογιαννάκης, ενώ την ίδια περίοδο κινήθηκαν προς την κατεύθυνση αυτή ο Μάρκος Μπόλαρης, υφυπουργός Υγείας επί Παπανδρέου το 2011, και η Θεοδώρα Τζάκρη, υφυπουργός Εσωτερικών στην ίδια κυβέρνηση.

Η άνοδος του Αλέξη Τσίπρα στην εξουσία θα έδινε και το πρώτο στίγμα πως τα στελέχη που προέρχονταν από το ΠΑΣΟΚ γίνονταν πλέον «σαρξ εκ της σαρκός» του «νέου» κόμματος. Πέραν της υπουργοποίησης του Παναγιώτη Κουρουμπλή, και ο Χρήστος Σπύρτζης θα αναλάβει τότε το χαρτοφυλάκιο του αναπληρωτή υπουργού Οικονομίας, ενώ παραμένει μέχρι σήμερα στην κυβέρνηση στη θέση του υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Ο κ. Σπύρτζης, προερχόμενος από «παπανδρεϊκή» μήτρα, είχε προηγουμένως αποστασιοποιηθεί από το ΠΑΣΟΚ ιδρύοντας τη Ριζοσπαστική Αριστερή Σοσιαλιστική Κίνηση πριν ενταχθεί στον ΣΥΡΙΖΑ. Στο ίδιο πρώτο υπουργικό συμβούλιο θα βρεθεί και ο Νίκος Κοτζιάς,

Αναμένεται «τέταρτο κύμα» μέσω του ευρωψηφοδελτίου και των εθνικών εκλογών.

αλλά και κάποιοι ακόμα «πασοκογενείς». Για παράδειγμα, ο καθηγητής και νέος τότε υπουργός Προστασίας του Πολίτη Γιάννης Παυτόπουλος, ο οποίος από το 1978 υπήρξε μέλος του ΠΑΣΟΚ, ενώ πριν μεταπηδήσει στον ΣΥΡΙΖΑ είχε εκλεγεί βουλευτής με τη ΔΗΜΑΡ. Επίσης από το ΠΑΣΟΚ προερχόταν και ο τότε αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Δημήτρης Μάρδας, ο οποίος ενδιάμεσως είχε περάσει από το Ποτάμι. Το «δεύτερο» αυτό κύμα ενισχυόταν και από την εκλογή βουλευτών των οποίων η κομματική ταυτότητα στο ξεκίνημα έλεγε «ΠΑΣΟΚ», όπως η Άννα Βαγενά και η Νίνα Κασιμάτη, αμφότερες με «αντιμνημονιακά ένσημα» από το 2010.

Όσο περνούσε ο καιρός και διαφαινόταν πως το ενδεχόμενο «αριστερής παρένθεσης» εξανεμιζόταν, τόσο πιο καθαρά άρχιζε να φαίνεται πως ένα από τα βασικά σχέδια του Αλέξη Τσίπρα είναι η οριστική άλωση του χώρου που καταλάβανε κάποτε το ΠΑΣΟΚ. Επιβεβαιώθηκε και στον ανασχηματισμό του 2018, οπότε εισήλθαν στην κυβέρνηση ο κ. Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου και η κ. Μυρσίνη Ζορμπά, η πρώτη με αναφορές στον κ. Παπανδρέου η δεύτερη στον κ. Σημίτη. Ο σχεδιασμός της Ηρώδους Αττικής δεν σταματά εδώ, καθώς αναμένεται «τέταρτο κύμα» μέσω του ευρωψηφοδελτίου και των εθνικών εκλογών. Στο πλαίσιο αυτό, το επόμενο διάστημα η Κουμουνδούρου ετοιμάζει σχετική διακήρυξη που θα καλεί και πάλι στη δημιουργία «προοδευτικού μετώπου». Οστόσο, το προκλήτήριο Τσίπρα στις δυνατόεις της Κεντροαριστεράς φαίνεται να πείθει ολοένα και λιγότερους.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η στασιμότητα που σκοτώνει

Τον **ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Δεν μπορείς να προγραμματίσεις μια ολόκληρη χώρα, εκατομμύρια οικογένειες, εκατοντάδες χιλιάδες μικρότερες και μεγαλύτερες επιχειρήσεις, αλλά και τους γεωπολιτικούς σου γειτόνους και τον διεθνή παράγοντα και τους Ευρωπαίους συμμάχους και όσους «δεν σε γουστάρουν» με μοναδικό γνώμονα την ψηφοθηρία. Εκτός αν είσαι ο Αλέξης Τσίπρας. Ισως ο μόνος κάτοικος αυτής της ατυχήσασας χώρας που πιστεύει ότι τα γεγονότα ακολουθούν για να τον διευκολύνουν. Ότι με τον πιο ξεροκέφαλο τρόπο οι εξελίξεις απλώς επιβεβαιώνουν τις προσδοκίες του. Αν και, μη σας φανεί παράδοξο, πολλοί φίλοι του πιστεύουν πως «ό, τι κι αν βάλει με τον νου του, τελικά του βγαίνει».

Μέχρι όμως να πλησιάσει ο λαός

Αυτό που χρειάζεται η διακυβέρνηση είναι Εμπιστοσύνη και Νεωτερισμό. Ο Τσίπρας δεν επενδύει καθόλου σε αυτό το «δίδυμο».

στην κάλπη. Η ομάδα των πραιτωριανών του Μαξίμου (που διόρισε δύο μέλη της σε υπουργικές καρέκλες) τα πιστεύει αυτά: «Όποτε κι αν αποφασίσει ο πρωθυπουργός να πάει σε εκλογές θα βγει κερδισμένος», λένε. Δεν είναι τόσο απλό. Σε καμία από τις μετρήσεις της κοινής γνώμης, με όλα τα σοβαρά τεχνικά προβλήματα που υπάρχουν, αλλά και σε κανένα από τα focus groups

(ομάδες πολιτών που συζητούν με έμπειρο αναλυτή τα θέματα της επικαιρότητας) δεν προκύπτει ότι ο συγκεκριμένος διαθέτει αυτό που χρειάζεται η διακυβέρνηση: Εμπιστοσύνη και Νεωτερισμό.

Εξάλλου, ο κ. Τσίπρας δεν επενδύει καθόλου σε αυτό το «δίδυμο». Θέλει να αρέσει στους «παλιούς». Οχι κατά την ηλικία, σίγουρα όμως κατά την αντίληψη του στενού ατομικού συμφέροντος. Στην ανταμοιβή των προσπαθειών ενός εκάστου. Στην υποστήριξη του κράτους προς τις πρωτοβουλίες, συλλογικές ή ατομικές, που θα φέρουν κέρδη. Είναι αλήθεια ότι ο επικεφαλής των προθύμων αισθάνεται ασφαλής: όχι όμως πέραν του επομένου τριμήνου. Είναι αλήθεια πως μέχρι τις ευρωπαϊκές εκλογές δεν θα κουνηθεί τίποτε. Καμία μεγάλη χώρα δεν θέλει να ακουστεί κάτι δυσάρεστο όπως: «η Ελλάδα

δεν σέβεται τις υποχρεώσεις της» ή «κινδυνεύουν οι ελληνικές τράπεζες», ή άλλα παρεμφερή.

Εξάλλου, η κυβέρνηση κάθεται, σύμφωνα με πληροφορίες, σε ένα βουνό χρημάτων: το περίφημο κρατικό «μαξιλάρι» υπολογίζεται σε 37 δισ. ευρώ (ίσο με το 20% του ΑΕΠ) κάτι που σε καμία άλλη χώρα δεν συμβαίνει. Αδύνατον να κατανοήσει κανείς γιατί πρέπει να κρεώνεται ο φορολογούμενος για τόσο πολλά κεφάλαια, τα οποία, επιπλέον, στερείται η οικονομία που τα έχει μεγάλη ανάγκη. Προσωπικά μου θυμίζει την εποχή που ο δικτάτορας Τσαουσέσκου απαγόρευσε τη θέρμανση των δημόσιων χώρων και των κατοικιών του κομάνι (εξαίρεθηκαν κομματικά γραφεία και κατοικίες στελεχών του καθεστώτος) για να πληρώσει όλο το εξωτερικό χρέος της Ρουμανίας! Επιπλέον, από τις διενείς αγορές έρ-

χονται μηνύματα ότι η βελτίωση του κλίματος επιτρέπει στην Ελλάδα να εκδώσει ένα ακόμη κρατικό ομόλογο, δεκαετούς διάρκειας αυτή τη φορά, επειδή, προφανώς, οι αποδόσεις που προσφέρουν οι Έλληνες φορολογούμενοι είναι πολύ θελκτικές.

As ανακεφαλαιώσουμε. Η χώρα έχει παστεί στη μέγγενη πολλαπλών εκλογών. Κανείς όμως (ούτε ο Τσίπρας) δεν γνωρίζει πότε θα αλλάξει η πλειοψηφία στη Βουλή. Τίποτε δεν κινείται στην πραγματική οικονομία όπως συμβαίνει σε περιόδους ασάφειας. Στον πάγο έχουν τεθεί και οι δημόσιες επενδύσεις, ειδικά μάλιστα οι ιδιωτικοποιήσεις που δίνουν πρώτες το σύνθημα «επενδύστε».

Είναι μεγάλη αδικία για όλους μας. Η στασιμότητα σκοτώνει. Χειρότερα ακόμη, τα όσα γίνονται στην πολιτική και στην κορυφή του κρά-

τους, με τους βουλευτές «τριγυρίζα» όπως προσφύως παρατήρησε ο κ. Μητσοτάκης, με τις ρυθμίσεις της τελευταίας ώρας (π.χ. κόκκινα δάνεια) που κανείς δεν γνωρίζει αν και πότε θα εφαρμοστούν, ούτε ποιες θα είναι οι συνέπειές τους, με τη διάλυση της κρατικής μηχανής (π.χ. εγκληματικότητα) που έχει πατήσει φρένο όπως πάντα όταν οσμίζεται επερχόμενη πολιτική αλλαγή και, τελικά, με τον κόσμο διαιρεμένο σε εκείνους που «τα παίρνουν» από το κράτος και στους άλλους που τους «τα παίρνει» η κυβέρνηση για να μοιράσει ως ψηφολέκτες τα «κόλλυβα» της μαρσαμένης οικονομίας. Για όσους θέλουν να συνεχίσουν την «ποιητική διάθεση» στις εβδομάδας, να σκεφτούν πως δεν θα οικτίριουμε κάποτε γιατί «ανεπαισθήτως μας έκλεισαν από τον κόσμο έξω»!

Χαρτογραφούν τις νάρκες που σπέρνει ο ΣΥΡΙΖΑ

Σχεδιασμός επόμενης μέρας από τη Ν.Δ.

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Υπάρχει πολίτης που θα κρίνει την ψήφο του στις εθνικές εκλογές από το αν ο νυν Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εξασφαλίσει και δεύτερη θητεία στο Προεδρικό Μέγαρο; Το ερώτημα είναι ρητορικό. Αναδεικνύει, όμως, την ανευθυνότητα με την οποία, σύμφωνα με την Πειραιώς, αντιμετωπίζει ο Αλέξης Τσίπρας την κορυφαία διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης και μαζί με αυτήν την ένδεια των επιχειρημάτων του και, κυρίως, την προεξόφληση της επερχόμενης ήττας του. Ο κ. Τσίπρας γνωρίζει ότι θα χάσει τις εκλογές, επιμένουν στην Πειραιώς, γι’ αυτό το μόνο που τον ενδιαφέρει, όπως είπε και ο Κυριάκος Μητσοτάκης στη Βουλή, είναι η «πολιτική διαχείριση» της ήττας του. Και η τοποθέτηση νάρκων στον δρόμο της επόμενης κυβέρνησης. Είναι αυτές που προσαθεί ήδη να «ανεργοποιήσει» ο πρόεδρος της Ν.Δ.

Στη Ν.Δ. «διάβασαν» με μεγάλο ενδιαφέρον την τοποθέτηση του πρωθυπουργού στην Ολομέλεια την περασμένη Τετάρτη. Ήταν η πρώτη φορά που ο πρωθυπουργός δεν ισχυρίστηκε καν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ θα κερδίσει τις ευρωεκλογές. Αρκέστηκε στην πρόβλεψη ότι «οι υπερβολικές προσδοκίες της Ν.Δ. θα διαψευστούν» και, καταγγέλλοντας όσα υπονόησε περί υπόγειων συνεννοήσεων Ν.Δ. και ΚΙΝΑΛ για τον επόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ενέπλεξε σε μια συζή-

τηση για το μέλλον της χώρας τον Προκόπη Παυλόπουλο.

Η επιλογή αυτή για την Πειραιώς είναι ενδεικτική των πραγματικών προθέσεων του κ. Τσίπρα: της προσχηματικής πρότασής του για την αποσύνδεση της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας από τις πρόωρες εκλογές (όπως διαφαίνεται, σύμφωνα με την Πειραιώς από την καταψήφιση της πρότασης Τσίπρα να εκλέγεται ο ΠτΔ απευθείας από τον λαό) και της έμμεσης παραδοχής ότι την επομένη των εκλογών Ν.Δ. και ΚΙΝΑΛ θα έχουν τον μαγικό αριθμό των 180 για να εκλέξουν Πρόεδρο. Ίσως και της πρόθεσης

Ο κ. Μητσοτάκης εστιάζει με τις επαφές του εντός και εκτός συνόρων στην οικοδόμηση συμμαχιών, αλλά κυρίως στην προσπάθεια να πείσει από τώρα τους επενδυτές.

του κ. Τσίπρα να ξανακάνει το 2020 αυτό που έκανε το 2014 με αφορμή την εκλογή Προέδρου, κάτι που ουδείς μπορεί να αποκλείσει.

Δεν είναι η μόνη νάρκα που βλέπει ο τρίτος όροφος της Πειραιώς, καθώς τα προβλήματα σωρεύονται και εδραιώνεται η αντίληψη ότι ο κ. Τσίπρας ακολουθεί στρατηγική «καμένης γης» και στρώνει τον

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης με την πρόεδρο της Χριστιανοδημοκρατικής Ενωσης της Γερμανίας Ανεγκρετ Κραμπ-Κάρενμπαουερ κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους στο Μόναχο. Στο περιθώριο της Διάσκεψης Ασφαλείας ο πρόεδρος της Ν.Δ. είχε σημαντικές επαφές με εκπροσώπους κορυφαίων εταιρειών και funds.

«Κλειδώνει» η ευρωλίστα

Στην τελική ευθεία της κατάρτισης του ευρωψηφοδελτίου βρίσκονται στην Πειραιώς, καθώς δεν αποκλείεται κάποια ονόματα των υποψηφίων να ανακοινωθούν ακόμη και εντός της επερχόμενης εβδομάδας. Τις συνεννοήσεις και τις επαφές με τους νέους υποψηφίους έχει αναλάβει προσωπικά ο πρόεδρος της Ν.Δ., ο οποίος είναι και ο μόνος που γνωρίζει το τελικό παζλ, καθώς τα περισσότερα ονόματα φαίνεται να έχουν κλειδωθεί, όχι όμως όλα. Εκτός απ’ όσους έχουν ήδη ανακοινωθεί και είναι ο επικεφαλής Βαγγέλης Μεϊμαράκης, η Άννα-Μισέλ Ασημακοπούλου, η Κατερίνα Μάρκου, καθώς και ο πρόεδρος της ΟΝΝΕΔ Κώστας Δέρβος, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», έχουν επίσης «κλειδώσει» ο πρόεδρος επί τιμή Αλέξανδρος Μαλλιάς και ο Παύλος Ελευθεριάδης, αμφότερα πρόσωπα με ευρωπαϊκή εμπειρία. Διπλωμάτης καριέρας σε κρίσιμα πόστα ο πρώτος, το 2014 ήταν υποψήφιος στην ευρωλίστα και το 2015 στο Επικρατείας του Ποταμιού. Ο δεύτερος, καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και δικηγόρος στο Λονδίνο, ήταν από τα πρώτα μέλη του Ποταμιού, με το οποίο συμμετείχε στις ευρωεκλογές του 2014 και στις εθνικές εκλογές του 2015.

δρόμο με αγάθεια στην επόμενη κυβέρνηση, τόσο θεσμικά όσο και στον τομέα της οικονομίας, καθώς μείζονα ζητήματα, όπως η πρόσβαση της χώρας στις αγορές, η προσέλκυση επενδύσεων και οι μεγάλες αποκρατικοποιήσεις, λιμνάζουν.

Δεν είναι τυχαίο ότι πλέον ο πρόεδρος της Ν.Δ. εστιάζει τις επαφές του εντός και εκτός συνόρων

στην επόμενη μέρα: στην οικοδόμηση συμμαχιών, αλλά κυρίως στην προσπάθεια να πείσει από τώρα τους επενδυτές. Θέλει να εκπέμψει το μήνυμα ότι η επόμενη κυβέρνηση είναι έτοιμη να άρει τα εμπόδια και να δημιουργήσει ευνοϊκό περιβάλλον για τις επενδύσεις. Προ ημερών συναντήθηκε στην Αθήνα με εκπροσώπους κο-

ρυφαίων γερμανικών εταιρειών και εξέπεμψε το μήνυμα ότι είναι έτοιμος να τα αλλάξει όλα.

Ενδιαφέρον για την Ελλάδα

Ακόμη πιο ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι ο κ. Μητσοτάκης είχε το πρωί της Παρασκευής, στο περιθώριο της Διάσκεψης Ασφαλείας του Μονάχου, επαφές με εκπροσώπους κορυφαίων εταιρειών και funds που χειρίζονται μεγάλα χαρτοφυλάκια. Συναντήθηκε, μεταξύ άλλων, με κορυφαία στελέχη της Moore Capital που έχει την έδρα της στη Νέα Υόρκη και διαχειρίζεται χαρτοφυλάκιο που ξεπερνά τα 10 δισ. δολάρια, με στελέχη της γερμανικής επενδυτικής τράπεζας Hauch & Aufhager, του Fund Landsdowne Partners και του Broad Reach Investment Management, με εκπροσώπους της Cell Medica, αλλά και με τον γενικό γραμματέα του αυστριακού υπουργείου Οικονομικών. Οι εκπρόσωποι των εταιρειών έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επόμενη μέρα στην Ελλάδα και για το πρόγραμμα και τις προθέσεις του προέδρου της Ν.Δ.

Ως «κλείσιμο του ματιού», εξέδω-λου στο σχέδιο του κ. Μητσοτάκη

για την ανάκαμψη της οικονομίας, εκλαμβάνουν στην Πειραιώς τις δηλώσεις που έκανε η πρόεδρος των Γερμανών Χριστιανοδημοκρατών Ανεγκρετ Κραμπ-Κάρενμπαουερ μετά τη συνάντηση—την πρώτη τους— που είχε με τον πρόεδρο της Ν.Δ. το βράδυ της Πέμπτης, στο ευρωπαϊκό σκέλος της Διάσκεψης Ασφαλείας του Μονάχου: «Είναι ζήτημα αλληλεγγύης να στηρίξουμε την Ελλάδα, μετά τα πολύ δύσκολα χρόνια που πέρασε, να κάνει τα επόμενα βήματα. Το επισημάνετε και ο ίδιος, πόσο σημαντικό είναι να δημιουργήσετε οικονομική ανάπτυξη και νέες θέσεις εργασίας, ώστε να μπορούν να γυρίσουν όσοι έχουν φύγει από τη χώρα. Χρειάζεται μια θαρραλέα μεταρρυθμιστική ατζέντα, κάτι που επιζητούμε και στο ΕΛΚ στις επερχόμενες ευρωεκλογές». Η δήλωση μπορεί να μη σημαίνει πολλά. Μπορεί, όμως, να σημαίνει και τα πάντα, πολλώ δε μάλλον αν συνδυαστεί με όσα είπε προ ημερών ο Μάνφρεντ Βέμπερ, αφήνοντας ανοικτό παράθυρο για τη μείωση των πλεονασμάτων εφόσον η επόμενη ελληνική κυβέρνηση αποδείχθει σοβαρή στον τομέα των επενδύσεων.

Πώς «κάνκε» το κυβερνητικό σχέδιο μετατόπισης των ΑΝΕΛ στο Κέντρο

Η συμφωνία Τσίπρα - Καμμένου, οι συναντήσεις με «καραμανλικούς» και η θρυαλλίδα της συμφωνίας των Πρεσπών

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Πόσο ΣΥΡΙΖΑ μπορούν να γίνουν οι ΑΝΕΛ; Πόσο Τσίπρας μπορεί να γίνει ο Πάνος Καμμένος; Στο παρασκήνιο των έντονων πολιτικών διεργασιών του τελευταίου χρόνου, με επίκεντρο τη διαπραγμάτευση ανάμεσα στις κυβερνήσεις Ελλάδας και ΠΓΔΜ για το ζήτημα της ονομασίας, τα δύο ερωτήματα δοκιμάστηκαν στην πράξη με τις απαντήσεις να είναι μάλλον απογοητευτικές, τουλάχιστον όσον αφορά τις προσδοκίες που καλλιεργήθηκαν από τους αρχικούς σχεδιασμούς. Σχεδιασμούς που εκπορεύθηκαν από το πολύ στενό επιτελείο του Αλέξη Τσίπρα και αποσκοπούσαν σε πολιτική μετεξέλιξη του μικρού κυβερνητικού εταίρου, με πολλαπλά στόχευση: τη βελτίωση της προοπτικής πολιτικής επιβίωσής του, τη δημιουργία ενός κεντροδεξιού «ανακόματος» που θα ανέκοπτε τη ροή ψήφων προς τη Ν.Δ., τον κατανασμό των φωνών στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ και της κυβέρνησης, που θεωρούσαν ότι όσο περνάει ο καιρός, ο κυβερνητικός εταίρος μετατρέπεται όλο και περισσότερο σε «βαρίδι», όλο και λιγότερο σε χρήσιμο στήριγμα.

Το Παρασκήνιο

Καθώς οι ημέρες της συγκυβέρνησης έχουν παρέλθει, με τον επίλογο να περιλαμβάνει έμμεσες ή άμεσες προειδοποιήσεις, ποικιλόμορφες καταγγελίες, συναισθηματικές εξάρσεις, ακόμη και λυρικές εξάρσεις, αποκαλύπτεται το παρασκήνιο της προσπάθειας του κ. Τσίπρα να καταστήσει για ακόμα μία φορά χρήσιμο για την εξυπηρέτηση των πολιτικών σχεδιασμών

του τον κ. Καμμένο και το κόμμα του. Όπως ειδικότερα αναφέρει πρόσωπο από το στενό πρωθυπουργικό επιτελείο, ο σχεδιασμός αυτός άρχισε να ξεδιπλώνεται από τη στιγμή που ο κ. Τσίπρας αποφάσισε να προχωρήσει μέχρι τέλους τη διαπραγμάτευση με τον Ζόραν Ζάεφ και να ολοκληρώσει μια συμφωνία επίλυσης του ονοματολογικού, καθώς στη σκέψη του το όλο ζήτημα έλαβε χαρακτηριστικά πολιτικής παρακαταθήκης που θα εγγραφεί στην Ιστορία. «Όταν αποφάσισε να αντιμετωπίσει το θέμα με όρους legacy»,

Πρόσωπο από το στενό πρωθυπουργικό επιτελείο αναφέρει ότι η αναμόρφωση των ΑΝΕΛ είχε στόχο να πλήξει τη Ν.Δ. που, λόγω Πρεσπών, θα μετακινείτο προς τα δεξιά.

όπως αναφέρει ο συνομιλητής μας. Αμέσως, βεβαίως, δεδομένης της «ευαισθησίας» του κ. Καμμένου για το συγκεκριμένο ζήτημα, καθώς πάνω σε αυτό πολιτεύθηκε σταθερά, ανέκυπτε το θέμα χειρισμού του κυβερνητικού εταίρου. Τότε ήταν που ο κ. Τσίπρας έδειξε να πιστεύει ότι θα μπορούσε να εφαρ-

μοστεί στην περίπτωση του κ. Καμμένου και των ΑΝΕΛ η συνταγή που ο ίδιος εφάρμοσε στον ΣΥΡΙΖΑ από το δεύτερο εξάμηνο του 2015 και μετά. Εν ολίγοις, η συνταγή αυτή κωδικοποιείται σε απαλλαγή από τις πιο «ακραίες» φωνές μέσα

Σύμφωνα με το περιβάλλον Τσίπρα, ο κ. Καμμένος, αφού συμφώνησε να ρίξει τους τόνους, συναντήθηκε δύο φορές με τους Ευ. Αντώνιο και Κατερίνα Παπακώστα και άλλες δύο μόνο με τον κ. Αντώνιο. Ωστόσο, όταν οι διεργασίες δεν καρποφόρησαν, «έγινε και πάλι ο γνωστός Καμμένος»...

στο κόμμα, μετατόπιση προς το κέντρο με «πιστοποιητικά» ευρωπαϊκά και σταδιακή ενσωμάτωση προσώπων προερχόμενων από τον κεντρώο χώρο και, βεβαίως, οικειοποίηση σε επίπεδο δημόσιων τοποθετήσεων του κέντρου.

Η δυσκολία

«Από τις μετρήσεις που κάναμε τότε αλλά και την προηγούμενη περίοδο, ήταν σαφές ότι η δημοσκοπική καμπή των ΑΝΕΛ ήταν μη αναστρέψιμη. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά δεν άφηναν καμιά αμφιβολία. Εάν ο Καμμένος ήθελε

να περισώσει κάτι από το κόμμα του και να έχει ελπίδες να συνεχίσει να υφίσταται πολιτικά, έπρεπε να προχωρήσει σε αλλαγές», αναφέρεται χαρακτηριστικά.

Την ίδια στιγμή, βεβαίως, το πρωθυπουργικό επιτελείο αντιλαμβανόταν τη δυσκολία του εγχειρήματος. «Ο Καμμένος έκανε διαρκώς από τον παρορμητισμό του και την επιμονή του σε κραυγές. Όταν εισεί στην αντιπολίτευση, οι κραυγές αποδίδουν. Όταν εισεί στην κυβέρνηση, γυρίζουν μπουμερανγκ», ήταν η κεντρική διαπίστωση. Παρά ταύτα, ο κύβος ερρίφθη και ο κ.

Τσίπρας αποφάσισε να παρακινήσει τον κυβερνητικό εταίρο σε ένα πολιτικό «take over».

«Η ιδέα ήταν απλή: θεωρούσαμε δεδομένο ότι στην κορύφωση της συζήτησης για τη συμφωνία με την ΠΓΔΜ η Ν.Δ. και για λόγους αντιπολιτευτικούς, θα μετακινείτο προς τα δεξιά, θα υιοθετούσε πιο σκληρή ρητορική. Εκεί, λοιπόν, θα προέκυπτε στον χώρο της Κεντροδεξιάς το περιθώριο, ένας ζωτικός χώρος, τον οποίο θα μπορούσε να διεκδικήσει ένας σοβαρός, έπαιος και μετρημένος Πάνος Καμμένος», θυμάται στέλεχος του περιβάλλοντος του κ. Τσίπρα. Παράλληλα, ο πρωθυπουργός δεσμεύθηκε στον κυβερνητικό εταίρο του ότι θα τον βοηθούσε να αποκαταστήσει σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία ήταν τουλάχιστον επιφυλακτική αν όχι ευθέως αρνητική ως προς τους ΑΝΕΛ—ο Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, μεταξύ άλλων, τους είχε κατατάξει στην Ακροδεξιά. Ο κ. Τσίπρας υποσχέθηκε ότι θα κατέβαλε προσπάθεια προσέγγισης των ΑΝΕΛ με το ΕΛΚ, προφανώς επιδιώκοντας να προκαλέσει με μια τέτοια εξέλιξη ενόχληση στη Ν.Δ. αντίστοιχη εκείνης που προκαλεί στο ΚΙΝΑΛ η δική του προσέγγιση με τους ευρωσοσιαλιστές.

Από την πλευρά του, ο Πάνος Καμμένος θα έπρεπε να αναμorfώσει το κόμμα με τρόπο τέτοιο που να σηματοδοτεί τη μετακίνηση προς το κέντρο. «Η «μαγιά» υπήρχε στους ΑΝΕΛ. Δεν μπορείς να πεις ότι είναι ακραίοι οι Μαυραγάνης, Παπαχριστόπουλος, Ζουράρις, Χρυσοβελώνη, ακόμα και η Κουντουρά», αναφέρει ο άνθρωπος με γνώση των χειρισμών που έγιναν και προσθέτει ότι «την ίδια στιγμή είχαν απομακρυνθεί από τη Ν.Δ.

στελέχη όπως ο Ευάγγελος Αντώνιος, η Κατερίνα Παπακώστα, ο Κωνσταντίνος Μίχαλος, που κινούνται προς το κέντρο της δεξιάς παράταξης, ενώ συνδέονται και με την καραμανλική πτέρυγα. Η αποκατάσταση σύνδεσής τους με τους ΑΝΕΛ θα λειτουργούσε νομιμοποιητικά για την κεντρώα μετακίνηση του κόμματος, ενώ θα προκαλούσε πρόσθετο πονοκέφαλο στη Ν.Δ. η διεκδίκηση της καραμανλικής παρακαταθήκης».

Η άδοση κατάληξη

Όπως αναφέρουν πηγές από το άμεσο περιβάλλον του Αλέξη Τσίπρα, ο κ. Καμμένος συμφώνησε αρχικά με αυτόν τον σχεδιασμό. Κάπως έτσι, από τα τέλη Ιουλίου του 2018 μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου, σε διάστημα 1,5 μήνα, συναντήθηκαν δύο φορές ο Καμμένος, Αντώνιος, Παπακώστα και άλλες δύο οι Καμμένος, Αντώνιος. Οι διεργασίες, ωστόσο, δεν έφεραν αποτέλεσμα. Και ο Πάνος Καμμένος, που για ένα διάστημα είχε υιοθετήσει πιο προσεκτικούς τόνους, «έγινε και πάλι ο γνωστός Καμμένος», όπως διαπίστωσαν στο Μαξίμου. Γιατί; «Διότι τόσο άντεξε την προσπάθεια να μετεξελιχθεί σε κάτι άλλο», θεωρούν από το πρωθυπουργικό περιβάλλον.

Δεν είναι τυχαίο, πάντως, ότι σχεδόν όλα τα ονόματα που «έπαιξαν» στο σχέδιο για μετάλλαξη των ΑΝΕΛ έχουν πλέον προσδεθεί στο άρμα της κυβέρνησης και βλέπουν το πολιτικό μέλλον τους στις τάξεις του ΣΥΡΙΖΑ. Το ερώτημα είναι αν ο ΣΥΡΙΖΑ, που διεκδικεί την πρωτοκαθεδρία στην Κεντροαριστερά, μπορεί να μετακινήθει ακόμα πιο δεξιά για να τους αφομοιώσει.

Το σχέδιο της Αγκυρας για Αιγαίο, Αν. Μεσόγειο

«Κλειδί» ο 28ος μεσημβρινός

Τον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Στις 30 Μαΐου 2014, ο τότε αρχηγός των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων (ΤΕΔ) Νετσντέτ Οζέλ, μετά το τέλος της αεροναυτικής άσκησης «Beyaz Firtina '14», έκανε μια μακροσκελή δήλωση η οποία, σε δύο σημεία, περιείχε μια φράση που, μέχρι πρότινος, δεν δημιουργούσε κάποιο ιδιαίτερο συνειρμό στο ευρύ ελληνικό κοινό. Πλαισιωμένος από τον τότε αρχηγό του στρατού ξηράς Χουλουσί Ακάρ και τον τότε αρχηγό του τουρκικού ναυτικού Μπουλέντ Μποστάνογλου, ο κ. Οζέλ αναφερόταν δύο φορές στη «Γαλάζια Πατρίδα» (Mavi Vatan). Εναν χρόνο αργότερα, ο κ. Ακάρ τον διαδεχόταν στη θέση του αρχηγού των ΤΕΔ ενώ ο κ. Μποστάνογλου αναλάμβανε να συγγράψει τη ναυτική στρατηγική της Τουρκίας.

Σε αυτήν υπάρχουν διάφορα ενδιαφέροντα στοιχεία. Το πλέον ενδιαφέρον, ωστόσο, εντοπίζεται σε δύο χάρτες. Ο πρώτος απεικονίζει την αποχλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) της Τουρκίας αλλά και της Κυπριακής Δημοκρατίας (όπως την αντιλαμβάνεται η Αγκυρα) και ο δεύτερος τη θάλασσα περιοχή που έχει παραχωρήσει το υπουργικό συμβούλιο στην τουρκική εταιρεία πετρελαίων (ΤΡΑΟ). Και οι δύο έχουν ένα δυτικό όριο που λειτουργεί σαν νοτιή προειδοποίηση προς την Ελλάδα: τον 28ο μεσημβρινό, ο οποίος βρίσκεται περίπου στο μέσον της Ρόδου και, προφανώς, βρίσκεται πολύ δυτικότερα του Καστελλορίζου.

Οδικός χάρτης

Εκεί εντοπίζεται το δυτικό όριο των τουρκικών διεκδικήσεων, με το ανατολικό να φθάνει στον 32ο μεσημβρινό, στα ανοικτά της Πάφου. Το νότιο όριο είναι το μέσον της απόστασης ανάμεσα στην Τουρκία και την Αίγυπτο. Παρά το γεγονός ότι η έννοια της στενής σύνδεσης της Τουρκίας με τις τρεις θάλασσες που την περιβάλλουν (Αιγαίο, Μεσόγειος, Μαύρη Θάλασσα) δεν είναι νέα και χρονολογείται στα μέσα του 20ού αιώνα, όταν ο γνωστός, στη γειτονική χώρα, Τουρκοκρητικός συγγραφέας Τζεβάτ Σακίρ τόνιζε στα έργα του την άρρηκτη σύνδεση των

Τούρκων της Ανατολίας με το απέραντο γαλάζιο, μετά το 2015 ξεκινάει μια συνολική προσπάθεια θωράκισης του 28ου μεσημβρινού.

Ο κ. Μποστάνογλου (στηριγμένος, μεταξύ άλλων, σε μελέτες του απόστρατου ναυάρχου Τσιχάτ Γιατίτσι, αλλά και του Τσεμ Γκιούρντενιζ) δημιούργησε, πρακτικά, έναν οδικό χάρτη για την ανάπτυξη του τουρκικού ναυτικού. Στα τριάντισι χρόνια που ακολούθησαν, το τουρκικό ναυπηγικό πρόγραμμα ακολούθησε απερέγκλιτα το πρόγραμμα της στρατηγικής Μπουλέντ Μποστάνογλου, με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή το ναυτικό της γείτονας να διαθέτει ποικιλία στόλου που δεν περιορίζεται σε πολεμικά, αλλά περιλαμβάνει πλοία για επιστημονικές έρευνες, διάσωσης, ενώ οσονούπω αποκτά και δεύτερο πλωτό γεωτρύπανο.

Μόλις πριν από λίγες εβδομάδες καθελκύστηκε ένα πλοίο, που πρακτικά αποτελεί πλατφόρμα «R & D», ανάλογο του οποίου διαθέτουν μόνο πολύ μεγάλες χώρες (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα) και συνήθως θεωρείται ακριβή πολυτέλεια, καθώς χρησιμοποιείται για τη δοκιμή και την ανάπτυξη ραντάρ, οπλικών, ηλεκτρονικών και άλλων συστημάτων. Μπορεί με τις κατάλληλες προσθήκες να μετατραπεί σε αντιτορπιλικό. Επιπλέον, η Τουρκία είναι η μόνη δύναμη στην Ανατολική Μεσόγειο που διαθέτει ουσιαστικές δυνατότητες διάσωσης σε περίπτωση μείζονος ατυχήματος σε υποβρύχιο. Μόλις πριν από λίγες ημέρες ανακοινώθηκε ότι θα είναι έτοιμο εντός προθεσμίας και το ελικόπτεροφόρο «TCG Anadolu», προσθήκη η οποία θα ενισχύσει έτι περαιτέρω την τουρκική δυνατότητα παρέμβασης σε ολόκληρο το ανατολικό τμήμα της λεκάνης της Μεσογείου.

Ο Μπουλέντ Μποστάνογλου είχε περιγράψει ήδη από το 2015 τη γενική λογική που πρέπει να διέπει το τουρκικό ναυτικό. «Ο τρόπος που μια χώρα χρησιμοποιεί τις ναυτικές δυνάμεις της αποκαλύπτει, επίσης, τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής πολιτικής της», ανέφερε ενδεικτικά. Ήδη από τότε προβλεπόταν με απόλυτη σαφήνεια ότι ανάμεσα στους βασικούς στόχους του τουρκικού

Η αεροναυτική άσκηση «Γαλάζια Πατρίδα '19» (27 Φεβρουαρίου - 8 Μαρτίου) περιγράφεται ως η μεγαλύτερη που έχει πραγματοποιηθεί ποτέ από τις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις.

ναυτικού περιλαμβάνεται «η ματαιώση παράνομων ερευνών/γεωτρήσεων στις περιοχές ευθύνης μας» και «η υποστήριξη για τις δραστηριότητες έρευνας αλλά και εξόρυξης που έχουν εγκριθεί από την τουρκική κυβέρνηση».

Αυτή ακριβώς τη διάσταση επιθυμεί να προσδώσει η Αγκυρα στην αεροναυτική άσκηση «Mavi Vatan '19», η οποία θα διεξαχθεί σε Μαύρη Θάλασσα, Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο από τις 27 Φεβρουαρίου έως και τις 8 Μαρτίου και περιγράφεται ως η μεγαλύτερη που έχει ποτέ πραγματοποιηθεί από τις ΤΕΔ. Προς το παρόν δεν υφίσταται επίσημο πληροφοριακό υλικό που να καθορίζει τα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία της άσκησης, ούτε και έχουν δημοσιευθεί περιοχές, παρά το γεγονός ότι ειθίσαι αυτές να κοινοποιούνται περί τις δύο εβδομάδες πριν από τη διεξαγωγή ασκήσεων. Αν η άσκηση εξελιχθεί κατά τα μεταδιδόμενα από τα ΜΜΕ που βρίσκονται κοντά στο προεδρικό παλάτι, τότε δεν θα πρέπει να αναμένεται τίποτα λιγότερο από την κινητοποίηση του μεγαλύτερου τμήματος του τουρκικού στόλου.

Η προβολή ισχύος της Τουρκίας

στη θάλασσα, πέρα από δήλωση εξωτερικής πολιτικής, αποτελεί και ενσχυσή της θέσης της στον αγώνα για τους υδρογονάνθρακες. Τις τελευταίες εβδομάδες, το τουρκικό πλοίο ερευνών «Μπαρμαρός» πλέει μέσα στην κυπριακή ΑΟΖ, λίγα μίλια νότια από το Ακρωτήριο. Παράλληλα, στις επόμενες 24 ώρες αναμένεται να εισέλθει στο Αιγαίο το δεύτερο πλωτό γεωτρύπανο που προμηθεύτηκε η Αγκυρα, το «Deep Sea Metro-1», με πορεία προς τη Γιάλοβα στη θάλασσα του Μαρμαρά, όπου θα υποστεί μετατροπές και, βεβαίως, την απαραίτητη μετονομασία, ώστε εν συνεχεία να κατευθυνθεί προς την Ανατολική Μεσόγειο, μαζί με τον «Πορθνή».

Ανυψωθεί η Λευκωσία

Το μεγάλο ερώτημα που ταλανίζει τη Λευκωσία είναι πότε το «Deep Sea Metro-1», το οποίο διαθέτει τη δυνατότητα να φθάσει σε ακόμα μεγαλύτερα βάθη από τον «Πορθνή», θα καταπλεύσει και, κυρίως, σε ποιο σημείο θα κάνει γεωτρήσεις. Ο πλούτος του δεύτερου γεωτρύπανου στην περιοχή αναμένεται πριν από τον Ιούνιο, ενώ στη Λευκωσία υπάρχει φόβος ότι οι Τούρκοι θα μπορούσαν να το τοποθετήσουν σε κάποιο από τα οικόπεδα της κυπριακής ΑΟΖ που δεν έχουν αποδοθεί προς εκμετάλλευση (1, 4, 5 και 7). Η τουρκική κινητικότητα στην περιοχή είναι και εκείνη που έχει οδηγήσει σε εξαιρετικά προσεκτική διαχείριση των πληροφοριών που έρχονται στο φως της δημοσιότητας σχετικά με τα πρώτα ενθαρρυντικά ευρήματα της ExxonMobil στον στόχο «Γαύκος-1» του οικοπέδου 10 της κυπριακής ΑΟΖ.

Κινήσεις καλής θέλησης για μείωση της έντασης

Οσα συμβαίνουν στην Ανατολική Μεσόγειο έχουν τη δική τους, διακριτή δυναμική και δεν συνδέονται με τη νέα στροφή στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, όπως αυτή προκύπτει μετά τη συνάντηση του πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα και του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Οι δύο υπουργοί Εθνικής Αμυνας Ευάγγελος Αποστολάκης και Χουλουσί Ακάρ συμφώνησαν στη συζήτηση για πιθανή επαναφορά ή επανασχεδιασμό των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) Γιλμάζ-Εμπούλια του 1988.

Σύμφωνα με πληροφορίες, μια πρώτη πιθανή κίνηση καλής θέλησης θα είναι η πρόσκληση του Τούρκου Αρχηγού Στόλου στην Ελλάδα για επίσημη επίσκεψη. Πρόκειται για μια πρόσκληση η οποία επρόκειτο να απευθυνθεί πολύ νωρίτερα, ωστόσο μετά τη σύλληψη και κράτηση των δύο Ελλήνων στρατιωτικών στην Αδριανούπολη, αναστάλη. Θα ακολουθήσουν και άλλες σχετικές προσκλήσεις, αλλά και ανταλλαγές επισκέψεων, δηλαδή και Ελλήνων ανώτατων αξιωματικών και στρατιωτικών αποστολών στην Τουρκία.

Η τουρκική εκδοχή της μείωσης της έντασης έχει πάντα ορισμένες ιδιαίτερες πλευρές. Μία από αυτές έγινε εμφανής πριν από λίγες ημέρες, όταν ο διοικητής της Ναυτικής Βάσης της Μερσίνας στη νό-

τια Τουρκία προσκάλεσε τον κυβερνήτη της φρεγάτας «Λήμνος» να τον υποδεχθεί, κατά τη διάρκεια της παραμονής του ελληνικού πλοίου εκεί. Ο κατάπλους του «Λήμνος» στη ναυτική βάση της Μερσίνας έγινε για λόγους ανεφοδιασμού και δεν θεωρείται κάτι το καινοφανές, καθώς πραγματοποιείται στο συμμαχικό πλαίσιο. Η φρεγάτα «Λήμνος» και το υποβρύχιο «Ωκεανός» θα συμμετάσχουν με τουρκικά πλοία στη νατοϊκή άσκηση «Sea Guardian» στην Ανατολική Μεσόγειο.

Οι παραβιάσεις

Ενα βασικό ερώτημα εστιάζεται στο αν αυτές οι κινήσεις καλής θέλησης καταλήξουν σε πρακτικά αποτελέσματα. Σε επίπεδο καταγραφής παραβιάσεων, κάτι τέτοιο μάλλον δεν θα πρέπει να αναμένεται. Η συντριπτική πλειονότητα των τουρκικών παραβιάσεων καταγράφεται μεταξύ 6 και 10 ναυτικών μιλίων Εθνικού Εναερίου Χώρου όπου, εξ ορισμού, η Αγκυρα δεν αναγνωρίζει τη δικαιοδοσία της Ελλάδας. Ακόμη σημαντικότερη για την εξέλιξη αυτών των ζητημάτων θα είναι η συνέχιση των συνομιλιών σε διπλωματικό επίπεδο. Ήδη οι πρώτες επαφές ανάμεσα στον γ.γ. του ΥΠΕΕ Δημήτρη Παρασκευόπουλο και τον Τούρκο μόνιμο υφυπουργό Σεντάτ Ονάλ προσδιορίζονται για τον Μάρτιο.

ΑΠΟΨΗ

Ανάγκη για νέα στρατηγική έναντι της Τουρκίας

Τον **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΥΩΤΗ*** και **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΥΡΙΓΟΥ****

Ο Έλληνας πρωθυπουργός επισκέφθηκε την Τουρκία επιζητώντας τη μείωση της εντάσεως μεταξύ των δύο χωρών. Επισκέψεις πυροσβεστικού χαρακτήρα στην Αγκυρα δεν αποτελούν στρατηγική. Επαφίμεθα στην καλή διάθεση της Τουρκίας, εάν θα στερήσει να κατεβάσει τους τόνους.

Επίσης δεν αποτελούν στρατηγική αποσπασματικές κινήσεις όπως η επέκταση των χωρικών υδάτων στο Ιόνιο, που φημολογείται ότι θα εξαγγελαθεί τις επόμενες ημέρες στους διψασμένους για προεκλογικά πυροτεχνήματα ψηφοφόρους. Μια κίνηση που δεν θα περιλαμβάνει σημαντικό τμήμα στο Αιγαίο είναι απολύτως καταδικαστέα. Θα επιβεβαιώσει απολύτως την αποψη που διατυμπανίζει η Τουρκία επί χρόνια ότι στο Αιγαίο ισχύουν ειδικές συνθήκες (οιδικές περιστάσεις, όπως τις αποκαλεί).

Μετά το 1999 είχε επιλεγεί ως στρατηγική η ευρωπαϊκή πορεία

Απαιτούνται συγκεκριμένα βήματα που θα έχουν ως στόχο να κατοχυρώνουν τα ελληνικά δικαιώματα σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο.

της Τουρκίας. Ελξε την ημέρα που η Βρετανία αποφάσισε να αποχωρήσει από την Ευρώπη. Έχουμε παραμείνει η μοναδική χώρα της Ε.Ε. που μπρναάζει μια ενταξιακή πορεία που ούτε οι ίδιοι οι Τούρκοι τη θέλουν. Οι άλλοι Ευρωπαίοι μιλούν ήδη για ειδική σχέση που βασίζεται στην τελω-νειακή ένωση, στους ενεργειακούς άξονες που περνούν από την Τουρκία και στο μεταναστευτικό. Στρατηγική έναντι της Τουρκίας σημαίνει ότι δίπλα σε αυτά πρέπει να προσθέσουμε και τις δικές μας προτεραιότητες. Όπως επίσης, η νέα μας στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει και την εφαρμογή

του διεθνούς δικαίου και ειδικότερα του δικαίου της θάλασσας. Κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Τουρκία, ο Έλληνας πρωθυπουργός αναφέρθηκε επανειλημμένως στην ανάγκη για σεβασμό του διεθνούς δικαίου. Οποιοσ τρίτος τον άκουγε θα είχε την εντύπωση ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα που εφαρμόζει το διεθνές δίκαιο. Κι όμως! Σε αυτόν τον τομέα η Ελλάδα έχει μια σειρά από θλιβερά πρωτίες:

- Είναι η μόνη από 149 παράκτιες χώρες σε όλο τον κόσμο που έχει τη δυνατότητα αλλά δεν έχει επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια.
- Μαζί με την Αλβανία, το Κουβέιτ και το Μαυροβούνιο, είναι η χώρα που δεν έχει κηρύξει οποιαδήποτε θαλάσσια ζώνη από αυτές που προβλέπονται στο διεθνές δίκαιο της θάλασσας.
- Εξακολουθεί να διατηρεί το μοναδικό παγκοσμίως διαφορετικό εύρος χωρικών υδάτων (6 μίλια) από εναέριο χώρο (10 μίλια), καθεστώς που αποκαλείται διεθνώς το «ελληνικό παράδοξο».

- Τα παραπάνω στοιχεία κατατάσσουν την Ελλάδα ως τη χώρα με τη μικρότερη δικαιοδοσία σε θαλάσσιες ζώνες σε όλο τον κόσμο. Η Ελλάδα, που επικαλείται με κάθε ευκαιρία το διεθνές δίκαιο, απέχει συστηματικά από την εφαρμογή του. Αυτή η στάση θα μπορούσε να είναι εν μέρει κατανοητή πριν από το 1994, όταν δεν είχε τεθεί εν ισχύ η σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας. Είκοσι πέντε χρόνια μετά όμως, η συστηματική αποφυγή ασκήσεως δικαιωμάτων που μας δίνει το διεθνές δίκαιο οδηγεί σε αποδυνάμωσή τους.

Είναι προφανές ότι πίσω από την ελληνική αδράνεια βρίσκεται ο φόβος της Τουρκίας. Έχει απειλήσει με casus belli σε περίπτωση επεκτάσεως των ελληνικών χωρικών υδάτων. Η απειλή είναι εντελώς παράνομη, αλλά δεν μπορούμε να μην τη λάβουμε σοβαρά υπ' όψιν. Εμείς, όμως, έχουμε φθάσει στην άλλη άκρη. Προκειμένου να μην «ενοχλήσουμε» την Τουρκία, απέχουμε από οποιαδήποτε άσκηση δικαιωμάτων σε όλες μας

τις θάλασσες. Ανάλογες αντιλήψεις είχαν εμποδίσει επί δεκαετίες την έρευνα και εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας στο Ιόνιο και στο Λιβυκό Πέλαγος, περιοχές στις οποίες δεν υπάρχει τουρκική απειλή.

Η νέα μας στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει και την Ανατολική Μεσόγειο. Εκεί θα εξελιχθεί η ελληνοτουρκική αντιπαράθεση τα επόμενα χρόνια. Κι εδώ έχουμε σοβαρές ελλείψεις. Επί παραδείγματι, τον Απρίλιο του 2012 η Τουρκία διεκδίκησε επισήμως με χάρτες συγκεκριμένες περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου ανάμεσα στην Κύπρο αφενός και στη Ρόδο, στην Κάσο και στην Κάρπαθο αφετέρου. Μέχρι σήμερα, αν και έχουμε διαμαρτυρηθεί για τις τουρκικές διεκδικήσεις, δεν έχουμε ορίσει τις περιοχές της υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ που θεωρούμε ότι μας ανήκουν.

Η στρατηγική πρέπει να υπολογίζει και τις τεχνολογικές εξελίξεις που επιτρέπουν την ποικιλόμορφη εκμετάλλευση της ΑΟΖ. Δεν είναι μόνον οι υδρογονάνθρακες. Οι Νορβηγοί ήδη έχουν

τοποθετήσει τεράστια πλωτά αιολικά πάρκα σε μεγάλη απόσταση από τις ακτές τους, ώστε να μην προκαλούν οπτική ενόχληση ενώ παράλληλα να εκμεταλλεύονται καλύτερα τους δυνατούς ανέμους. Με το παρόν ελάχιστο εύρος των ελληνικών θαλασσίων ζωνών είναι εύκολο σε κάθε κακόπιστο γείτονα να τοποθετήσει νομίμως ένα τέτοιο αιολικό πάρκο λίγο έξω από τα χωρικά μας ύδατα των 6 μιλίων.

Η στρατηγική απαιτεί να ακολουθείς συγκεκριμένα βήματα που στην περίπτωση της Τουρκίας θα έχουν ως στόχο να αλλάξουν την κατάσταση και να κατοχυρώνουν τα ελληνικά δικαιώματα σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο. Σε άλλη περίπτωση, είμαστε εκτεθειμένοι στις πρωτοβουλίες και στις διαθέσεις της Τουρκίας.

* Ο δρ Θεόδωρος Καρυώτης είναι ομότιμος καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Πανεπιστήμιο του Μέρλαντ.
** Ο κ. Αγγελος Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Τα «πυρά» βάλλουν και το Άγιον Όρος

Πώς η Μόσχα προσπαθεί να το εμπλέξει στον πόλεμό της με το Φανάρι για την αυτοκέφαλη Ουκρανική Εκκλησία

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Ο **επίσκοπος** Οδησσού Παύλος επισκέφθηκε την περασμένη εβδομάδα το Άγιον Όρος, έχοντας το «Συστατήριο» του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου, που επέχει ισχύ διαβατηρίου για τους ξένους εκκλησιαστικούς αξιωματούχους, προκειμένου να περάσουν στον Αθω. Με αυτό ανά χείρας, ο Ουκρανός μητροπολίτης, επιφανές στέλεχος της αυτοκέφαλης Εκκλησίας της πατρίδας του, πραγματοποίησε προσκύνημα στον Αθω.

Κανονικά το «Συστατήριο» έπρεπε να ανοίξει στον ίδιο και στη συνοδεία του διάπлатες τις πόρτες στα μοναστήρια που επισκέφθηκαν. Δεν έγινε, όμως, αυτό παντού. Σε κάποιες μονές, τις πλέον πιστές στο Φανάρι, οι μοναχοί έψαλαν στους Ουκρανούς «ευλογημένος ο ερχόμενος» και τους παρέixαν απλόχερα την παραδοσιακή αγιορείτικη φιλοξενία. Κάποιες άλλες, στις οποίες ασκεί ποικιλοτρόπως «γοπτεία» το Πατριαρχείο Μόσχας αλλά ούτε μπορούν και να εναντιωθούν στις επιλογές της ανατέρας πνευματικής αρχής, του Οικουμενικού Πατριαρχείου δηλαδή, μισάνοιξαν με βαριά καρδιά τις πόρτες και ύστερα από μερικούς ασπασμούς και σύντομες υποδοχές στο προαύλιο, έσπευσαν να απαλλαγούν από τους «οχισματικούς».

Εκεί, όμως, που ο Παύλος και η συνοδεία του βρήκαν κλειστή την πόρτα ήταν η μονή Παντελεήμονος, το λεγόμενο ρωσικό μοναστήρι. Ο ρωσικής καταγωγής ηγούμενος, αγνοώντας την έγγραφη εντολή του Οικουμενικού Πατριάρχη, δεν τους επέτρεψε καν την είσοδο, μολονότι η πλειονότητα των μοναχών είναι

ουκρανικής καταγωγής αλλά Έλληνες υπήκοοι που εγκαταβιώνουν σε ελληνικό «ξενόγλωσσο ή ξενόφωνο» μοναστήρι.

Όλα αυτά θα ήταν ήσσονος σημασίας ενδοεκκλησιαστικές αψιμαχίες, εάν το «Περιβόλι της Παναγίας» δεν είχε μετατραπεί σε «εμπόλεμη ζώνη» μεταξύ Ρωσικής Εκκλησίας και Οικουμενικού Πατριαρχείου με αφορμή τη σύγκρουση για τη χορήγηση από το Φανάρι αυτοκεφα-

Κατά την επίσκεψη του επισκόπου Οδησσού Παύλου στον Αθω, η μονή Παντελεήμονος, το λεγόμενο ρωσικό μοναστήρι, ήταν... κλειστή.

λίας στην Εκκλησία της Ουκρανίας. Ο πόλεμος στον Αθω μεταξύ των δύο ισχυρών πόλων της Ορθόδοξης Εκκλησίας, του Φαναρίου και της Μόσχας, διεξάγεται αιώνες τώρα και έχει να κάνει γενικότερα με τα πρωτεία στην παγκόσμια ορθόδοξη χριστιανοσύνη. Με τη χορήγηση αυτοκεφαλίας στην Ουκρανική Εκκλησία, κατόπιν και αιτήματος του Κοινοβουλίου της χώρας, η ρωσική πλευρά μετέφερε τη σύγκρουση στο Άγιον Όρος.

Η γεωπολιτική διάσταση

Η απόσχιση της Εκκλησίας τους από το Πατριαρχείο Μόσχας ήταν για τους Ουκρανούς ένα μεγάλο βήμα προς την εθνική χειραφέτηση από τους Ρώσους και για τους τελευταίους ισχυρό πλήγμα τόσο στο θρησκευτικό πεδίο όσο και στους

Ο **επίσκοπος** Οδησσού Παύλος (αριστερά), μαζί με κληρικό του, στην Ουρανούπολη, λίγο πριν επιβιβαστεί στο πλοίο για το Άγιον Όρος.

γεωπολιτικούς σχεδιασμούς του Κρεμλίνου. Ο τρόπος που αντέδρασε στη χορήγηση της αυτοκεφαλίας ο πρόεδρος Πούτιν καταγγέλλοντας ευθέως τον Οικουμενικό Πατριάρχη για... χρηματισμό, προέτρεψε Ρώσους επιχειρηματίες να διακόψουν τη ροή χρήματος προς μοναστήρια και κελιά στο Άγιον Όρος, με τον εκπρόσωπο επί των εξωτερικών του Πατριαρχείου Μόσχας μητροπολίτη Βολοκόλαμσκ, Ιλαρίωνα να επιβεβαιώνει τη ροή ρωσικού χρήματος στον Αθω.

«Θα τους συνιστούσα πλέον να στρέψουν την προσοχή τους, και να επενδύσουν στα ρωσικά μοναστήρια της χώρας τους. Έχουμε δικά μας μοναστήρια που έχουν μεγάλη ανάγκη. Αν υπάρχει η επιθυμία να δώσουμε χρήματα για έναν ιερό σκοπό, έχουμε πολλά περισσότερα

θήκοντα στον Αθω να επιλέξουν την ιερά μονή Παντελεήμονος. Σύμφωνα με ρεπορτάζ του βρετανικού τηλεοπτικού δικτύου BBC, η ηγεσία της Ρωσικής Εκκλησίας, σε μια άλλη μορφή πίεσης, προέτρεψε Ρώσους επιχειρηματίες να διακόψουν τη ροή χρήματος προς μοναστήρια και κελιά στο Άγιον Όρος, με τον εκπρόσωπο επί των εξωτερικών του Πατριαρχείου Μόσχας μητροπολίτη Βολοκόλαμσκ, Ιλαρίωνα να επιβεβαιώνει τη ροή ρωσικού χρήματος στον Αθω.

«Θα τους συνιστούσα πλέον να στρέψουν την προσοχή τους, και να επενδύσουν στα ρωσικά μοναστήρια της χώρας τους. Έχουμε δικά μας μοναστήρια που έχουν μεγάλη ανάγκη. Αν υπάρχει η επιθυμία να δώσουμε χρήματα για έναν ιερό σκοπό, έχουμε πολλά περισσότερα

ιερά προσκυνήματα απ' ό,τι στο Άγιον Όρος», φέρεται να δήλωσε. Πηγές του Φαναρίου ανέφεραν ότι η ρωσική πλευρά εργάζεται πυρετωδώς και σε πολλά επίπεδα, με σκοπό να ρυμουλκήσει στις θέσεις της γύρω από το Ουκρανικό την πλειονότητα των μοναστηρίων ώστε να διαμορφωθεί στην Ιερά Κοινότητα, ανώτατο διοικητικό όργανο της μοναστικής πολιτείας, συσχετισμός δυνάμεων εναντίον της επιλογής του κ.κ. Βαρθολομαίου.

«Βυζαντινή σιωπή»

Μια τέτοια εξέλιξη, όμως, θα προκαλούσε ρήγμα στις σχέσεις Αγίου Ορους και Οικουμενικού Πατριαρχείου προς όφελος της Μόσχας και η αγιορείτικη ηγεσία στις Καρυές είναι πολύ έμπειρη για να επιτρέψει να οδηγηθούν εκεί τα πράγματα.

Έτσι, επισμαίνουν οι ίδιες πηγές, και προκειμένου να αποφευχθούν ενδεχόμενες εσωτερικές αναταράξεις η Ιερά Κοινότητα απέφυγε να λάβει θέση, ούτε καν να συζητήσει, όπως φέρεται να πίεζε η ρωσική πλευρά κυρίως μέσω δηλώσεων και σχολίων ανώνυμων ή και επώνυμων παραγόντων της σε ΜΜΕ της Μόσχας και δι' αυτών σε εκκλησιαστικές ιστοσελίδες, στο Ουκρανικό.

Οι Αγιορείτες φαίνεται να επιλέγουν, επί του παρόντος, τη «βυζαντινή σιωπή» για το θέμα αυτό, θέτοντας υπεράνω όλων τη μη διασάλευση των δεσμών και σχέσεων με τον πνευματικό ηγέτη της κοινωνίας τους, δηλαδή τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Φέρεται, μάλιστα, να διαμνύθηκε από κύκλους της Ιεράς Κοινότητας ότι το Άγιον Όρος παραμένει στο πλευρό του Οικουμενικού Πατριαρχείου και δεν θα ανεχθεί την ταπεινώσή του...

Τα κουνούπια... αγριεύουν, SOS από επιστήμονες

Σύναξη εντομολόγων στην Αθήνα

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΦΩΤΙΑΔΗ**

«**Αν μια πεταλούδα** πετάξει στον Αμαζόνιο, μπορεί να προκαλέσει βροχή στην Κίνα». Η εν λόγω απλοϊκή διατύπωση της θεωρίας του χάους δεν ισχύει μόνον στην οικονομία, στην πολιτική, στη μετεωρολογία, αλλά και στην... εντομολογία. Παγκοσμιοποίηση, πολεμικές συρράξεις, πολιτικές αναταραχές, προσφυγικό και αύξηση του τουρισμού έχουν «αποσυντονίσει» τα κουνούπια με τον περίφημο «τίγρη» να διαγράφει την τελευταία δεκαετία μια εντυπωσιακή πορεία από την Ανατολή προς τη Δύση.

«Τα κουνούπια μεταφέρονται στις ρόδες των φορτηγών-μηγείων, όπως και με όλα τα μεταφορικά μέσα, οι δε μεσογειακές χώρες, λόγω κλίματος, τους προσφέρουν τις κατάλληλες συνθήκες... ευμετερίας», εξηγεί στην «Κ» η Αλεσάντρα Ντελά Τόρε. Η Ιταλίδα καθηγήτρια παρασιτολογίας στο Πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης είναι συντονίστρια του ευρωπαϊκού προγράμματος AIM, που αφορά την ορθή διαχείριση των κουνουπιών-εισβολέων στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο του AIM, πάνω από 110 επιστήμονες από 30 χώρες συναντήθηκαν επί τρεις μέρες στην Αθήνα, φιλοξενοούμενοι του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου, με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνονγνωσίας αλλά και τη χάραξη κοινών στρατηγικών προς όφελος της δημόσιας υγείας. Η αθρόα προσέλευσή τους επικύρωσε τη βούλησή τους για συνεργασία χωρίς σύνορα.

Η «διαδρομή» του

«Το ασιατικό κουνούπι «τίγρης» καταγράφηκε για πρώτη φορά το 1979 στην Αλβανία, μετά το 1999 στην Ιταλία και σταδιακά εξαπλώνεται σε όλη την ευρωπαϊκή ήπει-

ρο», λέει η κ. Ντελά Τόρε. Από την πρώτη εμφάνιση ενός είδους μέχρι την εγκατάστασή του και την αύξηση του πληθυσμού του εις βάρος του ανθρώπου μεσολαβεί ένα εύλογο χρονικό διάστημα. Εν προκειμένω, το 2017 πεντακόσια άτομα στην Ιταλία διαγνώστηκαν με τον ιό τσικουνγκούγια, ο οποίος μεταδίδεται μέσω του «τίγρη». «Ήταν η σοβαρότερη επιδημία, η προηγούμενη ήταν το 2007 με 250 ασθενείς» υπενθυμίζει η ίδια, «ωστόσο, ο εν λόγω ιός, που προκαλεί πυρετό και πόνο στις αρθρώσεις, είναι ο λιγότερο απειλητικός από εκείνους που δύναται να μεταφέρει ο «τίγρης»». Στη χώρα μας η πρώτη καταγραφή χρονολογείται το 2003, στο Ιόνιο και το 2008 στην

Ελλάδα - Τουρκία οφείλουν να συνεργαστούν στον Εβρο για την αναχαίτιση του κοινού εχθρού.

Αθήνα. Μπορεί σε Ιταλία και Ελλάδα ο «τίγρης» να κάνει... αρμένικη βίζιτ, στη Σερβία ωστόσο θεωρείται ακόμα άρτι αφικθείς. «Αντιστεκόμαστε ακόμα στην εγκατάστασή του», διευκρινίζει ο Ντούσαν Πέτριτς, καθηγητής εντομολογίας-παρασιτολογίας στο Πανεπιστήμιο της Νόβισαντ. «Πρωτοεμφανίστηκε στα σύνορα με την Κροατία το 2009, ενώ πέρυσι ο πληθυσμός αυξήθηκε τόσο ώστε να θεωρείται απειλή», τονίζει ο Σέρβος καθηγητής, «έχουμε τοποθετήσει παγίδες σε δεκάξι σημεία, σε ένα εξ αυτών μετρήσαμε σε δύο εβδομάδες 3.500 αυγά κουνουπιών». Μπορεί η Σερβία να μην

Το «**παρών**» στην Αθήνα έδωσαν, μεταξύ άλλων, οι εντομολόγοι κ.κ. Μπελίνι, Πέτριτς, Ντελά Τόρε, Αλτέν και Σούζα, φιλοξενοούμενοι του δρος Αντώνη Μιχαηλάκη (δεξιά), ερευνητή του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου.

Στον «**τίγρη**» εστιάζεται η έρευνα στην Ευρώπη.

είναι παραθαλάσσια, αλλά ο Δούναβης μετατρέπεται εξίσου σε πόλο έλξης για τα κουνούπια, «ταυτόχρονα, βάσει αναλύσεων, το μικροκλίμα μας είναι παρόμοιο του Βουκουρεστίου και της Καλιφόρνιας, κάτι που μας ανησυχεί, καθώς το 1996-97 υπήρξε μεγάλη επιδημία στο Βουκουρεστί εξαιτίας του κουνουπιού γένους Culex (κοινό κουνούπι), που ευθύνεται για τον ιό του Δυτικού Νείλου».

Ο ίδιος μαζί με τον Έλληνα ερευνητή του Μπενάκειου, δρ Αντώνη Μιχαηλάκη και τον Ιταλό Ρομέο Γιοργίο Νικολί υλοποιούν πρωτο-

ποριακές μεθόδους για να ανακατατίσουν τα εν λόγω έντομα – όπως την καθοδήγηση των πολιτών για εξέλιψη των εστιών μόλυνσης («Κ», 24/7/2018) αλλά και την αξιοποίηση στεριωμένων κουνουπιών για τη μείωση των πληθυσμών («Κ», 10/9/2018).

Όπλο η στέρωση

«Θέλουμε να σχεδιάσουμε προγράμματα για τις τουριστικές περιοχές, όπου οι επαγγελματίες επιθυμούν να απαλλαγούν από τα έντομα χωρίς χημικά» σημειώνει ο κ. Μπελίνι, που θεωρεί τη στέρωση πολύ αποτελεσματικό όπλο. «Χρόνο με το χρόνο διαπιστώνουμε ότι το αστικό κουνούπι δεν ακολουθεί κανόνες», σχολιάζει ο δρ Μιχαηλάκης, «φέτος οι πληθυσμοί έφτασαν στο αποκορύφωμα στην Αττική στα τέλη Ιουλίου και στα Χανιά τον Οκτώβριο». Η σύγχρονη επιστημονική προσέγγιση περιλαμβάνει καταγραφή, μέτρα πρόληψης, ενημέρωση πληθυσμού αλλά όχι ψευκασμούς. «Συνήθως, οι Αρχές δρουν ασυντόνιστα και πλημμελώς, εμείς ως επιστήμονες αναλαμβάνουμε δράση με δική μας πρωτοβουλία

και βάσει των διεθνών πρωτοκόλλων», τονίζει ο κ. Πέτριτς.

Γέφυρα συνεργασίας όμως πρέπει να οικοδομήσουν Έλληνες και Τούρκοι εντομολόγοι στον Εβρο, αφού τα ελληνοτουρκικά σύνορα έχουν μετατραπεί στο κατεξοχήν... καταφύγιο κουνουπιών. «Το ποτάμι αλλά και οι ορυζώνες, που ποτίζονται με μεγάλες ποσότητες νερού, ευνοούν την αναπαραγωγή τους», λέει στην «Κ» ο Μπουλέν Αλτέν, καθηγητής οικολογίας και παρασιτολογίας σε πανεπιστήμιο της Αγκυρας. «Ελλάδα και Τουρκία οφείλουν να συνεργαστούν στην καταπολέμηση του φαινομένου στη Θράκη, που βάσει των μετρήσεών μας, είναι η υπ' αριθμόν πρώτη περιοχή σε κουνούπια». Επειτα η Προύσα, η περιοχή γύρω από την Κωνσταντινούπολη, αλλά και βορειοανατολικά, στη Μαύρη Θάλασσα, στα σύνορα με τη Γεωργία. Στη γειτονική χώρα συναντάται το κοινό κουνούπι, ο «τίγρης» και σε πολύ μικρούς πληθυσμούς το είδος aegypti («εαδελφάκι» του τίγρη), το κουνούπι που έχει κάνει τους επιστήμονες στην απομακρυσμένη Πορτογαλία να χάσουν το ύπνο τους.

Δάγκειος πυρετός

Η **Μαδέρα** (σύνπλεγμα νήσων, τα περισσότερα ακατοίκητα) στον Ατλαντικό Ωκεανό μπορεί να φημίζεται ως ταξιδιωτικός προορισμός, ωστόσο για τους ειδήμονες αποτελεί την «πύλη» εισόδου και εξόδου εντόμων από τον μεσογειακό και ευρωπαϊκό χώρο προς την αμερικανική ήπειρο και τούμπανι. «Καταγράψαμε το κουνούπι aegypti στο νησί το 2005», λέει η Κλάρα Σούζα από το Πανεπιστήμιο της Λισαβώνας, «το εν λόγω είδος ενδημεί στη Λατινική Αμερική, κυρίως στη Βενεζουέλα και στη Βραζιλία, χώρες απ' όπου εισάγονται πολλά αγαθά αλλά και χώρες προέλευσης πολλών μεταναστών που εγκαθίστανται στο νησί». Το 2012 χτύπησε συναγερμός στην εξωτική Μαδέρα, καθώς 1.800 άνθρωποι (επί συνόλου 250.000 κατοίκων) νόσησαν με δάγκειο πυρετό. «Ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη επιδημία έπειτα από εκείνη του 1927 στην Ελλάδα», υπογραμμίζει η κ. Σούζα, «ευτυχώς δεν θρηνήσαμε θύματα, βοηθήσαμε τους ασθενείς να το ξεπεράσουν, καθώς δεν υπάρχει συγκεκριμένο αντίδοτο στον δάγκειο». Εκτοτε, οι Αρχές της περιοχής, που ανήκει στην Πορτογαλία αλλά με καθεστώς αυτονομίας, εφαρμόζουν αυστηρά μέτρα πρόληψης, προκειμένου να μην επαναληφθεί ανάλογη επιδημία, αλλά κυρίως να μη μεταφερθεί το έντομο στην Πορτογαλία και στην υπόλοιπη Ευρώπη, δεδομένου ότι προσελκύει ετησίως χιλιάδες τουρίστες. Στο μεταξύ, όσο οι Πορτογάλοι προσπαθούν να συγκρατήσουν το aegypti στη Μαδέρα, ώστε να μην εξαπλωθεί στην Ευρώπη, συλλέγουν τεχνονγνωσία για να απωθήσουν τον «τίγρη», που ακόμα δεν έχει εγκατασταθεί εκεί. Θα τα καταφέρουν, άραγε;

Επιχείρηση «επιστροφή στις ρίζες»

Χριστιανοδημοκράτες και Σοσιαλδημοκράτες επιχειρούν να κερδίσουν τους Γερμανούς ψηφοφόρους που έχασαν

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Με ένα διάλειμμα μιας τετραετίας, τα δύο μεγάλα στρατόπεδα στη Γερμανία, η συντηρητική παράταξη αποτελούμενη από τους Χριστιανοδημοκράτες (CDU) και τους Βαυαρούς Χριστιανοκοινωνιστές (CSU) από τη μία και οι Σοσιαλδημοκράτες (SPD) από την άλλη, συγκυβερνούν στο Βερολίνο από το 2005. Με την αντιλαϊκή κληρονομιά του προκατόχου της Αγκελα Μέρκελ, Γκέρχαρντ Σρέντερ, υπό μάλης και το προφίλ της καγκελαρίου να διεμβολίζει μεγάλο κομμάτι της εκλογικής τους βάσης, οι Σοσιαλδημοκράτες έμοιαζαν εσχάτως να έχουν απολέσει πλήρως το ιδεολογικό τους στίγμα και τον διακριτό τους χαρακτήρα.

Την ίδια στιγμή η τολμηρή μεταναστευτική πολιτική των ανοιχτών θυρών που ακολούθησε η Μέρκελ το 2015 μπορεί να της εξασφάλισε δημοφιλία στην Ευρώπη και στο κεντρώο εκλογικό ακροατήριο της χώρας της, είχε όμως συνέπεια τη γιγάντωση της Εναλλακτικής για τη Γερμανία (AfD) και τη σύγκρουσή της με τους Βαυαρούς συμμάχους της υπό τον υπουργό Εσωτερικών της, Χορστ Ζεξόφφερ. Η σταθερή κατάρρευση του CDU και η άνοδος της ξενοφοβικής AfD υποκρέωσε την καγκελάρια να παραιτηθεί από την ηγεσία του κόμματος προς όφελος της ευνοούμενης της Ανεγκρετ Κραμπ Κάρενμπάουερ (AKK) και να δεσμευτεί ότι η τρέχουσα είναι και η τελευταία της θητεία. Την περασμένη Κυριακή λοιπόν, στο πλαίσιο δύο παράλληλων ημερίδων, οι δύο κυβερνητικοί εταίροι αποπειράθηκαν να ξαναβρούν τις διαχωριστικές τους γραμμές, να αποκαταστήσουν τα ιδεολογικά τείχη που ανέκαθεν τους χώριζαν μέσα από ενδοσκοπήση και εσωκομματική ζύμωση.

Νόμος και τάξη

Ετσι, το CDU αποφάσισε να επανεξετάσει τις απόψεις του στο μεταναστευτικό και να σταματήσει να εκχωρεί τον τίτλο του ως το κόμμα του νόμου και της τάξης στην AfD. «Το CDU κλείνει τους λογαριασμούς του με τη Μέρκελ», ήταν ο τίτλος της Bild, αν και τα περισ-

EPA / ALEXANDER BECHER

Η Αγκελα Μέρκελ συνομιλεί με τη διάδοχό της στην ηγεσία του CDU Ανεγκρετ Κραμπ-Κάρενμπάουερ στην ημερίδα εσωκομματικής ζύμωσης.

Τα δύο κόμματα έχουν τέσσερις κρίσιμους σκοπέλους να περάσουν: τις ευρωεκλογές και τις κάλπες σε Σαξονία, Βραδεμβούργο και Θουριγγία.

σότερα MME δεν παρέλειψαν την επόμενη μέρα να αστειευτούν με το γλωσσικό ολισθήμα της AKK που αποκάλεσε τους ομοϊδεάτες της κατά λάθος «σοσιαλδημοκράτες». Ταυτόχρονα το SPD αποφάσισε να επανεφεύρει εαυτό στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, διατυπώνοντας για πρώτη φορά έπειτα από μια και πλέον δεκαπενταετία ρηξίκελυτες και κοινωνικά ευαίσθητες προτάσεις, όπως η θέσπιση κατώτατης εγγυημένης σύνταξης, η παράταση των επιδομάτων ανεργίας σε μεγαλύτερης ηλικίας ανέργους και η επι-

νόηση συνολικότερα ενός νέου κοινωνικού κράτους. «Το SPD σκίζει το Hartz IV», ήταν το σχόλιο της Sueddeutsche Zeitung, σε μια αναφορά στο ομώνυμο αμφιλεγόμενο μεταρρυθμιστικό πακέτο στην αγορά εργασίας επί καγκελαρίας Σρέντερ. Μπορεί η δέσην μέτρων να βοήθησε τότε τη γερμανική οικονομία, τον μεγάλο ασθενή της Ευρωζώνης κατά τη δεκαετία του '90, να βγει από την εντατική, οδήγησε όμως στη σταδιακή και συστηματική απαξίωση της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας. Η αδυναμία της σημερινής επικεφαλής του SPD, Αντρέα Νάλες, να αναστήσει δημοσκοπικά το κόμμα έχει προκαλέσει παρεμβάσεις πατερναλιστικού τύπου από ηγέτες όπως ο Σρέντερ και ο πρώην αντικαγκελάριος Ζίγκμαρ Γκάμπριελ. Ο πρώτος έφτασε στο σημείο να την κατηγορήσει για ερασιτεχνικά λάθη και να πλέξει το εγκώμιο του δεύτερου ως του πλέον ταλαντούχου στελέχους του κόμματος, ενώ ο Γκάμπριελ, αν και δοκιμάστηκε και απέτυχε, φαίνεται

ότι τρέφει εκ νέου φιλοδοξίες για τις προσεχείς εκλογές.

Οι διεργασίες στο εσωτερικό των δύο εταίρων είναι πιθανό να δημιουργήσουν εκατέρωθεν τριβές, παρόλο που προς το παρόν αμφότερες οι πλευρές εμφανίζονται να έχουν κηρύξει ανακωχή και αμοιβαία ανοχή.

Μαραθώνια διαβούλευση

Επί έξι ώρες διαβουλευόνταν εκπρόσωποι των κυβερνητικών εταίρων στην καγκελαρία υπό τη Μέρκελ και όταν η συνάντηση ολοκληρώθηκε νωρίς τα ξημερώματα της Πέμπτης όλοι βγήκαν έξω σιωπηλοί, πλην—υποτίθεται—σε αghαστή συμφωνία. Όλες οι πλευρές ισχυρίστηκαν ότι επετεύχθη συναίνεση χωρίς όμως να υπεισέλθουν σε λεπτομέρειες, ενώ οι διαρροές εξέλιπαν αυτήν τη φορά. Θέμα της συνάντησης ήταν η στάση του μεγάλου συνιστομού σε κείρια ζητήματα όπως η βασική σύνταξη, η σταδιακή κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης, η προστασία του περιβάλλοντος

και το μέλλον της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας. Σε τέτοιου είδους συνεδριάσεις συμμετέχουν εκτός από τη Μέρκελ οι ηγέτες των κομμάτων και οι κοινοβουλευτικοί εκπρόσωποι καθώς και οι αρμόδιοι υπουργοί. Ήδη στις 14 Μαρτίου έχει προγραμματιστεί η επόμενη συνάντηση των κυβερνητικών εταίρων. Στόχος των επαφών είναι να διασκεδαστεί η εντύπωση ότι ο μεγάλος συνασπισμός βρίσκεται σε αέναη κρίση με τους εταίρους να τσακώνονται για όλα τα επιμέρους θέματα. Τα δύο παραδοσιακά κόμματα της χώρας βρίσκονται άλλωστε μπροστά σε τέσσερις σημαντικούς εκλογικούς σκοπέλους, τις ευρωεκλογές τον Μάιο και τις τοπικές αναμετρήσεις σε Σαξονία, Βραδεμβούργο και Θουριγγία, στο τέλος του καλοκαιριού και το φθινόπωρο, με τα ποσοστά τους να μαρτυρούν το τέλος του δικομματισμού στη χώρα: οι μεν Σοσιαλδημοκράτες δεν ξεπερνούν το 17% στις δημοσκοπήσεις και το CDU κυμαίνεται από 28% έως 32%.

Καταλανικός αυτοπυροβολισμός

Επεσε η κυβέρνηση Σάντσεθ, εκλογές στις 28 Απριλίου

«Η Ισπανία θα παραμείνει ακυβέρνητη εφόσον δεν αντιμετωπίζει το καταλανικό πρόβλημα». Η χαιρεκακή δήλωση της εκπροσώπου της καταλανικής κυβέρνησης, μόλις ο Ισπανός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ ανακοίνωσε την προσφυγή σε πρόωπες εκλογές, διεκδικεί βραβείο πολιτικής μυωπίας. Αποσύροντας τη στήριξη τους από την κυβέρνηση του σοσιαλιστή Σάντσεθ και προκαλώντας εκλογές στις 28 Απριλίου, οι Καταλανοί αυτονομιστές κινδυνεύουν να δουν στην Ισπανία μια νέα κυβέρνηση, της οποίας το βασικό χαρακτηριστικό δεν θα είναι η ασάφεια, όπως πιστευόταν, αλλά η αμετακίνητη άρνηση κάθε συνδιαλλαγής μαζί τους.

Ο Σάντσεθ, ο οποίος συγκυβερνά από τον Ιούνιο με το αριστερό Ποδέμος, είχε ξεκινήσει διάλογο με τους Καταλανούς αυτονομιστές, αλλά ημετακίνητη άρνηση κάθε συνδιαλλαγής μαζί τους. Ο Σάντσεθ, ο οποίος συγκυβερνά από τον Ιούνιο με το αριστερό Ποδέμος, είχε ξεκινήσει διάλογο με τους Καταλανούς αυτονομιστές, αλλά ημετακίνητη άρνηση κάθε συνδιαλλαγής μαζί τους.

EPA / CHEMA WODA

Ο Ισπανός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ είχε ξεκινήσει διάλογο με τους Καταλανούς αυτονομιστές.

Οι αυτονομιστές κινδυνεύουν να τηρήσει η νέα κυβέρνηση που θα προκύψει στην Ισπανία ακόμη πιο σκληρή στάση απέναντί τους.

γορουμένου, ήταν αρκετό για να κόψει τις γέφυρες.

Ο Τζουνκέρας υποστήριξε ότι το κατηγορητήριο εις βάρος του είναι πολιτικό και ότι δεν μπορεί να καταδικαστεί για ανταρσία, εφόσον το αδίκημα αυτό προϋποθέτει άσκηση βίας, κάτι που στην Καταλωνία δεν συνέβη. «Η ψήφος δεν είναι βία. Το να στέλνεις την αστυνομία για να την εμποδίσεις

είναι βία», είπε ο Τζουνκέρας, που βρίσκεται στη φυλακή από τον Νοέμβριο του 2017.

Η δικαστική προσφυγή εναντίον των αυτονομιστών δεν έγινε μόνο από το ισπανικό κράτος, αλλά και από το ακροδεξιό κόμμα Vox, το οποίο ζητάει ακόμη αυστηρότερες ποινές από τα 25 χρόνια κάθειρξης με τα οποία απειλούνται οι αυτονομιστές ηγέτες.

Εγγυημένη προβολή

Η παρουσία του Vox στη δικη, που συμπιπτει σχεδόν εξ ολοκλήρου με την προεκλογική εκστρατεία, είναι ένας εγγυημένος τρόπος να αυχήσει την προβολή του και τις πιθανότητες της πρώτης εισόδου του στη Βουλή της Μαδρίτης. Αν το κόμμα επαναλάβει σε εθνικό επίπεδο την επιτυχία που είχε στις περιφερειακές εκλογές της Ανδαλουσίας ο δεξιός συνασπισμός ανάμεσα στο Λαϊκό Κόμμα και στο φιλελεύθερο Θιουδαδάνος μπορεί να βρει ακροδεξιό δεκανίκι, μετατρέποντας την κυβέρνηση Σάντσεθ σε πραγματική αριστερή παρένθεση.

Ο Σάντσεθ ποντάρει στην κοινωνική πολιτική, στο γεγονός ότι πρόλαβε να αυχήσει τον κατώτατο μισθό στα 900 ευρώ και στο πακέτο μέτρων για την ενίσχυση των εργαζομένων, που περιλαμβανόταν στον προϋπολογισμό που καταψηφίστηκε. Μετά τη ρήξη του με τους αυτονομιστές, όμως, και αν τα ποσοστά του δεν γνωρίσουν πραγματική εκτίναξη, θα δυσκολευτεί πολύ να βρει κυβερνητικούς εταίρους.

E. M.

Ιταλία, μποφόρ στη συγκυβέρνηση

Η βαριά ήττα των 5 Αστέρων και η άνοδος της Λέγκα

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Η Λέξη της εβδομάδας στην Ιταλία είναι «burattino», δηλαδή μαριονέτα, με την οποία «στολίισε» τον πρωθυπουργό Τζουζέπε Κόντε, μιλώντας του στα ιταλικά, ο επικεφαλής του ευρωπαϊκού Φιλελεύθερου Κόμματος, Γκι Φερχόφσταντ. Ο Κόντε παρέμεινε ψυχραιμος, αλλά την επόμενη ημέρα χαρακτήρισε τον Φερχόφσταντ «εκπρόσωπο παλαιών πολιτικών οικογενειών» που «φορούνται τον νέο άνεμο».

Ο «νέος άνεμος», όμως, που επικαλείται ο Κόντε, φυσάει ταυτόχρονα από διαφορετικές διευθύνσεις, προξενώντας ναυτία σε ορισμένους επιβάτες του κυβερνητικού καραβιού. Στην αρχή της εβδομάδας, ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, Λουίτζι ντι Μάιο, κλείστηκε 48 ώρες στην «καμπίνα» του, ακυρώνοντας όλες τις προγραμματισμένες εμφανίσεις και να ραντεβού, καθώς προσπαθούσε να κωνέψει το εκλογικό ράπισμα που υπέστη το κόμμα του την περασμένη Κυριακή στην περιφέρεια Αμπρούτσο της κεντρικής Ιταλίας. Το Κίνημα 5 Αστέρων συγκέντρωσε ποσοστό 20%, ακριβώς υποδιπλάσιο από το αποτέλεσμα των τελευταίων βουλευτικών εκλογών. Πρώτη δύναμη αναδείχθηκε η Κεντροδεξιά, ενώ εκλογικά οφέλη απέσπασε και η Λέγκα του έτερου αντιπροέδρου, Ματέο Σαλβίνι.

Η άνοδος της Λέγκας εις βάρος των 5 Αστέρων έχει εντείνει τις τριβές στο εσωτερικό του κινήματος. Δυσανεστημένος βου-

EPA / CLAUDIO LATTANZIO

Ο Ματέο Σαλβίνι (Λέγκα) κάνει δηλώσεις μετά τις επικυβερνητικές εκλογές στο Αμπρούτσο.

Αρχισαν να ξαναδυναμώνουν επικίνδυνα οι φωνές από περιφέρειες του πλούσιου Βορρά της χώρας που ζητούν μεγαλύτερη αυτονομία.

λευτής ανέφερε στην εφημερίδα «Ρεπούμπλικα» ότι η επιλογή υποψηφίων με διαδικτυακές εκλογές, στις οποίες μπορεί ο καθένας να θέσει υποψηφιότητα, είχε ως αποτέλεσμα να κατεβάσει το κίνημα στη Λ' Ακουίλα υποψηφίους που δεν είχαν καμία ουσιαστική σχέση με την περιοχή. Κατόπιν τούτου—και εν μέσω απογοητευτικών δημοσκοπικών προβλέψεων για τις

Η κατώτατη σύνταξη

Σύμφωνα με το περιοδικό Spiegel, η πρόταση του Σοσιαλδημοκράτη υπουργού Απασχόλησης Χουμπέρτους Χάιλ για τη θέσπιση κατώτατης σύνταξης συναντά σοβαρές αντιδράσεις από το CDU και το CSU. Η συντηρητική παράταξη φοβάται έκρηξη των δημοσίων δαπανών και κατά τη συνάντηση της Πέμπτης δεν υπήρξε κάποια προσέγγιση των δύο πλευρών στο ζήτημα. Οι Σοσιαλδημοκράτες, ωστόσο, εμφανίζονται αποφασισμένοι να προωθήσουν την πρότασή τους αλλά και ενοχλημένοι που δεν αναγνωρίζεται πως είναι μία από τις σπάνιες φορές που το SPD διατυπώνει μια τόσο σοβαρή πρωτοβουλία. «Δεν ενδιαφέρονται αυτή τη φορά για έναν εσπευσμένο συμβιβασμό», σημειώνει το Spiegel. «Γιατί σε αυτήν την περίπτωση θα διακινδύνευε το νέο αριστερό του προφίλ, για το οποίο τόσοσους επαινούς έχει εξασφαλίσει εσχάτως το κόμμα», υπογραμμίζει. Μεσοπρόθεσμα, ωστόσο, αναμένεται να καταλήξουν σε συμφωνία οι εταίροι, μεταξύ άλλων, επειδή ακόμη και στελέχη της συντηρητικής παράταξης με επικεφαλής τον Χριστιανοκοινωνιστή Χορστ Ζεξόφφερ έχουν εκφραστεί θετικά για την πρόταση. Παράλληλα, η θέσπιση κατώτατης σύνταξης θα μπορούσε να εξασφαλίσει εκλογικά κέρδη στην κυβέρνηση στις τρεις τοπικές αναμετρήσεις σε πρώην ανατολικογερμανικά κρατίδια, στα οποία η δύναμη της AfD είναι ανησυχητικά μεγάλη. Πάντως, ακόμη η πρόταση του Χάιλ δεν έχει διαμορφωθεί πλήρως. Όταν ο υπουργός Απασχόλησης καταθέσει το σχετικό νομοσχέδιο, τότε θα ξεκινήσει η πραγματική μάχη μεταξύ των εταίρων.

Από τους «αγιατολάδες» στις ροκ συναυλίες των νέων

Η εικόνα του Ιράν, 40 χρόνια μετά την Ισλαμική Επανάσταση

Του **THOMAS ERDBRINK**
THE NEW YORK TIMES

Τον Φεβρουάριο του 1979 στην Τεχεράνη επικρατούσε το χάος. Ο καρκινόπαθης Μοχάμεντ Ρεζά Παχλεβί, ο υποστηριζόμενος από τους δυτικούς απόλυτος μονάρχης, είχε φύγει στην εξορία από τα μέσα Ιανουαρίου, αφήνοντας πίσω του ένα αδύναμο συμβούλιο αντιβασιλέων. Την 1η Φεβρουαρίου, ο αγιατολάχ Ρουχολά Χομεϊνί, ο πνευματικός πατέρας της Ισλαμικής Επανάστασης, επέστρεψε από το Παρίσι, όπου ήταν εξόριστος. Και στην ιρανική εκδοχή των «δέκα ημερών που συγκλόνισαν τον κόσμο» πραγματοποιούνταν μεγάλες διαδηλώσεις μέχρι την κατάρρευση της κυβέρνησης στις 11 Φεβρουαρίου.

Εκστατικοί οι Ιρανοί χόρευαν στους δρόμους, παίζοντας το παιχνίδι της γάτας με το ποντίκι με τους στρατιώτες, καθώς φιλοκυβερνητικοί ελεύθεροι σκοπευτές πυροβολούσαν από τις στέγες. Ο κόσμος φιλούσε στο μέτωπο τους κληρικούς που καθοδηγούσαν την Επανάσταση.

Πριν από σαράντα χρόνια, οι Ιρανοί φούσκωναν από υπερηφάνεια, ελπίδα και προσδοκίες για ένα καλύτερο μέλλον. Ονειρα ελευθερίας και ανεξαρτησίας από τις ΗΠΑ γέμιζαν με πάθος

Οι κανόνες που επέβαλε το θεοκρατικό καθεστώς το 1979 εφαρμόζονταν με ζήλο—συχνά με βία— από την αστυνομία πθών και τις παραστρατιωτικές δυνάμεις Μπασίτζ

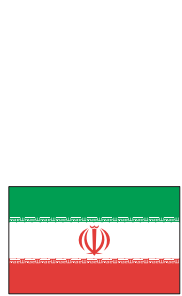
τους επαναστάτες. Αλλά η μεγάλη και ταχεία αλλαγή μπορεί να αφήσει μεγάλα, ανεπιθύτητα τραύματα. Υπήρξαν μαστιγώματα, απαγχονισμοί, ακρωτηριασμοί και μαζικές φυλακίσεις. Χιλιάδες άνθρωποι πέθαναν και εκατοντάδες χιλιάδες εγκατέλειψαν τη χώρα, κάποιοι προσπαθώντας να σώσουν την ζωή τους. Δεν επέστρεψαν ποτέ.

Αυτό που γεννήθηκε μετά τα πρώτα αιματοβαμμένα χρόνια ήταν πραγματικά επαναστατικό: μία ισλαμική Δημοκρατία, ένα θεοκρατικό καθεστώς οικοδομημένο στις ιδεολογικές επιλογές του αγιατολάχ Χομεϊνί.

Ούτε ποτό ούτε ποδήλατο

Νέοι κανόνες επιβλήθηκαν. Απαγόρευαν οτιδήποτε θα μπορούσε να κάνει τον κόσμο να ξεφύγει από την... ορθή οδό και να τους αποτρέψει από το να κατακτήσουν την παραδείσια, μετά θάνατον, ζωή. Σκληροί έλεγχοι στα ΜΜΕ απομόνωσαν τους Ιρανοί από τη δυτική επιρροή, απόλυτος διαχωρισμός των δύο φύλων δημοσίως, υποχρεωτική μαντίλα για τις γυναίκες, απαγόρευση του οινοπνεύματος και των μουσικών οργάνων στην τηλεόραση,

Ιράν, οι 12 σταθμοί που σημάδεψαν τη χώρα

11 Φεβρουαρίου 1979

Η κυβέρνηση του υποστηριζόμενου από τους Αμερικανούς Σάχη ανατρέπεται, δέκα ημέρες μετά την επιστροφή, από την εξορία, του **αγιατολάχ Ρουχολά Χομεϊνί (φωτ.)**. Ανακηρύσσεται η Ισλαμική Δημοκρατία την 1η Απριλίου.

4 Νοεμβρίου 1979

Η κρίση των **ομήρων**: Φοιτητές, υπέρ του Χομεϊνί, κρατούν στην αμερικανική πρεσβεία στην Τεχεράνη, ομήρους **52** Αμερικανούς. Οι όμηροι κρατήθηκαν για **444** ημέρες.

1980-1988

Πόλεμος Ιράν- Ιράκ: Το Ιράκ εισβάλλει στο Ιράν. Περίπου **500.000** Ιρανοί και Ιρακίνοι στρατιώτες χάνουν τη ζωή τους.

Οκτώβριος 1983

Η Χεζμπολάχ, την οποία υποστηρίζει το Ιράν, τοποθετεί βόμβες στους στρατώνες των Αμερικανών πεζοναυτών στη Βυρπτό, σκοτώνοντας **241** ανθρώπους.

1989

Ο συντηρητικός πραγματιστής **Ακμπαρ Χασεμί Ραφσανζανί** γίνεται πρόεδρος και κεντρική φιγούρα στη μεταρρύθμιση του καθεστώτος.

1995

Ο Αμερικανός πρόεδρος **Μπιλ Κλίντον** επιβάλλει εμπορικό και οικονομικό εμπάργκο στο Ιράν, ισχυριζόμενος ότι η Τεχεράνη υποθάλπει τρομοκράτες.

1999

Το πολιτικό αδιέξοδο ανάμεσα στον μεταρρυθμιστή πρόεδρο **Μοχάμεντ Χαταμί** και τους συντηρητικούς οδηγεί σε βίαια επεισόδια.

PHIFEZ: Brookings, London School of Economics, Understanding War, Graphic News

Η πραγματικότητα και οι πολιτικοί

Οι εικόνες με τον έξω κόσμο, το Ιντερνέτ και ιδιαίτερα η δορυφορική τηλεόραση διαδραμάτισαν κομβικό ρόλο στο να αλλάξουν τα πράγματα στο Ιράν. Σήμερα, αγόρια και κορίτσια κάνουν μαζί παρέα στα πάρκα, φιλιούνται στα σκοτεινά και αγκαλιάζονται κατά τη διάρκεια των ροκ συναυλιών. Το Instagram, που δεν παρεμποδίζεται στο Ιράν, έφερε επανάσταση στον τρόπο που οι Ιρανοί βλέπουν τους εαυτούς τους. Αυτή η εφορμή καθοδήγησε την αλλαγή σε μία χώρα όπου τα πάντα είναι κρυμμένα. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η πολιτική στη χώρα είναι μία διαφορετική ιστορία. Υπήρξε η «Πράσινη Επανάσταση» του 2009, όταν ο κόσμος διαμαρτυρήθηκε για τις εκλογές της νοθείας. Αλλά καταστάλθηκε βίαια και αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις παρέμειναν οι ίδιοι. Ωστόσο, καθώς τόσο ταμπού έχουν κρεμστεί, οι ηγέτες στο Ιράν θα πρέπει να αποφασίσουν κατά πόσον θα μεταφράσουν τις κοινωνικές αλλαγές σε νέους νόμους ή θα προσπαθήσουν να διατηρήσουν τα σαραντάχρονα ιδανικά της Επανάστασης.

νόμοι που απαγόρευαν στις γυναίκες να κάνουν ποδήλατο. Οι νέοι κανόνες εφαρμόζονταν με ζήλο —συχνά με βία— από την αστυνομία πθών και τις παραστρατιωτικές δυνάμεις Μπασίτζ. Αλλά με το πέρασμα των ετών, καθώς η πρώτη επαναστατική ορμή αντικαταστάθηκε στους περισσότερους ανθρώπους από την επιθυμία μιας πιο φυσιολογικής ζωής, οι κανόνες αυτοί άρχισαν να αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεων. Αν και το πο-

λιτικό σύστημα παραμένει βασικά το ίδιο, η κοινωνία μεταβάλλεται αργά. Αυτές οι αλλαγές όμως είναι τεράστιες και το Ιράν, που γιόρτασε την 40ή επέτειο της Επανάστασης την 11η Φεβρουαρίου, βρίσκεται πολύ πιο κοντά στη «φυσιολογική χώρα» που θέλουν οι Ιρανοί. Όταν επισκέφθηκαν για πρώτη φορά το Ιράν ως νεαροί δημοσιογράφοι, στην 20ή επέτειο της επανάστασης, η χώρα εξακολουθούσε να ενσαρκώνει την «χομεϊνική» της εικόνα. Οι ου-

ρανοξύστες ήταν διακοσμημένοι με αντιαμερικανικές τοιχογραφίες και με τα πορτρέτα των μαρτύρων του πολέμου με το Ιράκ. Στους δρόμους κυκλοφορούσαν σχεδόν αποκλειστικά τα λευκά εγχώρια αυτοκίνητα Paykans, ενώ σε ένα μικρό πάρκο αγόρια και κορίτσια συναντιόντουσαν μυστικά, μακριά από τα βλέμματα των συγγενών και της αστυνομίας πθών.

Εκείνη την εποχή είδα ένα τελείως διαφορετικό Ιράν στο εσωτερικό των σπιτιών. Διασχίζοντας τα κατώφλι βρισκόσουν σε μία διαφορετική πραγματικότητα, όπου οι κανόνες που ίσχυαν στους δρόμους καταργούνταν. Ο κόσμος διηγείτο ιστορίες και γελούσε. Ακουγόταν και περσική ποπ που είχε εισαχθεί λαθραία από το Λος Άντζελες. Συχνά τη μουσική ακολουθούσε και κάποιος με τύμπανο ή, όταν αυτό δεν υπήρχε, κοπανώντας μία κατσαρόλα. Ολοι χαίρονταν τα πάρτι του Σαββατοκύριακου, τα οποία ήταν απαγορευμένα.

Με το πέρασμα των ετών, όλα αυτά άρχισαν να ξεφεύγουν από το εσωτερικό των σπιτιών και μπορεί πλέον κανείς να δει την κανονικότητα αυτής της χώρας στους δρόμους.

Ο Μαδούρο κρατάει πολύ σφιχτά την καρέκλα του

Έχει ακόμη τη στήριξη του στρατού

Τις προσδοκίες πολλών οπαδών της αντιπολίτευσης στη Βενεζουέλα έχει διαψεύσει, μέχρι στιγμής, ο πρόεδρος Νικολάς Μαδούρο, το καθεστώς του οποίου παραμένει πεισματικά γαντζωμένο στην εξουσία, διατηρώντας τη στήριξη του στρατού.

Τρεις εβδομάδες μετά την αυτοανακήρυξη του σε μεταβατικό πρόεδρο της χώρας, ο Χουάν Γκουαϊδό δεν μοιάζει έτοιμος να ανατρέψει τον Μαδούρο, παρά τις προσπάθειες του Κογκρέσου της χώρας να στερήσει τον έλεγχο της κρατικής πετρελαϊκής εταιρείας PDVSA από το καθεστώς, διορίζοντας μεταβατικό διοικητικό συμβούλιο, αποτελούμενο από Βενεζουελανούς κατοίκους των ΗΠΑ. Με μεγάλο ενδιαφέρον αναμενόταν, στο μεταξύ, η προγραμματισμένη για αύριο ομιλία του προέδρου Τραμπ με θέμα τη Βενεζουέλα και «τους κινδύνους του Σοσιαλισμού», σε πανεπιστήμιο του Μαϊάμι.

Ο Μαδούρο, που είναι ελάχιστα δημοφιλής στη χώρα του, σύμφωνα με ανάλυση της εφημερίδας Wall Street Journal, μπορεί ανά πάσα στιγμή να κληθεί να αντιπαρτωθεί στρατιωτική και λαϊκή εξέγερση. Όσο παραμένει, όμως, στην εξουσία τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες μακροχρόνιου αδιεξόδου και οξείας περιφερειακής κρίσης, καθώς οι αμερικανικές κυρώσεις επιτείνουν την οικονομική κατάρρευση της χώρας.

Ο στρατός στη Βενεζουέλα είχε παραδοσιακά τον τελευταίο λόγο για το ποιος κατέχει την εξουσία. Η κυβέρνηση Μαδούρο έχει εξασφαλίσει ότι οι διοικητές των σημαντικότερων στρατιωτικών μονάδων (αυτές του Καρακάς και άλλων στρατηγικά κρίσιμων πόλεων) δεν θα αυτομόλησουν στην πλευρά του Γκουαϊδό.

«Μυστικοί» από την Κούβα

Με τη βοήθεια στελεχών των μυστικών υπηρεσιών της Κούβας, το καθεστώς έχει ήδη καταπνίξει μικρές κλίμακες εξεγέρσεις και έχει προβεί σε προληπτικές εκκαθαρίσεις συνωμοτών, σύμφωνα με την αναλύτρια Ροθίο Σαν Μιγουέλ.

Σε μία χώρα που αντιμετωπίζει το φάσμα του λιμού, το καθεστώς έχει εξασφαλίσει την οικονομική ευμάρεια των επικεφαλής των ενόπλων δυνάμεων και των υπηρεσιών αντικατασκοπείας και πληροφοριών. «Δεν φθάνει κανείς τυ-

χαία στην κορυφή της πυραμίδας του στρατού της Βενεζουέλας. Οι αξιωματικοί αυτοί είναι πιστοί και θα παραμείνουν τέτοιοι, έχοντας ευνοηθεί σημαντικά από την επανάσταση του Τσάβεζ», λέει η κ. Σαν Μιγουέλ στην εφημερίδα Wall Street Journal.

Την ίδια στιγμή, η τακτική των ΗΠΑ με άσκηση πίεσης στην οικονομία της Βενεζουέλας ενέχει σημαντικούς κινδύνους, καθώς η οικονομική κατάρρευση θα μπορούσε να πλήξει και τη δημοτικότητα του Γκουαϊδό. «Ο λαός μπορεί να μην αγαπήσει ποτέ τον Μαδούρο, αλλά τίποτα δεν εγγυάται τη δημοτικότητα της αντιπολίτευσης, καθώς πολλοί μπορεί να αρχίσουν να κατηγορούν τις ΗΠΑ και τον Γκουαϊδό για την περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας ζωής τους», λέει ο Λουίς Βισέντε Λεόν, επικε-

Τρεις εβδομάδες μετά την αυτοανακήρυξή του σε μεταβατικό πρόεδρο της Βενεζουέλας, ο Χουάν Γκουαϊδό δεν δείχνει ικανός να τον ανατρέψει.

φαλής εταιρείας δημοσκοπήσεων. «Οι οικονομικές κυρώσεις πετυχαίνουν την ανατροπή δικτατοριών σε ποσοστό μόλις 30%», λέει ο Γκάρι Χαφμπάουερ, οικονομολόγος του Petersen Institute for International Economics, ο οποίος μελέτησε την αποτελεσματικότητα της μεθόδου αυτής τον τελευταίο αιώνα. Καθεστώς στη Μέση Ανατολή, όπως το Ιράκ, το Ιράν και η Συρία, αποδείχθηκαν ιδιαίτερα ανθεκτικά σε οικονομικές κυρώσεις, ενώ η Κούβα άντεξε μισό αιώνα οικονομικού εμπάργκο από την Ουάσινγκτον και τους συμμάχους της. «Οι κυρώσεις μπορεί να αποδειχθούν αποτελεσματικές, εφόσον συνδυαστούν με άλλα μέσα πίεσης. Πρόκειται για παιχνίδι υπομονής και τακτικής, στο οποίο πρέπει να εμπλακούν και ενδογενείς πολιτικές δυνάμεις. Μόνο ο συνδυασμός εξωτερικών οικονομικών κυρώσεων και ισχυρής και αποτελεσματικής πολιτικής πίεσης από το εσωτερικό της χώρας μπορεί να οδηγήσει σε καθεστωτική αλλαγή», λέει ο Γκάρι Χαφμπάουερ. REUTERS

Ο... ηγέτης Νικολάς Μαδούρο συμμετέχει σε εκπαίδευση των ενόπλων δυνάμεων. Ο πόλεμος της προπαγάνδας καλά κρατεί στην πολυπόθητη χώρα.

Ευρώπη και Αμερική διαφωνούν για το Ιράν

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ. Με την επικεφαλής της ευρωπαϊκής διπλωματίας, Φεντερίκα Μογκερίνι, συναντήθηκε στις Βρυξέλλες ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο, μία ημέρα αφότου ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ, Μάικ Πενς, κατηγόρησε τους Ευρωπαίους συμμάχους των ΗΠΑ για προσπάθεια παράκαμψης και υπονόμευσης των αμερικανικών κυρώσεων κατά του Ιράν. Σε δηλώσεις του ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, Ρόμπερτ Παλαντίνο, ανέ-

φερε ότι οι δηλώσεις του αντιπροέδρου Πενς δεν απασχόλησαν τη συζήτηση μεταξύ Μογκερίνι και Πομπέο, την οποία χαρακτήρισε φιλική και εποικοδομητική. Η κ. Μογκερίνι και ο Αμερικανός ΥΠΕΞ συζήτησαν, όμως, τις προσπάθειες αποσταθεροποίησης τις οποίες πραγματοποιεί το Ιράν και την ανάγκη αντιμετώπισής τους. Σε ξεχωριστή του δήλωση, ο κ. Παλαντίνο ανέφερε ότι οι δύο πλευρές συμφώνησαν να συνεργαστούν στενά με στόχο την

προώθηση των προσπαθειών αποκατάστασης της δημοκρατίας στη Βενεζουέλα, ενώ συζητήσαν και για την ανάληψη πρωτοβουλιών για ειρήνευση σε Συρία, Αφγανιστάν και Ουκρανία, καθώς και για τη σχεδιαζόμενη σύνοδο κορυφής μεταξύ του Αμερικανού προέδρου Τραμπ και του Βορειοκορεάτη ομολόγου του Κιμ Γιονγκ Ουν.

Την Πέμπτη, ο Αμερικανός αντιπρόεδρος Πενς επέλεξε να χρησιμοποιήσει ιδιαίτερα σκληρή γλώσ-

σα για τη Γερμανία, τη Γαλλία και τη Βρετανία, χαρακτηρίζοντας απρόδεκτη τη στάση τους στο θέμα των κυρώσεων κατά του Ιράν.

Ο πρόεδρος Τραμπ υπαναχώρησε πέρυσι από τη συμφωνία του 2015 για τα πυρηνικά του Ιράν, σύμφωνα με την οποία η Τεχεράνη συμφώνησε να περιορίσει το πυρηνικό της πρόγραμμα σε αντάλλαγμα την άρση των αμερικανικών κυρώσεων εις βάρος της. Την Πέμπτη μιλώντας στο NATO η κ. Μογκερίνι υπογράμ-

μισε ότι ΗΠΑ και Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν διαφορετικές απόψεις για τη συμφωνία με το Ιράν, λέγοντας ότι η διατήρησή της έχει μεγάλη σημασία για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, καθώς προσφέρει τη μόνη εγγύηση ότι η Τεχεράνη δεν θα αποκτήσει πυρηνικά όπλα. Γαλλία, Γερμανία και Βρετανία έχουν συμφωνήσει να παρακάμψουν τις αμερικανικές κυρώσεις εναντίον του Ιράν, μέσω νομότυπου εμπορικού μηχανισμού. REUTERS

Ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο και ο Ισλανδός ομόλογός του Θορ Τόρνταρσον, στο Ρέικιαβικ.

Επιστροφή στην κρίση του Τύπου

Μια σημαντική βρετανική μελέτη για το μέλλον των εφημερίδων στην εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«**ΕΧΟΥΝ** περάσει 35 χρόνια από την άφιξη του Διαδικτύου και 12 από τη μέρα εκείνη κατά την οποία ο Στιβ Τζομπς παρουσίασε το πρώτο iPhone, προβλέποντας ότι «θα αλλάξει τα πάντα». Την τελευταία δεκαετία, αυτές οι ιστορικές καινοτομίες είχαν σοβαρό αντίκτυπο στις κύριες πηγές της υψηλής ποιότητας ενημέρωσης: την τηλεόραση, το ραδιόφωνο και κυρίως τις εφημερίδες».

Με αυτά τα λόγια ξεκινάει η έκθεση της Φράνσις Κέρνκρος για το μέλλον των έντυπων μέσων ενημέρωσης στη Βρετανία, που δόθηκε στη δημοσιότητα την περασμένη Τρίτη. Τη σχετική μελέτη είχε παραγγείλει η πρωθυπουργός Τερέζα Μέι, κρίνοντας ότι η κρίση των εφημερίδων στο Ηνωμένο Βασίλειο συνιστά «απειλή για την ίδια τη Δημοκρατία». Το δύσκολο έργο της αναλήψιμης λύσεων ανατέθηκε σε μία από τις πιο έγκυρες φωνές της βρετανικής δημοσιογραφίας. Με έξι δεκαετίες και ιστορικές σπουδές, η Κέρνκρος διακρίθηκε επί τρεις δεκαετίες για τα ρεπορτάζ και τις αναλύσεις της από τις στήλες του Guardian, των Times, του Economist και του BBC, ενώ πιο πρόσφατα διετέλεσε πρύτανης στο κολλέγιο Εξέτερ της Οξφόρδης.

Τα στοιχεία που παραθέτει η έκθεση μιλούν από μόνα τους. Τη δεκαετία 2007-2017, οι εφημερίδες του Ηνωμένου Βασιλείου (εθνικές και τοπικές) έχασαν αθροιστικά το 50% των αναγνωστών τους, ενώ τα έσοδα από διαφημίσεις μειώθηκαν κατά 69%. Η πλειονότητα των πολιτών ενημερώνεται κυρίως από το Διαδίκτυο, με το ποσοστό αυτό να φτάνει το 90% για τους νέους 18-24 ετών. Πολλές εφημερίδες έκλεισαν, ενώ οι περισσότερες από τις υπόλοιπες κατέφυγαν σε συγχωνεύσεις, απολύσεις προσωπικού, περιορισμό σελίδων, κλείσιμο τοπικών γραφείων και κατάργηση σπληνών ή ανταποκριτών. Οι πλήρεις απασχόλησης δημοσιογράφοι περιορίστηκαν την ίδια περίοδο από 23.000 σε 17.000.

Αργός θάνατος

Η εικόνα αυτή, που παραπέμπει όχι απλώς σε κρίση, αλλά σε αργό θάνατο, φαντάζει οικεία για τους πολίτες όλων των ανεπτυγμένων χωρών. Ανάλογη έκθεση για τις Ηνωμένες Πολιτείες αναφέρει ότι από το 1970 μέχρι το 2016 έκλεισαν 500 καθημερινές εφημερίδες. Η συνολική κυκλοφορία τους (αν υπολογιστούν και οι συνδρομητές των διαδικτυακών τους εκδόσεων) έπεσε από τα 60 εκατομμύρια του 1994 στα 35 εκατομμύρια το 2016, ενώ ακόμη πιο δραματική ήταν η πτώση τη διαφήμισης (65 δισ. το 2000, 19 δισ. το 2016). Μέσα σε μια εικοσαετία, ο αριθμός των πλήρους απασχόλησης δημοσιογράφων έπεσε κατά 40%.

Και γιατί θα πρέπει να ασχοληθεί το κράτος; Κερδοσκοπικές επιχειρήσεις είναι, αν δεν βγαίνουν ως κλείσουν, αντί να προσθέσουν κι άλλα βάρη στους φορολογουμένους, θα μπορούσε εύλογα να υποστηρίξει κανείς. Η αλήθεια είναι ότι πολλές εφημερίδες, όπως και τηλεοπτικά κανάλια, έχουν βυθιστεί καιρό τώρα σε κρίση αξιοπιστίας λόγω των πασίγνωστων φαινομένων μονοπωλίου και διαπλοκής. Το φαινόμενο Μπερλουσκόνι στην Ιταλία και η αυτοκρατορία του Μέρντοκ στην αγγλόσφαιρα (όπου τη μία υποστηρίζει τη Θάτσερ, την άλλη τον Μπλερ και εσχάτως τον Τραμπ) είναι από τα πιο χτυπητά. Στη Γαλλία, οι έξι από τους δέκα πλουσιότερους ανθρώπους είναι ιδιοκτήτες μιντιακών ομίλων.

Ωστόσο, η νίκη του Ντόναλντ

Τη δύσκολη θέση πολλών παραδοσιακών μέσων –και λόγω κρίσης αξιοπιστίας– επιδείνωσε ο αθέμιτος ανταγωνισμός από τους γίγαντες του Διαδικτύου.

Τραμπ στις αμερικανικές εκλογές του 2016 άλλαξε την ατμόσφαιρα, υποχρεώνοντας τις φιλελεύθερες ελίτ της Δύσης να δουν με άλλο μάτι το πρόβλημα. Αίφνης τα social media έχασαν το φωτοστέφανο της ελεύθερης, αναλλακτικής ενημέρωσης που είχαν βιαστεί να τους χαρίσουν και έγιναν συνώνυμο των fake news, της πολιτικής αποβλάκωσης κι και των διεθνών συνωμοσιών. Από τη μία υπερβολή πέρασε ανεπαισθητά στην άλλη, ωστόσο η μεταστροφή περιέχει έναν πυρήνα αλήθειας. Ο,τι αμαρτίες κι αν κουβαλάνε πολλά παραδοσιακά μίντια, παραμένει γεγονός, όπως επισημαίνει και η έκθεση Κέρνκρος, ότι η μεγάλη πλειονότητα των σημαντικών ρεπορτάζ και αποκαλύψεων προέρχεται από τους σοβαρούς τηλεοπτικούς σταθμούς και, ακόμη περισσότερο, από τις σοβαρές εφημερίδες.

Χωρίς την ερευνητική δημοσιογραφία, που απαιτεί χρόνο και χρήμα, χωρίς μια δημοσιογραφική κουλτούρα ελέγχου της εξουσίας (της κάθε εξουσίας), δεν θα υπήρχαν τα συγκλονιστικά ρεπορτάζ της Boston Globe, των New York Times και της Washington Post για τον πόλεμο στο Βιετνάμ και το Γουότεργκεϊτ, που αφύπνισαν συνειδήσεις, πυροδότησαν κινήματα και έφεραν το τέλος του Νιξον. Αλλωστε, όλες οι πρόσφατες εκθέσεις έδειξαν ότι οι ίδιοι άνθρωποι που ενημερώνονται περπατώντας στο Διαδίκτυο εμπιστεύονται πολύ λιγότερο τα social media από τις εφημερίδες.

Επιπλέον, η αγορά των μίντια

Τα στοιχεία της έκθεσης Κέρνκρος μιλούν από μόνα τους. Τη δεκαετία 2007-2017, οι εφημερίδες του Ηνωμένου Βασιλείου έχασαν το 50% των αναγνωστών τους. Η πλειονότητα των πολιτών ενημερώνεται κυρίως από το Διαδίκτυο, με το ποσοστό να φτάνει το 90% για τους νέους 18-24 ετών.

Η διακεκριμένη επί 30 χρόνια για τα ρεπορτάζ και τις αναλύσεις της από τις στήλες του Guardian, των Times, του Economist και του BBC, Φράνσις Κέρνκρος.

υποφέρει (και δεν είναι η μόνη) από ισχυρές στρεβλώσεις λόγω μονοπωλιακών καταστάσεων και ανοικτής πειρατείας. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι γίγαντες του Διαδικτύου, και κυρίως η Google και το Facebook, που καρπώνονται διαφημιστικά κέρδη από την αναδημοσίευση κειμένων των εφημερίδων.

Το πάθημα των NYT

Για τη δεύτερη περίπτωση, χαρακτηριστικό ήταν το πάθημα των New York Times με την υπόθεση των WikiLeaks. Η εφημερίδα δημοσίευσε αποκλειστικό ρεπορτάζ που έσπαγε κόκαλα, προϊόν ερευνητικής δημοσιογραφίας που της стоίχισε πολύ χρήμα και χρόνο. Μέσα σε λίγες ώρες, όμως, ο ιστότοπος Huf-fington Post αναδημοσίευσε, με τον ίδιο τίτλο και παραλλαγμένο κείμενο, τη δική του εκδοχή για το ίδιο θέμα και μάλιστα είχε περισσότερα «χτυ-

πήματα» στο Google (άρα και περισσότερα κέρδη) από τους Times.

Στο διά ταύτα, η έκθεση Κέρνκρος δεν προχωράει μακριά. Εισηγείται κάποια εποπτεία πάνω στην Google και στη Facebook, αλλά δεν προτείνει, για την ώρα, αποζημίωση των εφημερίδων για τα διαφυγόντα κέρδη τους. Επιπλέον, κάνει λόγο για συγκρότηση κρατικού ινστιτούτου, παρόμοιου με εκείνο για την προστασία της καλλιτεχνικής δημιουργίας, το οποίο θα στηρίζει με κονδύλια και φοροαπαλλαγές τη σοβαρή δημοσιογραφία, που θα εξυπηρετεί το «δημόσιο συμφέρον» – κάτι το πολύ υποκεimenικό. Αλλωστε, οι εμπειρίες της Γαλλίας και των Σκανδιναβικών χωρών από την άμεση ή έμμεση κρατική υποστήριξη των εφημερίδων μάλλον δεν είναι πολύ ενθαρρυντικές, χωρία που εγείρουν βάσιμα ερωτήματα για την ανεξαρτησία του Τύπου (χέρι που σε τάζει δεν το δαγκώνει).

Αυτοί που αποφάσισαν να πάνε κόντρα στο ρεύμα

Γεγονός είναι ότι, μέσα σε μια ει-κόνα όπου κυριαρχούν οι γκρίζες αποχρώσεις, δεν λείπουν τα ενθαρρυντικά αντιπαραδείγματα. Στην Αμερική, τόσο οι New York Times όσο και η Washington Post αντέστρεψαν τα τελευταία χρόνια την καθοδική τάση και εμφάνισαν κέρδη, κυρίως από την αύξηση των συνδρομητών στην online έκδοση. Ένας από τους παράγοντες που τους ενόησε, για ειρωνεία της ιστορίας, ήταν η άνοδος του Τραμπ στην εξουσία. Ένας πρόεδρος που είχε ανακηρύξει τα παραδοσιακά μίντια σε «εχθρό του λαού» κατάφερε να τους αυξήσει το αναγνωστικό κοινό, γαλβανίζοντας τα δημοκρατικά αντανάκλαστα και το πολιτικό ενδιαφέρον εκατομμυρίων πολιτών.

Guardian και ProPublica

Μια άλλη λύση για τον γραπτό Τύπο (είτε στο χαρτί είτε στο Διαδίκτυο) προσφέρουν η βρετανική εφημερίδα Guardian και ο αμερικανικός ενημερωτικός ιστότοπος ProPublica (ο πρώτος που κέρδισε βραβείο Πούλιτζερ χάρη στην υψηλή ποιότητας ερευνητική δημοσιογραφία). Και τα δύο Μέσα είναι μη κερδοσκοπικές εταιρείες, που χρηματοδοτούνται από funds με

στόχο την προαγωγή της αξιοπιστίας δημοσιογραφίας, κατ' αναλογία με τα μη κερδοσκοπικά funds των καλύτερων αμερικανικών πανεπιστημίων.

Ενδιαφέρον έχουν και δύο αξιόληστα δημοσιογραφικά εγχειρήματα από τη Γαλλία. Η διαδικτυακή εφημερίδα MediaPart, που ίδρυσε ο πρώην διευθυντής της Le Monde, Εντουί Πλενέλ, έγινε για πρώτη φορά κερδοφόρος το 2011 με 60.000 συνδρομητές και σήμερα έχει ξεπεράσει τις 140.000. Από την πλευρά της, η μηνιαία Le Monde Diplomatique είναι ένα από τα πιο επιτυχημένα έντυπα στην Ευρώπη. Την περίοδο 2009-2017, το αριστερό αλλά κομματικά ακηδεμόνευτο έντυπο είδε την κυκλοφορία του στη Γαλλία να αυξάνεται από 124.000 σε 135.000 φύλλα, ενώ βγάζει 29 διευθεθείς εκδόσεις σε 18 γλώσσες, με συνολική κυκλοφορία σταθερά γύρω στις 163.000 αντίτυπα. Σημειωμένη στους 91.000 μόνιμους συνδρομητές της, η Le Monde Diplomatique έχει ελάχιστη διαφήμιση (5% των εσόδων της, ενώ το ποσοστό είναι γύρω στο 40%-50% για τις άλλες εφημερίδες), κάτι που της εξασφαλίζει ανεξαρτησία και υψηλού επιπέδου δημοσιογραφία. Το 2017 είχε κέρδη 2.071.000 ευρώ.

Ο Μπέζος, η ερωμένη, το Enquirer και η Washington Post

Του **EDMUND LEE**
THE NEW YORK TIMES

ΟΤζεφ Μπέζος ισχυρίζεται ότι η ιδιοκτησία της Washington Post κάνει τα πράγματα πιο πολύπλοκα γι' αυτόν. Η εφημερίδα θα μπορούσε να ισχυριστεί το ίδιο για εκείνον. Η Washington Post είναι αλήθεια ότι άνηψε επί των ημερών του. Από τη στιγμή που την αγόρασε το 2013, έναντι 250 εκατ. δολαρίων, προσέθεσε 200 άτομα στην αιθούσα σύνταξης, που σήμερα αριθμεί 900 δημοσιογράφους, και κέρδισε πολλά βραβεία. Διαθέτει δε περισσότερους από 1,5 εκατ. ψηφιακούς συνδρομητές και η επιχείρηση είναι κερδοφόρα την τελευταία τριετία.

Ωστόσο, μπήκε σε αχατογράφητα δημοσιογραφικά ύδατα την περασμένη εβδομάδα όταν αποτέλεσε παράγοντα σε μία απόπειρα εκβιασμού του Τζεφ Μπέζος, ενώ ταυτόχρονα έπρεπε να καλύψει αντικειμενικά την υπόθεση που εξελίχθηκε γύρω από τον ιδιοκτήτη της. Η υπόθεση είχε όλα τα στοιχεία

Πώς η γνωστή εφημερίδα βρέθηκε ανάμεσα στα... διασταυρούμενα πυρά του μεγιστάνα με το σκανδαλοθηρικό περιοδικό.

που λατρεύουν οι εφημερίδες ταμπλόιντ και τα οποία αποτελούν πρόκληση για οποιοδήποτε δημοσιογραφικό επιτελείο – πολλά δε μάλλον όταν ο ιδιοκτήτης βρίσκεται στο επίκεντρο του σκανδάλου. Περιελάμβανε τη λύση ενός γάμου που καταγράφηκε εκτενώς από το National Enquirer, πράκτορες του Χόλγουντ με διασυνδέσεις με πολιτικές προσωπικότητες, μυστικά ραντεβού σε πολυτελή ξενοδοχεία και σέξιπινγκ. Η σύγκρουση ανάμεσα στον Τζεφ Μπέζος και στο National Enquirer άρχισε τον περασμένο μήνα, όταν το περιοδικό δημοσίευσε ένα αποκλειστικό άρθρο για τη σχέση του

Σε αχατογράφητα δημοσιογραφικά ύδατα μπήκε η Washington Post μετά την καταγγελλόμενη απόπειρα εκβιασμού του (ιδιοκτήτη της) Τζεφ Μπέζος.

με την τηλεοπτική αστέρα Λόρεν Σάντζεζ. Ο Μπέζος απάντησε με μία εκπληκτικά αποκλειστική ανάρτησή του στη διαδικτυακή πλατφόρμα Medium. Εκεί κατηγορήσε τον Ντέιβιντ Τζ. Πέκερ, τον πρόεδρο της μητρικής εταιρείας του Enquirer, της American Media Inc., ότι απειλεί να δημοσιεύσει αποκλειστικές φωτογραφίες του Μπέζος αν δεν ανακοινώσει δημόσια ότι η αποκάλυψη της σχέσης του από το Enquirer δεν είχε πολιτικά κίνητρα.

Το σχόλιο του Μπέκερ

Η Post στις 5 Φεβρουαρίου δημοσίευσε ένα εκτενές άρθρο σχετικά με την κάλυψη από το Enquirer της παράνομης σχέσης του Μπέζος. Περιελάμβανε και ένα σχόλιο του υπευθύνου ασφαλείας του Μπέζος, Γκάβιν ντε Μπέκερ, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι η διαρροή των στοιχείων για την απιστία του Μπέζος είχε «πολιτικά κίνητρα» που στόχευαν να τον πλήξουν επειδή είναι ο ιδιοκτήτης της Post. Επίσης, προσέθεσε ότι στην προσπάθεια μπορεί να συμ-

μετέχουν και μέλη της προεκλογικής εκστρατείας του προέδρου Τραμπ. Ο Φρέντερικ Ράιαν τζούνιορ, εκδότης και διευθυντής συμβούλου της Post, τόνισε ότι ο Μπέζος δεν διαδραμάτισε κανένα ρόλο στο κύριο άρθρο με το οποίο επαινείτο η ανάρτησή του σχετικά με τον εκβιασμό που δεχόταν.

Ο Ντόναλντ Γκράχαμ, στην οικογένεια του οποίου ανήκε η Post για περίπου 80 χρόνια προτού 팔θεί στον Μπέζος, δήλωσε ότι είναι ενθουσιασμένος από το κύριο άρθρο της εφημερίδας, τονίζοντας ότι συμφωνεί με κάθε του λέξη. Προκειμένου να αποδείξει ότι παραμένει ανεξάρτητη από τον ιδιοκτήτη της, η Post υπέδειξε ένα ακόμα κύριο άρθρο, από τις αρχές της περυσινής χρονιάς, με το οποίο προειδοποιούσε ότι «οι πόλεις πρέπει να προχωρήσουν με εξαιρετική προσοχή και με τα μάτια τους εξίσου ανοικτά όσο τα πορτοφόλια τους, όταν επιθυμούν να γίνουν ο τόπος όπου θα δημιουργηθεί το δεύτερο αρχηγείο της (σ.σ. συμφερόντων Μπέζος) Amazon».

«Μαμά, το κινητό μου κατασκοπεύει»

Μιλάει στην «Κ» η μητέρα του 14χρονου Αμερικανού που ανακάλυψε κενό ασφαλείας σε δημοφιλή εφαρμογή της Apple

Της **ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ**

Ηταν Σάββατο βράδυ, πριν από έναν μήνα, όταν ο 14χρονος Γκραντ Τόμσον έτρεξε στο δωμάτιο που βρισκόταν η μητέρα του Μισέλ και άρχισε να της εξηγεί αυτό που είχε μόλις ανακαλύψει. «Μαμά, το κινητό μου έγινε συσκευή παρακολούθησης», της είπε. Εκείνη τον κοιτούσε σαν να είχε πείσει από το Διάστημα. «Για να είμαι ειλικρινής στην αρχή δεν το πολυπίστευα», λέει η Μισέλ Τόμσον στην «Κ». Ο γιος της όμως επέμενε και χρειάστηκε να της εξηγήσει δυο τρεις φορές αυτό που μόλις είχε συμβεί.

Καθόταν μόνος στο δωμάτιό του και κάποια στιγμή αποφάσισε να επικοινωνήσει με δύο φίλους του για να παίξουν οι τρεις τους Fortnite – ένα παιχνίδι στον υπολογιστή τους. Χρησιμοποιώντας την εφαρμογή Facetime της Apple κάλεσε αρχικά τον Νέιτ και ενώ εκείνος δεν απαντούσε, πρόσθεσε στην ομαδική συνομιλία και τον Ντιέγκο. Όταν το έκανε αυτό, αυτομάτως «ενεργοποιήθηκε» η συσκευή του πρώτου φίλου, του Νέιτ. Ο Γκραντ ξαφνικά μπορούσε να ακούει πεντακάθαρα τον φίλο του να μιλάει στους δικούς του παρότι εκείνος δεν είχε σπκώσει καν το τηλέφωνό του.

Η επιβεβαίωση

Η Μισέλ άκουγε προσεκτικά την εξιστόρηση του γιου της, συνέχισε όμως να είναι δύσπιστη. «Δείξε μου», του είπε και έτσι για την επόμενη μισή ώρα στο σπίτι τους στο Τούσον της Αριζόνα επανέλαβαν την ίδια διαδικασία με όλους τους πιθανούς συνδυασμούς των κινητών της οικογένειας. «Όσες φορές και εάν το κάναμε, είχε πάντα το ίδιο αποτέλεσμα. Πράγματι ο γιος μου είχε ανακαλύψει ένα κενό

ασφαλείας στην εφαρμογή Facetime που μετέτρεπε εξ αποστάσεως το iPhone σε συσκευή παρακολούθησης. Μια από τις φορές μάλιστα που το προσπαθήσαμε ενεργοποιήθηκε η κάμερα του κινητού. Ήταν τρομακτικό».

Αργά εκείνο το βράδυ και ενώ ήταν έτοιμοι να πέσουν για ύπνο η Μισέλ αποφάσισε να το δοκιμάσουν μια ακόμη φορά και να το βιντεοσκοπήσουν. «Ηθελα να το καταγράψω για να έχω ένα αποδεικτικό στοιχείο στην περίπτωση που το πρόβλημα διορθωνόταν και η Apple αμφισβητούσε πως είχε πράγματι συμβεί», εξηγεί.

Το επόμενο πρωί έστειλε για πρώτη φορά μήνυμα στην εταιρεία – ήταν μια απλή αναφορά σε μια φόρ-

«Συνειδητοποιώσα πως η ανακάλυψη του Γκραντ ήταν πολύ σοβαρή. Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο χρησιμοποιούν την εφαρμογή – ακόμη και στον Λευκό Οίκο».

μα στην ιστοσελίδα της. Η αυτόματη απάντηση που έλαβε ήταν πως θα επικοινωνούσε κάποιος μαζί της. Θεωρούσε σίγουρο πως μέχρι τη Δευτέρα το αργότερο θα είχε απάντηση. Όταν αυτό δεν έγινε, συνέχισε την προσπάθεια. «Είναι στον χαρακτήρα μου να μην αφήνω πράγματα στη μέση και θεώρησα από την πρώτη στιγμή πως ήταν σωστό να το γνωρίζουν. Πολύ γρήγορα όμως άρχισα να συνειδητοποιώ πως αυτό που είχε ανακα-

Η Μισέλ και ο Γκραντ Τόμσον. Ο 14χρονος ανακάλυψε σφάλμα στην εφαρμογή Facetime, με αποτέλεσμα να ακούει από το κινητό του συνομιλίες φίλων του χωρίς εκείνοι να έχουν απαντήσει σε κλήση του! Με ειμονή η μητέρα του κατάφερε να ενημερώσει την Apple, στέλεχος της οποίας τους ανακοίνωσε ότι προβλέπεται αμοιβή για την ανακάλυψη.

λύψει ο Γκραντ ήταν πολύ σοβαρό. Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο χρησιμοποιούν αυτή την εφαρμογή – ακόμη και στην κυβέρνηση, στον Λευκό Οίκο! Εάν ο γιος μου που είναι μόλις δεκατεσσάρων, το ανακάλυψε κατά λάθος ένα σαββατόβραδο, μπορεί και κάποιος άλλος να το είχε ανακαλύψει και να το χρησιμοποιούσε σαν ένα μέσο παρακολούθησης».

Στην προσπάθειά της να επικοινωνήσει με κάποιον στην εταιρεία δοκίμασε τα πάντα: email τηλέφω-

να, social media ακόμα και φαξ έστειλε. «Ο γιος μου δεν ήξερε καν τι είναι αυτό», λέει γελώντας. «Το έστειλα σε επιστολόχαρτο της δικηγорικής εταιρείας στην οποία εργάζομαι μήπως και με πάρουν πιο σοβαρά».

Κάποια στιγμή, κατάφερε να μιλήσει με κάποιον, ο οποίος όμως δεν κατέγραψε το πρόβλημα αλλά της έδωσε οδηγίες για το πώς θα έπρεπε η ίδια να το αναφέρει. «Έπρεπε να κάνω εγγραφή στην Apple σαν προγραμματίστρια για

να γίνει αναφορά του σφάλματος». Το έκανε και αυτό!

Εν τω μεταξύ το βίντεο που είχε τραβήξει είχε κυκλοφορήσει και χιλιάδες χρήστες άρχισαν να δοκιμάζουν (με επιτυχία) τη μέθοδο παρακολούθησης. Πήρε εννέα ημέρες στην Apple να επικοινωνήσει μαζί τους για να τους ενημερώσει πως η δυνατότητα ομαδικού chat στην εφαρμογή είχε απενεργοποιηθεί μέχρι να λυθεί το πρόβλημα. Την ίδια στιγμή η εισαγγελία της Νέας Υόρκης ξεκίνησε έρευνα για το κενό

ασφαλείας που έθετε σε κίνδυνο την ιδιωτικότητα όλων των χρηστών. Η οικογένεια Τόμσον θεωρούσε πως αυτός ήταν και ο επίλογος της ιστορίας μέχρι που την περασμένη Πέμπτη δέχθηκαν ένα τηλεφώνημα από τα κεντρικά της Apple. Ήταν από ένα υψηλόβαθμο στέλεχος που ζητούσε ραντεβού μαζί τους το επόμενο κιόλας απόγευμα.

Η επίσκεψη

«Πράγματι πήρε το αεροπλάνο και ήρθε στην Αριζόνα. Μιλήσαμε για τα θέματα ασφαλείας που υπάρχουν, μας είπε τι κάνουν για αυτά. Ζήτησε λεπτομέρειες για όλες τις προσπάθειες που κάναμε να επικοινωνήσουμε με την εταιρεία. Ήταν μια καλή συζήτηση αν και νομίζω ο Γκραντ συνεχώς κρυφοκοιτούσε την τσάντα του ελπίζοντας πως μέσα θα είχε έναν καινούργιο υπολογιστή», λέει γελώντας. Υπολογιστή δεν πήρε, αλλά φεύγοντας το στέλεχος τους εκμυστηρεύτηκε πως σύντομα θα ανακοινωνόταν η αμοιβή του για την ανακάλυψη (στο παρελθόν αντίστοιχες ενέργειες αμείβονταν μέχρι και με 200.000 δολάρια).

Λίγο πριν κλείσουμε το τηλέφωνο, συζητήσαμε κατά πόσον την έχει προβληματίσει όλο αυτό και εάν συνεχίζει να χρησιμοποιεί την εφαρμογή.

«Ζήσαμε αυτά που βλέπεις στις ταινίες. Στην περίπτωσή μας επρόκειτο για ένα λάθος προγραμματισμού αλλά εντέλει βλέπεις πως υπάρχουν οι δυνατότητες να μετατραπεί το κινητό σε μικρόφωνο παρακολούθησης εάν κάποιος το επιθυμεί. Η αλήθεια είναι πως συνεχίζω να χρησιμοποιώ την εφαρμογή αλλά το κάνω μόνο όταν θέλω να μιλήσω για το τι θα φάμε το βράδυ, σίγουρα όχι για τη δουλειά μου».

ΠΡΩΤΗ ΠΙΑΣΑ

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΤΙΤΑΝΩΝ: ΠΟΛΙΤΙΚΗΉ ΑΘΛΗΤΙΚΑ;
ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7:00 - 10:00

ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΓΙΔΗΣ

GET IT ON
Google play

Download on the
App Store

LISTEN LIVE
24sports.com.cy

Πρωτάθλημα με 10 ομάδες και αναβάθμιση της Β΄ κατηγορίας

Η πρόταση – απάντησή μας στις φήμες για προσπάθειες για την αύξηση των ομάδων

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Το ερχόμενο Σαββατοκύριακο ολοκληρώνεται η κανονική φάση του παγκύριου ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος Α΄ κατηγορίας 2018-2019, με την διεξαγωγή της τελευταίας αγωνιστικής του Β΄ γύρου. Ο ανταγωνισμός για τον τίτλο, για τα τρία εισιτήρια για το Europa League, την πρώτη εξέδρα, αλλά και την αποφυγή του υποβιβασμού στην Β΄ κατηγορία, είναι πολύ έντονος. Εντούτοις για πολλούς και διάφορους λόγους, τα γήπεδά μας είναι σχεδόν άδεια, ενώ όλο και πληθαίνουν οι «φιλάθλοι του...

καναπέ». Οι καφετέριες γεμίζουν ασφυκτικά κάθε Σαββατοκύριακο, αφού φαίνεται ότι ο κόσμος ενδιαφέρεται για το (πολύ ανταγωνιστικό) πρωτάθλημα, αλλά δεν πηγαίνει στα γήπεδα. Όπως παραδόξως εντείνονται και οι φήμες για παρασκηνιακές προσπάθειες κάποιων παραγόντων προκειμένου να πετύχουν αύξηση των ομάδων στις δεκατέσσερις ή στις δεκαέξι. Ελπίζουμε ότι δεν θα αλλάξει ο αριθμός των ομάδων στο πρωτάθλημά μας και αν αλλάξει δεν θα αυξηθούν οι ομάδες, αλλά θα μειωθούν. Το μοναδικό όφελος που θα έχουν οι ομάδες σε περίπτωση που θα

πάμε ξανά στις 14 ή ακόμα χειρότερα στις 16, θα είναι μια μικρή αύξηση των εσόδων τους από τα τηλεοπτικά δικαιώματα. Θα υπάρξουν όμως πολύ αρνητικές συνέπειες. Οι διαφορές μεταξύ των ομάδων θα μεγαλώσουν ξανά και

Σε περίπτωση αύξησης οι διαφορές μεταξύ των ομάδων θα μεγαλώσουν ξανά και πολλά παιχνίδια θα είναι αδιάφορα.

πολλά παιχνίδια θα είναι αδιάφορα, αφού δεν θα είναι όλες οι ομάδες αξιόμαχες και ανταγωνιστικές.

Πάντως, σύμφωνα με το εξαετές πλάνο προγραμματισμού της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου, για τις ποδοσφαιρικές περιόδους 2018-2019, 2019-2020 και 2020-2021, το πρωτάθλημά μας θα διεξάγεται με 12 ομάδες. Ορισμένοι, όμως, παράγοντες, φέρνοντας ως επιχείρημα το ότι έχει κουράσει η δεύτερη φάση των ομίλων, φαίνεται να επιθυμούν ένα πρωτάθλημα δεκαέξι ομάδων, σε δύο γύρους και κατάργηση της τελικής φάσης.

Premier και Α΄ κατηγορία

Η απάντησή μας στο επιχείρημα ότι κούρασε τον κόσμο η τελική φάση και γι' αυτό θα πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο διεξαγωγής είναι να μειώσουν περαιτέρω των αριθμών των ομάδων και όχι να τον αυξήσουν. Θα ήταν πιστεύουμε, ιδανικό για τη μικρή μας πατρίδα, ένα πρωτάθλημα με δέκα ομάδες και τέσσερις γύρους. Ένα τέτοιο πρωτάθλημα θα ήταν πολύ πιο λογικό και θα ταιριάζει καλύτερα στα πληθυσμιακά και άλλα δεδομένα του τόπου μας. Σε ένα τέτοιο σενάριο, ιδανικό θα ήταν να έχουμε πρωτάθλημα με 10 ομάδες με τέσσερις γύρους και στη Β΄ κατηγορία. Έτσι θα έχουμε δύο καθαρά επαγγελματικές κατηγορίες και δύο πρωταθλήματα πάρα πολύ αν-

Ενα πρωτάθλημα με δέκα ομάδες και τέσσερις γύρους θα ήταν πολύ πιο λογικό και θα ταιριάζει καλύτερα στα δεδομένα του τόπου μας.

ταγωνιστικά. Οι τηλεοπτικές μεταδόσεις θα αυξηθούν έτσι, αντί να μειωθούν και οι δέκα ομάδες της Β΄ κατηγορίας θα σταματήσουν να είναι οι «φτωχοί συγγενείς». Η αξιοπιστία του ποδοσφαίρου μας θα ενισχυθεί σημαντικά και το ενδιαφέρον των ποδοσφαιρόφιλων θα μεγαλώσει.

Ο πλήρης επαγγελματισμός στην ανώτατη (Premier) κατηγορία και στην Α΄ κατηγορία (την σημερινή Β΄ κατηγορία), θα συμβάλει στο να μεγαλώσει

Από φρετινό ντέρμπι Ομόνοιας-ΑΠΟΕΛ. Τα ντέρμπι έχουν απαξιωθεί εδώ και μερικά χρόνια.

σημαντικά το ποσοστό αξιοπιστίας του ποδοσφαίρου μας στα μάτια και στη συνείδηση των κύριων φιλάθλων. Θα μπορούν να γίνουν και ριζικές αλλαγές στο κεφάλαιο της διαιτησίας με καθαρά επαγγελματίες διαιτητές.

Ανέσεις και ασφάλεια

Παράλληλα θα πρέπει να γίνει μεγάλη προσπάθεια για να βελτιωθούν οι συνθήκες στα γήπεδά μας. Το ποδόσφαιρο είναι ψυχαγωγία και θέαμα.

Ο κόσμος πληρώνει ακριβό εισιτήριο σε γήπεδα που δεν του προσφέρουν ούτε τις στοιχειώδεις ανέσεις. Για παράδειγμα οι τουαλέτες στα περισσότερα από τα γήπεδά μας θυμίζουν καταστάσεις σε τριτοκοσμικές χώρες, ενώ και τα καθίσματα (εκεί που υπάρχουν), είναι τόσο βρώμικα που προτιμάς να μείνεις όρθιος.

Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί η ασφάλεια του κόσμου που πάει στα γήπεδα. Η αλήθεια είναι ότι υπήρξε

μεγάλη πρόοδος στο κεφάλαιο αυτό.

Καταλήγοντας πιστεύω ότι αν πραγματικά τα αγαπάμε το ποδόσφαιρο και θέλουμε να το βοηθήσουμε, μπορούμε να κάνουμε με γνώμονα το καλό του αθλήματος και το συμφέρον του φιλάθλου κόσμου και όχι για τα συμφέροντα κάποιων λίγων που επωφελούνται και τα συμφέροντα μερικών συλλόγων. Θα κερδίσουν όλοι αν υπάρξει μεγαλύτερη αξιοπιστία, μεγαλύτερο ενδιαφέρον, καλύτερες συνθήκες στα γήπεδά μας.

όσα συνέβησαν στην υπόθεση Ουζόχο είναι αν για αυτό το πράγμα που λέγετο κυπριακό ποδόσφαιρο αξίζει να χαλίσαι και να τρως τον χρόνο σου. Όλοι οι εμπλεκόμενοι μάλλον δεν αντιλαμβάνονται το μέγεθος της ζημιάς που κάνουν στο προϊόν με τη στάση τους. Αναφερόμαστε κυρίως στους ουδέτερους και όχι τόσο στους οπαδούς των δύο ομάδων που λογικό είναι να τα βλέπουν όλα 100-0 υπέρ της ομάδας τους. Το ωραίο της υπόθεσης είναι που κάνουν πως κοιτάζουν αλλού και θα συζητάμε πάλι για την κάρτα φιλάθλου και πως φταίει που δεν πάει ο κόσμος στα γήπεδα.

Πέραν του Ουζόχο;

Το κεφάλαιο Φράνσις Ουζόχο και των όσων συμβαίνουν σαφώς και έχει επισκιάσει τα πάντα στην Ανόρθωση και όλοι με αυτό ασχολήθηκαν. Όμως είναι πολλά τα θέματα που ταλανίζουν την ομάδα της Αμμοχώστου και στο παρασκήνιο γίνονται αρκετά. Η αλήθεια είναι πως όλοι περίμεναν να έχει κατάληξη αυτή η υπόθεση και επί των νέων δεδομένων να τρέξουν οι εξελίξεις και στα διοικητικά. Υπάρχει η πληροφορία πως η διοίκηση Ανδρέα Παντελή δύσκολα θα συνεχίσει και τη νέα σεζόν υπό το βάρος των αντιδράσεων για την κακή όπως εξελίσσεται χρονιά για την ομάδα. Η ιστορία με τον Ουζόχο ήρθε να αποτελέσει την κορυφή του παγόβουνου για την κριτική που δέχεται η διοίκηση για όσα έγιναν ή δεν έγιναν φέτος. Εξελίξεις προσεχώς που λέμε...

ΑΠΟΨΕΙΣ

Μάθαμε ότι...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Δεν χρειάζεται και πολλά για να διαπιστώσεις τι γίνεται μες στην κοινωνία μας. Μια ένσταση από μια ομάδα για αντικανονική συμμετοχή ποδοσφαιριστή άλλης ομάδας και αποκτάς γνώσεις που δεν έχουν γιατροί, κοινωνιολόγοι και κάθε λογής επιστήμονες.

Κατ' αρχάς μάθαμε ότι οπαδοί συναντιούνται για να τιμήσουν ήρωες και επιτελείους και παίζουν ξύλο μεταξύ τους. Ας είναι ο Μαχαιράς, το Παραλίμνι, η Λεμεσός, η Λευκωσία κανένα εθνικό φρόνημα δεν μπορεί να υποδουλώσει την αγάπη τους για την ομάδα.

Από και και πέρα, μάθαμε ότι ο ΚΟΑ λίγο πολύ χειρίζεται τα δελτία υγείας των αθλητών, όπως ένας σκουπιδιάρης τα σακούλια που μαζεύει εν ώρα εργασίας. Με κανένα δηλαδή σεβασμό. Μόνος που ο ένας πετάει σκουπίδια, ενώ ο άλλος μεριμνεί για την υγεία των ανθρώπων.

Μάθαμε, επίσης, ότι αν η αστυνομία όντως επιθυμεί μπορεί εντός των δύο ημερών να φτάσει κοντά στην εξιχνίαση μιας υπόθεσης. Μέχρι τώρα γνωρίζαμε ότι οι διοικτικές αρχές κινούνται όπως μια χελώνα ακόμη και σε θέματα πολύ πιο σοβαρά απ' ό,τι η υπόθεση Ουζόχο. Μάθαμε, επίσης, ότι οι δημοσιογράφοι δεν έχουν κανένα ενδοιασμό να εκδικάσουν την υπόθεση ή να αποκαλύψουν νέα στοιχεία, όταν βρίσκονται υπό την υπηρεσία της μιας ή της άλλης ομάδας. Επίσης, μάθαμε ότι η κοινωνία εξακολουθεί να έχει ένα μικρό πρόβλημα ως προς την ταξινόμηση των σοβαρών θεμάτων που την απασχολούν. Όπως και να έχει μάθαμε ότι η αντικανονική ή όχι συμμετοχή το Ουζόχο είναι πιο σοβαρή απ' ό,τι το κυπριακό, το ΓΕΣΥ και την τρύπα του όζοντος. Μάθαμε, επίσης, ότι τα πολιτικά κόμματα δεν νοιάζονται για το ποδόσφαιρο, αν όμως η δεξαμενή ψηφοφόρων τους διαχαστεί κατά κάποιο τρόπο τότε αγαπούν την μπάλα όπως ακριβώς ένα μικρό παιδί.

Γενικώς μάθαμε αρκετά πράγματα. Όρεξη για γνώση να έχεις και τέτοιου είδους περιπτώσεις μπορεί να σε καταστήσουν άτομο πνευματικό ως και διανοούμενο. Όρεξη να έχεις... και φυσικά στομάχι για ν' αντέξεις την πλιθιότητα.

Πέραν από τους τρεις βαθμούς...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Για την απόφαση σε σχέση με την ένσταση του Απόλλωνα και το δελτίο υγείας του πιο διάσημου Νιγηριανού ποδοσφαιριστή στην Κύπρο, οι απόψεις ποικίλουν και είναι απόλυτα φυσιολογικό αυτό, γιατί δεν είναι απλώς μια υπόθεση κανονικής ή αντικανονικής συμμετοχής ποδοσφαιριστή και ερμηνείας των κανονισμών. Γιατί το θέμα έχει ξεφύγει από το κα-

θαρά αθλητικό επίπεδο, από τη στιγμή που προέκυψαν συλλήψεις, προσωποκρατήσεις, ενώ η αστυνομική έρευνα συνεχίζεται.

Αν είναι κάτι για το οποίο προκύπτει ομοφωνία, αν είναι κάτι που η γενική εκτίμηση και άποψη δεν αλλάζει, ανεξάρτητα της όποιας τελικής κατάληξης του θέματος Ουζόχο, είναι η διαπίστωση (όχι για πρώτη φορά) της αδυναμίας του κυπριακού ποδοσφαίρου και του αθλητισμού γενικότερα, στη διαχείριση τέτοιων σοβαρών ζητημάτων. Αδυναμία και δυστυχώς πολλές φορές ερασιτεχνισμός, ως προς το πότε και πώς προκύπτουν επίσημες τοποθετήσεις, τι αυτές περιλαμβάνουν, λογικά ως αποτέλεσμα σωστής μελέτης και αξιολόγησης των δεδομένων και από τη στιγμή που εκκρεμεί η εκδίκαση μιας υπόθεσης ή μια έρευνα για τυχόν παρατυπίες ή λανθασμένους χειρισμούς. Αδυναμία από την οποία άνθρωποι σε καίρια πόστα, άνθρωποι που έχουν σημαντικό ρόλο να επιτελέσουν σε τέτοιου είδους υποθέσεις και εκτεθειμένοι μένουν, έχοντας πληγεί η αξιοπιστία τους, αλλά και αδύναμοι να διαχειριστούν σωστά κάποιες υποθέσεις, από λάθη ή παραλείψεις άλλων.

Αδυναμία, κάποτε όμως και απροθυμία, συνεννόησης, αλλά και συνεργασίας προκειμένου καίρια ζητήματα και σωστά και έγκαιρα να αντιμετωπίζονται. Υπάρχει κανείς που πιστεύει πως ΚΟΑ και ΚΟΠ συνεργάστηκαν αρμονικά προκειμένου να αντιμετωπιστεί σωστά ένα τόσο σοβαρό θέμα; Υπάρχει κανείς που αμφιβάλλει πως ΚΟΑ και ΚΟΠ (μέσω αθλητικού δικαστή) περισσότερο προσπάθησαν να... ελαφρύνουν το μερίδιό τους στην όποια τελική απόφαση;

Και επειδή πίσω από το δάκτυλό του κανείς δεν μπορεί με επιτυχία να κρυφτεί, υπάρχει κανείς που αδικεί τον κόσμο για την προκατάληψη με την οποία παρακολουθεί τις εξελίξεις; Γιατί η προκατάληψη πολλές φορές και για πολλά θέματα υπερβαίνει τα όρια, από μόνον της, ωστόσο, δεν δημιουργήθηκε στο κυπριακό ποδόσφαιρο και αν δεν υπήρχαν (σοβαροί) λόγοι δεν θα μπορούσε να συντηρείται...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ο καλός караβοκύρης

Είχε λεχθεί τις προηγούμενες μέρες, πως με το ξεκίνημα της θητείας του στην προεδρία του ΚΟΑ, ο Ανδρέας Μιχαηλίδης ατύχησε να βρεθεί ενώπιον μιας πολύ σοβαρής και δύσκολης υπόθεσης. Είχε επίσης λεχθεί, πως ο νέος πρόεδρος του ΚΟΑ θα έπρεπε με το... καλημέρα να αποδειχθεί καλός караβοκύρης. Στν... φουρτούνα, λοιπόν, που ακούει στο όνομα Ουζόχο, ο ΚΟΑ κερδισμένος δεν βγαίνει, τουλάχιστον σε επικοινωνιακό επίπεδο. Ειδικά με το τελευταίο σημαντικό λάθος τακτικής του προέδρου του, να προβεί σε δηλώσεις, να αποκαλύψει στοιχεία και να ανοίξει «κόντρα» με την ΚΟΠ, λίγη μόνο ώρα πριν από την αναμενόμενη δημοσιοποίηση της απόφασης του αθλητικού δικαστή...

* * * * *

Πρώτη φορά, αν...

Η Ομόνοια είναι αρκετά πιθανό να μείνει εκτός πρώτου γκρουπ. Αν αυτό γίνει πραγματικότητα, θα είναι η πρώτη φορά που το «τριφύλλι» υφίσταται αυτήν την ανεπιθύμητη και αταίριαστη για αυτή δοκιμασία. Από τη χρονιά 2007-08 που εφαρμόστηκε ο θεσμός των πλέι οφ η Ομόνοια είναι συνεπής στο ραντεβού με τους λοιπούς συμμετέχοντες στο πρώτο γκρουπ. Αν μάλιστα χάσει σήμερα από την Ανόρθωση και η Νέα Σαλαμίνα δεν χάσει από την ΑΕΛ, το πιο πάνω οριστικοποιείται.

Αρχισαν (ξανά) τα όργανα...

Για το ρόστερ της Ομόνοιας, όπως αυτό συμπληρώθηκε το καλοκαίρι, σαφώς και δεν έχει καμία ευθύνη ο Γιάννης Αναστασίου. Για τη συνεχιζόμενη, ωστόσο, κακή αγωνιστική παρουσία και για την αδυναμία σταθερής βελτίωσης, η κριτική έχει αρχίσει πλέον και για τα καλά να αγγίζει τον Ελλαδίτη προπονητή. Σήμερα το απόγευμα η Ομόνοια δίνει ένα ακόμη καθοριστικό και δύσκολο παιχνίδι, σε σχέση με τον στόχο της πρώτης εξέδρας. Μετά και το... στραβό της περασμένης αγωνιστικής κόντρα στη Δόξα στο ΓΣΠ, αν ανάλογη είναι και σήμερα η αγωνιστική παρουσία, πολύ περισσότερη και το αποτέλεσμα, η κριτική δεν θα αγγίζει απλώς το Γιάννη Αναστασίου...

* * * * *

Τελειωμένος...

Ολοένα και φουντώνουν οι φήμες που φέρουν το Λαφράνς να έχει υπογράψει σε άλλη ομάδα. Μπορεί και να μην το έχει κάνει, ωστόσο ο παραγκωνισμός του από τον προπονητή είναι τέτοιος που δεν σου δίνει ευκαιρία να σκεφτείς κάτι άλλο.

Παντελή

Τη χειρότερη δυνατή στάση, επικοινωνιακά τουλάχιστον κράτησε όλες αυτές τις ημέρες ο πρόεδρος της Ανόρθωσης, Ανδρέας Παντελή. Αρχικά η Ανόρθωση αποφάσισε να υπερασπιστεί τη θέση 48 ώρες μετά που ξέσπασε το όλο θέμα, ενώ και μετέπειτα ο πρόεδρος παρέμεινε άφαντος. Ακόμη και όταν ο στενός συνεργάτης του τραβούσε τα δικά του ζόρια, ο Παντελή δημόσια δεν τον υπερασπίστηκε ούτε στο ελάχιστο.

* * * * *

Μπαμ και κάτω

«Στη σημερινή συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΟΠ, ο πρόεδρος και τα μέλη εξέφρασαν τον προβληματισμό τους για την εμφάνιση του φαινομένου αποστολής εκθέσεων από την UEFA για πιθανούς προσυνεννοημένους αγώνες στο Πρωτάθλημα Β΄ Κατηγορίας. Έγινε ανταλλαγή απόψεων και αποφασίστηκε η λήψη επιπρόσθετων, αποτρεπτικών μέτρων πέραν αυτών που ήδη προνοούνται στους κανονισμούς, τα οποία θα οριστικοποιηθούν στην επόμενη συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου της Ομοσπονδίας». Αυτή ήταν ανακοίνωση της ΚΟΠ που είδε το φως της δημοσιότητας την περασμένη Τρίτη. Περιμένουμε, λοιπόν, να ανακοινωθούν τα επιπρόσθετα μέτρα. Που, κατά που μαθαίνουμε, θα είναι... μπαμ και κάτω.

* * * * *

Αξίζει να ασχολείται κανείς;

Το βασικό ερώτημα που βρίσκεται στα χείλη κάθε υγιούς φιλάθλου μετά τα

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,68%

Χ.Α.
0,80%

Dow Jones

2,64%

Nasdaq

2,08%

Nikkei

-0,72%

Dax

0,61%

FTSE 100

1,46%

Σ. ΑΡΑΒΙΑ
Σχέδιο για εισαγωγή της Aramco σε μεγάλα χρηματιστήρια
Σελ. 9

Πετρέλαιο

3,47%

€/ \$

-0,32%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Πονοκέφαλος τα πολλά ακίνητα για τις τράπεζες

Η συνέχιση των πλειστηριασμών αποτελεί μονόδρομο για τις τράπεζες προκειμένου να ανακτηθεί μέρος από τον όγκο των οφειλών. Η συσσώρευση ακινήτων προβληματίζει τα πιστωτικά ιδρύματα, αφού η κατοχή τους έχει υψηλό κόστος και αναζητούν τρόπους για να απαλλαγούν από αυτά. **Σελ. 6**

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΕΙΩΣΗ ΜΙΣΘΩΝ

Η κρίση αποδεκάτισε τη μεσαία τάξη στην Ε.Ε.

Σαρωτικές είναι οι επιπτώσεις από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και την κρίση δημόσιου χρέους στην Ευρωζώνη το 2010 στη μεσαία τάξη της Ευρώπης. Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, το διάμεσο εισόδημα της μεσαίας τάξης στην Ε.Ε. έχει υποχωρήσει πάνω από δύο τρίτα. **Σελ. 8**

ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Χάνει 905 εκατ. ευρώ τη βδομάδα λόγω Brexit

Η απόφαση για αποχώρηση της χώρας από την Ε.Ε. έχει ήδη κοστίσει στη βρετανική οικονομία 90,5 δισ. ευρώ ή 905 εκατ. ευρώ την εβδομάδα σε απώλεια ΑΕΠ, σύμφωνα με τον Χ. Βλίκε, μέλος της επιτροπής της Τράπεζας της Αγγλίας, που καθορίζει το επίπεδο των επιτοκίων δανεισμού. **Σελ. 10**

Real Estate

Ρεκór μεταβιβάσεων ακινήτων στην Ελλάδα

Η εντονότατη κινητικότητα που επικρατεί στην αγορά ακινήτων λόγω του Αίτην, της «χρυσής βίζας» και τη σπουδή αρκετών να προλάβουν την αύξηση των αντικειμενικών αξιών αποτυπώνεται στην τεράστια αύξηση των μεταβιβάσεων το 2018. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν πάνω από 25.000. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,09%	0,07%
Γερμανία	0,10%	-0,01%
Γαλλία	0,53%	-0,02%
Ιταλία	2,80%	-0,14%
Ισπανία	1,24%	0,00%
Ιρλανδία	0,85%	-0,02%
Ελλάδα	3,82%	-0,15%
Ην. Βασίλειο	1,15%	-0,02%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Στις αγορές την Τρίτη για 1 δισ. ευρώ

Με ευρωπαϊκό ομόλογο 15ετούς διάρκειας – Το επιτόκιο θα κυμανθεί μεταξύ 2,90% και 3,00%

Πλήρη για το μεγαλύτερο ομόλογο που έχει εκδώσει ποτέ ώστε να αντλήσει 1 δισ. έβαλε η Κύπρος. Αύριο αναμένεται να γίνουν οι ανακοινώσεις για την έκδοση ευρωπαϊκού ομολόγου δεκαπεντα-

ετούς διάρκειας και την επομένη θα ανοίξει το βιβλίο προσφορών. Το επιτόκιο σύμφωνα με αναλυτές υπολογίζεται πως θα κυμανθεί στο 2,90% - 3,00%, ποσοστό που όπως αναφέρουν, θα είναι σίγουρα

όχι φθηνό, αλλά τουλάχιστον θα είναι «δίκαιο». Εξάλλου, όπως προσθέτουν στην «Κ», δεν υπάρχουν συγκρίσιμα μεγέθη, αφού δεν έχει βγει ξανά στις αγορές η χώρα με 15ετή δανεισμό. Ωστόσο, για να

βγει η Κύπρος με 15ετή δανεισμό στις αγορές, οι ίδιοι αναλυτές σημειώνουν ότι οι επενδυτές την αξιολογούν πλέον με περισσότερη εμπιστοσύνη. Τονίζουν, επίσης, ότι είναι η κατάλληλη περίοδος

για να βγει η Κύπρος στις αγορές, πριν από την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε., μια περίοδος που κανείς δεν γνωρίζει πώς θα επηρεάσει τις ευρωπαϊκές –κυρίως– αγορές. **Σελ. 3**

Αλλαξαν χέρια 652 οίκοι μόδας σε δύο χρόνια

Από το 2016 έως το 2018 πραγματοποιήθηκαν 652 συγχωνεύσεις και εξαγορές οίκων μόδας, με τις 104 εξ αυτών στην Ιταλία. Μεταξύ αυτών οι Valentino, Bulgari, Versace, Roberto Cavalli και Trussardi. Οι οικογένειες που τους είχαν ιδρύσει τους παρέδωσαν σε μεγάλους ομίλους και σε επενδυτικά κεφάλαια. Στόχος τους, βέβαια, να επεκταθούν σε παγκόσμιο επίπεδο και να επιτύχουν τη μέγιστη ανάπτυξη. **Σελ. 11**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Υπάρχουν και κρατικά ομόλογα για φυσικά πρόσωπα

Το Υπουργείο Οικονομικών από το 2014 και μετά διαθέτει ομόλογα στα οποία μπορούν να επενδύσουν φυσικά πρόσωπα. Η έκδοση αυτών των ομολόγων γίνεται κάθε μήνα και η διάρκεια τους είναι εξεταστική. Τον τελευταίο μήνα είχαν πάρει τέτοια ομόλογα 101 άτομα με ποσό επένδυσης γύρω στα 7,3 εκατομμύρια ευρώ. Αν αναλογιστεί κανείς τους όρους του ομολόγου, προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι δεν υπάρχει εκτεταμένη ζήτηση για αυτή τη μορφή επένδυση. Συγκεκριμένα η απόδοση του ομολόγου ξεκινά από 1,75% και φτάνει μέχρι 2,5%. Αυτές οι αποδόσεις συγκρίνονται πολύ ευνοϊκά με τις αποδόσεις των καταθέσεων σε εμπορικές τράπεζες. Μάλιστα, ήταν αρκετά πιο υψηλές

στις εκδόσεις που έγιναν ως πριν από λίγους μήνες, από το 2019 έχουν αναθεωρηθεί προς τα κάτω. Έχει, επίσης, αυξηθεί η περίοδος προειδοποίησης που πρέπει να δώσει κάποιος για να πάρει πρόωρα τα χρήματά του χωρίς να του επιβληθεί κάποιο πρόστιμο από τον ένα μήνα στους τρεις μήνες.

Ακόμα, όμως, και με τους όρους της αναθεώρησης αυτής, η τοποθέτηση χρημάτων στα ομόλογα για φυσικά πρόσωπα εξακολουθεί να συγκρίνεται πολύ ευνοϊκά με τις αποδόσεις των γραμματίων στις εμπορικές τράπεζες. Γενικά τα επιτόκια του ευρώ είναι πολύ χαμηλά και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν φαίνεται διατεθειμένη, τουλάχιστον στο σύντομο μέλλον, να εγ-

Η έκδοση αυτών των ομολόγων γίνεται κάθε μήνα και η διάρκεια τους είναι εξεταστική.

καταλείπει τη χαλαρή νομισματική πολιτική. Αυτό έχει να κάνει με το γεγονός ότι παρουσιάζεται επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης στην Ευρωζώνη. Θα μπορούσε κάποιος να διερωτηθεί κατά πόσο υπάρχουν κίνδυνοι στην τοποθέτηση χρημάτων μέσω αυτών των κρατικών ομολόγων. Η μόνη γνωστή και πρόσφατη περίπτωση κατά την οποία πολίτες έχασαν χρήματα από κρα-

τικά ομόλογα σε αναπτυσσόμενη οικονομία είναι η περίπτωση της Ελλάδας πριν από επτά χρόνια, όταν έγινε το γνωστό κούρεμα. Θεωρητικά μπορεί κάποιος να χάσει λεφτά από κρατικά ομόλογα, αλλά αυτό είναι σπάνιο και μάλλον απίθανο, καθώς προϋποθέτει τη χρεοκοπία του κράτους. Εξάλλου, είναι πιο πιθανόν να χάσει κάποιος χρήματα από ομόλογα τραπεζών ή εταιρειών από το να τα χάσει από κρατικούς τίτλους.

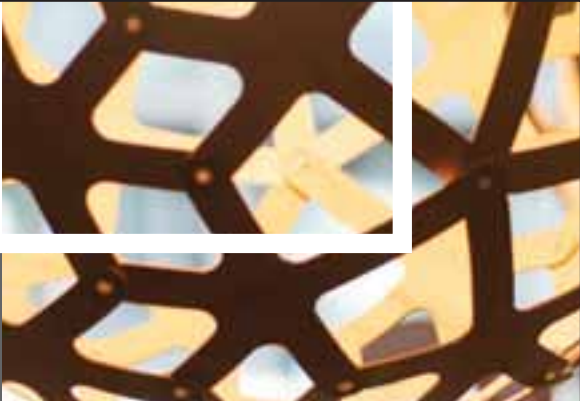
Τέλος, μπορεί κάποιος να διερωτηθεί κατά πόσο συμφέρει στο κράτος να εκδίδει τέτοια ομόλογα. Το κόστος που πληρώνει το κράτος μέχρι πρόσφατα συγκρινόταν ευνοϊκά με το κόστος άντλησης χρημάτων από τις διεθνείς αγορές.

Στην τελευταία, όμως, έξοδο της Κύπρου στις αγορές η απόδοση του χρεογράφου που εκδόθηκε ήταν 2,4% δηλαδή κοντά στο μέξιμο που πληρώνει το ομόλογο για τους ιδιώτες. Βέβαια, η σύγκριση αυτή είναι μάλλον άτοπη, διότι το ποσό που αντλείται από το ομόλογο για τους ιδιώτες είναι ένα πολύ μικρό κλάσμα της έκδοσης που απευθύνεται στις διεθνείς αγορές. Το πιο πιθανόν είναι ότι το Υπουργείο διατηρεί αυτόν τον θεσμό, διότι αυτός είναι χρήσιμος για κάποιους πολίτες που αναζητούν τρόπους διασποράς των καταθέσεών τους. Και πρόκειται πράγματι για μια επιλογή η οποία παρουσιάζει αρκετά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

22η Παγκόσμια Έρευνα για τους CEOs

Εγγραφείτε και λάβετε τα αποτελέσματα της έρευνας για την Κύπρο στις 5 Μαρτίου: www.pwc.com.cy/ceosurvey

ΑΠΟΨΗ Του ΜΙΧΑΗΛ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Η πρόταση του Αβέρωφ Νεοφύτου για καλύτερη παιδεία

Παρακολουθώντας τη σύντομη παρέμβαση του προέδρου του ΔΗΣΥ σε ιδιωτικό κανάλι για το όραμά του για την παιδεία ομολογώ ότι το πρώτο πράγμα που μου έκανε εντύπωση ήταν ο τρόπος παρουσίασης του θέματος. Θα έλεγε κανείς ότι οι υποκριτικές ικανότητες του κ. Νεοφύτου είναι αξεπέραστες. Και όμως. Το όραμά του ίσως να είναι αυτό που πραγματικά χρειάζεται η κοινωνία μας. Οι πολιτικοί στις μέρες μας είναι περισσότερο από ποτέ λαϊκιστές και ο πρόεδρος του μεγαλύτερου κόμματος δεν αποτελεί εξαίρεση. Και εμείς όμως είτε ως πολίτες είτε ως αρθρογράφοι έχουμε επικρίνει στο παρελθόν πολιτικούς ως λαϊκιστές που αρ-

ρο όπου στίζονται, μελετούν και ασχολούνται με διάφορες άλλες δημιουργικές δραστηριότητες. Η στήλη θεωρεί πως η μελέτη και συζήτηση στην κοινωνία μας θεμάτων που έχουν αναπτύξει άλλες χώρες με επιτυχία είναι αναγκαία και επιβεβλημένη. Αν για παράδειγμα το ζητούμενο είναι να προσφέρει η κοινωνία καλύτερες συνθήκες για τους μαθητές, όπως ποιοτικό γεύμα και δυνατότητα ενασχόλησης με δημιουργικές δραστηριότητες που να φωτίζουν και να διαπαιδαγωγούν τους νέους ανθρώπους, τότε αυτό το όραμα θα έχει τεράστια οφέλη μακροπρόθεσμα στην κοινωνία. Παιδιά που ασχολούνται με τέτοιες δραστηριότητες όπου οι γονείς τους έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτούν είναι λιγότερο επιρρεπή σε διάφορους κινδύνους που υπάρχουν λίγο πολύ σε όλες τις δυτικές κοινωνίες, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν και καλλιεργούν υψηλή πνευματικά και αθλητικά ενδιαφέροντα καθώς και προσόντα, χρήσιμα για τη ζωή τους ως ενήλικες. Αν ο κ. Νεοφύτου εξέφρασε το όραμα αυτό ως πολίτης και γονιός αυτό έχει μικρή αξία. Αν δεν συνοδευτεί με δράση για υλοποίησή του τότε ασφαλώς κινδυνεύει, ίσως και δίκαια, να κατηγορηθεί για λαϊκισμό. Όμως όλα τα μεγάλα επιτεύγματα ξεκινούν από ένα όραμα. Ένα τέτοιο όραμα που θα συρρικνώνει την κοινωνική ανισότητα και θα δίνει περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες για περισσότερα παιδιά.

γότερα αναδείχθηκαν ηγέτες. Παράδειγμα είναι η περίπτωση του Αλέξη Τσίπρα που εξελέγη με τη δέσμευση να «σκίσει τα μνημόνια» μόνο που στη συνέχεια αφού τα έσκισε προχώρησε σε δικό του πολύ χειρότερο, το οποίο επιβάρυνε σημαντικά το τραπεζικό σύστημα και την οικονομία. Ωστόσο, η συμφωνία των Πρεσπών έδειξε ότι ακόμα και ένας λαϊκιστής μπορεί αν θέλει να κάνει πράγματα για τα οποία να αφήσει πίσω του πολύ σημαντικό έργο στο πτώ του για το οποίο θα κάνει αναφορά η ιστορία στο μέλλον. Το όραμα του κ. Νεοφύτου για την παιδεία και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για τους μαθητές δεν είναι πρωτότυπο, αλλά εφαρμόζεται σε πολλές αναπτυγμένες χώρες κυρίως του δυτικού κόσμου. Μαθητές περνούν περισσότερες ώρες στον σχολικό κό-

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Άλλαξαν για ακόμη μία φορά τα κριτήρια για τα διαβατήρια. Για να δούμε αν θα παραμείνουν το ίδιο θελκτικά στους επενδυτές.

Να προπληρώνουν τα Πανεπιστήμια

Η **Ευρωπαϊκή** Επιτροπή ενέκρινε το αναθεωρημένο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας Erasmus + για το 2019, διαθέτοντας 251 εκατ. ευρώ επιπλέον του ήδη προγραμματισμένου προϋπολογισμού ύψους 3 δισ. ευρώ για το τρέχον έτος, τα οποία θα επενδυθούν στη μαθησιακή κινητικότητα και σε σειρά έργων προτεραιότητας. Ίσως θα πρέπει επίσης να δουν πώς προσφέρουν τα πανεπιστήμια της Κύπρου το Erasmus+ , καθώς για να πάει ένας φοιτητής σε άλλο πανεπιστήμιο άλλης χώρας θα πρέπει να έχει την οικονομική δυνατότητα. Θα πρέπει να πληρώσει το εισιτήριο μεταβάσης του με δικούς του πόρους και μόλις φτάσει εκεί πάλι με δικούς του χρηματικούς πόρους θα πρέπει να κλείσει δωμάτιο διαμονής. Μετά από 2 περίπου μήνες θα αρχίσει να λαμβάνει -τημητικά- τα χρήματα που δικαιούται αναλόγως της χώρας που θα επιλέξει να πάει Erasmus +. Μήπως να άλλαζε αυτή η πρακτική για τα Πανεπιστήμια της Κύπρου και να προπληρώνουν τον φοιτητή; Ή μήπως το Erasmus + είναι μόνο για τους έχοντες;

• • • •

Θέλει LIFE και η Κύπρος

Η **νέα χρηματοδότηση** από το πρόγραμμα LIFE θα ξεκλειδώσει περισσότερα από 3,2 δισ. ευρώ για τη στήριξη δώδεκα έργων μεγάλης κλίμακας για το περιβάλλον και το κλίμα σε δέκα κράτη μέλη, με σκοπό να στηρίξει τη μετάβαση της Ευρώπης προς μια κυκλική οικονομία με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε επένδυση ύψους 116,1 εκατ. ευρώ για τα πιο πρόσφατα ολοκληρωμένα έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα. Η χρηματοδότηση θα στηρίξει έργα στην

Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Τσεχία, την Εσθονία, τη Φινλανδία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και τη Σλοβενία. Στην Κύπρο τι έχουμε;

• • • •

Ναυτιλιο-πολιτογραφίες

Εως τώρα έρχοταν ένας επενδυτής και έλεγε: Να φέρω στην Κύπρο να εγγράψω πέντε πλοία και να μου δώσετε διαβατήριο; Και του έλεγαν όχι. Πλέον γίνεται περιλήψη επενδύσεων στον

τομέα της ναυτιλίας σε επιλέξιμες επενδύσεις, στη βάση συγκεκριμένων μετρήσιμων κριτηρίων που θα αφορούν στη συνεισφορά στην οικονομία, τα οποία θα καθοριστούν από κοινού από το Υπουργείο Οικονομικών και το Υφυπουργείο Ναυτιλίας. Ελπίζουμε να καθοριστούν σωστά για να μην υπάρχει γκρίνια από Ευρώπη μεριά.

• • • •

Οι συνήθειες ύποπτοι

Τον θεμέλιο λίθο για την κατασκευή του πρώτου σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με ιδιωτική πρωτοβουλία, ο οποίος αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2021, κατάθεσε την Παρασκευή ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης. Και σε αυτό το έργο είδαμε να πρωταγωνιστεί η Cyfield.

• • • •

Επιτέλους το παραδέχτηκε

Στη μελέτη που διενήργησε το Υπουργείο Οικονομικών για το Πρόγραμμα των Πολιτογραφιών και την επίδραση στο στην οικονομία διαπιστώνει επιπτώσεις στις τιμές των διαμερισμάτων στην Λεμεσό. Είναι εξάλλου γι' αυτό που διαμαρτύρονται κυρίως οι «Λεμεσιανοί» και δεν τους πιστεύουμε. Πλέον είναι επίσημο ότι υπάρχουν και επιπτώσεις από το πρόγραμμα εκτός από καλά.

• • • •

Μειώνονται; Γιατί;

Μειώθηκαν 10,4% τον Ιανουάριο του 2019 οι αιτήσεις εγγραφής νέας εταιρίας στην Κύπρο, σε σύγκριση με τον περσινό Ιανουάριο, δίνοντας συνέχεια στη μείωση των αιτήσεων που καταγράφηκε στους προηγούμενους τέσσερις μήνες. Τι συμβαίνει;

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Αναγέννηση κτηρίου, η άλλη αξία

Η **αξία** ενός οικοπέδου είναι σχεδόν πάντοτε άρρηκτα δεμένη με την πολεοδομική χρήση και ζώνη στην οποία εμπίπτει και η αξία είναι απευθείας ανάλογη με το μέγεθος του συντελεστή δόμησης που η πολεοδομική ζώνη προδιαγράφει. Έτσι, λοιπόν, όσο αυξάνεται ο συντελεστής δόμησης, αυξάνεται και η αξία του οικοπέδου και αντίστροφα, όσο μειώνεται ο συντελεστής δόμησης μειώνεται και η αξία. Απλώς σημειώνουμε πως δεν είναι δεδομένο πως τα μεγέθη των αυξήσεων ή μειώσεων στην αξία του οικοπέδου είναι τα ίδια με τα μεγέθη των αυξήσεων ή μειώσεων στον συντελεστή δόμησης. Δηλαδή, αν αυξηθεί ο συντελεστής δόμησης κατά 10%, δεν σημαίνει πως η αξία θα αυξηθεί επίσης κατά 10%. Μπορεί η αύξηση να είναι αναλογικά μικρότερη ή αναλογικά μεγαλύτερη αναλόγως κάποιων άλλων παραμέτρων που δεν εξετάζουμε τώρα.

Αν ένα οικόπεδο έχει ένα παλιό ή/ και εγκαταλειμμένο κτήριο επί της επιφάνειας του όπου η συνδυαστική αξία γης και κτηρίου είναι μικρότερη από την αξία της γης από μόνης της, τότε λέμε πως το κτήριο έχει περιέλθει σε ακρηστία και είναι κατεδαφισμένο. Συνήθως το συνολικό έξοδο κατεδάφισης και καθαρισμού του οικοπέδου είναι αυτό που μειώνει την συνδυαστική αξία οικοπέδου και κτηρίου σε επίπεδο κα-

μπλότερο από την αξία του ως κενό οικόπεδο.

Η «ακρηστία» είναι δύο ειδών: η φυσική και η οικονομική. Η φυσική ακρηστία είναι απότοκο παραγόντων όπως της φυσικής φθοράς του χρόνου, του καιρού, της κακής συντήρησης, της εγκατάλειψης κ.λπ. Αν αφεθεί, ένα κτήριο μπορεί να φθάσει σε τέτοια επίπεδα φυσικής φθοράς που για να συντηρηθεί και να επανέλθει στην αρχική του μορφή συμφέρει να το κατεδαφίσει και να το κτίσει από την αρχή, παρά να ασχοληθείς να το φτιάξεις.

Η οικονομική ακρηστία είναι απότοκο παραγόντων όπως η πολεοδομική ζώνη (και άρα ο συντελεστής δόμησης) και του πόσο ευπροσάρμοστο είναι σαν κτήριο εντός της αγοράς στην οποία ανταγωνίζεται. Το πόσο ευπροσάρμοστο είναι έχει πολλά να κάνει με την αρχική του αρχιτεκτονική προσέγγιση, τον τρόπο που το κτήριο στήθηκε όταν σχεδιάστηκε αρχικά, καθώς και των τότε πολεοδομικών δεδομένων και περιορισμών που υπήρχαν. Γι' αυτό αν ένα κτήριο έχει –ας πούμε– διάσπαρτες κολώνες διαφόρων μεγεθών σε όλη την επιφάνεια των ορόφων του ή/ και χαμηλό ύψος ταβανιών, τότε δύσκολα μπορεί να προσαρμώσει στις σημερινές συνθήκες και απαιτήσεις της αγοράς που θέλει τους χώρους ψηλότερους, με καθαρές επιφάνειες, μεγάλα ανοίγματα,

ευελιξία στη στέγαση υπηρεσιών κ.λπ. Αν τουλάχιστον μία από τις δύο ακρηστίες υπάρχει, τότε το κτήριο συνήθως κρίνεται ως κατεδαφιστέο. Πότε όμως μπορεί κάτι τέτοιο να μην ισχύσει; Η εύκολη απάντηση είναι, «καθαρά από τις διαθέσεις του ιδιοκτήτη ή ίσως καλύτερα του προτιθέμενου ιδιοκτήτη».

Αν βρεθεί αυτό το άτομο που θα δει κάτι σε αυτό το κτήριο το οποίο πολλοί άλλοι δεν βλέπουν επειδή αυτοί οι άλλοι θα κολλήσουν σε μαθηματικές πράξεις του τύπου, «τόσα τετραγωνικά, τόσος συντελεστής, τόσα διαμερίσματα, τόσα μου κοστίζουν να τα κτίσω, τόσα να τα πουλήσω, άρα τόσο κέρδος...».

Αυτός ο ένας χρειάζεται που θα δει αυτόν τον ξεχασμένο χαρακτήρα που έχει το εγκαταλειμμένο και βανδαλισμένο κτήριο, που θα δει σε τι μπορεί να μετατραπεί αν του δοθεί η κατάλληλη προσοχή και του χορηγηθεί η ανάλογη οικονομική παροχή. Τότε η επίλυση της εξίσωσης της οικονομικής και φυσικής ακρηστίας δεν είναι το ζητούμενο, επειδή η ανάδειξη μέρους της ιστορίας μας και του πολιτισμού μας συνθέτουμε πέραν και πιο ψηλά από μερικούς ορόφους διαμερισμάτων.

Ένα τέτοιο παράδειγμα, αποτελεί το πρόσφατα πλήρως ανακαινισμένο κτήριο που στεγάσει το The Phoenix Leaders Members' Club. Ένα δώρο κτήριο σε γωνιακό οικόπεδο

στους Αγίους Ομολογητές που μέχρι πριν λίγο καιρό ήταν προδιαγραφόμενο για κατεδάφιση και ανοικοδόμηση με πολυκατοικία διαμερισμάτων. Είναι ένα κτήριο της δεκαετίας του 1960 το οποίο είχε φθάσει στα όρια φυσικής και οικονομικής ακρηστίας. Ή τουλάχιστον έτσι νομίζαμε όλοι. Όχι όμως για τους νυν ιδιοκτήτες. Το ανακίνησαν σε βαθμό που πλείστες κατασκευές στην Κύπρο θα ζήλευαν ακόμη και τους συνδυασμούς των γήινων χρωμάτων του, για να μην αναφέρω τα ξύλινα δάπεδα, την αναστυλωμένη ξύλινη σκάλα, τα καμαρωτά παράθυρα, τα κιγκλιδώματα, τα ταβάνια με τις υπηρεσίες και τόσα άλλα. Μια πραγματική προσωποποίηση της φινέτσας – ενός χαρακτηριστικού που ελάχιστες κατασκευές έχουν στη χώρα μας.

Είναι μια ζωντανή απόδειξη πως ένα υφιστάμενο κτήριο πρέπει να κρίνεται και από το σε τι μπορεί να αναδειχθεί και ποιο ρόλο μπορεί να παίξει για εμάς ή ακόμη και για την κοινωνία μας σε βάθος χρόνου. Και είναι κρίμα αν τέτοια κτήρια και δη σε ιστορικές γειτονίες αβασάνιστα κατεδαφίζονται ενώ θα μπορούσαν να παίξουν έναν πιο ουσιαστικό ρόλο και μάλιστα πιο διαχρονικό.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

Φορολογικός Οδηγός 2019

Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε

Για την ηλεκτρονική έκδοση του Φορολογικού Οδηγού 2019 επισκεφτείτε την ιστοσελίδα: www.deloitte.com/cy/tax-facts-2019

© 2019 Deloitte Limited

Tax

Τέλος Φεβρουαρίου τα σπουδαία για το ΧΑΚ

Το άνοιγμα στην αγορά ενέργειας είναι προς το συμφέρον όλων, τονίζει ο πρόεδρος του ΧΑΚ Μαρίνος Χριστοδουλίδης

Συνέντευξη στη **MARIA ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το ενδιαφέρον του ΧΑΚ για εμπλοκή στην αγορά ηλεκτρισμού στην Κύπρο δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία από τη στιγμή που λίγες μέρες πριν είχε γνωστοποιήσει τη συμμετοχή του με 10% στο νέο χρηματιστήριο ενέργειας της Ελλάδας. Ωστόσο, η πρότασή του αντιμετωπίστηκε με κάποια επιφύλαξη, κατά την συζήτηση του θέματος στη Βουλή και ζητήθηκαν περισσότερες λεπτομέρειες της πρότασης, οι οποίες δόθηκαν την περασμένη Πέμπτη με επιστολή του προέδρου του ΧΑΚ Μαρίνου Χριστοδουλίδη, προς τον υπουργό Ενέργειας Γιώργο Λακκοτρύπη, ο οποίος με τη σειρά του αναμένεται ότι θα τοποθετηθεί περί τα τέλη Φεβρουαρίου. Σε συνέντευξη που παραχώρησε ο κ. Χριστοδουλίδης στην «Κ» επισημαίνει ότι το να αναλάβει το ΧΑΚ τον ρόλο του λειτουργού της αγοράς ηλεκτρισμού, σημαίνει 40% λιγότερο κόστος, ενώ εξηγεί τις προοπτικές που δημιουργούνται με τη διασύνδεση με την ευρωπαϊκή αγορά.

Γύρω στο 40% πιο συμφέρουσα οικονομικά είναι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΧΑΚ η πρότασή του να αναλάβει τον ρόλο του λειτουργού της αγοράς στην ελεύθερη αγορά ηλεκτρισμού.

—Εδώ και καιρό συζητείται το θέμα της ελεύθερης αγοράς ηλεκτρισμού, όμως εσείς μόλις πριν από έναν μήνα εκφράσατε το ενδιαφέρον σας για συμμετοχή.

—Ο λόγος είναι απλός. Αρχές του 2018 κληθήκαμε να συμμετάσχουμε ως μέτοχοι στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας, λόγω και της διαχρονικής σχέσης που είχαμε με το Χρηματιστήριο Αθηνών από το 2006. Η απόφαση του ΧΑΚ για να συμμετάσχει λήφθηκε περί τα μέσα του 2018, ενώ οι διαδικασίες ολοκληρώθηκαν στις 18 Δεκεμβρίου 2018. Φυσικά, η πρόθεσή μας από την αρχή ήταν και η δραστηριότητά μας στην αγορά ηλεκτρισμού της Κύπρου μέσω αυτής της μετοχικής συμμετοχής. Όμως, επειδή τότε βρισκόταν σε διαδικασία η προηγούμενη προκήρυξη του Διαγωνισμού από τον Διαχειριστή Συστημάτων Μεταφοράς, δεν θεωρήσαμε ότι υπήρχε οποιοδήποτε έδαφος για διαφορετική προσέγγιση στον τομέα αυτό. Ακολούθως, και εφόσον ακυρώθηκε ο εν λόγω Διαγωνισμός, γεγονός που χρονικά συνέπεσε και με τη συμμετοχή μας στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας, αποφασίσαμε να συνεισφέρουμε εποικοδομητικά στον τομέα αυτό. Έτσι στις 27 Δεκεμβρίου 2018 υποβάλαμε την πρότασή μας στον υπουργό Ενέργειας, τη ΡΑΕΚ και τον Διαχειριστή. Ουσιαστικά, η υποβολή της πρότασης μας έγινε εννέα μέρες μετά την αγορά του 10% των μετοχών του Χρηματιστηρίου Ενέργειας της Ελλάδας. Θέλω να τονίσω ότι η πρότασή μας έχει αποκλειστικό σκοπό να βοηθήσει στο άνοιγμα της αγοράς ενέργειας τόσο με εξοικονόμηση χρόνου, πάντα με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον.

—Ποιος θα είναι ο ρόλος σας ακριβώς;

—Θέλω να επισημάνω ότι διενθώς η πρακτική είναι όπως ο Λειτουργός της Αγοράς Ηλεκτρισμού και ο Διαχειριστής, είναι δύο διαφορετικές οντότητες. Στην Κύπρο αποφασίστηκε όπως οι δύο αυτές λειτουργίες εμπίπτουν κάτω από τον Διαχειριστή Συστημάτων Μεταφοράς Κύπρου. Εμείς επιδιώκουμε να είμαστε ο Λειτουργός Αγοράς. Είναι αυτός που θα χειρίζεται τις αγοραπωλησίες της παραγόμενης ενέργειας. Είναι μια διαδικασία που παραδοσιακά προσομοιάζει με τον ρόλο της χρημα-

Το λογισμικό ήδη λειτουργεί στο χρηματιστήριο ενέργειας της Ελλάδας, ενώ για την Κύπρο θα αγοραστεί μια επιπλέον άδεια, και με αυτό τον τρόπο εξοικονομούμε χρήματα, σημειώνει ο πρόεδρος του ΧΑΚ, Μαρίνος Χριστοδουλίδης.

τιστηριακής αγοράς. Στην προ-σφορά μας στον υπουργό Ενέργειας δώσαμε ακριβώς ποιες θα είναι οι αρμοδιότητες, τις οποίες πιστεύουμε ότι αφορούν στον Λειτουργό Αγοράς και τις οποίες, με την αναγκαία πολιτική βούληση και απόφαση, θα αναλάβει το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου.

—Ποιες ήταν οι πρώτες αντιδράσεις των εμπλεκόμενων στην πρότασή σας; Θα λέγατε ότι υπήρχε ένα αρνητικό κλίμα κατά τη συζήτηση στη Βουλή;

—Αντιθέτως, μας χαροποίησε ιδιαίτερα το γεγονός ότι αρκετοί από τους εμπλεκόμενους, ήταν υπέρ της πρότασης του Χρηματιστηρίου. Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων το ΚΕΒΕ, η ΟΕΒ, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, το Υπουργείο Οικονομικών, αλλά και διάφοροι σχετικοί με το αντικείμενο Σύνδεσμοι ήταν θετικοί.

—Φαντάζομαι ότι αν υπήρξαν κάποιες διαφωνίες αυτές θα ήταν από την πλευρά του διαχειριστή όχι από το ΚΕΒΕ και την ΟΕΒ. Είχατε ανεπίσημη επικοινωνία με ΡΑΕΚ και διαχειριστή προτού η πρότασή σας βγει προς τα έξω;

—Είχαμε την ευκαιρία να επικοινωνήσουμε με την Εποπτική Αρχή, η οποία βέβαια επιφυλάχθηκε

να μελετήσει την πλήρη πρότασή μας, έτσι ώστε να μπορέσει να εκφράσει την οποιαδήποτε επίσημη θέση. Στην περίπτωση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς δεν είχε καταστεί δυνατή η οποιαδήποτε κατ' ιδίαν συνάντηση. Όσον αφορά την άποψη του Διαχειριστή για τη δική μας εμπλοκή στο θέμα, αντιλαμβανόμαστε πλήρως το βάρος των ευθυνών που έχει αναλάβει και κατ' επέκταση τις δικές του ανησυχίες και επιφυλάξεις.

—Αρα ποιον πρέπει να πείσετε στο τέλος της ημέρας; Τη Βουλή;

—Πιστεύω ότι η τελική απόφαση θα είναι πολιτική, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις απόψεις και τοποθετήσεις του αρμόδιου Υπουργείου και όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Δεν έχουμε λάβει ακόμα οποιαδήποτε τοποθέτηση εφόσον μόλις την περασμένη Πέμπτη 14 Φεβρουαρίου υποβάλαμε την αναλυτική και εμπεριστατωμένη πρότασή μας. Δικαιολογημένα, προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στο κόστος και στον χρόνο υλοποίησης του έργου για να ανοίξει το συντομότερο η αγορά ηλεκτρισμού στην Κύπρο. Το νέο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έχει καθοριστεί για τα μέσα του 2021.

—Η δική σας πρόταση εγγυάται

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς συγκεντρώνει και τις αρμοδιότητες του λειτουργού της αγοράς ηλεκτρισμού. Αυτό τον ρόλο θέλει να αναλάβει το ΧΑΚ, το οποίο στην πρότασή του προς το Υπουργείο Ενέργειας, εισηγείται την απευθείας ανάθεση.

—ότι θα πετύχουμε αυτό το χρονοδιάγραμμα; Συνοδεύεται και με εξοικονόμηση κόστους;

—Η δική μας πρόταση έχει αρκετά πλεονεκτήματα τα οποία δεν είναι μόνο οικονομικά. Καταρχάς, ως Χρηματιστήριο έχουμε εξειδίκευση σε χρηματιστηριακά θέματα. Ταυτόχρονα, υπάρχει και η εξειδίκευση του Χρηματιστηρίου Ενέργειας της Ελλάδας στα θέματα ενέργειας και του ρόλου του Λειτουργού Αγοράς, καθώς, επίσης, η πολυετής

εμπειρία των στελεχών του Χρηματιστηρίου Αθηνών στην παροχή συστημάτων αγορών. Έχουμε υποβάλει στην πρότασή μας συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα με βάση το οποίο είναι εμφανής η ενωρίτερη υλοποίηση του προγράμματος, επίσης, θετικότατο είναι και το γεγονός της εξοικονόμησης κόστους σχεδόν 40%, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, στην περίπτωση που η αρμοδιότητα αυτή ανατεθεί στο ΧΑΚ. Αυτή η μεγάλη εξοικονόμηση κόστους έγκειται στο γεγονός ότι ήδη υφίστανται οι σχετικές υποδομές. Να σημειώσω ότι εν λόγω υποδομές θα χρησιμοποιηθούν και μελλοντικά για την είσοδό μας κατευθείαν στο PCR και στην αγορά ενέργειας της Ευρώπης. Είναι ακριβώς αυτό το οποίο χαρακτηρίζει και τη συγκεκριμένη πρόταση ως διαχρονική.

Λογισμικό από την Ελλάδα

—Το λογισμικό θα λειτουργεί στην Κύπρο ή την Ελλάδα;

—Το λογισμικό θα λειτουργεί στο Χρηματιστήριο Ενέργειας της Ελλάδας. Για την ενσωμάτωση της κυπριακής αγοράς θα χρειαστεί επιπλέον άδεια χρήσης, το κόστος της οποίας έχει περιληφθεί στην πρόταση του ΧΑΚ. Με αυτή τη ρύθμιση εξοικονομούνται πόροι και κόστος.

—Αρα θα διαχειρίζονται το λογισμικό λειτουργοί που είναι ήδη στο χρηματιστήριο ενέργειας της Ελλάδας;

—Ναι. Επιπρόσθετα, θα υπάρχουν διαθέσιμοι λειτουργοί του ΧΑΚ σε συγκεκριμένες υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα στο τμήμα της εξυπηρέτησης της πρώτης γραμμής και στο τμήμα του Διακανονισμού. Υπάρχει συνεπώς συγκεκριμένος διαχωρισμός αρμοδιοτήτων και εξειδίκευση.

—Ποια είναι τα μειονεκτήματα στην πρότασή σας;

—Το μοναδικό μειονέκτημα είναι οι αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν στη νομοθεσία, κάτι το οποίο ενδεχομένως να καθυστερούσε την όλη διαδικασία. Όμως αυτό προσπαθήσαμε, μέσω της πρότασής μας, να το ξεπεράσουμε προτείνοντας την απευθείας ανάθεση του λειτουργού της Αγοράς, στο Χρηματιστήριο, όπως άλλωστε προβλέπεται και από τη σχετική νομοθεσία για αναθέσεις μεταξύ αναθετουσών αρχών με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Με αυτή τη ρύθμιση πιστεύω θα αποφύγουμε την οποιαδήποτε καθυστέρηση. Με βάση το χρονοδιάγραμμα που δώσαμε, μέχρι τον Μάρτιο του 2020, θα έχουμε ολοκληρώσει την προσαρμογή μας στα λογισμικά προγράμματα και την 1η Απριλίου 2020, θα μπορεί να ξεκινήσει η δοκιμαστική λειτουργία της προημερίσιας αγοράς. Όμως για να ολοκληρωθεί το άνοιγμα της αγοράς, θα πρέπει να γίνουν διεπαφές, με τα συστήματα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς, ώστε αυτά να ξεκινήσουν παράλληλα.

—Είστε αισιόδοξοι ότι θα γείρει προς την πλευρά σας η απόφαση της κυβέρνησης;

—Θέλω να πιστεύω ότι η κυβέρνηση θα αντικρύσει θετικά την πρότασή μας. Πέραν από το κόστος, που είναι ένας σημαντικότερος παράγοντας, εκτιμώ πραγματικά ότι η πρότασή μας είναι η πιο συμφέρουσα για το κράτος επιλογή και για πολλούς άλλους λόγους. Κατ' αρχήν το σύστημα το οποίο προτείνουμε χαρακτηρίζεται από απόλυτη διαχρονικότητα. Επιπρόσθετα, το Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας, σε συνέχεια επαφών με τη Δημόσια Εταιρεία Φυσικού Αερίου της Ελλάδας, έχει ήδη αποφασίσει ότι θα δραστηριοποιηθεί στην Αγορά Φυσικού Αερίου της Ελλάδας και ξεκινά σχετική μελέτη προς υλοποίηση του στόχου αυτού. Οπότε, αντιλαμβάνεστε ότι με αυτά τα δεδομένα και λαμβανομένων υπόψη των αποθεμάτων που διαφαίνεται να έχει η Κύπρος, θα είμαστε άμεσα έτοιμοι για τη δραστηριοποίησή μας και σε αυτόν τον τομέα. Είναι επομένως ξεκάθαρο ότι με την υλοποίηση της δικής μας πρότασης το κράτος θα είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει διαχρονικά όλες τις αντισταθμιστικές προκλήσεις στον τομέα της ενέργειας.

—Θεωρείτε ότι θα είμαστε έτοιμοι το 2021 για την ελεύθερη αγορά;

—Από την πλευρά μας, το Χρηματιστήριο θα είναι οπωσδήποτε έτοιμο. Βεβαίως, να αναφέρω ότι η έναρξη της λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς δεν θα εξαρτάται μόνο από εμάς, αλλά και από τα συστήματα του Διαχειριστή. Με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να αναφέρω ότι αντιλαμβανόμαστε πλήρως πως το εγχείρημα που ανατέθηκε στον διαχειριστή ήταν μια μεγάλη πρόκληση για τον ίδιο και αναγνωρίζουμε ότι οι μέχρι σήμερα καθυστερήσεις οφείλονται σε αριθμό παραγόντων μεταξύ των οποίων και παραγόντων που ήταν πέραν από το δικό του έλεγχο. Από την άλλη πλευρά, η δική μας πρόταση συμπεριλαμβάνει συγκεκριμένη διαδικασία με την οποία θα αποφευχθεί η οποιαδήποτε περαιτέρω καθυστέρηση. Προσβλέπουμε, λοιπόν, σε μια άριστη συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, έτσι ώστε όλοι παράλληλα να δουλέψουμε προς την υλοποίηση του τελικού μας στόχου που δεν είναι άλλος, από το άνοιγμα της ελεύθερης αγοράς.

Οφέλη σε καταναλωτές και ΑΗΚ

—Τι σημαίνει για τον καταναλωτή το Χρηματιστήριο Ενέργειας;

—Ο τελικός καταναλωτής δεν θα αγοράζει απευθείας από το Χρηματιστήριο Ενέργειας. Στο Χρηματιστήριο θα συμμετέχουν οι Προμηθευτές. Ο τελικός καταναλωτής, έχοντας την επιλογή να επιλέξει τον Προμηθευτή του, θα ωφεληθεί από μια ανταγωνιστική αγορά, στην οποία οι προμηθευτές θα διεκδικούν την εκπροσώπηση περισσότερων καταναλωτών, μέσω προϊόντων που θα έχουν ανταγωνιστικές τιμές και θα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των καταναλωτών. Και η ΑΗΚ θα μπορέσει να επωφεληθεί αντίστοιχα, καθώς με τη διασύνδεση στην ευρωπαϊκή αγορά, θα της δίδεται η δυνατότητα να επεκταθεί ή να πωλήσει και σε άλλες χώρες. Παράλληλα, ένας

Κύπριος καταναλωτής θα μπορεί να τροφοδοτείται από ένα παραγωγό στην Ιταλία, ή στην Ελλάδα, μέσω της διασύνδεσης και αντίστροφα. Τα πλεονεκτήματα αυτά θα αξιοποιηθούν από μεγάλους παραγωγούς και ορισμένες πο-

σότητες ενέργειας θα πωλούνται σε πιο χαμηλές τιμές. Με αυτό τον τρόπο επωφελούνται αφενός οι εταιρείες, οι οποίες θα πωλούν ολόκληρη την παραγόμενη από αυτούς ενέργεια, αλλά και αφετέρου ο τελικός καταναλωτής.

—Πότε πρέπει να ξεκινήσει η διασύνδεση της ευρωπαϊκής αγοράς;

—Η διασύνδεση της Κύπρου με την ευρωπαϊκή αγορά πρέπει να γίνει το ταχύτερο δυνατό αλλά απαιτεί, πέραν των απαραίτητων υποδομών σε Συστήματα λογισμικού και διαδικασίες, την ύπαρξη διασυνδεδετικής γραμμής μεταφοράς ηλεκτρισμού. Κατά συνέπεια, απαιτείται η ολοκλήρωση του EuroAsia Interconnector (ή/και του EuroAfrica). Όταν υλοποιηθεί η διασύνδεση, θα προκύψει η ανάγκη σύζευξης τιμών της κυπριακής αγοράς με την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά. Η λύση που προτείνουμε, η οποία εμπεριέχει τη χρήση του αλγορίθμου Eurhemia του PCR (Price Coupling of Regions), θα ελαχιστοποιήσει τον χρόνο και το κόστος μετάβασης στη συζευγμένη αγορά.

Επιλέγουν Κύπρο για συλλογικές επενδύσεις

Αυξήθηκαν κατά 10% τα υπό διαχείριση κεφάλαια στο τελευταίο τρίμηνο του 2018 - Ανέρχονται στα 6,3 δισ. ευρώ

Επιμέλεια **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ**

Τα υπό διαχείριση κεφάλαια των συλλογικών επενδύσεων στην Κύπρο ανέρχονται στα 6,3 δισεκατομμύρια ευρώ. Αναλυτικότερα, το συνολικό ενεργητικό των εταιρειών διαχείρισης συλλογικών επενδύσεων που εποπτεύει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου κατέγραψαν αύξηση για το 4ο τρίμηνο του προηγούμενου έτους της τάξης του 10% σε σύγκριση με το 3ο τρίμηνο του ίδιου έτους. Το Ιούλιο του 2017 ψφίστηκε από τη Βουλή ο νόμος περί επενδυτικών υπηρεσιών, ο οποίος ετοιμάστηκε στο πλαίσιο της ενταρμόνισης με την Οδηγία MiFID 2, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 3 Ιανουαρίου 2018. Ήταν η σημαντικότερη ευρωπαϊκή νομοθετική ρύθμιση, καθώς άλλαξε άρδην τον χρηματοοικονομικό τομέα. Σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο περιλάμβανε πρόσθετες απαιτήσεις από τους εποπτευόμενους της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με απώτερο στόχο τη διαφάνεια. Η συμβολή των συλλογικών επενδύσεων στην οικονομική ανάπτυξη της οικονομίας εκτιμάται από όλους τους φορείς ως ιδιαίτερα σημαντική, καθώς συνδράμει στην ανάπτυξη του τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ενώ η λειτουργία των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων περιλαμβάνει διαχειριστές

επενδύσεων, θεματοφύλακες, λογιστές, ελεγκτές και πολλούς άλλους. Επίσης, οι επενδύσεις διευκολύνουν την άμεση διοχέτευση ιδιωτικών κεφαλαίων στην πραγματική οικονομία και αποτελούν εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και διαφόρων έργων υποδομής. Μεταξύ 2017 και 2018 δόθηκαν προεγκρίσεις να μπουν κάτω από την ομπρέλα της Κεφαλαιαγο-

Η συμβολή των συλλογικών επενδύσεων στην οικονομική ανάπτυξη της οικονομίας εκτιμάται απ’ όλους τους φορείς ως ιδιαίτερα σημαντική.

ράς 61 και πλέον εταιρείες, με το ενδιαφέρον να καταδεικνύει ότι η Κύπρος αποτελεί ελκυστικό επενδυτικό προορισμό.

Σύμφωνα με την Κεφαλαιαγορά, από τη δραστηριοποίηση των οργανισμών αυτών, πέραν της αναχαίτισης της ανεργίας με την εργοδότηση υψηλού μορφωτικού επιπέδου προσωπικού, την ενοίκιαση γραφειακών χώρων, την αγορά υπηρεσιών και την ενίσχυση της του-

ριστικής βιομηχανίας, ενισχύονται σημαντικά και τα έσοδα του κράτους, μέσω της καταβολής σημαντικών φορολογιών.

Μιλώντας με αριθμούς

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία για το 4ο τρίμηνο του 2018 και των δεδομένων που προκύπτουν από την έκθεση, η Κεφαλαιαγορά έχει υπό την εποπτεία της συνολικά 174 εταιρείες διαχείρισης συλλογικών επενδύσεων και οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων (ΟΣΕ). Όπως διαφαίνεται, οι 118 εξ αυτών έχουν αυξημένες δραστηριότητες κατά 18% έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Από το σύνολο των εταιρειών, οι 74 είναι εξωτερικά διαχειριζόμενοι οργανισμοί, οι 64 εσωτερικά διαχειριζόμενοι οργανισμοί και οι 36, είναι οι λεγόμενοι «εξωτερικοί διαχειριστές».

Περίπου το 98% του Ενεργητικού υπό Διαχείριση, προερχόταν από τον Τομέα των Συλλογικών Επενδύσεων και μόλις το 2% από ΔΟΕΕ (εταιρεία περιορισμένης ευθύνης που πρέπει να έχει το εγγεγραμμένο γραφείο και την κεντρική του διοίκηση στη Δημοκρατία) κάτω των ορίων –κλειστού τύπου Επενδυτικές Εταιρείες, οι οποίες είναι εισηγμένες στο ΧΑΚ.

Όσον αφορά την επενδυτική πολιτική των Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕ-

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία για το 4ο τρίμηνο του περασμένου έτους, η Κεφαλαιαγορά έχει υπό την εποπτεία της συνολικά 174 εταιρείες διαχείρισης συλλογικών επενδύσεων και οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων (ΟΣΕ).

ΚΑ), αυτοί επενδύουν το 78% του Ενεργητικού υπό Διαχείριση σε Κινητές Αξίες, ενώ ακολουθούν με ποσοστό 12% οι επενδύσεις σε Καταθέσεις. Όσον αφορά τους Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων ΟΕΕ και ΟΕΕΠΑΠ, 58% του συνόλου των επενδυτών είναι Επαγγελματίες Επενδυτές, 40% καλά ενημερωμένοι επενδυτές και μόλις 2% ιδιώτες επενδυτές.

Οι νομοθεσίες που βοήθησαν
Το 2017, η ΕΚΚ κατόπιν εισηγήσεων της αγοράς και για σκοπούς βελτίωσης της εθνικής νομοθεσίας, προέβη σε διαβήματα τροποποίησης του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις συλλογικές επενδύσεις. Συνολικά ετοιμάστηκαν τέσσερα νομοσχέδια:

- Νομοσχέδιο που αφορά τους Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την εισαγωγή των Καταχωρημένων ΟΕΕ στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο, οι οποίοι δεν θα αδειοδοτούνται από την ΕΚΚ, αλλά θα εποπτεύονται διαμέσου του διαχειριστή τους, αφού θα αποτελούν πάντοτε αντικείμενο

διαχείρισης εποπτευόμενου διαχειριστή.

- Νομοσχέδιο για τους Διαχειριστές Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων κάτω από τα όρια ή των Mini-Managers. Οι εν λόγω διαχειριστές θα αδειοδοτούνται από την ΕΚΚ και θα μπορούν να διαχειρίζονται χαρτοφυλάκια ταμείων, τα περιουσιακά στοιχεία κάτω των €100 εκατ. με χρήση μόχλευσης ή €500 εκατ. χωρίς τη χρήση μόχλευσης. Πρόκειται για εθνική νομοθεσία.

- Τροποποιητικό Νομοσχέδιο του περί Εταιρειών Νόμου, με σκοπό να ενταχθούν σε αυτόν πρόνοιες για την σύσταση «εταιρειών περιορισμένης ευθύνης με μεταβαλλόμενο μετοχικό κεφάλαιο» για να λειτουργούν ως Εταιρείες Επενδύσεων Μεταβλητού Κεφαλαίου.
- Τροποποιητικό Νομοσχέδιο του περί Ομορρυθμών και Ετερορρυθμών Συνεταιρισμών και Εμπορικών Επωνυμιών Νόμου, με σκοπό την εισαγωγή μιας νέας μορφής ετερόρρυθμου συνεταιρισμού, αυτήν με ξεχωριστή νομική προσωπικότητα.

ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΠΑΦΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1999 ΕΩΣ 2017

Γνωστοποίηση σύμφωνα με τους Κανονισμούς 32, 33, 35, 36, 38, 39 και 40 για καθορισμό και πληρωμή των ετήσιων τελών αποχέτευσης λυμάτων για το 2019.

Το Συμβούλιο Αποχέτευσεων Πάφου, ασκώντας τις εξουσίες που του χορηγούνται από τους Κανονισμούς 32, 33, 35, 36, 38, 39 και 40 των περί Αποχέτευσεων Πάφου Κανονισμών του 1999 έως 2017, αποφάσισε και καθόρισε αναφορικά με το έτος 2019 τα ακόλουθα σε σχέση με την επιβολή και είσπραξη των τελών.

- (α) Για Ξενοδοχεία, διαμερίσματα και άλλα καταλύματα που χρησιμοποιούνται για τουριστικούς σκοπούς, άλλες τουριστικές αναπτύξεις και βιομηχανίες (συμπεριλαμβανομένων λιμανιών, αεροδρομίων, υδροπάρκων, μαρίνες), τα οποία βρίσκονται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου της Πρώτης Φάσης κατασκευής του Συστήματος Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων Υδάτων Πάφου, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης λυμάτων ενενήντα ένα χιλιοστών (91/1000) του σεντ (0,091 σεντ), για κάθε ευρώ πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος όπου αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου σε τιμές 1/1/2013.
- (β) Για κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά τα οποία βρίσκονται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου της Πρώτης Φάσης κατασκευής του Συστήματος Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων Υδάτων Πάφου, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης λυμάτων τριάντα επτά χιλιοστών (37/1000) του σεντ (0,037 σεντ), για κάθε ευρώ πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος όπου αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου σε τιμές 1/1/2013.
- (α) Για Ξενοδοχεία, διαμερίσματα και άλλα καταλύματα που χρησιμοποιούνται για τουριστικούς σκοπούς, άλλες τουριστικές αναπτύξεις και βιομηχανίες (συμπεριλαμβανομένων λιμανιών, αεροδρομίων, υδροπάρκων, μαρίνες), τα οποία βρίσκονται μέσα στα δημοτικά όρια Πάφου και Γεροσκήπου και τα κοινοτικά όρια Αχέλειας, Έμπας, Λέμπας και Χλώρακας αλλά έξω από την περιοχή που αναφέρεται στην παράγραφο 1 της Πρώτης Φάσης κατασκευής του Συστήματος Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων Υδάτων Πάφου, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης λυμάτων ενενήντα οκτώ χιλιοστών (98/1000) του σεντ (0,098 σεντ), για κάθε ευρώ πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος όπου αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου σε τιμές 1/1/2013.
- (β) Για κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά τα οποία βρίσκονται μέσα στα δημοτικά όρια Πάφου και Γεροσκήπου και τα κοινοτικά όρια Αχέλειας, Έμπας, Λέμπας και Χλώρακας αλλά έξω από την περιοχή που αναφέρεται στην παράγραφο 1 της Πρώτης Φάσης κατασκευής του Συστήματος Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων Υδάτων Πάφου, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης λυμάτων σαράντα χιλιοστών (40/1000) του σεντ (0,040 σεντ), για κάθε ευρώ πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος όπου αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου σε τιμές 1/1/2013.
- (α) Για Ξενοδοχεία, διαμερίσματα και άλλα καταλύματα που χρησιμοποιούνται για τουριστικούς σκοπούς, άλλες τουριστικές αναπτύξεις και βιομηχανίες (συμπεριλαμβανομένων λιμανιών, αεροδρομίων, υδροπάρκων, μαρίνες), τα οποία βρίσκονται μέσα στα κοινοτικά όρια Κισσόνεργας και Κονιών, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης λυμάτων εκατόν είκοσι επτά χιλιοστών (127/1000) του σεντ (0,127 σεντ), για κάθε ευρώ πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος όπου αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου σε τιμές 1/1/2013.
- (β) Για κατοικίες και άλλα ακίνητα ή υποστατικά τα οποία βρίσκονται μέσα στα κοινοτικά όρια Κισσόνεργας και Κονιών, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης λυμάτων πενήντα δύο χιλιοστών (52/1000) του σεντ (0,052 σεντ), για κάθε ευρώ πάνω στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος όπου αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου σε τιμές 1/1/2013.
4. Τα καθορισθέντα ετήσια τέλη που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 πιο πάνω πρέπει να πληρωθούν μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2019, στα Γραφεία του Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου (Ισόγειο), οδός Κινύρα 23, Κόσμος Κωρτ, Πάφος ή σε όλες τις Τράπεζες. Η πληρωμή μπορεί επίσης να γίνει με πιστωτική κάρτα από το διαδίκτυο είτε μέσω της ιστοσελίδας της εταιρείας JCC Payment Systems Ltd, είτε μέσω των ιστοσελίδων των τραπεζών που προσφέρουν αυτή την υπηρεσία. Μετά την ημερομηνία αυτή επιβάλλεται πρόσθετη επιβάρυνση (Άρθρο 30(3) του Νόμου). Η παρούσα γνωστοποίηση θεωρείται και ως ατομική ειδοποίηση προς τα επηρεαζόμενα πρόσωπα.
5. Για σκοπούς εξυπηρέτησης του κοινού αποστέλλονται ταχυδρομικές καταστάσεις λογαριασμού. Όσοι δεν πάρουν κατάσταση λογαριασμού, παρακαλούνται όπως προσκομίσουν στα Γραφεία του Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου, τους τίτλους ιδιοκτησίας για διευθέτηση της πληρωμής των οφειλόμενων ποσών.

Έγινε στις 31 Ιανουαρίου 2019
ΦΑΙΔΩΝΑΣ ΦΑΙΔΩΝΟΣ
Πρόεδρος Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου

ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΠΑΦΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1999 ΕΩΣ 2017

Γνωστοποίηση σύμφωνα με τους Κανονισμούς 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39 και 40 για καθορισμό και πληρωμή των ετήσιων τελών αποχέτευσης ομβρίων υδάτων για το 2019.

Το Συμβούλιο Αποχέτευσεων Πάφου, ασκώντας τις εξουσίες που του χορηγούνται από τους Κανονισμούς 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39 και 40 των περί Αποχέτευσεων Πάφου Κανονισμών του 1999 έως 2017, αποφάσισε και καθόρισε αναφορικά με το έτος 2019 τα ακόλουθα σε σχέση με την επιβολή και είσπραξη των τελών.

- (α) Για ακίνητα ή υποστατικά, τα οποία βρίσκονται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου της Πρώτης Φάσης κατασκευής του Συστήματος Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων Υδάτων Πάφου, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων το οποίο θα καθορίζεται σε οκτώ χιλιοστά (8/1000) του σεντ (0,008 σεντ) για κάθε Ευρώ στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος, όπως αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας, με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου, σε τιμές 1/1/2013.
- (β) Για ακίνητα ή υποστατικά, τα οποία βρίσκονται μέσα στην περιοχή του Συμβουλίου αλλά έξω από την περιοχή που αναφέρεται στην παράγραφο 4 (α) της Πρώτης Φάσης κατασκευής του Συστήματος Αποχέτευσης Λυμάτων και Ομβρίων Υδάτων Πάφου, θα καταβάλλεται τέλος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων το οποίο θα καθορίζεται σε εννέα χιλιοστά (9/1000) του σεντ (0,009 σεντ) για κάθε Ευρώ στην εκτιμημένη αξία του ακινήτου αναφορικά με την οποία είναι πληρωτέο το τέλος, όπως αυτή είναι γραμμένη ή καταχωρημένη στα βιβλία του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου μετά από τη διενεργηθείσα γενική εκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας, με βάση τις διατάξεις του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου, σε τιμές 1/1/2013.

2. Τα καθορισθέντα ετήσια τέλη που αναφέρονται στην παράγραφο 1 πιο πάνω πρέπει να πληρωθούν μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2019, στα Γραφεία του Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου (Ισόγειο), οδός Κινύρα 23, Κόσμος Κωρτ, Πάφος ή σε όλες τις Τράπεζες. Η πληρωμή μπορεί επίσης να γίνει με πιστωτική κάρτα από το διαδίκτυο είτε μέσω της ιστοσελίδας της εταιρείας JCC Payment Systems Ltd, είτε μέσω των ιστοσελίδων των τραπεζών που προσφέρουν αυτή την υπηρεσία.

Μετά την ημερομηνία αυτή επιβάλλεται πρόσθετη επιβάρυνση (Άρθρο 30(3) του Νόμου).

Η παρούσα γνωστοποίηση θεωρείται και ως ατομική ειδοποίηση προς τα επηρεαζόμενα πρόσωπα.

3. Για σκοπούς εξυπηρέτησης του κοινού αποστέλλονται ταχυδρομικές καταστάσεις λογαριασμού. Όσοι δεν πάρουν κατάσταση λογαριασμού, παρακαλούνται όπως προσκομίσουν στα Γραφεία του Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου, τους τίτλους ιδιοκτησίας για διευθέτηση της πληρωμής των οφειλόμενων ποσών.

Έγινε στις 31 Ιανουαρίου 2019
ΦΑΙΔΩΝΑΣ ΦΑΙΔΩΝΟΣ
Πρόεδρος Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου

ΟΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΠΑΦΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1999 ΕΩΣ 2017

Γνωστοποίηση δυνάμει του Κανονισμού 37 περί επιβολής, καθορισμού και πληρωμής τέλους χρήσεως

Το Συμβούλιο Αποχέτευσεων Πάφου, ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχονται από τον περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμο 1971 έως 2017 άρθρο 30(1) και 33(3) και τους περί Αποχέτευσεων Πάφου Κανονισμούς άρθρο 37, αποφάσισε να επιβάλει τέλος 50 σεντ (€0,50) για κάθε κυβικό μέτρο νερού, το οποίο καταναλώνεται σύμφωνα με την ένδειξη του υδρομετρητή από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχο, που είναι μέσα στα όρια του Σ.Α.ΠΑ και είναι συνδεδεμένος ή οφείλει να συνδεθεί με το αποχετευτικό σύστημα.

Το τέλος τούτο είτε (α) θα αναγράφεται πάνω στο λογαριασμό του νερού και θα καταβάλλεται στον ίδιο τόπο και χρόνο που καταβάλλεται το αντίστοιχο τέλος κατανάλωσης νερού, είτε (β) θα αναγράφεται σε ξεχωριστό λογαριασμό του Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου και θα καταβάλλεται στα γραφεία του Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου (Ισόγειο) οδός Κινύρα 23, Κόσμος Κωρτ, Πάφος ή σε όλες τις Τράπεζες κάθε 31η Μαρτίου, 30η Ιουνίου, 30η Σεπτεμβρίου και 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους όπως θα καθορίζεται στον εν λόγω λογαριασμό του Σ.Α.ΠΑ.

Με τη λήξη της προθεσμίας επιβάλλεται πρόσθετη επιβάρυνση (Άρθρο 30(3) του Νόμου).

Έγινε στις 31 Ιανουαρίου 2019
Φαίδωνας Φαίδωνος
Πρόεδρος Συμβουλίου Αποχέτευσεων Πάφου

Υψηλό το κόστος διαχείρισης των ακινήτων για τις τράπεζες

Εως 20.000 θα περάσουν στα χέρια τους την επόμενη διετία

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Με αμειψιψή ένταση συνεχίζονται οι πλειστηριασμοί ακινήτων το 2019, σε μια προσπάθεια από την πλευρά των τραπεζών να ανακτηθεί μέρος από τον τεράστιο όγκο των οφειλών που έχουν δημιουργηθεί από τα εξυπηρετούμενα δάνεια, αλλά και να πιεστούν στρατηγικοί κακοπληρωτές να προσέλθουν σε συνεννόηση με την τράπεζα και να ρυθμίσουν την οφειλή τους. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα «eauction» έχουν «ανέβει» μέχρι σήμερα 30.500 πλειστηριασμοί ακινήτων και ο αριθμός αυξάνεται καθημερινά. Αν και η λειτουργία της πλατφόρμας συνοδεύθηκε από προσδοκίες για την αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος στην αγορά ακινήτων, η αλήθεια είναι ότι απέχει ακόμη από το να αποβεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο για μεταβιβάσεις ακινήτων.

Το ποσοστό των πλειστηριασμών που καταλήγουν γόνιμοι δεν ξεπερνά το 40% κατά μέσον όρο –με διαφορές ανά τράπεζα–, ενώ τα περισσότερα ακίνητα περνούν τελικά στις ίδιες τις τράπεζες. Αιτία δεν είναι μόνο το υποτονικό ενδιαφέρον που υπάρχει ακόμη στην αγορά ακινήτων. Βασική αιτία είναι κυρίως το ότι ο τρόπος που έχει στηθεί η

πλατφόρμα δεν μπορεί να προκαλέσει τη ζήτηση ακόμα και από δυνητικούς ενδιαφερόμενους, καθώς η πλατφόρμα προσφέρει ελάχιστη ουσιαστική πληροφόρηση για το είδος του ακινήτου που πλειστηριάζεται.

Ετσι, οι τράπεζες συνεχίζουν την πολιτική της αγοράς από τις ίδιες των ακινήτων που βγάζουν στον πλειστηριασμό και μέχρι σήμερα

Στην πλατφόρμα «eauction» έχουν «ανέβει» μέχρι σήμερα 30.500 πλειστηριασμοί.

περίπου 5.000 ακίνητα έχουν περάσει στα βιβλία τους. Ο σχεδιασμός τους προβλέπει την απόκτηση έως και 20.000 ακινήτων την προσεχή διετία, πρακτική ωστόσο που βρίσκεται στο μικροσκόπιο των εποπτικών αρχών, οι οποίες πιέζουν για τη δημιουργία αποτελεσματικών εργαλείων, ώστε οι τράπεζες να απαλλαγούν σταδιακά από τα ακίνητα αυτά είτε μέσω μεμονωμένων πωλήσεων είτε μέσω πωλήσεων πα-

κέτων ακινήτων. Στη λογική αυτή αναπτύσσονται νέα εργαλεία, όπως η πλατφόρμα «realestateonline» που δημιούργησε πρόσφατα η Εθνική Τράπεζα, η πλατφόρμα «properties4sale», που έχει αναπτύξει η Τράπεζα Πειραιώς, ενώ στα σκαριά είναι η πλατφόρμα που ετοιμάζει η Eurobank, στην οποία θα «ανέβουν» όλα τα ακίνητα που πλειστηριάζονται μέσω του «eaction».

Εμπόδιο σε μια πιο ενεργή διαχείριση των ακινήτων που έχουν στα χαρτοφυλάκια τους οι τράπεζες, είναι οι επιθετικές ορέξεις των funds και οι χαμηλές τιμές που διαμορφώνονται στην αγορά, υποχρεώνοντας τις τράπεζες να διακρατούν τα ακίνητα αυτά στους ισολογισμούς προκειμένου να μην εγγράψουν ζημίες και επηρεαστούν κεφαλαιακά. Όπως εξηγούν αρμόδια τραπεζικά στελέχη «οι τιμές στις οποίες βγαίνουν στον πλειστηριασμό τα ακίνητα είναι οι εμπορικές και προκύπτουν έπειτα από αξιολόγηση πιστοποιημένων από το υπουργείο Οικονομικών εκτιμητών που λειτουργούν ανεξάρτητα και όχι για λογαριασμό της τράπεζας». Οι τιμές αυτές είναι πολύ κοντά στις τιμές στις οποίες οι τράπεζες τα έχουν στους ισολογισμούς τους, με συνέπεια η επίπτωση στα βιβλία της τρά-

πεζας να είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη.

«Αντί της απαίτησης του δανείου στον ισολογισμό της τράπεζας μπαίνει το ακίνητο», εξηγεί αρμόδιο τραπεζικό στέλεχος, κάτι ωστόσο που αποτελεί φωτογραφία της στιγμής. Αυτό γιατί τα δάνεια που είναι σε καθυστέρηση συνοδεύονται με τις αναγκαίες προβλέψεις και στον βαθμό που οι προβλέψεις είναι επαρκείς οι τράπεζες δεν απαιτείται να πάρουν πρόσθετες, εκτός αν υποχωρήσουν περαιτέρω οι τιμές των ακινήτων. Στην περίπτωση ωστόσο που ένα ακίνητο περιέλθει στην κυριότητα της τράπεζας, η διακράτησή του στα βιβλία της δημιουργεί επιπλέον κόστος κάθε χρόνο, που έχει να κάνει με τη φορολογία που τα επιβαρύνει, αλλά και με τη συντήρησή τους, προκειμένου να μπορέσουν στη συνέχεια να μεταβιβαστούν.

Να σημειωθεί ότι τα ακίνητα που μεταβιβάζονται μέσω πλειστηριασμού έχουν στις περισσότερες περιπτώσεις πλήθος πολεοδομικών εκκρεμοτήτων και η τράπεζα θα πρέπει να το «τακτοποιήσει» πριν μπορέσει να τα μεταβιβάσει. Η φορολογία που βαραιίνει τα ακίνητα –κυρίως ο ΕΝΦΙΑ– αλλά και το κόστος που απαιτείται για την αποκατά-

σταση τυχόν φθορών, που συνήθως έχουν τα ακίνητα που προορίζονται για πλειστηριασμό με υπαιτιότητα σε αρκετές περιπτώσεις ακόμα και των πρώην ιδιοκτητών τους, απο-

τελεί ένα σημαντικό βάρος που καλούνται να αναλάβουν προκειμένου τα ακίνητα αυτά να γίνουν ελκυστικά προς πώληση στη συνέχεια.

Τριπλό όφελος αν είναι θετική η δευτέρα αξιολόγηση

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μία «δόση» ενός δισ. ευρώ υποσχέθηκε ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) Κλάους Ρέγκλινγκ τη Δευτέρα στην Ελλάδα, σε περίπτωση που η δεύτερη μεταμνημονιακή αξιολόγηση είναι θετική, ανεβάζοντας τον πήχυ από τα 750 εκατ. ευρώ, στα οποία είχε αναφερθεί κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα ο επίτροπος Πιερ Μοσκοβισί, αλλά και από τα 640 εκατ. ευρώ, τα οποία είχε προσδιορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως εξαμηνιαία δόση από την επιστροφή των κερδών των κεντρικών τραπεζών από ελληνικά ομόλογα (SMPs και ANFAs).

Η ανακοίνωση αυτή προκάλεσε ερωτήματα, ακόμη και σε αξιωματούχους στην Αθήνα. Στην πραγματικότητα, όμως, το ποσό δεν έχει αυξηθεί. Απλώς περιλαμβάνει όχι μόνο τα SMPs και ANFAs, αλλά και το όφελος από την κατάργηση του επιτοκιακού κέρδους (step up) στο δεύτερο δάνειο της χώρας, που επίσης εντάσσεται στα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους, για τα οποία είχε δεσμευθεί το Eurogroup του περασμένου Ιουνίου, υπό την προϋπόθεση ότι η Ελλάδα θα εφαρμόζε τις μεταμνημονιακές μεταρρυθμίσεις.

Το όφελος αυτό, μάλιστα, είναι «φουσκωμένο», καθώς περιλαμβάνει και την επιστροφή του περυσινού επιτοκιακού κέρδους, το οποίο πλήρωσε κανονικά η Ελλάδα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πληροφορίες, υπό την προϋπόθεση ότι η δεύτερη μνημονιακή αξιολόγηση θα είναι θετική, η Ελλάδα θα επωφεληθεί από:

1. Επιστροφή των κερδών των κεντρικών τραπεζών της Ευρωζώνης και της ΕΚΤ από ελληνικά ομόλογα που έχουν στην κατοχή τους, ύψους περίπου 640 εκατ. ευρώ.
2. Επιστροφή του επιτοκιακού κέρδους για το β' εξάμηνο του 2018, ύψους περίπου 110 εκατ. ευρώ.
3. Κατάργηση του επιτοκιακού κέρδους για τη φετινή χρονιά, ύψους περίπου 220 εκατ. ευρώ.

Στην πραγματικότητα, δηλαδή, θα εισπραχθούν περίπου 750 εκατ. ευρώ, όπως είπε ο κ. Μοσκοβισί, αλλά θα απαλλαγεί η χώρα και από επιπλέον υποχρε-

Ο κ. Ρέγκλινγκ είπε πως υπάρχουν ακόμη ανοικτά θέματα, αλλά η Ελλάδα έχει μερικές εβδομάδες να δουλέψει πριν από την ολοκλήρωση της έκθεσης στις 27 Φεβρουαρίου.

Ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) Κλάους Ρέγκλινγκ υποσχέθηκε μία δόση ενός δισ. ευρώ.

ώσεις 220 εκατ. ευρώ για το 2019, ανεβάζοντας το συνολικό όφελος κοντά στο 1 δισ. ευρώ, όπως είπε ο κ. Ρέγκλινγκ.

Ο προγραμματισμός που είχε θέσει το Eurogroup του περασμένου Ιουνίου προβλέπει ότι τα μέτρα αυτά ελάφρυνσης του χρέους θα εφαρμόζονται δύο φορές τον χρόνο, ανάλογα πάντα με την πρόοδο στην εφαρμογή των μεταμνημονιακών δεσμεύσεων της χώρας.

Ετσι, κανονικά, θα υπάρξει και μια δεύτερη δόση εντός του 2019, η οποία, όμως, πιθανότατα θα είναι μικρότερη, καθώς μάλλον δεν θα περιλαμβάνει επιστροφή επιτοκιακού κέρδους, δεδομένου ότι αυτή θα έχει γίνει

από τώρα για το σύνολο του έτους.

Το μεγάλο ζητούμενο, βεβαίως, είναι να συνταχθεί μια θετική έκθεση για τη δεύτερη μεταμνημονιακή αξιολόγηση. Ο κ. Ρέγκλινγκ είπε πως υπάρχουν ακόμη ανοικτά θέματα, αλλά η Ελλάδα έχει μερικές εβδομάδες να δουλέψει πριν από την ολοκλήρωση της έκθεσης στις 27 Φεβρουαρίου. Την τελική απόφαση, με βάση την έκθεση, θα πάρει το Eurogroup της 11ης Μαρτίου.

Εκτιμάται ότι εφόσον υπάρξει σύγκλιση τελικώς στο θέμα του διάδοχου σχήματος του ν. Κατσέλη, που αποτελεί τη μεγάλη εκκρεμότητα αυτής της αξιολόγησης, το κλίμα, σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο της έκθεσης, θα αλλάξει προς θετική κατεύθυνση. Η κυβέρνηση θέλει οπωσδήποτε μια τέτοια εξέλιξη, γι' αυτό και άλλαξε τη στάση της στον ν. Κατσέλη το περασμένο Σεβτεμβριο, επιτρέποντας τη σύγκλιση με τους τραπεζίτες. Μια αρνητική έκθεση θα έστελνε ένα πολύ αρνητικό μήνυμα για την οικονομία και θα τίναξε στον αέρα την έξοδο στις αγορές.

UBS: Με το σχέδιο ΤτΕ οι τράπεζες δεν θα χρειαστούν νέα κεφάλαια

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

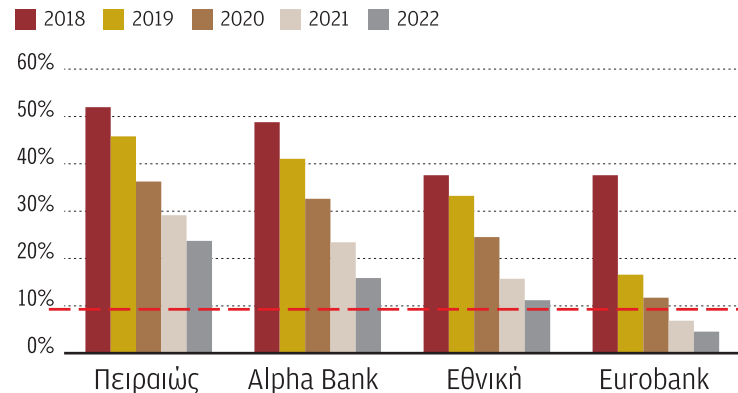
Η μεταφορά των μη εξυπηρετούμενων ανομιμάτων (NPEs) των ελληνικών τραπεζών σε όχημα ειδικού σκοπού (SPV), υπό το σχέδιο της ΤτΕ, δεν αναμένεται να προκαλέσει νέα ανακεφαλαιοποίηση του κλάδου, σημειώνει η UBS σε έκθεσή της, τονίζοντας πως οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες θα μπορέσουν να μειώσουν τα NPEs τους στο 10% έως το 2022 χωρίς να χρειαστεί να αντλήσουν νέα κεφάλαια.

Οι ελληνικές τράπεζες θα «εξφορτωθούν» 21 δισ. ευρώ NPEs και 4 δισ. ευρώ αναβαλλόμενες φορολογικές πιστώσεις (DTCs) στο ειδικό όχημα SPV, ενώ η Eurobank θα διαθέσει 9 δισ. ευρώ στο δικό της SPVs το 2019, στο βασικό της σενάριο, επισμαίνει. Ετσι, η UBS εκτιμά πως ο κεφαλαιακός αντίκτυπος θα φτάσει τα 6 δισ. ευρώ το 2019-2020 για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες, ενώ μόνο η Πειραιώς είναι πιθανό να αντιμετωπίσει έλλειμμα κεφαλαίου ύψους 1,6 δισ. ευρώ. Παράλληλα, όπως προσθέτει, οι προσπάθειες των ίδιων των τραπεζών για τη μείωση των NPEs θα υποστηριχθούν από την καλύτερη ποιότητα των υπόλοιπων βιβλίων NPEs, τον περιορισμό των επιπτώσεων των προβλέψεων για νέα κόκκινα δάνεια και το μακροοικονομικό περιβάλλον.

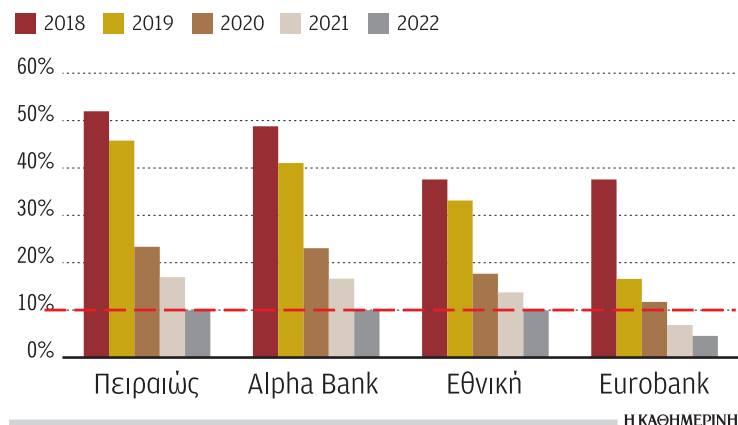
Η UBS πάντως προβλέπει πως υπάρχει πιθανότητα τα δύο σχέδια που έχουν προταθεί για τη μείωση των κόκκινων δανείων, της ΤτΕ και του ΤΧΣ, να συνδυαστούν εάν εγκριθούν από την Κομισιόν. Σε αυτή την περίπτωση η Alpha Bank θα είναι αυτή που θα ωφεληθεί περισσότερο λόγω των ισχυρών κεφαλαιακών της «μαξιλαριών» και της μικρότερης συμβολής των DTC στο κεφάλαιό της, ενώ η δημιουργία μιας «κακής» τράπεζας, που προτείνει η ΤτΕ, αναμένεται να ωφεληθεί την Alpha Bank και την Εθνική, θα έχει περιορισμένα οφέλη για τη Eurobank, ενώ θα φέρει την Πειραιώς αντιμέτωπη με κεφαλαιακές ελλείψεις.

Η ελβετική τράπεζα αναμένει ότι το σχέδιο της ΤτΕ θα ολοκληρωθεί στο α' εξάμηνο του 2019 και θα χρειαστούν έως και εννέα μήνες για την πλήρη λειτουργία της bad bank. Ετσι το 2020 ανα-

Οι εκτιμήσεις της UBS για τους δείκτες NPE των ελληνικών τραπεζών πριν το SPV

Οι εκτιμήσεις της UBS για τους δείκτες NPE των ελληνικών τραπεζών μετά το SPV

μένεται να γίνει το μεγάλο «εξφορτώμα» των NPEs στο SPV. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της, η Alpha Bank έχει την πρόθεση να μεταφέρει NPEs ύψους 7,5 δισ. ευρώ, μαζί με 1,8 δισ. ευρώ DTC, τα οποία θα καλύψουν το έλλειμμα προβλέψεων, επιτυγχάνοντας έτσι δείκτη βασικής κεφαλαιακής επάρκειας της τάξης του 11%.

Η Εθνική θα μεταφέρει NPEs ύψους 6 δισ. ευρώ μαζί με 700 εκατ. ευρώ DTC, επιτυγχάνοντας επίσης τον στόχο, ενώ για την Πειραιώς εκτιμά NPEs ύψους 7 δισ. ευρώ για να μπορέσει να επιτύχει δείκτη NPEs στο 10%. Η Eurobank εκτιμάται ότι δεν θα συμμετάσχει στο σχέδιο καθώς οι μεταφορές NPEs ύψους 9 δισ. ευρώ στο δικό της SPV το 2019 θα τη βοηθούσαν να μειώσει τον δείκτη NPE στο 7% από το 2021. Στους κινδύνους γύρω από τον κλάδο το επόμενο διάστημα, η ελβετική τράπεζα τοποθετεί τις αλλαγές

στο πολιτικό, ρυθμιστικό και μακροοικονομικό περιβάλλον, που μπορεί να προκληθούν από τις εκλογές, τις ενέργειες των ελληνικών αρχών και των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών, αλλά και την επιδείνωση του εγχώριου και διεθνούς κλίματος.

Επίσης, η UBS αναγνωρίζει πως υπάρχει ο κίνδυνος να χρειαστεί οι τράπεζες να προχωρήσουν σε άμεσες εκδόσεις χρέους για τη διατήρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Αυτό μπορεί να προκύψει εάν τα κεφαλαιακά αποθέματα εξαντληθούν γρήγορα. Επιπλέον, μπορεί να προκύψουν κίνδυνοι ρευστότητας και χρηματοδότησης σε περίπτωση που οι ελληνικές τράπεζες δεν έχουν πρόσβαση στις αγορές reposit, η ανάκαμψη στην αγορά καταθέσεων αποδειχθεί βραχύβια και υπάρξουν ενισχυμένα κριτήρια επιλεξιμότητας για τη χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα.

Αλλάζουν όλα στις συγχωνεύσεις και στις εξαγορές

Δυνατότητα δημιουργίας μεγαλύτερων επιχειρήσεων δίνει το νομοσχέδιο για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Όλοι μπορούν να απορροφήσουν όλους, όλοι μπορούν να μετατραπούν σε όλους, όλοι μπορούν να συγχωνευθούν με όλους. Αυτός είναι ο βασικός κανόνας που διέπει το σχέδιο νόμου για τους εταιρικούς μετασχηματισμούς –συγχωνεύσεις, μετατροπές, διασπάσεις– που κατατέθηκε χθες στη Βουλή από το υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης. Το νομοσχέδιο δεν επιτυχάνει μόνο να εκσυγχρονίσει και να ενοποιήσει την υφιστάμενη νομοθεσία, η οποία ήταν αποσπασματική με διάσπαρτες διατάξεις σε έξι διαφορετικούς νόμους. Μέσα από τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των εταιρικών μετασχηματισμών δίνεται η δυνατότητα μεγέθυνσης επιχειρήσεων, οδηγώντας σε οικονομίες κλίμακος, απαραίτητες για την ανάκαμψη συνολικά της ελληνικής οικονομίας.

Ως έναρξη εφαρμογής του νέου θεσμικού πλαισίου –υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι θα υπερψηφιστεί από τη Βουλή– ορίζεται η 15η Απριλίου 2019, ενώ δεν έχει αναδρομική ισχύ για εταιρικούς μετασχηματισμούς που είχαν ήδη ξεκινήσει πριν από την προαναφερθείσα ημερομηνία. Ωστόσο, αφήνει ένα «παραθυράκι» αξιοποίησης του νέου πλαισίου και για μετασχηματισμούς που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη, ακόμη και αν μία μόνο εταιρεία από τις εμπλεκόμενες δημοσιοποιήσει το σχετικό σχέδιο (συγχώνευσης, μετατροπής ή διάσπασης) σε ημερομηνία μεταγενέστερη της έναρξης ισχύος του νόμου.

Αυτό που δεν επιλύει το σχέδιο νόμου και αποτελεί τη βασικότερη κριτική του επιχειρηματικού κόσμου είναι ότι δεν προβλέπει φορολογικά κίνητρα για την υλοποίηση εταιρικών μετασχηματισμών

Οι εταιρικοί μετασχηματισμοί

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ 2012-18: 1.583	ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ 2012-18: 9.778
2012		2012	
2013		2013	
2014		2014	
2015		2015	
2016		2016	
2017		2017	
2018		2018	
2012		2012	
2013		2013	
2014		2014	
2015		2015	
2016		2016	
2017		2017	
2018		2018	

ΠΗΓΗ: ΓΕΜΗ, ΣΕΒ

Το νομοσχέδιο δεν θα έχει αναδρομική ισχύ για εταιρικούς μετασχηματισμούς που είχαν ήδη ξεκινήσει πριν από τη 15η Απριλίου 2019.

και κυρίως συγχωνεύσεων. Στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο επισημαίνεται χαρακτηριστικά κίνητρα για την υλοποίηση στο πλαίσιο μιας μελλοντικής νο-

μοθετικής πρωτοβουλίας να επανεκτιμηθεί από τον φορολογικό νομοθέτη το σημερινό καθεστώς παροχής φορολογικών κινήτρων σε εταιρικούς μετασχηματισμούς, μέσω αφενός του εξορθολογισμού τους και αφετέρου της πλήρους ευθυγράμμισής τους με το σύστημα του προτεινόμενου νομοσχεδίου». Πάντως, θα συνοδεύουν τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε έναν εταιρικό μετασχηματισμό κίνητρα φορολογικά ή αναπτυξιακά που προβλέπονται από άλλους νόμους (νομοθετικό διάταγμα 1297/1972, νόμοι 2166/1993 και 4172/2013).

Τα κυριότερα σημεία του σχεδίου νόμου είναι τα ακόλουθα:

- 1) Σε διαδικασία εταιρικού μετασχηματισμού μπορούν να μεταβληθούν ή να μετράσουν οι ακόλουθες εταιρικές μορφές: ανώνυμες εταιρείες (Α.Ε.), εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ), ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες (ΙΚΕ), ομόρρυθμες εταιρείες (ΟΕ), ετερόρρυθμες εταιρείες (ΕΕ), ετερόρρυθμες εταιρείες κατά μετοχές, κοινοπραξίες, ευρωπαϊκές εταιρείες (ΣΕ), αστικοί συνεταιρισμοί και ευρωπαϊκές συνεταιριστικές εταιρείες.
- 2) Οι εταιρικοί μετασχηματισμοί

μπορεί να πραγματοποιηθούν με τη συμμετοχή εταιρειών διαφορετικών εταιρικών μορφών μεταξύ τους. Υπενθυμίζεται ότι σήμερα επιτρέπεται η συγχώνευση μόνο μεταξύ εταιρειών των ίδιων νομικών μορφών και μόνο για τρεις νομικές μορφές (Α.Ε., ΕΠΕ και ΙΚΕ). 3) Σε εταιρικό μετασχηματισμό μπορούν να μετράσουν και εταιρείες που είτε έχουν λυθεί λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειάς τους, αλλά ακόμη και εταιρείες που κηρύχθηκαν σε πτώχευση. Απαιτείται προϋπόθεση σε αυτή την περίπτωση είναι μετά την κήρυξη της πτώχευσης να έχει επικυρωθεί

τελεσίδικα το σχέδιο αναδιοργάνωσης ή να έχουν εξοφληθεί όλοι οι πτωχευτικοί πιστωτές. Δεν μπορεί, πάντως, να εφαρμοστεί η διάταξη αυτή εάν έχει αρχίσει η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης.

4) Δεν απαιτείται εξέταση σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης ούτε έκθεση εμπειρογνώμονα εάν όλοι οι μέτοχοι συμφωνούν εγγράφως επ' αυτού.

5) Σε κάθε περίπτωση μετασχηματισμού που διέπεται από το εν λόγω πλαίσιο οι εργαζόμενοι προστατεύονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για τη μεταβολή στο πρόσωπο του εργοδότη.

6) Εντός 20 ημερών από τη δημοσίευση στο ΓΕΜΗ του σχεδίου συγχώνευσης, οι πιστωτές των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση, των οποίων οι απαιτήσεις είχαν γεννηθεί πριν από τον χρόνο αυτό, χωρίς να έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν κατάλληλες εγγυήσεις από τις εταιρείες, εφόσον αποδεικνύουν επαρκώς ότι η οικονομική κατάσταση των εταιρειών εξαιτίας της συγχώνευσης καθιστά απαραίτητη την παροχή τέτοιων εγγυήσεων και εφόσον δεν έχουν ήδη λάβει τέτοιες εγγυήσεις. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που υπάρχουν ομολογιούχοι δανειστές, εκτός εάν εγκρίνουν τη συγχώνευση είτε ατομικά είτε ως ομάδα με απόφαση που λαμβάνεται από τη συνέλευση των ομολογιούχων. Το ίδιο ισχύει και για τις διασπάσεις και μετατροπές.

7) Δεν μπορεί να θεωρηθεί άκυρη μια συγχώνευση με την αιτιολογία ότι η σχέση ανταλλαγής των εταιρικών συμμετοχών δεν είναι δίκαιη και λογική. Πάντως, ο θιγόμενος μέτοχος μπορεί να αξιώσει καταβολή αποζημίωσης.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΑΛΑΣΣΑ 2014-2020

ΠΕ1. Πρώτοηπο της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας

Μέτρο 1.8: Υγεία και Ασφάλεια – ΑΡΘΡΟ 32

«Σχέδιο Χορηγιών για επενδύσεις στα αλιευτικά σκάφη»

2η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Αρ.03/1.4/1.8/02/02.2019

Το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών πληροφορεί τους ενδιαφερόμενους αλιείς ότι δέχεται αιτήσεις για ένταξη προτάσεων στο πλαίσιο του πιο πάνω Σχεδίου. Σκοπός του Σχεδίου είναι η χρηματοδότηση επενδύσεων στα αλιευτικά σκάφη που να αφορούν τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την υγεία, την υγιεινή και την ασφάλεια των αλιέων.

Α. Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι φυσικά πρόσωπα, αλιείς, οι οποίοι είναι: Κάτοχοι αδειών παράκτιας αλιείας κατηγορίας Α΄ ή κατηγορίας Β

Β. Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οι οποίοι είναι: Ιδιοκτήτες σκαφών για τα οποία κατέχουν πολυδύναμη άδεια αλιείας με σκάφη ≥ 12 μ.

Γ. Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οι οποίοι είναι: Ιδιοκτήτες σκαφών για τα οποία κατέχουν άδεια αλιείας τράτας βυθού ή άδεια γρι-γρι ή μεσογειακές άδειες

Οι Δικαιούχοι θα πρέπει να κατέχουν σε ισχύ άδεια αλιείας κατά την υποβολή της αίτησης τους, δηλαδή για το έτος 2019. Τα έργα υλοποίησης θα πρέπει να εντάσσονται στις ακόλουθες δράσεις.

Δράση 1.8.1 Επενδύσεις για την ασφάλεια

Δράση 1.8.2 Επενδύσεις για την υγεία

Δράση 1.8.3 Επενδύσεις για την υγιεινή

Δράση 1.8.4 Επενδύσεις για τις συνθήκες εργασίας

Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στο ποσό των €300.000. Από το ποσό αυτό το 75% καλύπτεται από το ΕΤΘΑ και το υπόλοιπο 25% από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το ποσοστό χρηματοδότησης στους Δικαιούχους κυμαίνεται από 30% - 80% (δημόσια δαπάνη), ανάλογα με την περίπτωση και το υπόλοιπο ποσοστό αποτελεί την ιδιωτική συμμετοχή.

Η επιλεξιμότητα των δαπανών ισχύει από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης. Δεν θεωρείται επιλέξιμη οποιαδήποτε δαπάνη πραγματοποιήθηκε πριν την υποβολή της πρότασης. Ο ελάχιστος συνολικός επιλέξιμος προϋπολογισμός κάθε έργου για την παρούσα πρόσκληση δεν μπορεί να είναι μικρότερος των €1.000.

Η επιλογή των έργων θα γίνεται με τη διαδικασία της άμεσης αξιολόγησης. Όσες προτάσεις πληρούν τα κριτήρια, θα προωθούνται για αξιολόγηση και έγκριση αμέσως, σύμφωνα με τη χρονολογική σειρά υποβολής τους. Τα έργα που αναμένεται να ενταχθούν στα πλαίσια της 2ης πρόσκλησης θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2020.

Ο Οδηγός Εφαρμογής μαζί με τα Παραρτήματα μπορεί να εξασφαλίζεται από τα Κεντρικά Γραφεία του ΤΑΘΕ στη Λευκωσία (Βηθέξ 101, Βιομηχανική Περιοχή Στροβόλου) και από την ιστοσελίδα του ΕΠ «Θάλασσα» 2014-2020 www.moa.gov.cy/thalassa. Οι αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται στα τυποποιημένα έντυπα του Οδηγού Εφαρμογής από τη Δευτέρα 18 Φεβρουαρίου 2019 μέχρι την Τρίτη 31 Δεκεμβρίου 2019, κατά τις εργάσιμες μέρες και ώρες του δημοσίου στα Κεντρικά Γραφεία του ΤΑΘΕ.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστύνονται:

Κεντρικά Γραφεία Λευκωσίας: Νατάσα Παππούλη

Τηλ.: 22 807861, Φαξ: 22 423293, Email: nappoulis@dfmr.moa.gov.cy

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Θάλασσα 2014-2020

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ (ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΕΙΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1999 ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ 12 (1)

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 12(1) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρεκκλήσεις) Κανονισμών, με την παρούσα γνωστοποιείται ότι η εταιρεία Goldshire Holdings Ltd υπέβαλε αίτηση στο Επαρχιακό Γραφείο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως Πάφου, για την χορήγηση της πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση των προνοιών του Τοπικού Σχεδίου Πάφου για την ακόλουθη ανάπτυξη: επέκταση Ξενοδοχείου (Προσθήκη 140 κλινών).

Η αίτηση αφορά το τεμάχιο αρ.259 Φ/ΣΧ 51/27W & Ε1 στο Δήμο Γεροσκήπου.

Η παρέκκλιση για την οποία υποβάλλεται η αίτηση αφορά επέκταση στον τελευταίο όροφο.

Περισσότερες πληροφορίες δυνατό να ληφθούν από τα γραφεία της Πολεοδομικής Αρχής κατά τις εργάσιμες ώρες και ημέρες.

Έγγραφες παραστάσεις είναι δυνατό να υποβληθούν στην πολεοδομική αρχή μέσα σε διάστημα ενός μηνός από τη δημοσίευση της παρούσας ειδοποίησης.

Σε μία δεκαετία «γκρεμίστηκε» η μεσαία τάξη στην Ευρώπη

Το διάμεσο εισόδημά της μειώθηκε πάνω από τα δύο τρίτα την περίοδο 2008-2018

Σαρωτικές είναι οι επιπτώσεις από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και την κρίση δημόσιου χρέους στην Ευρωζώνη το 2010 στη μεσαία τάξη της Ευρώπης.

Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO), το διάμεσο εισόδημα της μεσαίας τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υποχωρήσει πάνω από δύο τρίτα, αντιστρέφοντας την άνοδο που είχε επιτευχθεί καθ' όλη τη διάρκεια της 20ετίας μέχρι το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ανάλογες τάσεις εμφανίζονται, επίσης, στις ΗΠΑ, αλλά οι συνθήκες είναι δυσμενέστερες στην Ε.Ε., σχολιάζει δημοσίευμα των New York Times. Τα μεσαία εισοδηματικά στρώματα της Ευρώπης αναλογούν στο 60% των συνολικών νοικοκυριών έναντι λίγο πάνω από το 50% που ισχύει στις ΗΠΑ. Ωστόσο, η ευρωπαϊκή μεσαία τάξη είναι πολύ πιο ευάλωτη διότι είναι μεγαλύτερος ο κίνδυνος περαιτέρω μείωσης των εισοδημάτων της. «Δεν έχει παρατηρηθεί καμία πρόοδος στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης», δηλώνει ο Ντάνιελ Βόγκκαν-Γουάιτχεντ, αξιωματούχος και οικονομολόγος στο ILO που εδρεύει στη Γε-

νεύη. «Η κατάσταση έχει γίνει πιο ασταθής.

Στην περίπτωση που τα ετήσια εισοδήματα ενός νοικοκυριού μειωθούν, είναι πολύ πιθανό να μην καταφέρει να τα αναπληρώσει ποτέ», συμπληρώνει ο ίδιος. Το εισοδηματικό χάσμα έχει διευρυνθεί στην Ευρώπη όχι μόνον λόγω της πτώσης των πραγματικών μισθών, αλλά και της αποδυνάμωσης του κράτους πρόνοιας σε συνδυασμό με την αύξηση των φορολογικών υποχρεώσεων ή και την κατάργηση φοροαπαλλαγών.

Από την άλλη πλευρά, η εισοδηματική ανισότητα στη Γερμανία περιορίζεται εάν ληφθούν υπόψη οι παροχές του κράτους πρόνοιας, επισημαίνεται στην έκθεση του ILO. Αλλά ακόμη και στη Γερμανία, που είναι η ισχυρότερη οικονομία της Ευρωζώνης, παρατηρούνται ρωγμές στο οικονομικό μοντέλο της.

Χαμηλές αμοιβές

Ένα μεγάλο κομμάτι της μεσαίας τάξης απασχολούνταν στον μεταποιητικό κλάδο. Την τελευταία 25ετία, όμως, έχουν επεκταθεί οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης

Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO), η μεγαλύτερη συρρίκνωση των εισοδημάτων σημειώθηκε στις χώρες-μέλη της περιφέρειας στην Ευρωζώνη, που πέρασαν από βαθιά κρίση και εφάρμοσαν προγράμματα δημοσιονομικής λιτότητας. Πτώση όμως καταγράφηκε και στις σκανδιναβικές χώρες και στη Γερμανία.

Εχουν επεκταθεί οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης, που οδήγησαν στην πτώση των μισθών και των παροχών κοινωνικής πρόνοιας.

που οδήγησαν στην πτώση των μισθών και των παροχών κοινωνικής πρόνοιας.

Μολονότι, λόγω χάριν, έχει αυξηθεί το γυναικείο εργατικό δυνα-

μικό, οι μισθοί είναι χαμηλοί και οι συμβάσεις είναι μερικής απασχόλησης. Αν και η Ισπανία θεωρείται μια από τις οικονομίες που έχουν επανέλθει δυναμικά από την κρίση δημόσιου χρέους του 2010, η μεσαία τάξη εκεί έχει υποστεί μεγάλο πλήγμα από την πτώση των εισοδημάτων της. Οι New York Times αναφέρουν, π.χ., την περίπτωση του Χοσέ-Ενρίκε Αλμπάρεθ που εργαζόταν στο τμήμα ανθρωπίνων πόρων μιας εταιρείας και σήμερα είναι κρεοπώλης. Κερδίζει 1.000 ευρώ τον μήνα, αλλά οι φόροι και οι εισφορές απορροφούν τα δύο τρίτα του μισθού. Κάποτε δίδανε ετήσια εισο-

δήματα 80.000 ευρώ με τη σύζυγό του, η οποία διπύθνε εταιρεία διοργάνωσης εκδηλώσεων και σήμερα εργάζεται ως γραμματέας. Σύμφωνα με έρευνα του Eurofound, το κέντρο ερευνών που λειτουργεί κάτω από την ομπρέλα της Ε.Ε., το κατά κεφαλήν πραγματικό εισόδημα στην Ε.Ε. μειώθηκε κατά 2,2% την περίοδο 2009-2013. Στην Ελλάδα συρρικνώθηκε κατά 25,5%, στην Ισπανία 9,8%, στην Πορτογαλία 7%, στην Κύπρο 16,5% και στην Ιταλία 9,8%. Τονίζεται, μάλιστα, πως μόνον στη Λετονία, το Λουξεμβούργο, την Πολωνία και τη Λιθουανία επεκτά-

μέχρι το 2013. Η μεγαλύτερη συρρίκνωση των εισοδημάτων παρατηρείται στις χώρες-μέλη της περιφέρειας στην Ευρωζώνη, που πέρασαν από βαθιά κρίση και εφάρμοσαν αυστηρά προγράμματα δημοσιονομικής λιτότητας. Παράλληλα, όμως, πτώση καταγράφηκε και στις σκανδιναβικές χώρες και στη Γερμανία. Ακόμα και η μείωση της ανεργίας στην Ευρωζώνη, από το ιστορικό υψηλό του 12,10% τον Μάρτιο του 2013 στο 7,9% τον Δεκέμβριο του 2018, δεν συνεπάγεται ενίσχυση των εισοδημάτων της μεσαίας τάξης, αναφέρει η έκθεση.

Τέλος στη λιτότητα βάζουν οι χώρες της Ευρωζώνης ερήμην Κομισιόν

Αυξάνουν τις δαπάνες λόγω της επιβράδυνσης της οικονομίας

Το τέλος της οδυνηρής λιτότητας έχουν αποφασίσει ερήμην της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πολλές χώρες-μέλη της Ευρωζώνης, καθώς η οικονομία της επιβραδύνεται και πυκνώνουν οι προειδοποιήσεις για τη διαφαινόμενη νέα ύφεση στην παγκόσμια οικονομία. Τους τελευταίους μήνες, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, από τις παραδοσιακά άσωτες έως τις δημοσιονομικά συντηρητικές, χαλαρώνουν τη δημοσιονομική πειθαρχία και αυξάνουν τις δαπάνες. Καταλυτικός παράγοντας στην απόφασή τους έχει σταθεί η απρόβλεπτη

κων». Ανακάλεσε τις αυξήσεις φόρων στα καύσιμα, ένα μέτρο που σε συνδυασμό με την πρόσθετη οικονομική στήριξη στους χαμηλοσυνταξιούχους πρόκειται να οδηγήσει το δημοσιονομικό έλλειμμα της Γαλλίας πάνω από το όριο του 3% του γαλλικού ΑΕΠ.

Στην Ιταλία, η παρατεταμένη μετωπική σύγκρουση της Ρώμης με την Κομισιόν γύρω από το σχέδιο του κυβερνητικού συνασπισμού Ντι Μάιο - Σαλβίνι να αυξήσει το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2019 στο 2,4% οδήγησε σε συμβιβασμό για έλλειμμα 2,04%. Εν ολίγοις, σώθηκαν τα προσχήματα και τα δύο κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού έχουν τα περιθώρια να ενισχύσουν τα εισοδήματα των φτωχότερων στρωμάτων και να τηρήσουν τις προεκλογικές υποσχέσεις τους. Ακόμη, όμως, και η Γερμανία του μηδενικού ελλείμματος και της δημοσιονομικής πειθαρχίας έχει ανακοινώσει φορολογικά μέτρα που θα ενθαρρύνουν τις επενδύσεις. Κι ενώ συμβαίνουν όλα αυτά, μερίδα οικονομολόγων καλεί την Κομισιόν να αναγνωρίσει πως η κατάσταση έχει αλλάξει και χρειάζεται μεγαλύτερη ευελιξία στους κανόνες της Ευρωζώνης. Ζητούμενο να έχουν οι χώρες επαρκή περιθώρια ελιγμών για να επωφεληθούν από το χαμηλό κόστος δανεισμού και να εκδώσουν χρέος για να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις.

Όπως επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα, είναι σαφές πως έχει αλλάξει τελευταία η επικρατούσα αντίληψη για την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων και οι ιθύνοντες που χαράσσουν οικονομική πολιτική δεν διστάζουν πλέον να αυξήσουν το χρέος της χώρας τους. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι έχει μειωθεί σημαντικά το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους. Όπως σχολιάσε σε πρόσφατη έκθεσή του ο ΟΟΣΑ, τα τελευταία χρόνια μειώθηκε το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στις ανεπτυγμένες οικονομίες.

Η Κριστίν Λαγκάρντ προσδιόρισε τους τέσσερις παράγοντες που απειλούν την παγκόσμια οικονομία και είναι «ο εμπορικός πόλεμος και η κλιμάκωση των δασμών, η επιδείνωση των όρων χρηματοδότησης, το Brexit και ο αντίκτυπος του και, τέλος, μια ραγδαία επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας».

Προειδοποίηση από ΔΝΤ

Τον κώδωνα του κινδύνου έκρουσε χθες το ΔΝΤ, προειδοποιώντας για το ενδεχόμενο νέας οικονομικής καταιγίδας στην παγκόσμια οικονομία και καλώντας τις κυβερνήσεις να προετοιμαστούν αναλόγως. Μιλώντας από το Ντουμπάι, όπου παρευρέθη στην 7η Σύνοδο Παγκόσμιας Διακυβέρνησης, η επικεφαλής του Ταμείου Κριστίν Λαγκάρντ τόνισε πως «βλέπουμε την παγκόσμια οικονομία να αναπτύσσεται με ρυθμούς πιο αργούς από όσο είχαμε προβλέψει». Η κ. Λαγκάρντ προσδιόρισε τους τέσσερις παράγοντες που απειλούν την παγκόσμια οικονομία και είναι «ο εμπορικός πόλεμος και η κλιμάκωση των δα-

σμών, η επιδείνωση των όρων χρηματοδότησης, η αβεβαιότητα γύρω από την έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε. και ο αντίκτυπος του και, τέλος, μια ραγδαία επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας». Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στον συνομερικανικό εμπορικό πόλεμο και κυρίως στην ανταλλαγή δασμών και απειλών ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, επισημαίνοντας πως έχει ήδη αντικτυπο παγκοσμίως. Εξέφρασε δε την ανησυχία της, τονίζοντας ότι «δεν έχουμε ιδέα πως θα εξελιχθεί και το μόνο που γνωρίζουμε είναι ότι έχει ήδη επηρεάσει το εμπόριο, την εμπιστοσύνη και τις αγορές».

Η Ιταλία εξετάζει την πώληση χρυσού για να χρηματοδοτήσει δαπάνες

Αντιμέτωπη με την ύφεση στην οποία διολίσθησε προσφάτως η ιταλική οικονομία, η κυβέρνηση συνασπισμού των Ντι Μάιο και Σαλβίνι θέτει τώρα στο στόχαστρό της τον χρυσό της Ιταλίας. Προκειμένου να αμβλύνει τον αντίκτυπο της ύφεσης, να μην αναγκαστεί σε τροποποιήσεις του προϋπολογισμού της και με την ελπίδα να αποφύγει μια νέα επώδυνη αύξηση του ΦΠΑ, εξετάζει πλέον σοβαρά την ιδέα να επιστρατεύσει τουλάχιστον ένα τμήμα του χρυσού της χώρας, να το ρευστοποιήσει και να χρηματοδοτήσει έτσι μέρος των απαιτούμενων δαπανών. Πρόκειται για παλαιότερη πρόταση του Κλάουντιο Μπόργκι, βουλευτή της Λέγκας, που στη συνέχεια την υποστήριξε και ο ιδρυτής του Κινήματος Πέντε Αστέρων, Μπέμπε Γκρίλο. «Έτσι θα μπορέσουμε να δώσουμε τέλος σε αυτήν την ενοχλητική ιστορία ότι δεν έχουμε χρήματα», είχε σχολιάσει όταν πρωτουζητήθηκε η ιδέα. Είχε μάλιστα αναρωτηθεί με έμφραση «γιατί να πωλούν οι πολίτες τα κοσμήματά τους και όχι το κράτος;». Το θέμα αφορά έναν όγκο χρυσού που ανέρχεται σε 2.400 τόνους του πολύτιμου μετάλλου και η αξία τους εκτιμάται σε τουλάχιστον 85,5 δισ. ευρώ. Βρίσκεται στα θησαυροφυλάκια της Τράπεζας της Ιταλίας, της Βρετανίας, καθώς και στη Βασιλεία της Ελβετίας. Κατά ορισμένες εκτιμήσεις, η αξία του ενδέχεται να υπερβαίνει τα 90 δισ. ευρώ. Την είδηση μεταφέρουν ιταλικές εφημερίδες από την οικονομική Il Sole 24 Ore μέχρι την ευρείας κυκλοφορίας La Stampa. Τα σχετικά δημοσιεύματα κατηγορούν τον Μπόργκι και τη Λέγκα ότι θέλουν να λεηλατήσουν τον χρυσό της κεντρικής τράπεζας για να χρηματοδοτήσουν προεκλογικές τους υποσχέσεις. Από την πλευρά του ο Μπόργκι διαψεύδει τις κατηγορίες και υποστηρίζει ότι θα διασφαλίσει πως τον τελευταίο λόγο θα έχει το ιταλικό Κοινοβούλιο. Λάδι στη φωτιά έριξε, πάντως,

Τα αποθέματα χρυσού ανέρχονται σε 2.400 τόνους του πολύτιμου μετάλλου και η αξία τους εκτιμάται σε τουλάχιστον 85,5 δισ.

Η Τράπεζα της Ιταλίας έχει τα μεγαλύτερα διαθέσιμα χρυσού μετά τις ΗΠΑ και τη Γερμανία.

ο Ματέο Σαλβίνι επικεφαλής της Λέγκας και εκ των δύο αντιπροέδρων της κυβέρνησης. «Ο χρυσός είναι ιδιοκτησία του ιταλικού λαού και κανενός άλλου», τόνισε χθες αντικρουώντας τις κατηγορίες περί παρέμβασης στην ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας. Προσέθεσε, όμως, ότι δεν έχει έως τώρα μελετήσει την προοπτική να πουλήσει τμήμα του χρυσού της χώρας για να χρηματοδοτήσει δαπάνες αλλά «μπορεί να είναι πολύ ενδιαφέρουσα ιδέα». Όπως σχολιάζει σχετικά δημοσίευμα του Bloomberg αλλά και η βρετανική Financial Times, η ιδέα αυτή που φέρεται να εξετάζει σοβαρά η Ρώμη, θα οξύνει την ένταση ανάμεσα στον κυβερνητικό συνασπισμό και την κεντρική τράπεζα, καθώς αποτελεί ευθεία αμφισβήτηση της ανεξαρτησίας της. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Χρυσού, η Τράπεζα της Ιταλίας έχει τα μεγαλύτερα διαθέσιμα χρυσού μετά τις ΗΠΑ και τη Γερμανία.

Μετατροπή της Aramco σε διεθνή παίκτη, ο νέος στόχος του Ριάντ

Σχέδια για άντληση και εκμετάλλευση ενεργειακών πόρων ανά τον κόσμο

Η μετατροπή της Aramco, ναυαρχίδας του πετρελαϊκού κλάδου της Σαουδικής Αραβίας, σε διεθνή πετρελαϊκή ανταγωνιστικά των Royal Dutch Shell και ExxonMobil, είναι το νέο φιλόδοξο σχέδιο του Ριάντ. Εχοντας αναβάλει ουσιαστικά επ’ αόριστον την εισαγωγή της σε κάποιο μεγάλο διεθνές χρηματιστήριο, τώρα το Ριάντ φιλοδοξεί να χρησιμοποιήσει την Aramco για να επεκταθεί πέραν των ορίων του ορυκτού πλούτου της Σαουδικής Αραβίας και να δραστηριοποιηθεί στην άντληση και εκμετάλλευση ενεργειακών πόρων ανά τον κόσμο. Στην πράξη αυτό αντιβαίνει, βέβαια, στον διακηρυγμένο στόχο του Σαουδάραβα πρίγκιπα Μοχαμέντ μπιν Σαλμάν, για σταδιακή απεξάρτηση της σαουδαραβικής οικονομίας από το πετρέλαιο.

Στα νέα σχέδια του Ριάντ αναφέρθηκε μιλώντας στους Financial Times ο Σαουδάραβας υπουργός Ενέργειας Χαλίλτ αλ Φαλίχ. Μολονότι είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο εταιρεία παραγωγής πετρελαίου, η Aramco δεν έχει έως τώρα επιχειρήσει να δραστηριοποιηθεί εκτός των συνόρων της Σαουδικής Αραβίας. Βασίζονταν, αντιθέτως, στον πακτωλό ενεργειακών πόρων του υπεδάφους της χώρας όπως, άλλωστε, και η οικονομία του βασιλείου. Και παρά το φιλόδοξο μεταρρυθμιστικό σχέδιο του πρίγκιπα Μπιν Σαλμάν να δώσει τέλος στον «επικίνδυνο εθισμό του βασιλείου στο πετρέλαιο», ο κ. Φαλίχ κατέστησε σαφές πως η Σαουδική Αραβία σκοπεύει να επενδύσει εφεξής ακόμη περισσότερο στον τομέα που έχει παραδοσιακά στηρίξει την οικονομία της. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Σαουδάραβα υπουργού Ενέργειας, ακόμη και όταν εφαρμοστεί το μεταρρυθμιστικό σχέδιο του πρίγκιπα, ο τομέας των υδρογονανθράκων θα αντιπρο-

Αν και είναι η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής πετρελαίου στον κόσμο, η Aramco δεν έχει έως τώρα επιχειρήσει να δραστηριοποιηθεί εκτός των συνόρων της Σαουδικής Αραβίας.

σωπεύει τουλάχιστον το 40% με 50% των εσόδων του βασιλείου.

Εν ολίγοις η Σαουδική Αραβία θα παραμείνει εξαρτημένη από τους υδρογονάνθρακες της ενώ παράλληλα θα προωθή τον στόχο της να διαφοροποιήσει την οικονομία της αναπτύσσοντας τομείς όπως η τεχνολογία, ο τουρισμός, ο τομέας της υγείας αλλά και τα ορυχεία.

Προτεραιότητα του Ριάντ είναι τώρα η ανάπτυξη επιχειρήσεων φυσικού αερίου ώστε να ανταγωνιστεί τις μεγάλες ενεργειακές που αυξάνουν τις επενδύσεις τους σε φυσικό αέριο, καθώς η ζήτηση υπερβαίνει τη ζήτηση για πετρέλαιο. Το Ριάντ φαίνεται να ενδιαφέρεται

για επενδύσεις στον τομέα υδρογονμένου φυσικού αερίου (LNG) της Ρωσίας και για την απόκτηση μεριδίου στις εγκαταστάσεις και στο δίκτυο εξαγωγών LNG των ΗΠΑ.

Σε ό,τι αφορά το φιλόδοξο σχέδιο για εισαγωγή της Aramco σε μεγάλα διεθνή χρηματιστήρια, προκάλεσε το ενδιαφέρον της παγκόσμιας οικονομικής και επιχειρηματικής κοινότητας αλλά φαίνεται πως έχει «παγώσει». Ο κ. Φαλίχ συνέδεσε, πάντως, το σχέδιο αυτό με την προσπάθεια του Ριάντ για αναβάθμιση της Aramco σε παγκόσμιο παίκτη. Όπως τόνισε, «αν υπάρχουν επενδυτές από τη Νέα Υόρκη ή το Λονδίνο ή το Τόκιο που θα τοποθετούν κεφάλαιά

τους στην Aramco, θα θέλουν να ανταγωνίζεται τις μεγαλύτερες και καλύτερες διεθνείς πετρελαϊκές». Φαίνεται, όμως, πως το σχέδιο ναυάγησε όταν διαπιστώθηκε πόσο δύσκολο ήταν να εισαχθεί σε μεγάλο χρηματιστήριο με αξία 2 τρις. δολαρίων, όπως είχε επιδιώξει ο πρίγκιπας Μπιν Σαλμάν. Παράλληλα, οι ετοιμασίες για την αρχική δημόσια εγγραφή της Aramco ενόσπειραν προβληματισμούς και ανησυχίες σχετικά με την έκθεσή της σε διεξοδικούς νομικούς ελέγχους και μεγάλη διαφάνεια. Σημειωτέον ότι ανάμεσα στους μεγάλους μετόχους της εταιρείας είχε προγραμματιστεί να είναι το κρατικό επενδυτικό ταμείο του Ριάντ.

Μειωμένα λειτουργικά κέρδη αναμένει για το 2018 η Nissan

Τα χαμηλότερα λειτουργικά κέρδη των τελευταίων έξι ετών αναμένεται να εμφανίσει η ιαπωνική αυτοκινητοβιομηχανία Nissan για το τρέχον έτος λόγω των κραδασμών από τη σύλληψη του πρώην επικεφαλής της.

Ο Κάρλος Γκοσν, ο οποίος βρισκόταν στο πηδάλιο τόσο της Nissan όσο και της εταιρείου του Renault, συνελήφθη πέρυσι τον Νοέμβριο στην Ιαπωνία, κατηγορούμενος για σοβαρές οικονομικές ατασθαλίες. Εκτοτε δεν έχει αφεθεί ελεύθερος. Η δυσμενής εξέλιξη στα λειτουργικά κέρδη της ιαπωνικής αυτοκινητοβιομηχανίας σχετίζεται με την εφάπαξ δαπάνη ύψους 83 εκατ. δολαρίων, που αναλαμβάνει και αφορά μελλοντικές αμοιβές του συλλληφθέντος.

Η Nissan προβλέπει λειτουργικά κέρδη στα 450 δις. γιεν ή 4,1 δις. δολάρια συνολικά το τρέχον έτος, τα οποία υστερούν έναντι των χαμηλότερων προβλέψεων των αναλυτών. Η επί τα χείρω αναθεώρηση αποδίδεται στην υποχώρηση των πωλήσεων στην Κίνα και στην εξασθένηση στην αγορά των ΗΠΑ. Η δε εφάπαξ δαπάνη είναι προκαταρκτική και ενδεχομένως να υποστεί αλλαγές, αναλόγως της έρευνας που διεξάγουν για τις παρατυπίες του Κάρλος Γκοσν οι εισαγγελικές αρχές στην Ιαπωνία. Ο λόγος που συνελήφθη ο Κάρλος Γκοσν ήταν ακριβώς αυτές οι μελλοντικές αμοιβές του, καθώς και άλλες που δεν είχε δηλώσει στις οικονομικές υπηρεσίες της Ιαπωνίας. Επίσης, του απαγγέλθηκαν και άλλες κατηγορίες σχετικά με την εκ μέρους του κατάχρηση κεφαλαίων της Nissan για ίδιους σκοπούς – ανάλογα συμπεριφερόταν και εντός της Renault ο κάποτε κραταίος Κάρλος Γκοσν. Μια τέτοια περιπτώση ήταν ο πολυέξοδος γάμος του στις Βερσαλλίες, ο οποίος κόστισε 50.000 ευρώ. Εκπρόσωπος της οικογένειας Γκοσν δήλωσε χθες πως τα χρήματα θα επιστραφούν. Οι υπεύθυνοι του παλατιού διευκρίνισαν ότι δεν γνώριζαν ότι επρόκειτο για προσωπική και όχι εταιρική εκδήλωση. Η Renault είχε υπογράψει συμβόλαιο 2,3 εκατ. ευρώ με τις Βερσαλλίες για να χρηματοδοτήσει την αποκατάσταση ενός μέρους τους (την αίθουσα «Σαλόνι της Ειρήνης»), στο πλαίσιο του οποίου η εταιρεία μπορούσε να διοργανώνει στον χώρο εκδηλώσεις δημοσίων σχέσεων και προβολής. Το δε κόστος τους δεν θα υπερέβαινε το 25% της συνολικής δωρεάς.

BLOOMBERG

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ
ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ ΓΛΕΝΤΙ

με τη ρεμπέτικη κομπανία
"Γεια Χαραντάν"

Σάββατο 2 Μαρτίου - Ώρα 1:00 μ.μ
στην ταβέρνα "ΑΡΧΟΝΤΟΛΟΪ"

Τιμή με φαγητό και ποτό €30 - Κρατήσεις στο 25 37 79 99

"Επίτιμοι" σερβιτόροι:

Δήμαρχος
Λεμεσού
Νίκος
Νικολαΐδης

Διευθυντής
Ογκ. Τρ. Κύπρου
Δρ. Δημήτρης
Ανδρεόπουλος

Διευθυντής
ΚΑΝΑΛΙ 6
Μιχάλης
Παπαευαγόρου

Τα καθαρά έσοδα θα δοθούν στο Ίδρυμα "Ταμείο Ημέρας Αγάτης Παιδιού"

Διοργανωτής
KANALI E3

Χορηγός
ΤΣΙΑΚΚΑΣ
ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ WINERY

Στηρίζουν
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΕΦΙΝΗΣ
CULINARY ARTS

Τα Μυλλωμένα

μια παράσταση με κείμενα, ποιήματα και τραγούδια
μέσα στο πνεύμα του καρναβαλιού

Παίρνουν μέρος οι
Μιχάλης Παπαευαγόρου, Χάρης Παναγιώτου,
Μιχάλης Τερλικκός με τη μουσική του παρέα ΜΟΥΣΑ,
Μάκης Χρυσοστόμου, Τάκης Αργύρη
και η ρεμπέτικη κομπανία "Αρχή δια του Ρεμπέτικου"

Επιμέλεια και παρουσίαση Αντρέας Μακρίδης

Ακατάλληλη για ανήλικους

Δευτέρα 4 Μαρτίου
στη μουσική σκηνή Down Town Live στη Λευκωσία

Τρίτη 5 & Τετάρτη 6 Μαρτίου
στη μουσική σκηνή Ravens Music Hall στη Λεμεσό

Εναρξη παραστάσεων στις 8.30 το βράδυ

Χορηγός
Zivana

Χορηγός Επικοινωνίας
KANALI E3

Κρατήσεις για Λεμεσό στο 99 - 614100
Κρατήσεις για Λευκωσία στο 99 - 810011

Η Βρετανία χάνει 905 εκατ. την εβδομάδα λόγω Brexit

Στο 2% οι απώλειες του ΑΕΠ από το δημοψήφισμα έως σήμερα

Η απόφαση του βρετανικού λαού για αποχώρηση της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη κοστίσει στη βρετανική οικονομία 90,5 δισ. ευρώ ή 905 εκατ. ευρώ την εβδομάδα σε απώλεια ΑΕΠ, σύμφωνα με τον Χέρτιαν Βλίκε, μέλος της επιτροπής της Τράπεζας της Αγγλίας, που καθορίζει το επίπεδο των επιτοκίων δανειομού. Καθώς απομένει περίπου ενάμιση μήνας μέχρι τις 29 Μαρτίου, οπότε προβλέπεται να αποχωρήσει επίσημα η Βρετανία από την Ένωση, ο Βλίκε προειδοποίησε χθες πως στην (όλο και πιο πιθανή) περίπτωση που δεν θα επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ Λονδίνου και Βρυξελλών και υπάρξει το λεγόμενο «σκληρό Brexit», τότε ενδέχεται η κεντρική τράπεζα να αναγκαστεί να μειώσει δραστικά τα επιτόκια δανεισμού για να υποστηρίξει την οικονομία. Φυσικά το κόστος για τη Βρετανία θα αυξηθεί πολύ περισσότερο σε αυτό το απευκταίο ενδεχόμενο.

Η βρετανική οικονομία έχει χάσει περίπου το 2% του ΑΕΠ της από τον Ιούνιο του 2016 μέχρι σήμερα, σε σύγκριση με τον μακροπρόθεσμο μέσον όρο της ανάπτυξης που προβλεπόταν εάν δεν μεσολαβούσαν σημαντικά οικονομικά γεγο-

νότα. Κατά τον Βλίκε, η επιβράδυνση του ΑΕΠ και οι χαμένες επενδύσεις που καταγράφονται μετά τον Ιούνιο του 2016 εξαιτίας της αβεβαιότητας που έχει προκαλέσει το Brexit, ανέρχονται στα 45,2 δισ. ευρώ τον χρόνο ή περίπου 905 εκατ. ευρώ την εβδομάδα. Αυτό το διάστημα έχει καταγραφεί επιβράδυνση της βρετανικής οικονομίας, ενώ η παγκόσμια οικονομία κατέγραφε το 2017 τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης από την εποχή της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Το ψέμα

Κατά τον Βρετανό κεντρικό τραπεζίτη, το εβδομαδιαίο κόστος που υφίσταται η βρετανική οικονομία είναι υπερδιπλάσιο του ποσού των 396 εκατ. ευρώ (350 εκατ. λίρες) που υποστήριζε η καμπάνια υπέρ της αποχώρησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση ότι θα εξοικονομούσε η χώρα διότι πλέον δεν θα συνεισέφερε στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. Το σύνθημα πως η Βρετανία θα εξοικονομούσε 350 εκατ. λίρες την εβδομάδα, τα οποία υποτίθεται θα διέθετε για την οικονομική ενίσχυση του βρετανικού εθνικού συστήματος υγείας

Το σύνθημα πως η Βρετανία θα εξοικονομούσε 350 εκατ. λίρες την εβδομάδα, τα οποία υποτίθεται θα διέθετε για την οικονομική ενίσχυση του βρετανικού εθνικού συστήματος υγείας (NHS), είχε γίνει το επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης στη Βρετανία λίγο πριν από το δημοψήφισμα. Στα δύομισι χρόνια που μεσολάβησαν από το δημοψήφισμα, οι επενδύσεις εταιρειών στη Βρετανία είναι σχεδόν μηδενικές, ενώ υποχώρησαν κατά 3,7% το 2018.

Στην περίπτωση του σκληρού Brexit, ενδέχεται η κεντρική τράπεζα να αναγκαστεί να μειώσει δραστικά τα επιτόκια δανεισμού.

(NHS) είχε γίνει το επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης στη Βρετανία λίγο πριν από το δημοψήφισμα. Στα δύομισι χρόνια που μεσολάβησαν από το δημοψήφισμα, οι επενδύσεις εταιρειών στη Βρετανία είναι σχεδόν μηδενικές, ενώ υποχώρησαν κατά 3,7% το 2018. Την ίδια χρονική περίοδο οι επενδύσεις στις χώρες του G7

αυξάνονταν με ετήσιο ρυθμό 6%. «Είναι πολύ ασυνήθιστο οι επενδύσεις να συρρικνώνονται τόσο πολύ όταν ο υπόλοιπος κόσμος τα πήγαινε σε γενικές γραμμές καλά, τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα», είπε χθες ο Βλίκε. Παράλληλα, το μεσοδιάστημα αυτό καταγράφηκε επιβράδυνση και της κατανάλωσης των βρετανικών νοικοκυριών εξαιτίας της ανόδου του πληθωρισμού που προκλήθηκε από την έντονη εξασθένηση της ισοτιμίας της λίρας στερλίνας τους μήνες μετά το δημοψήφισμα. «Με βάση όσα έγιναν στον υπόλοιπο κόσμο θα περίμενε κανείς να έχει επιταχυνθεί η ανάπτυξη της βρετανικής οικονομίας, αλλά στην πραγματικότητα επιβραδύνθηκε», παρατήρησε ο Βλίκε.

Δυσοίωνες προβλέψεις

Πολλοί υποστηρικτές της αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. κατηγορούν την κυβέρνηση Κάμερον και την Τράπεζα της Αγγλίας πως με τις δυσοίωνες προβλέψεις για τις οικονομικές επιπτώσεις του Brexit προσπαθούσαν να τρομοκρατήσουν τον λαό ώστε να μην ψηφίσει υπέρ του Brexit. Πράγματι, δεν σημειώθηκε ύφεση της βρετανικής οικονομίας μετά το δημοψήφισμα. Ωστόσο, στην ουσία το Brexit δεν έχει συμβεί ακόμη. Ενισχύεται, μάλιστα, το ενδεχόμενο να υπάρξει σκληρό Brexit στις 29 Μαρτίου, με συνέπειες πολύ πιο σοβαρές πρωτίτως για τη Βρετανία και δευτερευόντως για την Ε.Ε.

Η Τράπεζα της Αγγλίας προβλέπει πως, σε αυτή την περίπτωση, το βρετανικό ΑΕΠ ενδέχεται να συρρικνωθεί μέχρι και κατά 8% εντός ενός έτους, διότι η χώρα θα χάσει την απρόσκοπτη πρόσβαση στην κοινή ευρωπαϊκή αγορά, που απορροφά το 48% των εξαγωγών της. Βέβαια, οι βρετανικές εξαγωγές προϊόντων δεν θα διακοπούν, ωστόσο θα επιβληθούν πολύ υψηλότεροι δασμοί και θα υπάρχουν γραφειοκρατικές και κανονιστικές διαδικασίες που θα προκαλέσουν μεγάλες καθυστερήσεις. Οι δε τιμές των βρετανικών ακινήτων προβλέπεται ότι θα μπορούσαν να υποχωρήσουν μέχρι και 30%.

Το γερμανικό υπουργείο Οικονομίας αναγνωρίζει πως η μεταποίηση θα περάσει περίοδο αδυναμίας, ενώ η Daimler προετοιμάζει σχέδιο «συνολικής» περικοπής δαπανών.

Στο 1,5% η ανάπτυξη της Γερμανίας για το 2018

Στάσιμη έμεινε η γερμανική οικονομία το τελευταίο τρίμηνο του 2018, αποφεύγοντας μόλις μετά βίας την τεχνική ύφεση το δεύτερο εξάμηνο, ενώ η οικονομία της Ευρωζώνης αναπτύχθηκε με ρυθμό 0,2% στο τέλος του 2018. Η πτώση των εξαγωγών και της βιομηχανικής παραγωγής στην Ευρωζώνη αναδεικνύει πόσο ευάλωτη είναι η οικονομία στις εμπορικές εντάσεις και στην επιβράδυνση της Κίνας και άλλων αναδυόμενων αγορών, ενώ τα σημάδια που εμφανίζονται στην αρχή του 2019 δεν είναι αισιόδοξα. Μετά τη συρρίκνωση του γερμανικού ΑΕΠ κατά 0,2% το τρίτο τρίμηνο του 2018 (σε σύγκριση με το προηγούμενο) και τη μηδενική ανάπτυξη το τέταρτο, η γερμανική οικονομία έκλεισε την περασμένη χρονιά με ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 1,5%, ενώ το 2017 είχε αναπτυχθεί με ρυθμό ανάπτυξης 2,5% (εποχικά και ημερολογιακά προσαρμοσμένα στοιχεία), σύμφωνα με τη γερμανική στατιστική υπηρεσία.

Ευτυχώς για την Ευρωζώνη, η ολλανδική οικονομία ολοκλήρωσε το 2018 με τριμηνιαίο ρυθ-

μό ανάπτυξης 0,9% και η πορτογαλική με 0,4%. Η γερμανική οικονομία κατάφερε να αποφύγει την τεχνική ύφεση το τέταρτο τρίμηνο (ορίζεται ως δύο συνεπτά τρίμηνα με αρνητική ανάπτυξη) χάρη στην εσωτερική ζήτηση. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν σημαντικά, ιδιαίτερα σε ακίνητα. Σημαντική ήταν και η συνεισφορά της κατανάλωσης από τον δημόσιο τομέα, ενώ μικρότερη ήταν η συνεισφορά της κατανάλωσης του ιδιωτικού τομέα. Η καθαρή συνεισφορά του γερμανικού εμπορίου ήταν μηδενική το τέταρτο τρίμηνο.

Παρά την υποχώρηση του επιχειρηματικού κλίματος στη Γερμανία τον Ιανουάριο στο χαμηλότερο επίπεδο από το Φεβρουάριο του 2018 και την προειδοποίηση του οικονομικού ινστιτούτου Ifo του Μονάχου πως «η γερμανική οικονομία βιώνει επιβράδυνση», η επικρατούσα άποψη μεταξύ οικονομολόγων είναι πως θα αναπτυχθεί με ρυθμό 0,4%. Σύμφωνα με οικονομολόγους της Bank of America Merrill Lynch που επικαλείται το πρακτορείο Bloomberg, η ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας θα

επιταχυνθεί στις αρχές του 2019, «αρκεί να μη συμβούν ορισμένα ατυχήματα». Πράγμα που σημαίνει να μην επιβάλει ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ αυξημένους δασμούς στις εισαγωγές αυτοκινήτων από την Ευρώπη, να επιτευχθεί συμφωνία για την ομαλή αποχώρηση της Βρετανίας από την Ε.Ε. και να σταθεροποιηθεί η κινεζική οικονομία. Αρνητικό είναι το γεγονός πως αυτή τη φορά είναι εντονότερες η αβεβαιότητα και η ανησυχία μεταξύ των επιχειρήσεων, με τον δείκτη υπευθύνων παραγγελιών για τη γερμανική μεταποίηση να δείχνει συρρίκνωση του κλάδου τον Ιανουάριο, το γερμανικό υπουργείο Οικονομίας να αναγνωρίζει πως η μεταποίηση θα περάσει περίοδο αδυναμίας και την Daimler να προετοιμάζει σχέδιο «συνολικής» περικοπής δαπανών.

Το Βερολίνο αναγκάστηκε προημερών να αναθεωρήσει την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της οικονομίας το 2019 από το 1,8% στο 1%. Η δε ΕΚΤ περιμένει να δει πως θα εξελιχθεί η οικονομία προτού εκτιμήσει τα επόμενα βήματά της.

Πιέζουν τη διοίκηση της Deutsche Bank οι μέτοχοι

Χάνουν την υπομονή τους οι μεγαλοεπενδυτές της γερμανικής τράπεζας Deutsche Bank (DB) και ζητούν από τη διοίκησή της να φροντίσει να κάνει δραστικότερες περικοπές στον κλάδο επενδυτικής τραπεζικής στις ΗΠΑ μέχρι το καλοκαίρι, να παρουσιάσει κέρδη και να ενισχύσει τη μετοχή της. Σημειωτέον πως τους τελευταίους δέκα μήνες, κατά τους οποίους έχει αναλάβει διευθύνων σύμβουλος ο Κρίστιαν Ζέβινγκ, η μετοχή της Deutsche Bank έχει απολέσει ούτε λίγο ούτε πολύ 30% της αξίας της. Όπως εκμυστηρεύτηκαν τέσσερις από τους δέκα μεγαλύτερους μετόχους της τράπεζας στους Financial Times, θέλουν από τον κ. Ζέβινγκ να κινηθεί πιο αποφασιστικά και να εξυγιάνει περαιτέρω τις επενδυτικές δραστηριότητες, ειδικά στις ΗΠΑ.

Οι πιέσεις προς το πρόσωπό του εντεινόνται. Εν τω μεταξύ, τουλάχιστον τέσσερα μέλη του εποπτικού συμβουλίου της Deutsche Bank συμφωνούν με τους προαναφερθέντες μετόχους, ενώ διατυπώνονται και αμφιβολίες σχετικά με τον Γκαρθ Ρίτσι, τον επικεφαλής του βραχίονα επενδυτικής τραπεζικής. Η γερμανική τράπεζα απάντησε στο δημοσίευμα των FT πως πέρσει προέβη σε αναδιοργάνωση των δραστηριοτήτων της στις ΗΠΑ. «Έχουμε ήδη αναδιαρθρώσει τη μονάδα, ενώ μειώσαμε τη μόχλευση κατά 100 δισ. ευρώ και πλέον», ανέφερε συγκεκριμένα.

Παράγων που γνωρίζει τις απόψεις μεγαλοεπενδυτή της Deutsche Bank, και μίλησε στο Reuters, τόνισε πως ο τελευταίος, παρά τις περικοπές, θεωρεί τη μονάδα των ΗΠΑ ακόμα μεγάλη, χωρίς να συνεισφέρει ανάλογα στα κέρδη της τράπεζας συνολικά.

Ο ίδιος παράγων ανέφερε πως οι μέτοχοι της γερμανικής τράπεζας έχουν διασπαστεί σε τρεις ομάδες. «Στη μία ανήκουν όσοι ζητούν συγχώνευση με την Commerzbank, στην άλλη εκείνοι οι οποίοι τάσσονται υπέρ μιας διχοτόμησης της DB και στην τρίτη όσοι προτιμούν

Οι μέτοχοι της γερμανικής τράπεζας έχουν διασπαστεί σε τρεις ομάδες. «Στη μία ανήκουν όσοι ζητούν συγχώνευση με την Commerzbank, στην άλλη εκείνοι οι οποίοι τάσσονται υπέρ μιας διχοτόμησης της DB και στην τρίτη όσοι προτιμούν μια οργανωμένη σμίκρυνση της τράπεζας με συνεπαγόμενη συρρίκνωση του βραχίονα επενδυτικής τραπεζικής στις ΗΠΑ».

μία οργανωμένη σμίκρυνση της τράπεζας με συνεπαγόμενη συρρίκνωση του βραχίονα επενδυτικής τραπεζικής στις ΗΠΑ», σημείωσε ο παράγων αυτός. Στην ολόενα και εντονότερη συζήτηση για την ενδεχόμενη συγχώνευση συμμετέχουν και κυβερνητικά στελέχη, που συζητούν με τις διοικήσεις των τραπεζών. Η κινητικότητα αυτή απορρέει από την εξασθενημένη κερδοφορία των μεγάλων γερμανικών τραπεζών, εξ ου και κυκλοφορούν φήμες ότι το Βερολίνο επιδιώκει τη συνένωση δυνάμεων της Deutsche Bank και της Commerzbank.

Οι μεγάλοι μέτοχοι της τράπεζας, μιλώντας στους Financial Times, τονίζουν πως αυτό που τους ενδιαφέρει είναι μια σημαντική περικοπή στις δραστηριότητες δομημένων προϊόντων και εταιρικών δανείων,

καθώς και μια περιστολή σε ζημιόγωνα τμήματα των συναλλαγών σε πάγιο εισόδημα, νομίσματα και εμπορεύματα. Ένας από τους κορυφαίους μετόχους προτιμά να μετακινήσει το κέντρο βάρους η τράπεζα από τις ΗΠΑ στην Ευρώπη και στη νοτιοανατολική Ασία, ωστόσο η διοίκηση της DB είναι προσπληρωμένη στην αμερικανική αγορά. Αναλυτές της JPMorgan Chase, τέλος, εκτιμούν ότι το περασμένο έτος ο αμερικανικός βραχίονας επενδυτικής τραπεζικής της DB, σε κάθε δολάριο που κινούσε, έχανε το ένα τέταρτο, δηλαδή 25 σεντς – και η κατάσταση αυτή πιθανώς να επιδεινωθεί λόγω των πιο σκληρών προδιαγραφών για κεφαλαιακή επάρκεια και του υψηλότερου κόστους χρηματοδότησης.

REUTERS

Αλλαξαν χέρια 652 οίκοι μόδας σε διάστημα δύο ετών

Στην Ιταλία 104 περιπτώσεις εξαγοράς ή συγχώνευσης

Προσφιλείς πάντα στους επενδυτές, οι οίκοι μόδας και ειδών πολυτελείας και ιδιαίτερα τα πηκρά ονόματα της ιταλικής μόδας είναι από τους κλάδους με τη μεγαλύτερη κινητικότητα σε συγχωνεύσεις και εξαγορές. Σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων KPMG, από τις αρχές του 2016 και μέχρι πριν από έναν χρόνο οι συγχωνεύσεις και εξαγορές οίκων μόδας έφτασαν τις 652 σε παγκόσμιο επίπεδο, με τις 104 εξ αυτών στην Ιταλία. Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ της ιταλικής εφημερίδας Il Sole 24 Ore, οι Valentino, Bulgari, Versace, Roberto Cavalli και Trussardi όπως και πολλοί άλλοι άλλαξαν χέρια. Οι οικογένειες που τους είχαν ιδρύσει τους παρέδωσαν σε μεγάλους ομίλους και σε επενδυτικά κεφάλαια. Στόχος τους, βέβαια, να επεκταθούν σε παγκόσμιο επίπεδο και να επιτύχουν τη μέγιστη ανάπτυξη.

Bulgari. Το καλοκαίρι του 2011 ο ιστορικός οίκος κοσμημάτων που ίδρυσε τον 19ο αιώνα ο Έλληνας Σωτήρης Βούλγαρης περιήλθε στον έλεγχο του γαλλικού οίκου ειδών

Οι οικογένειες που τους ίδρυσαν τους παρέδωσαν σε μεγάλους ομίλους και επενδυτικά κεφάλαια προκειμένου να επεκταθούν.

πολυτελείας LVMH που αγόρασε το 51% των μετοχών του. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, ο όμιλος του Μπερνάρ Αρνό αύξησε το μερίδιό του στο 98%. Ο Πάολο και ο Νικόλα, τελευταίοι απόγονοι του Σωτήρη Βούλγαρη, αποφάσισαν μετά την εξαγορά της εμβληματικής φίρμας να κρατήσουν τους τίτλους του προέδρου και του αντιπροέδρου.

Valentino. Το 2012 ο οίκος που ίδρυσαν ο Βαλεντίνο Γκαραβάνι και ο Τζανκάρλο Τζιαμέτι περιήλθε στον έλεγχο του επενδυτικού ταμείου Permira a Mayhoola for Investments. Πρόκειται για τον χρηματοδοτικό

βραχίονα επενδυτικής που ελέγχει η βασιλική οικογένεια του Κατάρ. Το τμήμα της εξαγοράς του ανήλθε στο ιλιγγιώδες ποσό των 700 δισ. ευρώ.

Briani. Το 2012 ο ιστορικός οίκος υψηλής ραπτικής για άνδρες, που είχε ιδρυθεί στη Ρώμη το 1945, περιήλθε στον έλεγχο του γαλλικού ομίλου Kering, δεύτερου στον κόσμο ομίλου ειδών πολυτελείας μετά τον LVM. Είναι η φίρμα ανδρικών ρούχων που προτιμούν οι πολιτικοί, αρχηγοί κρατών αλλά και οι σταρ του σινεμά, ενώ έχει πολλούς φανατικούς οπαδούς στην αγορά των ΗΠΑ.

Roberto Cavalli. Το 2015 ο ιδρυτής του, Ρομπέρτο Καβάλι και η σύζυγός του Εύα μεταβίβασαν το 90% της ομώνυμης εταιρείας τους στον όμιλο επενδυτικών κεφαλαίων Clessidra και σε μια ομάδα μικρότερων επενδυτών τους L-GAM Advisers και Chow Tai Fook Enterprises. Η εταιρεία αποτιμήθηκε τότε σε 390 εκατ. ευρώ.

Missoni. Το περασμένο έτος η ομό-

Ο οίκος που ίδρυσε το 1978 ο Τζιάνι Βερόντσε έχει από το 2014 εκποιήσει μερίδιό του ύψους 20% στην επενδυτική Blackstone. Το περασμένο έτος, όμως, εξαγοράστηκε εξ ολοκλήρου από τον αμερικανικό όμιλο Micheal Kors έναντι 1,8 δισ. ευρώ.

νυμη οικογένεια που έχει ιδρύσει τον οίκο μόδας εκχώρησε το 41,2% της εταιρείας στο στρατηγικό επενδυτικό ταμείο του ιταλικού κράτους. Επέλεξε, ωστόσο, να κρατήσει το πλειοψηφικό πακέτο του 58,8% και να διατηρήσει τον έλεγχο. Το τμήμα της συμφωνίας ήταν περίπου 70 εκατ. ευρώ.

Versace. Ο οίκος που ίδρυσε το 1978 ο Τζιάνι Βερόντσε έχει από το 2014 εκποιήσει μερίδιό του ύψους 20% στην επενδυτική Black-

stone. Το περασμένο έτος, όμως, εξαγοράστηκε εξ ολοκλήρου από τον αμερικανικό όμιλο Micheal Kors έναντι 1,8 δισ. ευρώ. Μετά την εξαγορά η αμερικανική εταιρεία μετονομάστηκε σε Capri Holdings Limited. Η Ντονατέλα Βερόντσε, ιδρυτικό μέλος του εμβληματικού οίκου μόδας, μαζί με τον αδελφό της Τζιάνι παραμένει επικεφαλής του δημιουργικού τομέα.

Trussardi. Τον Δεκέμβριο η επενδυτική Quattro R εξαγόρασε το 80%

του οίκου Trussardi έναντι 50 εκατ. ευρώ. Έτσι ο οίκος μόδας που φημίζεται για τα πολυτελή δερμάτινα είδη του έφυγε για πρώτη φορά από τον έλεγχο των ιδρυτών του που τον είχαν διατηρήσει επί τέσσερις γενιές. Η επενδυτική Quattro R θέτει σταθερά στο στόχαστρό της μεγάλες ιταλικές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα και συγχρηματοδοτείται από το ιταλικό ταμείο παρακαταθηκών και δανείων.

Το «πείραμα» της ισπανικής κυβέρνησης με τον κατώτατο μισθό

Ενα σημαντικό πείραμα εγκαινιάζει η κυβέρνηση της Ισπανίας, αυξάνοντας τον κατώτατο μισθό κατά 22%, στα 900 ευρώ από τα 736 ευρώ προηγούμενως. Εντάσσεται, λοιπόν, και αυτή στη χορεία άλλων κρατών που έπραξαν το ίδιο, και μεταξύ αυτών είναι η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Γαλλία, καθώς και ορισμένες αμερικανικές πολιτείες, που αύξησαν το ωρομίσθιο, αλλά και μία περιφέρεια στον Καναδά. Στόχος τους είναι να «ξεπαγάσουν» τους μισθούς σε ευρύτερη κλίμακα, οι οποίοι παραμένουν στάσιμοι τα τελευταία χρόνια ανεξαρτήτως της ανάκαμψης. Η σοσιαλιστική κυβέρνηση του Πέδρο Σάντσεθ εκτιμά πως με το μέτρο θα ενισχυθεί η κατανάλωση αλλά και οι προσλήψεις, προσφέροντας ερείσματα στην ανάπτυξη και αποκλιμακώνοντας την ανεργία που βρίσκεται στο επίπεδο του 14,45% για το 2018 (το 2013 είχε εκτιναχθεί στο 27%). Πρόκειται για τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση που έχει σημειωθεί τα τελευταία 40 χρόνια στην Ισπανία. Αφορά δε περίπου 1,2 εκατ. εργαζομένων. Σύμφωνα με τους εν Ελλάδι θιασώτες της αύξησης του κατώτατου μισθού, με αυτήν θα ενισχυθεί η κατανάλωση, θα τονωθεί το ΑΕΠ κατά 0,6% ετησίως, ενώ δεν θα επηρεαστεί η καθοδική πορεία της ανεργίας.

Η προειδοποίηση

Η Τράπεζα της Ισπανίας προβλέπει ανάπτυξη 2,2% το 2019, προειδοποιώντας και για τις επιπτώσεις από τη γενικότερη επιβράδυνση της διεθνούς οικονομίας. Ο διεθνής οίκος αξιολόγησης Moody's προβλέπει ότι με το εργαλείο του ενισχυμένου κατώτατου μισθού το ΑΕΠ θα αυξηθεί φέτος 2,3%. Η αντιπολίτευση στην Ισπανία, όπως και οι επιχειρήσεις, εστιάζει στο πως μεταφράζεται η αύξηση αυτή σε κόστος. Επισημαίνει ότι το όποιο όφελος στην οικονομία

Η σοσιαλιστική κυβέρνηση του Πέδρο Σάντσεθ εκτιμά πως με το μέτρο θα ενισχυθεί η κατανάλωση, αλλά και οι προσλήψεις.

θα ωχριά μπροστά στη μαζική απώλεια θέσεων εργασίας, επειδή οι εταιρείες δεν θα δύνανται να καλύψουν το υψηλότερο κόστος των αμοιβών, οπότε θα στραφούν σε απολύσεις.

Οι χαμένες θέσεις εργασίας ενδεχομένως να κυμανθούν από 40.000 έως 150.000, όπως προβλέπουν η κεντρική τράπεζα της χώρας και η Αρχή Δημοσιονομικής Υπευθυνότητας. Ωστόσο, κατά τον διεθνή οίκο Moody's, αυτός ο δυσμενής αντίκτυπος στην αγορά εργασίας μπορεί να αντισταθμιστεί από τη μετακύλιση της αύξησης των εργατικού κόστους στους καταναλωτές. Σε μία τέτοια προοπτική, ο πληθωρισμός στην Ισπανία μπορεί να ενισχυθεί έως και 0,4 της ποσοστιαίας μονάδας. Οι εξελίξεις αυτές θα είναι ευνοϊκές για την ΕΚΤ, η οποία καταβάλλει προ-

σπάθειες αναθέρμανσης του πληθωρισμού για να φθάσει στον επίσημο στόχο της του σχεδόν 2%, καθώς παραμένει στην Ευρωζώνη λίγο πάνω από 1%. Πάντως, τα τελευταία χρόνια, λόγω της υγιούς ανάπτυξης της ισπανικής οικονομίας τα περιθώρια κερδών πολλών επιχειρήσεων βελτιώθηκαν, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να επωμιστούν σήμερα το επιπλέον κόστος των αμοιβών. Ειδήλλως, όσες δεν μπορούν, θα μειώσουν το ωράριο ή πιθανώς θα απολύσουν εργαζομένους.

Και στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η πρόσφατη αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 11% στα 650 από τα 586 ευρώ προκάλεσε έντονη αντίδραση των εκπροσώπων των εργοδοτών, που ζήτησαν αντισταθμιστικά μέτρα, όπως μείωση της φορολογίας και των ασφαλιστικών εισφορών τους. Προειδοποίησαν ότι θα πληγεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, θα αυξηθούν η ανεργία και η «μαύρη» εργασία. Ουσιαστικά διατύπωσαν τις ίδιες ενστάσεις με τους επιχειρηματίες στην Ισπανία. Μετά μια συγκριτική έρευνα και αντιπαραβολή στοιχείων πριν από την αύξηση κατώτατου μισθού στην Ισπανία, ο ΣΕΒ αναφέρει για την τριετία 2015-2018 τα εξής: «Στην Πορτογαλία, όπου την τελευταία τριετία αυξάνεται σταδιακά ο κατώτατος μισθός, η παραγωγικότητα μειώνεται, στην Ισπανία συμβαδίζουν αμοιβές με παραγωγικότητα, ενώ στη χώρα μας έπαυσε η πτώση των αμοιβών και η παραγωγικότητα ελαφρώς μειώνεται».

Στην Πορτογαλία, ο κατώτατος μισθός από 505 ευρώ το 2015, έφθασε τα 580 ευρώ στα τέλη του 2018 και από την 1η Ιανουαρίου φέτος τα 600 ευρώ, συνεκτιμώντας πως δίδεται 14 φορές τον χρόνο.

BLOOMBERG, ASSOCIATED PRESS

Siemens, Alstom γιγάντωσαν την κινεζική εταιρεία CRRC

Η απόρριψη της συμφωνίας συγχώνευσης Siemens-Alstom στον κλάδο των σιδηροδρόμων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την περασμένη εβδομάδα, προκάλεσε την έντονη αντίδραση των δύο εταιρειών. Η γερμανική Siemens και η γαλλική Alstom επεδίωκαν μέσω της συμφωνίας να ενώσουν τις δυνάμεις τους προκειμένου να ανταγωνιστούν την κινεζική κρατική εταιρεία σιδηροδρόμων CRRC. Ωστόσο, φαίνεται πως οι δύο ευρωπαϊκές εταιρείες έχουν συμβάλει στην επιτυχία της κινεζικής ανταγωνιστικής τους, σύμφωνα με άρθρο του Ντέιβιντ Φίλινγκ στο Bloomberg, αφού αμφότερες της είχαν παραχωρήσει πολύτιμη τεχνολογία και υλικά, προτού αποκτήσει τέτοια εμβέλεια.

Πρώτη η γαλλική Alstom συνεργάστηκε το 2004 με την κινεζική CNR, που αργότερα συγχωνεύθηκε δημιουργώντας τη CRRC, προμηθεύοντας στην Κίνα 60 επιβατικά τρένα και 180 βαγόνια μεταφοράς φορτίων. Η επένδυση ύψους 1 δισ. ευρώ περιελάμβανε την παραχώρηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, δηλαδή τεχνολογία δσον αφορά την κατασκευή σιδηροδρόμων υψηλής ταχύτητας. Ενα χρόνο μετά, το 2005, η γερμανική Siemens υπέγραψε συμβόλαιο με την ίδια εταιρεία, αποδεχόμενη τη συνεργασία σχετικά με κατασκευή τρένων στην Κίνα, που θα κινούνταν με 300 χιλιόμετρα την ώρα. «Το συμβόλαιο αυτό σημαίνει πως η Κίνα θα προμηθεύεται τρένα υψηλής ταχύτητας με την πιο ενημερωμένη τεχνολογία», είχε αναφέρει ο τότε διευθύνων σύμβουλος της Siemens Κλάους Κλάινφελντ. Είχε μάλιστα προσθέσει πως «με αυτό το πρόγραμμα, θα μπορέσουμε να επεκτεί-

Siemens και Alstom ήταν αυτές που στα μέσα της δεκαετίας του 2000 βοήθησαν την κινεζική εταιρεία να αναπτυχθεί στα τρένα υψηλών ταχυτήτων.

Οι δύο ευρωπαϊκές εταιρείες προσέφεραν απλόχερα κατά το παρελθόν τεχνολογία στη μεγάλη ανταγωνιστή τους.

νομε τη μακροπρόθεσμη στρατηγική συνεργασία μεταξύ γερμανικών και κινεζικών βιομηχανιών σιδηροδρόμων».

Κατά την περίοδο εκείνη οι δύο ευρωπαϊκές εταιρείες ενδεχομένως να μην μπορούσαν να προβλέψουν την εξέλιξη της κι-

νεζικής CNR και με υπερηφάνεια διαφήμιζαν το επιχειρηματικό τους άνοιγμα στην Κίνα. Ωστόσο, το 2015 δημιουργήθηκε η κινεζική CRRC, ο μεγαλύτερος όμιλος σιδηροδρόμων, με τη συγχώνευση δύο εταιρειών, της CSR και της CNR. Η τελευταία συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην κατατρόπωση των ανταγωνιστικών Siemens και Alstom, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία που είχε αποκτήσει από τις ίδιες μόλις δέκα χρόνια πριν.

Σε αντίθεση με την κίνηση των Siemens και Alstom, που παραχώρησαν απλόχερα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τεχνολογία, οι ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες, στις οποίες εφαρμόζονται οι ίδιες ρυθμίσεις, τα προστάτευσαν από τους ανταγωνιστές, με αποτέλεσμα να θριαμβεύσουν στην παγκόσμια αγορά. Σύμφωνα με το πρακτορείο Bloomberg, μια αποτελεσματική μέθοδος που ακολουθούν οι αυτοκινητοβιομηχανίες είναι να παράσχουν στις κινεζικές απαιχαιωμένη τεχνολογία, διασφαλίζοντας πως θα παραμείνουν πρώτες στην παγκόσμια αγορά.

Οι υποστηρικτές της συμφωνίας συγχώνευσης Siemens-Alstom επικαλούνταν πως η CRRC έχει έσοδα υπερδιπλάσια σε σχέση με τα έσοδα των δύο ευρωπαϊκών εταιρειών μαζί. Αυτό που παρέλειπαν να προβάλουν είναι το γεγονός ότι η κινεζική εταιρεία έχει σημαντικά μικρότερο μερίδιο στη διεθνή αγορά σιδηροδρόμων. Σύμφωνα με το Bloomberg, η Alstom και η Siemens έχουν διενθεις πωλήσεις σχεδόν 8 δισ. ευρώ η καθεμία και η CRRC περίπου 2,7 δισ. ευρώ, αν δεν υπολογιστούν οι πωλήσεις της στην κινεζική αγορά.

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

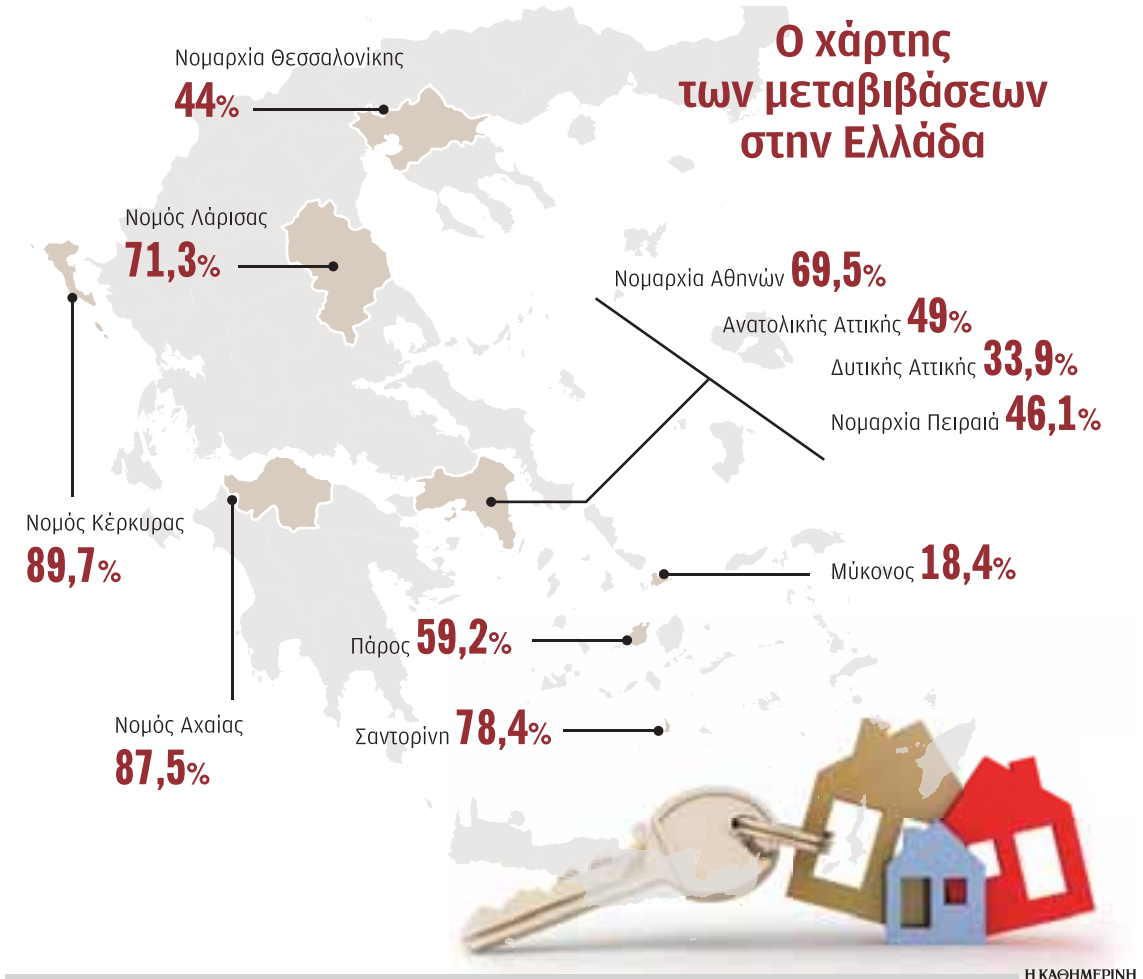
Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

Απογειώθηκαν οι μεταβιβάσεις ακινήτων το 2018

Ξεπέρασαν τις 25.000 – Εκτοξεύθηκαν σε κέντρο Αθήνας, Κυκλάδες – Καταλύτης, οι μισθώσεις τύπου Airbnb και η «χρυσή βίτζα»

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Οι **βραχυχρόνιες** μισθώσεις (τύπου Airbnb), η «χρυσή βίτζα» και δευτερευόντως η αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών εκτίναξαν τις μεταβιβάσεις ακινήτων το 2018. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών (μπτρώο μεταβιβάσεων αξιών ακινήτων), το περασμένο έτος έγιναν περισσότερες από 25.000 μεταβιβάσεις ακινήτων, αριθμός υπερδιπλάσιος των προηγούμενων ετών (τα έσοδα του Δημοσίου ανήλθαν στα 302 εκατ. ευρώ). Είναι ενδεικτικό ότι στη Νομαρχία Αθηνών (όπου υπάγονται όλοι οι δήμοι) οι μεταβιβάσεις ανήλθαν στις 11.332 το 2018 έναντι 6.684 το 2017. Δηλαδή αυξήθηκαν κατά 69,5%. Το εντυπωσιακό στοιχείο που προκύπτει από την επεξεργασία των δεδομένων αφορά το κέντρο της Αθήνας και συγκεκριμένα τον Δήμο Αθηναίων.

Η μόδα των βραχυχρόνιων μισθώσεων που παράγει σημαντικά εισοδήματα για τους ιδιοκτήτες ακινήτων εκτόξευσε τις αγοραπωλησίες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία στον

Στη Νομαρχία Αθηνών (όπου υπάγονται όλοι οι δήμοι) οι μεταβιβάσεις ανήλθαν στις 11.332 το 2018 έναντι 6.684 το 2017. Δηλαδή αυξήθηκαν κατά 69,5%.

Δήμο Αθηναίων, έγιναν 5.804 μεταβιβάσεις έναντι 2.967 το 2017, δηλαδή αυξήθηκαν κατά 95,6%. Όπως αναφέρουν από το υπουργείο Οικονομικών, η μεγάλη άνοδος στις αγοραπωλησίες καταγράφεται το

τελευταίο τρίμηνο του έτους, διάστημα μάλιστα στο οποίο παρατηρείται και αύξηση των τιμών των ακινήτων στο κέντρο της Αθήνας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αγοραπωλησίες κατοικιών εκτιμάται ότι ξεπέρασαν τις 25.000, μέγεθος υπερδιπλάσιο εκείνου που επικρατούσε κατά τη διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης, όταν σπάνια ξεπερνούσαν τις 10.000 και μάλιστα σε αρκετούς δήμους της Αθήνας έβλεπε κανείς στο σύνολο του έτους μηδενικές πράξεις!

Παράγοντες της αγοράς «τρίβουν τα μάτια τους», κάνοντας λόγο για ανέλπιστη κινητικότητα από ελληνικές και ξένες εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων, επενδυτές, funds και ιδιοκτήτες διαμερισμάτων. Και είναι εντυπωσιακή αυτή η κινητικότητα, καθώς οι πράξεις του 2018 έγιναν χωρίς τη συμμετοχή των τραπεζών. Όπως προαναφέρθηκε, καταλύτης των εξελίξεων ήταν η Airbnb, που αφορά πλέον περίπου

15.000 οικιστικά ακίνητα σε όλο το Λεκανοπέδιο.

Ταυτόχρονα, σημαντική συμβολή είχε και το πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής σε πολίτες εκτός Ε.Ε., με την προϋπόθεση της αγοράς ακινήτων αξίας τουλάχιστον 250.000 ευρώ.

Ετσι, με βάση και τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, οι τιμές πώλησης στην Αθήνα κατά το τρίτο τρίμηνο του 2018 αυξήθηκαν κατά 3,7%, ενώ σε πανελλαδικό επίπεδο η επίσημη αύξηση ήταν της τάξεως του 2,5%, έναντι αύξησης 1,2% κατά το δεύτερο τρίμηνο και 0,3% κατά το πρώτο τρίμηνο. Πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης που καταγράφεται από το 2008 κι ενώ το 2017 οι τιμές μειώθηκαν κατά 1%, με αποτέλεσμα η συνολική πτώση από το 2008 να αγγίζει το 42%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία, στη Νέα Σμύρνη οι μεταβιβάσεις ακινήτων αυξήθηκαν κατά 135%

(πραγματοποιήθηκαν 342 έναντι 145 το 2017), στο Μαρούσι κατά 77,8%, στην Κηφισιά κατά 65,4% και στην Καλλιθέα κατά 55,8%. Αντιθέτως, μείωση καταγράφεται στον Δήμο Φιλοθέης - Ψυχικού κατά 64%, εξαιτίας, όπως αναφέρουν άνθρωποι της αγοράς, της μικρής προσφοράς ακινήτων προς πώληση.

Σημαντική αύξηση αγοραπωλησιών παρουσιάζει και ο Δήμος Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα, οι πράξεις αυξήθηκαν κατά 43% συγκριτικά με το 2017, ποσοστό το οποίο αντιπροσωπεύει και το σύνολο του νομού Θεσσαλονίκης.

Μικρότερη αύξηση παρουσιάζει ο Δήμος Πειραιά. Οι μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 37%, ενώ στο σύνολο του νομού καταγράφεται αύξηση της τάξης του 46%.

Στις Κυκλάδες το μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρατηρείται στη Σαντορίνη (αν και τα προς πώληση ακίνητα είναι σχετικά λίγα), όπου οι

μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 78%, και ακολουθεί η Πάρος με 60% συγκριτικά με το 2017.

Στην Ανατολική Αττική, οι περισσότερες μεταβιβάσεις καταγράφονται στον Δήμο Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης, όπου σημειώθηκε άνοδος 72,8% σε σχέση με το 2017.

Αν και με μικρό αριθμό αγοραπωλησιών, στον Δήμο Σπάτων - Αρτέμιδος καταγράφεται αύξηση των μεταβιβάσεων κατά 107% (πραγματοποιήθηκαν 110 μεταβιβάσεις το 2018 έναντι 53 το 2017). Στη Δυτική Αττική το ενδιαφέρον για αγορά ακινήτων είναι πολύ μικρό τα τελευταία χρόνια, εξελίξη που διατηρήθηκε και το 2018.

Στελέχη της αγοράς υποστηρίζουν ότι η ζήτηση θα συνεχισθεί και το 2019 σε ολόκληρη της επικράτεια, λόγω και της νέας αναπροσαρμογής των ακινήτων που θα γίνει τους επόμενους μήνες και θα τεθούν σε ισχύ στα μέσα του έτους.

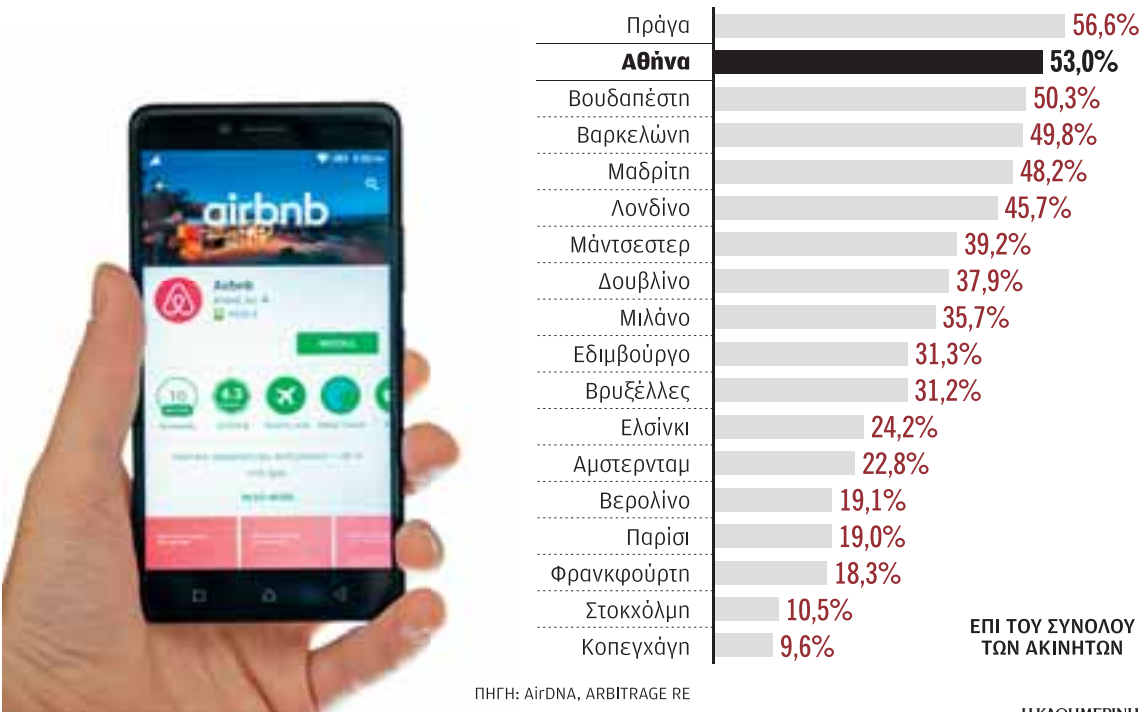
Στα χέρια επαγγελματιών τα μισά ακίνητα με μισθώσεις τύπου Airbnb

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στα χέρια επενδυτών και επαγγελματιών διαχειριστών περνά όλο και μεγαλύτερο μέρος της αγοράς των βραχυχρόνιων μισθώσεων, τάση που έχει παρατηρηθεί και στις περισσότερες χώρες του εξωτερικού. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Αθήνα κατατάσσεται πλέον στη δεύτερη θέση μεταξύ 18 ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων, καθώς το 53% των ακινήτων που διατίθενται μέσω πλατφορμών βραχυχρόνιων μισθώσεων ανήκει σε κάποιον επαγγελματία ή επενδυτή του κλάδου των ακινήτων. Στην πρώτη θέση βρίσκεται η Πράγα με ποσοστό 56,5%, ενώ έπεται η Βουδαπέστη με 50,3%. Υψηλά ποσοστά καταγράφονται επίσης σε Βαρκελώνη (49,8%), Μαδρίτη (48,2%) και Λονδίνο (45,7%). Στον αντίποδα, στις σκανδιναβικές αγορές, όπως η Κοπεγχάγη και η Στοκχόλμη, τα σχετικά ποσοστά είναι πολύ χαμηλά με μόλις 9,6% και 10,5% αντιστοίχως.

Όπως αναφέρει σε σχετική έρευνά της η Arbitrage Real Estate, εταιρεία παροχής υπηρεσιών συμβούλων ακινήτων, σήμερα, διαχείριση ακινήτων για τη συγκεκριμένη αγορά κάνουν τόσο υφιστάμενες εταιρείες του κλάδου των ακινήτων, που προϋπήρχαν των σχετικών ηλεκτρονικών πλατφορμών, μεσσιτικά γραφεία, ακόμα και εταιρείες οικιστικών αναπτύξεων, που υπό την έλλειψη αγο-

Ποσοστό ακινήτων που διατίθεται από επαγγελματίες μέσω πλατφορμών βραχυχρόνιας εκμίσθωσης

ραστικής ζήτησης στην ελληνική αγορά, στρέφονται και στον χώρο της διαχείρισης βραχυχρόνιων μισθώσεων. Παράλληλα, υπάρχουν και νεοφυείς εταιρείες, οι οποίες συστάθηκαν ως αποτέλεσμα της ανό-

δου των βραχυχρόνιων μισθώσεων, που προσφέρουν πλήρεις υπηρεσίες διαχείρισης του ακινήτου του εκάστοτε ιδιοκτήτη, από την προβολή του μέχρι τη διαχείριση των κρατήσεων και τον καθαρισμό του.

Απευθύνονται κυρίως σε ιδιοκτήτες που είτε αδυνατούν είτε δεν ενδιαφέρονται να προχωρήσουν σε μια παρόμοια διαδικασία. «Οι εταιρείες αυτές συνήθως εισπράττουν ένα ποσοστό που κυμαίνεται από 15%

έως 20% από το έσοδο που εξασφαλίζεται για τον κάθε ιδιοκτήτη», αναφέρει χαρακτηριστικά η ανάλυση της Arbitrage Real Estate.

Σε κάθε περίπτωση, η ανάγκη για επαγγελματική διαχείριση καθίσταται όλο και πιο έντονη, δεδομένου του υψηλού ανταγωνισμού. Ετσι, ένας σημαντικός αριθμός ιδιοκτητών εκμεταλλεύεται πάνω από τρία ακίνητα. Μάλιστα, στη σχετική αγορά εισέρχονται πλέον και οι επαγγελματίες ξενόδοχοι, προσφέροντας ένα ευρύτερο πακέτο υπηρεσιών και παροχών, ανάλογο ενός ξενοδοχείου. Σύμφωνα με τους αναλυτές της Arbitrage, «οι εγχώριοι ξενόδοχοι αναγνωρίζουν ότι οι βραχυχρόνιες μισθώσεις μέσω ψηφιακών πλατφορμών είναι χρήσιμο προϊόν υπηρεσιών φιλοξενίας υπό προϋποθέσεις. Αναγνωρίζουν, επίσης, την ανάγκη για περισσότερους επισκέπτες στην Ελλάδα, δεδομένου ότι η αύξηση του τουρισμού λειτουργεί πολλαπλασιαστικά, καθώς εκτός του εσόδου της διαμονής, ο επισκέπτης θα ξοδέψει, όπως έχει αποδειχθεί, κατά μέσον όρο 1,5 φορά το ποσό αυτό για λοιπές υπηρεσίες».

Στο πλαίσιο αυτό και με δεδομένη τη ζήτηση που υπάρχει, οι ιδιώτες επενδυτές που δραστηριοποιούνται στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων, θα κληθούν σύντομα να ανταγωνιστούν και μεγάλους ξενοδοχειακούς ομίλους. Για παράδειγμα,

η Zeus International, η οποία διαχειρίζεται το σήμα Wyndham στην Ελλάδα, έχει ήδη ξεκινήσει από τις αρχές του έτους τη λειτουργία ενός συγκροτήματος επιπλωμένων διαμερισμάτων στην πλατεία Καραϊσκάκη, δίπλα στο ομαόνο ξενοδοχείο, το K29. Παράλληλα, ετοιμάζει κι ένα ακόμα συγκρότημα από επιπλωμένες σουίτες σε έτερο ακίνητο, επίσης στην πλατεία Καραϊσκάκη, το οποίο αποσκοπεί στο να προσελκύσει κοινό υψηλότερων απαιτήσεων. Σε διεθνές επίπεδο, ξενοδοχειακοί όμιλοι, όπως η Accor, εξαγοράζουν δημοφιλείς πλατφόρμες βραχυχρόνιων μισθώσεων και εισέρχονται δυναμικά στον κλάδο, αποκτώντας μερίδιο της αγοράς. Πάντως, σύμφωνα με την Arbitrage, κάθε αγορά έχει τον δικό της πελάτη. Για παράδειγμα, ο εταιρικός ταξιδιώτης που επιζητεί σχετικές ανέσεις για τα ταξίδια του, θα προτιμήσει ένα επιπλωμένο διαμέρισμα με ανέσεις και παροχές ξενοδοχειακού επιπέδου, επομένως δεν θα κινηθεί στη βραχυχρόνια μίσθωση. Αντίθετα, ένα τέτοιο ακίνητο θα αναζητήσει ο ταξιδιώτης εκείνος που έχει ευαισθησία για την τιμή και κινείται με γνώμονα το χαμηλότερο κόστος. Αντίστοιχα, στον τουρισμό πολυτελείας, οι επισκέπτες τείνουν να προτιμούν τα σχετικά ξενοδοχεία, λόγω των πρόσθετων ανέσεων και υπηρεσιών που τους προσφέρονται.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

Στα άγνωστα βάθη των ωκεανών

Η «Κ» είδε το νέο, εντυπωσιακό, ντοκιμαντέρ του BBC, που «καταδύεται» στο Πλανητάριο του Ιδρύματος Ευγενίδου

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Από ψηλά μια ομάδα δελφινιών μοιάζει να «καλπάζει» στην απεραντοσύνη του ωκεανού. Τα δελφίνια στροβιλίζονται στον αέρα, κάνουν ακροβατικά και φιγούρες, νιώθεις την έξαψή τους στην οθόνη. Το τέρμα της τρελής κούρσας τους εμφανίζεται ξαφνικά μπροστά τους και έχει την όψη ενός λαχταριστού «γεύματος». Τα δελφίνια εισβάλλουν σε ένα τεράστιο κοπάδι μικρών ψαριών και νιώθεις να έρχονται καταπάνω σου. Η κάμερα σπκώνεται ξανά στον αέρα για ένα πανοραμικό

Το υποβρύχιο αγγίζει τον πυθμένα του Κόλπου του Μεξικού και αποτυπώνει –για πρώτη φορά– εκρήξεις μεθανίου που εκτοξεύουν φούσκες αερίων.

πλάνο μιας επικής, όπως μοιάζει, μάχης στα αφρισμένα νερά της ανοικτής θάλασσας.

Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για μάχη, μας λέει ο Τζόνθααν Γουίλιαμς, commercial brand manager στο BBC Earth, αλλά για σκηνή όπου τα δελφίνια τρώνε το μεσημεριανό τους, και μάλιστα πολύ δύσκολη για να γυριστεί με επιτυχία, καθώς στον πραγματικό κόσμο διαρκεί ένα, το πολύ δύο λεπτά. Κάθε σκηνή, άλλωστε, του νέου «giant screen» ντοκιμαντέρ του BBC «Oceans: Our blue planet», που έρχεται στο Ιδρυμα Ευγενίδου, απαιτεί ατελείωτες ώρες γυρισμάτων και υπομονής πάνω αλλά κυρίως κάτω, και μάλιστα πολύ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Η νέα παραγωγή του βρετανικού καναλιού επικεντρώνεται στην ανεξερεύνητη πλευρά των ωκεανών, για τους οποίους γνωρίζουμε πολύ λίγα πράγματα, παρόλο που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της Γης. Ακούμε τη φωνή της αφηγήτριας, της νθοποιού Κέιτ Γουίνσλετ, να λέει ότι ορισμένοι πλανήτες στο

Τα δελφίνια πρωταγωνιστούν σε αρκετές σκηνές του «Oceans» μαζί με άλλα γνωστά και άγνωστα πλάσματα των ωκεανών που ζουν σε μεγάλα βάθη.

πλιακό μας σύστημα έχουν εξερευνηθεί περισσότερο απ' ό,τι οι ωκεανοί. «Ένας από τους λόγους που συμβαίνει αυτό είναι η μεγάλη δυσκολία να εξερευνηθούν τα βάθη των ωκεανών. Υπάρχουν πολύ λίγα σκάφη που μπορούν να καταδυθούν σε μεγάλο βάθος. Ένας από τους στόχους της ταινίας ήταν να δώσει στους ανθρώπους την αίσθηση του θαυμαστού –απίστευτης ποικιλομορφίας– πλούτου που κρύβουν οι ωκεανοί του κόσμου και είναι άγνωστοι σε εμάς», μας λέει ο κ. Γουίλιαμς, που ήταν επίσης ένας από τους executive producers του ντοκιμαντέρ.

Το συναρπαστικό ταξίδι στους ωκεανούς ξεκινάει με μια επίδειξη της ορμής και της δύναμης των θαλάσσιων κυμάτων και μια χαρούμενη ομάδα δελφινιών. Η κάμερα πηγαίνει σε έναν κοραλλιογενή ύφαλο για να μας συστήσει τον μπρόσμιο ή tusk fish, ένα ψάρι με μικρούς καυλιόδοντες που δείχνει στον φακό πώς χρησιμοποιεί ένα «εργαλείο» για να σπάσει το κέλυφος από ένα λαχταριστό όστρακο. Επειτα, το ειδικό ερευνητικό υπο-

το υποβρύχιο «Alucia» κατέγραψε για πρώτη φορά εκρήξεις αερίων μεθανίου στον πυθμένα ωκεανών (αριστερά), ενώ η κάμερα του BBC «συνέλαβε» το συμπαθές tusk fish (δεξιά) να προσπαθεί να σπάσει ένα όστρακο.

βρύχιο «Alucia» της OceanX καταδύεται στον βυθό της Ανταρκτικής και καταγράφει τη ζωή σε βάθος 1.000 μέτρων. Σε μία από τις δυσκολότερες αποστολές του ντοκιμαντέρ, το υποβρύχιο αγγίζει τον πυθμένα του Κόλπου του Μεξικού και αποτυπώνει –για πρώτη φορά– εκρήξεις μεθανίου που εκτοξεύουν «φούσκες» αερίων στο μέγεθος μιας μπάλας μπάσκετ.

«Οι σκηνές των υποβρυχίων ήταν οι πιο δύσκολες. Καταδυόμασταν με δύο σκάφη, το ένα κινηματογράφουσε και το άλλο υπήρχε για υποστήριξη. Το πρόβλημα είναι ότι σε τέτοια βάθη, στο απόλυτο σκοτάδι, μπορεί να περάσουν από δίπλα σου πλάσματα και, πριν το καταλάβεις, να καθούν για πάντα. Υπήρξαν στιγμές που για λίγο χάθηκε η επικοινωνία με τα υποβρύχια, αλλά

ευτυχώς όλα πήγαν καλά», τονίζει ο κ. Γουίλιαμς.

Η νέα τεχνολογία που χρησιμοποιήθηκε για την κινηματογράφηση και την προβολή του «Oceans» σε ειδικές οθόνες, όπως στον γιγαντιαίο θόλο του Πλανηταρίου στο Ιδρυμα Ευγενίδου, δημιουργεί στον θεατή την αίσθηση της συμμετοχής και του επιτρέπει να «βουτήξει» μαζί με τα δελφίνια, τις φάλαινες και τους καρχαρίες των ωκεανών σε μια διαφορετική οπτικοακουστική εμπειρία. Σε καμία σκηνή δεν έχουν προστεθεί ειδικά οπτικά εφέ τύπου CGI και όλα τα γυρίσματα έγιναν σε περισσότερα από 20 σημεία σε όλο τον κόσμο με τη συνεργασία μιας μεγάλης επιστημονικής ομάδας.

Το «Oceans», το οποίο είχε την ευκαιρία να δει η «Κ», είναι ένα κράμα ντοκουμέντου και υψηλής κινηματογραφικής αισθητικής με ύφος σχεδόν ποιντικό, ακόμα και στις πιο ωμές, ρεαλιστικές, σκηνές της φύσης. Εκτός από την καλλιτεχνική πλευρά της, η ταινία έχει στον πυρήνα της ένα ισχυρό μήνυμα ευαισθητοποίησης σε θέματα

όπως η κλιματική αλλαγή, που μπορεί να μην παρουσιάζεται από την αρχή και έντονα, αλλά αναδεικνύεται προς το τέλος της ταινίας. «Δεν θέλαμε να φτιάξουμε ένα ντοκιμαντέρ αυστηρά για την προστασία της φύσης. Η προσέγγισή μας ήταν να δημιουργήσουμε μια συναισθηματική σύνδεση με τον κόσμο των ωκεανών για να ευαισθητοποιήσουμε το κοινό, να δώσουμε στον κόσμο τα εργαλεία και την πληροφoρία, τους τρόπους να μάθουν περισσότερα για αυτά τα θέματα και ίσως να αλλάξουν τη δική τους προσέγγιση», μας λέει ο κ. Γουίλιαμς.

«Το πρόβλημα είναι ότι στο απόλυτο σκοτάδι μπορεί να περάσουν από δίπλα σου πλάσματα και, πριν το καταλάβεις, να καθούν για πάντα».

Αλλαγή «πλεύσης»
Με την προβολή του «Oceans», το Ιδρυμα Ευγενίδου επιχειρεί και εκείνο, από την πλευρά του, μια αλλαγή, περισσότερο έναν εμπλουτισμό, της θεματολογίας του, που αφορά κυρίως θέματα αστροφυσικής και εξερεύνησης του Διαστήματος. «Κάναμε και παλαιότερα τέτοια ανοίγματα, αλλά είναι μια επιθυμία του ιδρύματος. Θα προσπαθήσουμε να διευρύνουμε τη θεματολογία μας με ταινίες εκπαιδευτικού πάντα χαρακτήρα, αλλά από το πεδίο της φυσικής, της χημείας, της βιολογίας», μας λέει ο διευθυντής του Πλανηταρίου Μάνος Κιτσώνας. Σε αυτό το άνοιγμα συμβάλλει επίσης το νέο Κέντρο Επιστήμης και Τεχνολογίας «Athena» του ιδρύματος, το οποίο εξοικειώνει μικρούς και μεγάλους με τις φυσικές επιστήμες, με τη βοήθεια διαδραστικών εκθεμάτων και ζωντανής επίδειξης πειραμάτων στο ειδικά σχεδιασμένο εργαστήριο-αμφιθέατρο του.

«Oceans: Our blue planet», Ιδρυμα Ευγενίδου, από 27 Φεβρουαρίου.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ας περισώσουμε ό,τι ακόμη στέκει όρθιο

«**Δυστυχώς δεν έχουμε** πάντα καλά νέα», με αυτή τη φράση το ε/κ μέλος της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά Τάκης Χατζηδημητρίου ανακοίνωσε τα κακά νέα που αφορούσαν τον ναό του Αγίου Ιακώβου του Πέρση στη νεκρά ζώνη και την κατάρρευση του καμπαναριού του, που συμπαρέσυρε και μέρος των τοίχων, το Σάββατο 9/2, εξαιτίας των έντονων βροχοπτώσεων. Ένα ακόμη μνημείο, μεταξύ άλλων πολλών, πασχίζει να μείνει ζωντανό –ναι και οι πέτρες έχουν ζωή, διότι έχουν εμποτιστεί με ιδρώτα και το νερό έχει μνήμη, άρα και ψυχή. Αδειανός ο τόπος, νεκρά η ζώνη, μα η φύση και ο χρόνος είναι αδυσώπητοι. Ο ναός, όπως ενημερώνει το Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς, χρονολογείται στον 10ο αιώνα, είναι δηλαδή ύψιστης σημασίας, αφέθηκε να γίνει βορά του χρόνου και των παθών των ανθρώπων, θυσία της πιο ύπουλης πολιτικής – άκαρπες οι προσπάθειες της Τεχνικής Επιτροπής για τον Πολιτισμό και οι εκκλήσεις της, ναρκοθετημένος γαρ ο τόπος και υπό τον έλεγχο του τουρκικού στρατού. Εκκλήσεις που σχεδόν εγίνοντο

και παρακλήσεις από πολλούς (Τεχνική Επιτροπή, Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς και άλλοι) έπεφταν πάνω στη γραφειοκρατία, αν θέλετε και στην αδιαφορία του κατοχικού στρατού. Δεν έχει λόγους να ενδιαφέρεται ο τουρκικός στρατός για την περίωση ενός μνημείου, κανένας στρατός δεν έχει, οι υπόλοιποι όμως; Και αν στην περίπτωση του Αγίου Ιακώβου να δεχθούμε ότι η Πράσινη Γραμμή είναι terra nullius και άρα απροσπλάστη και άβατο, για τα άλλα μνημεία στις περιοχές που υποτίθεται ότι υπάρχει ανθρώπινη συνεννόηση, τι γίνεται; Πόσα κινδυνεύουν, πόσα χάθηκαν, ένθεν κακειθεν.

Δυστυχώς, δεν είναι μόνο ο Άγιος Ιακώβος που κινδυνεύει μέρα με τη μέρα, είναι και δεκάδες άλλα μνημεία, θρησκευτικά ή μη, τα οποία χάσκουν, ορίζοντας κατά κάποιον τρόπο το παρελθόν αυτού του νησιού. Η Παναγία της Άσσιας ίσως σωθεί, αλλά πάλι με καθυστέρηση, τα περίτεχνα καμπαναριά των ναών των Κατεχομένων, δείγματα λαμπρά λαϊκής αρχιτεκτονικής πόσο θα στέκουν ακόμη; Όχι, δεν είναι θρησκευτικό το ζήτημα, είναι

θέμα ταυτότητας του τόπου, μιας ταυτότητας που πασχίζει να παραμείνει ζωντανή και μετά το 1974. Αντιλαμβάνομαι τις προτεραιότητες που πρέπει να τίθενται, ακόμα και αυτές που μπαίνουν ως τέτοιες διά την έξωθεν καλή μαρτυρία, αλλά δεν έχουμε, δυστυχώς, πολλά περιθώρια ακόμη για να διαφυλάξουμε τη μνήμη αυτού του τόπου, να δείξουμε το παρελθόν μας, απώτερο και απώτατο. Αν θα αποφασίσουμε ότι δεν

μας ενδιαφέρει το παρελθόν και θα πάμε πρόσω ολотаώς για το μέλλον, ας τα αφήσουμε λίθους, πλίνθους και κέραμους ατάκτους ερριμένα, αφού ουδέν εστί.

Αλλά, ας επιστρέψουμε στον Άγιο Ιακώβο, ο οποίος έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα της Τεχνικής Επιτροπής, αλλά ουδέν εγένετο, με τη δικαιολογία της αποναρκοθέτησης. Φτάσαμε στο και πέντε, και ελπίζω ότι άπαντες θα κινηθούν ώστε να επιτευχθούν οι διαδικασίες για άμεση παρέμβαση και αποκατάσταση, αν θέλουμε να διασώσουμε κάτι από εκείνο το προπολεμικό παρελθόν μας –δεν έχει σημασία αν είναι εκκλησία ή τζαμί, μιναρές ή καμπαναριό. Είναι επείγουσα η κατάσταση, είναι ανάγκη να γίνουν όλα όσα πρέπει για την άμεση αναστήλωση του μνημείου. Είναι επάναγκες να προστατευτεί το μνημείο, να γίνει αρχιτεκτονική αποτύπωση, να αποφασίσουμε εν ολίγοις ότι θέλουμε να το σώσουμε. Ας περισώσουμε τη μνήμη, ας καταφέρουμε να ξεπεράσουμε αγκυλώσεις, μικροσυμφέροντα, ας συνεννοηθούμε για το πολιτιστικό αποτύπωμα που θέλουμε να αφήσουμε στους επόμενους – εκτός αν αποφασίσουμε

κάτι άλλο, αλλά τέλος πάντων ας οικοδομήσουμε κάτι, έστω και από ερείπια, αλλά ας κάνουμε κάτι.

Καταγράφοντας...

Η Βυζαντινολογική Εταιρία Κύπρου σε ανακοίνωσή της για το ζήτημα του Αγίου Ιακώβου σημειώνει ότι στα πρόθυρα της κατάρρευσης ή της σταδιακής αποσάθρωσης βρίσκεται και το μεσαιωνικό παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου στην κατεχόμενη Λευκωσία. Σε εξαιρετικά άσχημη κατάσταση βρίσκεται ο ναός των Αγίων Σεργίου και Βάκκου στη Νέτα της Καρπασίας, ο Άγιος Γεώργιος του Φαράγγου, η Αγία Παρασκευή και ο Άγιος Παντελεήμονας στην Αμμόχωστο/Βαρώσια, ο Άγιος Γεώργιος ο Ρηγάτης, ο Άγιος Βασίλειος στο Καράκουμι, ο ναός της Παναγίας στο παλιό κοιμητήριο της Μόρφου, η Παναγία η Μελανόδρινα στην Κερύνεια και άλλα πολλά. Άγνωστα είναι δε η κατάσταση που επικρατεί στα μοναστήρια που έχουν μετατραπεί σε στρατώνες, όπως ο Άγιος Χρυσόστομος και η Παναγία η Αφέντρικα στον Κουτσοβέντη, καθώς και ο Άγιος Σπυρίδωνας στην Τρεμετουσιά.

Αιζέντα
ΕΠΙΛΟΓΕΣ
17.2.19-23.2.19Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΗΜΕΡΙΔΑ

Τ. Ανθίας - Θ. Πιερίδης

Η Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, και το Υπ. Παιδείας διοργανώνει επισημονική ημερίδα με θέμα: «Τεύκρος Ανθίας - Θεόδωρος Πιερίδης, 50 χρόνια από τον θάνατό τους». Στο πλαίσιο της Ημερίδας θα πραγματοποιηθεί η Τελετή Απονομής Βραβείων του Διαγωνισμού Τεύκρου Ανθία - Θεόδωρου Πιερίδη. Σάββατο, 23 Φεβρουαρίου, στις 9:00 π.μ. Κτήριο Διοίκησης της Τράπεζας Κύπρου, Αίθουσα «Σδ-λων Τριανταφυλλίδης», Λευκωσία.

ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

15 χρόνια μετά: «Performance3»

Δεκαπέντε χρόνια μετά το πρώτο ανέβασμα του «Performance» στο θεατράκι του ΡΙΚ, η Κατερίνα Λούρα επανέρχεται με νέα ματιά στο βραβευμένο one woman show της που ανεβαίνει στο Θέατρο Δέντρο για οκτώ μόνο παραστάσεις. Η Κατερίνα Λούρα, αυτοσκηνοθετείται και ερμηνεύει κείμενα Κωστή Κολώτα αλλά και μια συρραφή κειμένων επιλεγμένων από ένα ευρύ φάσμα του παγκόσμιου δραματολογίου: «Κάσπαρ» του Πέτερ Χάντκε, Ηλέκτρα από τον «Ορέστη» του Ευριπίδη, «Μήδεια» του Ευριπίδη, «Μήδεια» του Heiner Muller, Ιουλιέτα από το «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» του Ουίλιαμ Σαίξπηρ και το «Ρομέο και Ιουλιέτα - Η Τρίτη Μνήμη» του Μιχαήλ Μαρμαρινού, Αντιγόνη από τις «Φοίνισσες» του Ευριπίδη και τους «Επτά Επί Θήβας» του Αισχύλου, «Ελένη» του Ευριπίδη και «Ελένη» του Γιάννη Ρίτσου. «Σε όλη μας τη ζωή αναγνωρίζουμε γύρω μας ρόλους και παίζουμε ρόλους. Ρόλους θα

ερμηνεύσει κι η Κατερίνα (Λούρα). Και ίσως μέσα από τους ρόλους θα αναζητήσει την αληθινή της ταυτότητα. Κι εμείς μαζί της την ταυτότητά μας, την ύπαρξή μας. Επί τέλους να υπάρξουμε.» (Κωστής Κολώτας). Παραστάσεις: 16/2,

8:30 μ.μ.), 17/2, 6 μ.μ.), 2/3, 8:30 μ.μ., 3/3, 6 μ.μ., 16/3, 8:30 μ.μ., 17/3, 6 μ.μ., 18/3, 8:30 μ.μ. Θέατρο Δέντρο, Ενότητας 44Β, Παλλουριώτισσα.
Πληροφορίες τηλ. 99520835
www.theatrodentrotwotrees.com

ΔΙΑΛΕΞΗ

«Οι Λατίνοι της Κύπρου μετά την Οθωμανική κατάκτηση»

Η Εκπρόσωπος της Λατινικής Κοινότητας στη Βουλή των Αντιπροσώπων, κα Αντωνέλλα Μαντοβάνη έχει θέσει υπό την αιγίδα της τη διάλεξη με τίτλο «Οι Λατίνοι της Κύπρου μετά την Οθωμανική κατάκτηση του 1570-1: προσφυγιά, εξελληνισμός, εξισλαμισμός», με ομιλήτη τον υποψήφιο διδάκτορα του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος στις Βυζαντινές Σπουδές και τη Λατινική Ανατολή, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου Χρυσοβαλάντη Παπαδόμου. Η διάλεξη θα δοθεί στα Ελληνικά. Κέντρο Εικαστικών Τεχνών & Έρευνας (CVAR), Ερμού 285, Λευκωσία. Τρίτη, 19 Φεβρουαρίου, ώρα 7:30 μ.μ. **Εισόδος Ελεύθερη.**
Πληροφορίες τηλέφωνο 22407238, amantovani@parliament.cy

ΘΕΑΤΡΟ

Ο «Πατέρας» του Ζελλέρ

Το πολυβραβευμένο έργο του Φλοριάν Ζελλέρ «Ο Πατέρας» παρουσιάζει το «Θέατρο Ένα» σε πρεμιέρα την Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου. Το έργο έχει πάρει 13 συνολικά βραβεία μεταξύ των οποίων και το Γαλλικό «Μολιέρ», για το καλύτερο θεατρικό το 2014, ενώ το 2017 τιμήθηκε με το βραβείο Manchester Theatre Awards. Το 2016 τιμήθηκε με το Academy Theatre Awards του Ισραήλ, το 2017 τιμήθηκε με το Hong Kong Drama Award και το 2018 πήρε το Arplauso Brasil Award. Το έργο πραγματεύεται το πρόβλημα που βιώνουν πολλές οικογένειες στην Κύπρο, αλλά και σε όλο τον κόσμο, την ασθένεια Αλτσχάιμερ και τις επιπτώσεις στη ζωή ενός πάσχοντος. Επί σκηνής το πρόβλημα παρουσιάζεται από την οπτική γωνία του ασθενούς, του πατέρα δηλαδή

ο οποίος πάσχει από Αλτσχάιμερ. Ο Αντρέ (ο πατέρας) εμφανίζεται με τα συμπτώματα της ασθένειας, σε μια παραισθητική κατάσταση, η οποία εμπλέκει ολόκληρη την οικογένειά του. Ο θεατής θα αντιληφθεί ποια είναι η πραγματικότητα και ποιες είναι οι παραισθήσεις, μόνον στο τέλος της παράστασης. Σκηνοθεσία Μαρίνος Ανωγυριάτης. Παίζουν οι Μανώλης Μιχαηλίδης, Σωτήρης Μεστάνας, Ερμίνια Κυριαζή, Ελεάνα Παπαδοπούλου, Παντελής Άντωνας, Βασιλική Ανδρέου, Μάριος Στυλιανού. Θέατρο Ένα, Λεωφόρος Αθénas 4, Λευκωσία. Πρεμιέρα 15 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Τακτικές Παραστάσεις: Παρασκευή, Σάββατο 8:30 μ.μ. και Κυριακή 7:00 μ.μ. (μέχρι 10 Μαρτίου).

Πληροφορίες τηλ. 22348203, teatroena@cytanet.com.cy

ΕΚΘΕΣΗ

Ανθή Πάφου: «Προεξοχές ονείρου»

Η Ανθή Πάφου παρουσιάζει την πρώτη της ατομική έκθεση με τίτλο «Προεξοχές ονείρου». Στην παρούσα έκθεση περιλαμβάνονται πίνακες μεϊκτής τεχνικής. Η δουλειά της Ανθής αφορμάται από μια συνειδητή στάση αντιμετώπισης πραγματικών γεγονότων που αφήνει να οπτικοποιηθούν σε μια καθαρά προσωπική γλώσσα. Η Ανθή Πάφου είναι εικαστικός (Ανώτατη σχολή Καλών Τεχνών) και περφόρμερ (Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Ισπανία) και έργα της έργα έχουν εκτεθεί σε Ελλάδα, Κύπρο και Ισπανία. Τα τελευταία χρόνια ασχολείται με μια καλλιτεχνική έρευνα με θεματική την «Χρονική στιγμή του Τώρα (Ενεστώτας)».

Ζητούμενο της έρευνας είναι η κατανόηση του παροντικού χρόνου συσχετίζοντας καλλιτεχνικά και επιστημονικά στοιχεία. Πρόζακ. Καφενείο, Μέδωντος 3Α, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 27 Φεβρουαρίου.
Πληροφορίες τηλέφωνο 22104244, prozak.kafeneio@gmail.com

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

«Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου

Το Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου», επιστρέφει και φέτος. Για πρώτη φορά, υποστηρίζει αυτή την πρωτοβουλία επίσημος φορέας της Ελληνικής Δημοκρατίας και συγκεκριμένα το Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, στο πλαίσιο πρωτόθεσης της Οπτικοακουστικής Βιομηχανίας, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Με αυτό το φεστιβάλ καλλιεργείται η κινηματογραφοφιλία στην πιο πολυδιάστατη μορφή της. Το πρόγραμμα αποτελείται από αφιερώματα στους Guy Maddin, Jean Rouch, Laura Mulvey, Masa-

ki Iwana και στην ελληνίδα ντοκιμαντερίστρια και σκηνοθέτη του πειραματικού σινεμά Εύα Στεφανή. Το κυριακό στοιχείο είναι και φέτος παρόν με την εικαστικό / περφόρμερ Χριστίνα Παπακυριακού. Το πρόγραμμα πλαισιώνεται από σύντομα αφιερώματα σε τρεις σπουδαίους δημιουργούς, τον Stan Brakhage, Norman McLaren και Péter Lichter. **Πληροφορίες: 18 - 24 Φεβρουαρίου, Λέσχη Βιβλίου «Υφαντουργείο», Λευκωσία.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Περί θεάτρου ολίγα

Περί θεάτρου ο λόγος αυτή τη φορά, διότι τις περασμένες ημέρες είδα πέντε παραστάσεις, με την καθεμία να έχει τη δικιά της αξία. Πέντε διαφορετικές θεατρικές προτάσεις που έκαναν τον κόσμο μου πιο πλούσιο, που μου έδωσαν την ευκαιρία να τις συζητήσω και να ανταλλάξω απόψεις με φίλους και συναδέλφους, να σκεφτώ ξανά ό, τι είδα και να προβληματιστώ. Οι πέντε παραστάσεις είναι «Το όνομά μου είναι Σέρλοκ Χολμς», «Η πολύχρωμη ιστορία της Φρίντα Κάλο», «Ο Επισκόπεππος», «Τα Δωμάτια» και «Μένγκελε».

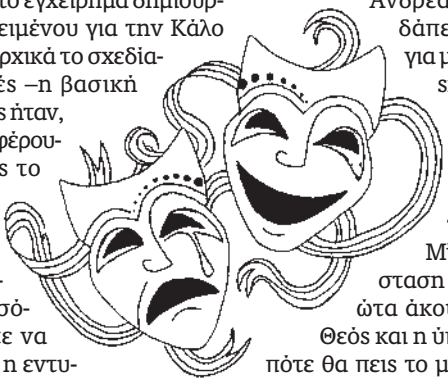
Οι Μάριος Ιωάννου και Μαρίνα Μακρή στην ευφάνταστη παράστασή τους «Το όνομά μου είναι Σέρλοκ Χολμς» πρόσφεραν στο κοινό όχι μόνο ένα ευχάριστο θέαμα, αλλά και μία εντελώς διαφορετική πρόταση. Οι δύο ηθοποιοί με συμπεριλαμβανιστές καθημερινά αντικείμενα παρουσίασαν μία ιστορία μυστηρίου, ένα απλό τραπέζι, ένα καπάκι, ένα μπουκάλι, μία μινιατούρα ανθρώπου και οι φωνές των καλλιτεχνών δημιουργούσαν μία ατμόσφαιρα ντετεκτιβιστική, ο κατάλληλος φωτισμός και οι κινήσεις των ηθοποιών σε έκαναν να νιώθεις ότι όντως βρίσκεσαι στο βροχερό Λονδίνο. Χάρηκα πολύ αυτή την παράσταση, και ο Μάριος και η Μαρίνα έδειξαν ότι αν το με-

ράκι σου είναι η δουλειά σου, πολλά μπορείς να κάνεις, μπορείς να ξεχωρίσεις, να προτείνεις, να δοκιμαστείς.

Στην «Πολύχρωμη ιστορία της Φρίντα Κάλο» τα πράγματα ήταν κάπως πιο σύνθετα. Μία πολυπληθής ομάδα ηθοποιών, νέοι και άλλοι πιο δοκιμασμένοι, προσπάθησαν να δείξουν στο κοινό στοιχεία από την πολυκύμαντη ιστορία της ζωγράφου. Πολλή δουλειά για όλη την παραγωγή, φαίνεται ότι πλέον οι ομάδες μπορούν να δημιουργήσουν νέο θεατρικό και εικαστικό περιεχόμενο. Το 3d Mapping/Εικονικό Τοπίο και τα σκηνικά-κοστούμια στη δική μου θέαση έκλεψαν την παράσταση, όπως και η κίνηση. Ίσως το εγχείρημα δημιουργίας ενός ab ovo κειμένου για την Κάλο να μη βγήκε όπως αρχικά το σχεδίασαν οι συντελεστές — η βασική ιδέα της παράστασης ήταν, ωστόσο, πολύ ενδιαφέρονσα —, κάπου έχανες το νήμα, γινόταν περιπλοκή η θεατρική δράση, ίσως οι ερμηνείες να χρειάζοντουσαν περισσότερη δουλειά, ώστε να μην της απορροφά η εντυ-

πωσιακή περιρρέουσα ατμόσφαιρα. Ήταν μία παράσταση που καταλάβαινες ότι είχε δουλειά από πίσω και σε καμία περίπτωση δεν ήταν απλώς μία άλλη Φρίντα Κάλο. Θεωρώ ότι αν υπήρχε χρόνος ικανός για περαιτέρω επεξεργασία και το κειμενικό θα είχε βρει τον δρόμο του και μερικές ερμηνείες θα είχαν δουλευτεί περισσότερο.

Η Alpha Square με τον «Επισκόπεππο» σε έναν πανέμορφο χώρο στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου παρουσίασε μια ολόκληρη κοσμοθεωρία. Ο Φρόνιτ του Βαρνάβα Κυριαζή, η επιβλητική αίθουσα, σε έβαζαν σε άλλες διεργασίες, κατ' εμέ χρήσιμες για τον θεατή. Όπως είπε και ο Ανδρέας Αραούζος «Αυτό το δάπεδο και οι τοίχοι ήταν για μένα 'μυρωδιά'...»... μία in situ παράσταση που μόνο αδιάφορο δεν σε άφηνε. Εξαιρετική η επιλογή του έργου του Σμιτ, χρειάζονται τέτοια θεατρικά κείμενα. Μία ψυχαναλυτική παράσταση που θεωρώ ότι ο έχων ότα άκουσε. Δεν είναι μόνο ο Θεός και η ύπαρξή του, αλλά και το πότε θα πεις το μεγάλο Όχι. Μία παρά-

σταση που πέτυχε θεωρώ τον στόχο της.

Ο «Μένγκελε» του Θανάση Τριαρίδη, από τον «ΧωρόΤόπο», με τον Νεοκλή Νεοκλέους και τη Σαλώμη Ιεροπούλου Μυλωνά ήταν επίσης μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα δραματουργική επιλογή. Ένα δύσκολο έργο, περίεργο, εξωφρενικό, όπως και ο χαρακτήρας του Μένγκελε. Ομολογώ ότι έφυγα από την παράσταση και σκεφτόμουν για πάρα πολύ γιατί έγιναν όσα έγιναν; Τι κρατά η μνήμη μας; Πόσο σκοτάδι κρύβουμε οι άνθρωποι; Μία δύσκολη παράσταση, την οποία ο Νεοκλής πήρε στα χέρια του, θέλοντας να οδηγήσει τη Σαλώμη, η οποία δεν μπόρεσε σε όλη τη διάρκεια της παράστασης να τον ακολουθήσει, αλλά τόλμησε και είδε τι σημαίνει φως στην ηθοποιία και ήταν κέρδος γι' αυτή.

Άρρησά τελευταία «Τα Δωμάτια» από τον ΘΟΚ διότι ξεπερνάει κατά πολύ την απλή θεατρική πράξη, είναι εικαστική παρέμβαση, είναι ηθοποιία, είναι εμπειρία. Τα λόγια εδώ είναι περιττά, είναι μια εμπειρία που πρέπει να τη ζήσεις για να την καταλάβεις.

ΥΓ. Με χαρά είδα ότι οι παραστάσεις «Ορφανά» και «Φαλακρή Τραγουδίστρια επιστρέφουν για λίγες ακόμη παραστάσεις.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Οι γυναίκες του Λάνθιμου και του Κουαρόν

Οποια από τις δύο ταινίες κι αν συγκεντρώσει τα περισσότερα Όσκαρ την ερχόμενη Κυριακή 24 Φεβρουαρίου, το «Ρόμα» του Αλφόνσο Κουαρόν και «Η Ευνοούμενη» του Γιώργου Λάνθιμου, θα παραμείνουν σταθερά ο τόπος εκκίνησης και επιστροφής των περισσότερων κινηματογραφικών συζητήσεων. Από κοινού. Με εκείνους που τις αποθεώνουν και εκείνους που έχουν ενστάσεις, πολλές ή λίγες. Το σημαντικό είναι ότι και οι δύο αυτές ταινίες προχωρούν την κινηματογραφική τέχνη ένα βήμα, μικρότερο ή μεγαλύτερο, δεν έχει σημασία. Ενα βήμα ενσωματωμένο τόσο στην αφήγηση όσο και στην κινηματογράφηση.

Ο Κουαρόν, όπως γράψαμε ήδη («Κ» 19/12/2018), είναι σαν να επανεφευρίσκει τον νεορεαλισμό, ωθώντας την Εβδομη Τέχνη σε μια αιφνιδιαστική τομή: εκεί όπου το πραγματικό, με πιστότητα και ρυθμό ντοκιμαντέρ, συναντάει τον μετασχηματισμό της μνήμης σε εικόνα. Ο Κουαρόν θυμάται, με τις αλλοιώσεις που ο χρόνος επιφέρει εξιδανικεύοντας ή αποδομώντας, εμπλουτίζοντας, φωτίζοντας ή το αντίθετο σκιάζοντας, κάνοντας τη σύνθεση από πρόσωπα ή αντικείμενα πιο ελλειπτική. Τα κάδρα του Κουαρόν είναι ρεαλιστικά και την ίδια στιγμή φανταστικά (τα ασπρόρουχα της μπουγιάδας είναι σαν εικαστική εγκατάσταση), τόσο, που απαιτούν συνεχείς υπερβάσεις από τον θεατή. Πρόσκληση στη γειτονιά της παιδικής ηλικίας του και τη στιγμή που πας να καθίσεις αναπαυτικά σε μια καρέκλα και να αφεθείς, την τραβεί και σε αφήνει σε ένα δωμάτιο γυμνό και α-χρονικό. Ο Λάνθιμος αφαιρεί από την ταινία εποχές την πατρίδα του χρόνου. Συντηρώντας τη weird (αλλόκοτη) οπτική του μεταφέρει τα πρόσωπα, με κουστούμια του 18ου αιώνα, σε ένα σύμπαν που οι σχέσεις και τα συναισθήματα είναι διαχρονικά. «Εγκλωβισμένη» στα ανάκτορα η εξουσία με τις τρεις γυναίκες, και το περιβάλλον από δούκες, αυλικούς, παρατρεχάμενους, είναι σα να παρελαύνει μπροστά σε έναν μεγεθυντικό φακό. Κι εδώ η πραγματικότητα είναι υπό αίρεση. Η βασίλισσα Αννα (Ολίβια Κόλμαν), η τελευταία της δυναστείας των Στιούαρτ στέφθηκε τον καιρό που η Μεγάλη Βρετανία έγινε μια παγκόσμια δύναμη. Ασθενής, ντροπαλή και υποτιμημένη, πάσχει μέσα σε ένα «κουστούμι» που δεν είναι καθόλου ραμμένο στα μέτρα της. Δισσχίζει τους διαδρόμους με λάθος στολή σε ένα πάρτι μεταμφιεσμένων.

Οι γυναίκες του Κουαρόν και του Λάνθιμου υπήρξαν στην Ιστορία, τη μικρή προσωπική ή τη μεγάλη μιας χώρας. Δεν είναι επινοημένες, δεν είναι σεναριακές κατασκευές. Η Μεξικανή υπηρέτρια Κλέο, η Βασίλισσα Αννα, η Λαίδη Σάρα, η Αμπιγκέιλ. «Η ιστορία είναι για την περιπλοκότητα της αγάπης και το πώς αυτές οι δυσκολίες μπορούν να αλλάξουν σένα σαν άνθρωπο», σχολιάζει ο συν-σεναριογράφος της «Ευνοουμένης» Τόνι Μακναμάρα. «Με ενδιέφεραν κυρίως οι τρεις κεντρικοί χαρακτήρες, η εξουσία τους, οι εθθραυστες σχέσεις τους», συμπληρώνει.

Και στο «Ρόμα» η γυναίκα πρωταγωνιστεί. Μέσα από τη Μεξικανή υπηρέτρια, την Κλέο, και τη λευκή οικοδέσποινα, μπτέρα τεσσάρων παιδιών, σύζυγο που εγκαταλείπεται από τον άνδρα της, και κόρη, η ίδια, μιας ηλικιωμένης μπτέρας (και γιαγιάς) διαρκώς παρούσας και υποστηρικτικής. Γυναίκες εκ πρώτης όψεως παραδομένες στη μοίρα τους, υποτιμημένες αλλά ανθεκτικές. Η Κλέο επιβιώνει με αυτήν την, κάποτε σπαρτακτική, ήσυχη αξιοπρέπεια. Υπηρετεί αλλά όχι με αδιαφορία ή φθόν, ούτε διεκπηρειστικά. Αναπτύσσονται σχέσεις με τα πρόσωπα της οικογένειας, με υπομονή και αγάπη. Ίσως και με κατανόηση, αλλά αυτό δεν απασχολεί. Οι κώδικες, εξάλλου, ανάμεσα στην ιθαγενή Κλέο και στη μεσοαστική οικογένεια που υπηρετεί δεν είναι κοινά. Τους συνέχουν συναισθήματα.

Και οι δύο σκηνοθέτες δημιουργούν στις ταινίες τους ένα παλιμψηπτο σχέσεων και αισθημάτων. Και στις δύο ταινίες οι γυναίκες επιβιώνουν με γνώση του κόσμου που τις περιβάλλει. Δεν είναι διακοσμητικές, δεν αντλούν την εξουσία τους από τους άνδρες. Αντιλαμβάνονται τις ευθύνες και τα λάθη τους, είτε το ομολογούν είτε όχι. Μπορεί το βάρος της Ιστορίας να αποδεικνύεται δυσβάστακτο για τη Βασίλισσα, αλλά μίπως και η μπτρότητα δεν είναι ένας ρόλος που υπερβάνει την Κλέο — χωρίς όμως να απειμπολεί την ευθύνη (και την αγάπη) που γεννά η σχέση ενήλικα-παιδιού; Η φροντίδα και η έγνοια δεν είναι μόνο συνθήκη της μπτρότητας ούτε κυοφορείται μόνο μέσα σε συμβατικές οικογένειες.

Μία δοκιμασία μέσω διαφορετικών ρόλων

Η «Performance3» της Κατερίνας Λούρα είναι μία παράσταση που αφορά τα όρια και την εσωτερικότητα κατ’ αρχήν της ίδιας της ηθοποιού

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα την Κατερίνα Λούρα σε ένα καφέ στη Λευκωσία και όντας αργοπορημένος –έχοντάς μου παραγγέλνει ήδη καφέ– μπήκαμε αμέσως στην κουβέντα για την παράστασή της «Performance3», που ανεβαίνει δεκαπέντε χρόνια μετά το πρώτο ανέβασμά του, στο θεατράκι του ΡΙΚ το 2004. Η Κατερίνα Λούρα ουσιαστικά αυτοσκηνοθετείται και ερμηνεύει κείμενα του Κωστή Κολώτα, αλλά και συρραφή κειμένων επιλεγμένων από το παγκόσμιο δραματολόγιο, από τον «Κάσπαρ» του Πέτερ Χάντκε, την Ηλέκτρα από τον «Ορέστη» του Ευριπίδη, τη «Μήδεια» του Ευριπίδη και του Heiner Muller, την Ιουλιέτα από το «Ρωμραίος και Ιουλιέτα» του Σαίξπηρ και του «Ρομέο και Ιουλιέτα - Η Τρίτη Μνήμη» του Μιχαήλ Μαρμαρινού, την Αντιγόνη από τις «Φοίνισσες» του Ευριπίδη και τους «Επτά Επί Θήβας» του Αισχύλου, την «Ελένη» του Ευριπίδη και του Γιάννη Ρίτσου.

Από τις πρώτες κιόλας λέξεις της, μετά την πρώτη μου ερώτηση αντιλήφθηκα την αγάπη της Κατερίνας γι’ αυτή τη δουλειά: «Είναι μία δουλειά κατοικημένη, έχει πίσω της κόσμο.» Τη ρωτώ αν θα άλλαζε κάτι αυτή τη φορά από την παράσταση, μιας και έχουν περάσει αρκετά χρόνια από την πρώτη φορά και η ίδια έχει ωριμάσει, τόσο υποκριτικά όσο και ως άνθρωπος της τέχνης, «Η αλήθεια είναι ότι αρκετά πράγματα δεν θα τα επέλεγα και την κρατάω ως έχει, αν την ξανάφτιαχνα. Αυτό που κάνω σε αυτό το ανέβασμα είναι ότι δουλεύω την τεχνική του λόγου για να είναι πιο

“
«Προσπαθώ να φτιάξω την προσωπικότητα του κάθε ρόλου, μέσα από τους ίδιους τους ρόλους», μου λέει η Κατερίνα.

άρτιο υποκριτικά, γιατί μεγαλώνω και εγώ και θεωρώ ότι πρέπει να έχω συνέπεια με τον χρόνο που βρίσκομαι τώρα». Η Κατερίνα μου τονίζει ότι κρατάει το σχήμα της δουλειάς αυτής διότι έχει την αθωότητα των 20 και καθώς μου το λέει, βλέπω στα μάτια της τη σπίθα ενός απόφοιτου μιας δραματικής σχολής, τη νοσταλγία, αλλά και τη αγάπη για ό,τι έστησε τότε: «Η πρεμιέρα ήταν για εμένα μία μαγική στιγμή, αφού στο τέλος της το κοινό χειροκροτούσε όρθιο, και ήταν κάτι το εξαιρετικό, όχι επειδή σπκώθηκαν όρθιοι, αλλά γιατί κάτι τους συγκίνησε και τους έθεσε στην κίνηση για να σπκωθούν και πιστεύω ότι αυτό έχει να κάνει με το αποτέλεσμα της διεργασίας, όχι με εμένα ως άτομο».

Διαβάζοντας τα σχετικά με την περφόρμανς της Κατερίνας είχα σχηματίσει την άποψη ότι πρόκειται για μία δουλειά εξειδικευμένη και αναρωτήθηκα σε ποιο κοινό απευθύνεται: «Αυτή η παράσταση είναι μία σκυταλοδρομία ρόλων, προσπαθούν διάφοροι χαρακτήρες να βρουν τον ρόλο τους σε αυτή τη ζωή, όπως εύστοχα μου είπε ο

Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει η ηθοποιός Κατερίνα Λούρα η «Performance3» είναι μία παράσταση «κατοικημένη», έχει τη δική της διαδρομή, στον χρόνο της ίδιας της ηθοποιού.

φίλος μου ο Ανδρέας Μουστούκης. Ξέρεις, δεν παίζω απλώς κείμενα διαφόρων συγγραφέων, αλλά προσπαθώ να φτιάξω την προσωπικότητα του κάθε ρόλου, μέσα από τους ίδιους τους ρόλους». Καταλαβαίνω αμέσως ότι δεν είναι μία «εξειδικευμένη» παράσταση, αλλά μία δουλειά ανθρωποκεντρική που αφορά τους πάντες, διότι ανοίγει

στον θεατή παράθυρα αντικρισής του, «Ξέρεις, εκθέτω την αποτυχία μου, αν η αποτυχία μπορεί να εμπνεύσει. Προσπαθώ, αγωνίζομαι, και ταυτόχρονα βρίσκομαι σε μία καθημερινότητα, όπως ίσως να ονομάζουμε οι άνθρωποι το χάος». Με τους ρόλους που επιλέγει να υποδυθεί η Κατερίνα Λούρα αναζητεί την αλήθεια της, άραγε, όμως,

υπάρχει κάτι που συνδέει τους ρόλους που επιλέγει να φέρει μαζί στο προσκήνιο; «Βασικά, ποτέ δεν σκέφτηκα τι μπορεί να τους συνδέει, διαφορετικά πράγματα με ώθησαν να δουλέψω τον καθένα από αυτούς, να τους δουλέψω, όλοι όμως βρίσκονται σε ένα χάος. Νιώθω ότι εν τέλει δεν τα καταφέρνουν όπως θα ήθελαν. Μάλλον το ότι

δεν τα καταφέρνουν τελικά είναι αυτό που συνδέει εμένα με αυτούς τους ρόλους και όχι εκείνους μεταξύ τους, τώρα που το συζητάμε το αντιλαμβάνομαι.»

Αγαπημένη στιγμή της Κατερίνας στην περφόρμανς είναι ότι στο τέλος κάθε παράστασης μοιράζεται με το κοινό κάτι δικό της: «Η περφόρμανς έχει να κάνει με τον ενεστώτα χρόνο, τα πάντα στο θέατρο είναι διάλογος κι εγώ στο τέλος μοιράζομαι με το κοινό κάτι που έχει να κάνει με τη στιγμή εκείνη, με το πώς ένιωσα κατά τη διάρκεια της παράστασης. Ποτέ δεν ξέρω τι θα με επισκερτεί σε εκείνο το σημείο, αλλά αυτό το σημείο το περιμένω κάθε φορά με αγωνία».

Η Κατερίνα επί σκηνής δουλεύει τον εαυτό της, δοκιμάζεται, παίζει με τα υποκριτικά της όρια, αλλά και τον ίδιο της τον εαυτό, με τα όριά του: «Εκτιθέμεθα, και αυτό είναι που συνεπαίρνει τον κόσμο».

Από το 2004

Η παραγωγή έκανε πρεμιέρα το 2004 στο θεατράκι του ΡΙΚ και στη συνέχεια τη φιλοξένησε ο ΘΟΚ στη Νέα Σκηνή (2005) προτού εκπροσωπήσει την Κύπρο στο Φεστιβάλ Θεάτρου του Καίρου. Παρουσιάστηκε επίσης στο Φεστιβάλ Entre-cultures στην Tortosa της Ισπανίας με έπαινο στα βραβεία υποκριτικής, στο Red House (Σόφια, Βουλγαρία), στο Θέατρο Νέες Μορφές (Θεσσαλονίκη) και στην Αθήνα στο Θέατρο Θησείον και στο Βρυσάκι, στο πλαίσιο του Fringe Festival.

«Performance3» με την Κατερίνα Λούρα, για 8 μόνο παραστάσεις, στο Θέατρο Δέντρο.

Το Νο1 σε πωλήσεις lifestyle περιοδικό στην Κύπρο

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2019

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ
Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΕΙΝΑΙ
ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΤΟΥ
ΣΤΟΙΧΗΜΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΓΕΡΟΝΙΚΟΛΟΥ
ΑΝΕΠΙΘΔΕΥΤΗ
ΟΜΟΡΦΙΑ

OSCARS
Ο ΛΑΝΘΙΜΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

BEAUTY
EDITOR'S
CHOICE
ΤΑ 19
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΡΟΥΤΙΝΑΣ

5/5 2019
SPRING
FEVER
ΑΕΡΙΝΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΔΙΧΤΥ,
ΣΦΟΙΣΤΙΚΕ ΥΦΕΣ,
ΜΟΝΟΧΡΩΜΙΕΣ ΓΙΑ
ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ
EFFORTLESS ΣΤΥΛ

must20
TWENTY YEARS OF STYLE

SPP MEDIA

Δημιουργίες πέρα από ακαδημαϊκές φόρμες

Για το Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου» μιλάει στην «Κ» ο Δώρος Δημητρίου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Τι είναι ο εναλλακτικός κινηματογράφος; Ποιους αφορά ένα τέτοιο φεστιβάλ; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματά μου που απάντησε ο Δώρος Δημητρίου, βασικός συνεργάτης του και εκ των επιμελητών του προγράμματος του Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου». Οι προβολές και οι διάφορες δράσεις του Φεστιβάλ θα λάβουν χώρα από τις 18 έως τις 24 Φεβρουαρίου, στη Λέσχη Βιβλίου «Υφαντουργείο», στη Λευκωσία. Το Φεστιβάλ στηρίζει το Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών & Ενέργειας της Ελλάδας. Ο Δώρος σημειώνει ότι στο πρόγραμμα και φέτος θα υπάρχουν στο πρόγραμμα παραδείγματα απ' όλα τα είδη του εναλλακτικού κινηματογράφου (εναλλακτικές ταινίες ντοκιμαντέρ, αφηγηματικές, κινούμενα σχέδια (animation), μικρού και μεγάλου μήκους). Ένας από τους στόχους

“

Το φεστιβάλ επιθυμεί να ανταποκριθεί στην απαίτηση του κυπριακού κοινού για μια σύγχρονη εστία όπου να καλλιεργείται η κινηματογραφοφιλία στην πιο πολυδιάστατη μορφή της.

Στο Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου» είναι σημαντική η συμμετοχή και η φυσική παρουσία σημαντικών καλλιτεχνών όπως των

του φεστιβάλ είναι να ανταποκριθεί στην απαίτηση του κυπριακού κοινού για μια σύγχρονη εστία όπου να καλλιεργείται η κινηματογραφοφιλία στην πιο πολυδιάστατη μορφή της. Ο Δώρος Δημητρίου τονίζει ότι κινηματογραφικό τοπίο στη χώρα μας αρχίζει και αλλάζει, αφού έχουμε περισσότερες γνώσεις για τον οπτικοακουστικό τομέα γενικότερα και επιζητούμε να διευρύνουμε τους κινηματογραφικούς, αλλά και καλλιτεχνικούς μας ορίζοντες.

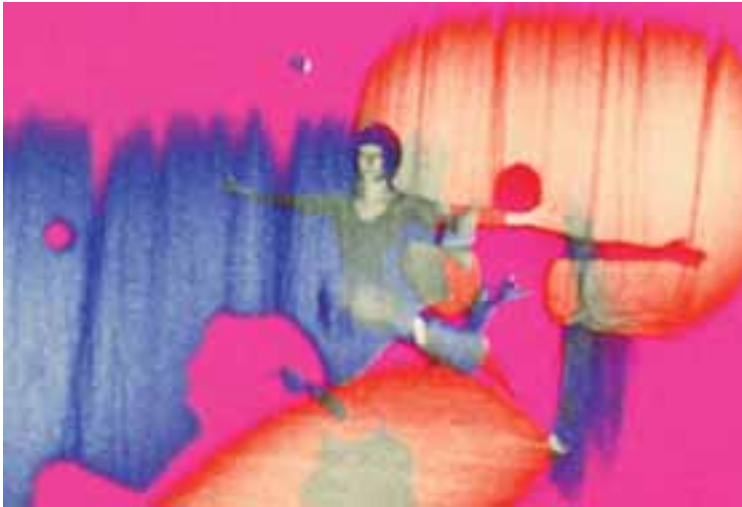
–Κατ' αρχάς τι εννοούμε με τον όρο εναλλακτικός και σε ποιους απευθύνεται;

–Δεν υπάρχει κάποιος ξεκάθαρος και συγκεκριμένος ορισμός του εναλλακτικού κινηματογράφου και ο όρος «εναλλακτικός κινηματογράφος» είναι πάρα πολύ ευρύς. Μπορούμε όμως να εντοπίσουμε κάποια χαρακτηριστικά του: Αναφέρεται κυρίως σε δημιουργίες που δεν εμπίπτουν στο φάσμα του «εμπορικού», αυτού δηλαδή που έχει στόχο το οικονομικό κέρδος. Άρα μιλάμε κυρίως για ανεξάρτητες παραγωγές που γίνονται εκτός του συστήματος των μεγάλων εταιριών. Επίσης, πολλές φορές υπάρχει το στοιχείο του πειραματισμού, της προσπάθειας δηλαδή του δημιουργού να ανιχνύσει τα όρια του κινηματογράφου ως μέσου. Ένας άλλος όρος που συχνά αναφέρεται σε σχέση με το εναλλακτικό, είναι και το avant garde, δηλαδή το πρω-

ποριακό, αυτό που (στην Τέχνη γενικότερα) προσπαθεί να κάνει πράγματα για πρώτη φορά. Άλλα χαρακτηριστικά είναι η προσωπική και άμεση σχέση του δημιουργού με το έργο («προσωπικό» σινεμά) και σίγουρα ο μη περιορισμός σε ένα είδος ή φόρμα κινηματογραφικής δημιουργίας: Υπάρχουν εναλλακτικές ταινίες ντοκιμαντέρ, αφηγηματικές, κινούμενα σχέδια (animation), μικρού και μεγάλου μήκους – και φέτος θα δούμε παραδείγματα απ' όλα αυτά τα είδη. Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι παρόλο που κανένας ορισμός δεν καλύπτει πλήρως κάποια συγκεκριμένη ταινία, ένα ακόμα σημαντικό χαρακτηριστικό είναι η εξερεύνηση των αισθητικών και φορμαλιστικών δυνατοτήτων της οπτικοακουστικής τέχνης και την ανατροπή της ακαδημαϊκής κινηματογραφικής γραφής.

–Με ποια κριτήρια διαμορφώθηκε το φετινό πρόγραμμα;

–Όπως πάντα η δημιουργία του προγράμματος προκύπτει από μια ομαδική διαδικασία, αρχίζοντας από τις εισηγήσεις των επιμελητών και λαμβάνοντας υπόψη διάφορες παραμέτρους. Προσπαθούμε κάθε φορά να έχουμε ταινίες από διάφορες χρονικές περιόδους, περιοχές του κόσμου και φυσικά προσεγγίσεις του τεράστιου πεδίου που ονομάζεται «εναλλακτικός κινηματογράφος». Φυσικά, πάντα συμπεριλαμβάνουμε και την εγχώρια δημιουργία.

Ο στόχος του Φεστιβάλ είναι να φέρει το κυπριακό κοινό σε επαφή με κινηματογραφικές δημιουργίες που βγαίνουν πέρα από το συνηθισμένο.

“

«Οι ίδιοι οι Κύπριοι δημιουργοί καταφέρνουν με τις επιτυχίες τους να τραβήξουν περισσότερο το ενδιαφέρον του κόσμου προς το σινεμά – και δη το κυπριακό», σημειώνει ο Δ. Δημητρίου.

–Τι ξεχωρίζει φέτος στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα;

–Ένα από τα δυνατά στοιχεία του Φεστιβάλ είναι το ότι όλα τα προγράμματα είναι ισόξια και εξίσου ενδιαφέροντα. Εναπόκειται στον θεατή να κρίνει και να ξεχωρίσει αυτά που προτιμά. Βέβαια, η συμμετοχή και η φυσική παρουσία σημαντικών καλλιτεχνών είναι πάντοτε αξιοσημείωτη: Μασάκι Ιγούανα, Εύα Στεφανή και Χριστίνα Παπακυριακού θεωρούμε ότι θα δώσουν μια άλλη διάσταση στο Φεστιβάλ, ο καθένας με τον δικό του τρόπο. Σίγουρα όμως δεν πρέπει να παραλείψουμε το μεγάλο αφιέρωμα στον Guy Maddin, τη Laura

Κάνουμε βήματα προς τα εμπρός

–Τα τελευταία 17 χρόνια έχετε παρατηρήσει αλλαγή στην κινηματογραφική κοινότητα στο νησί;

–Σίγουρα. Λόγω διαφόρων παραγόντων – κυρίως της τεχνολογίας, αλλά και της επαφής του κοινού με πολλά διαφορετικά πολιτισμικά ερεθίσματα, βλέπουμε ότι πολλοί Κύπριοι δεν είναι πλέον ικανοποιημένοι με τα καθιερωμένα και δεν περιορίζονται στις καθαρά εμπορικές ταινίες – οι οποίες βέβαια είναι πάντοτε το πιο δημοφιλές είδος. Αρχίζουμε να έχουμε περισσότερες γνώσεις για τον οπτικοακουστικό τομέα γενικότερα και επιζητούμε να διευρύνουμε τους κινηματογραφικούς, αλλά και καλλιτεχνικούς μας ορίζοντες. Ακόμα, οι ίδιοι οι Κύπριοι δημιουργοί καταφέρνουν με τις επιτυχίες τους να τραβήξουν περισσότερο το ενδιαφέρον του κόσμου προς το σινεμά – και δη το κυπριακό. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορούν να γίνουν ακόμα για να φτάσουμε στα επίπεδα κάποιων άλλων χωρών – που άλλωστε έχουν και μεγάλη κινηματογραφική ιστορία – αλλά είμαστε σε καλό δρόμο.

–Τα κινηματογραφικά πράγματα στην Κύπρο πώς κινούνται;

–Ο κινηματογράφος στην Κύπρο κάνει βήματα προς τα εμπρός. Υπάρχουν αξιόλογοι νέοι, αλλά και

παιλιότεροι καθιερωμένοι δημιουργοί, και ταινίες μας όλο και πιο συχνά ξεχωρίζουν στο διεθνές κινηματογραφικό πεδίο. Τα κινηματογραφικά φεστιβάλ έχουν γίνει πλέον θεσμός και αποτελούν ένα μεγάλο παράθυρο προς το παγκόσμιο κινηματογραφικό στερέωμα. Ελπίζουμε να στηριχθεί περισσότερο το κυπριακό σινεμά από την Πολιτεία, για να έχουμε ακόμα καλύτερα αποτελέσματα και ένα ευοίωνο μέλλον. Σημαντική επίσης είναι η δημιουργία κινηματογραφικής και οπτικοακουστικής παιδείας...

–Στην Κύπρο έχουμε εναλλακτικό κινηματογράφο;

–Από τη μια το γεγονός ότι η έννοια «εναλλακτικός κινηματογράφος» είναι πολύ ευρεία, όπως σου είπα και παραπάνω, και από την άλλη η πολυφωνία που διακρίνει τις κινηματογραφικές δημιουργίες στη χώρα μας, μπορεί να μας οδηγήσει στο ότι σίγουρα κάποιες κυπριακές ταινίες εμπίπτουν στο πεδίο του εναλλακτικού κινηματογράφου. Σίγουρα όμως δεν είναι ένα είδος με μεγάλη παραγωγή, αλλά με την έλευση νέων δημιουργών τα τελευταία χρόνια βλέπουμε κάποιες ταινίες που έχουν χαρακτηριστικά του εναλλακτικού σινεμά.

Φεστιβάλ «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου», 18 - 24 Φεβρουαρίου, Λέσχη Βιβλίου «Υφαντουργείο», Λευκωσία, ώρα έναρξης προβολών: 8:00 μ.μ. Όλες οι προβολές είναι για άτομα άνω των 18 ετών. Η είσοδος για το κοινό είναι ελεύθερη. Σελίδα του φεστιβάλ στο facebook 'Images & Views of Alternative Cinema'.

Μασάκι Ιγούανα, Εύα Στεφανή και Χριστίνα Παπακυριακού.

Mulvey και τον Jean Rouch. Ακόμα και το μικρό αφιέρωμα σε δημιουργούς, όπως ο Stan Brakhage, ο Norman McLaren και ο Peter Lichter θεωρούμε πως θα αφήσει το δικό του στίγμα.

–Υπάρχει κάτι που ιδανικά θα θέλατε να έχετε εντάξει;

–Λόγω χρονικών περιορισμών, σε κάθε έκδοση του Φεστιβάλ υπάρχει η δυνατότητα για επιλογή ενός συγκεκριμένου αριθμού προγραμμάτων και δημιουργών. Πάντοτε επιλέγουμε το περιεχόμενο του Φεστιβάλ μέσα από πολλές εισηγήσεις και ιδέες. Τελειώνοντας τη διαδικασία επιλογής των προγραμμάτων, οι εισηγήσεις που δεν έχουν συμπεριληφθεί δεν διαγράφονται, αλλά παραμένουν και μπαίνουν σε διαδικασία επιλογής για τις επόμενες εκδόσεις του Φεστιβάλ, μαζί με νέες ιδέες και προτάσεις που προκύπτουν.

Βέβαια, προσπαθούμε να συμπεριλαμβάνουμε και δημιουργούς ή θεματολογίες που αφορούν το σήμερα, κάτι που ιστορικά έχει ειδικό βάρος, αλλά και αφιερώματα που πιστεύουμε ότι θα ενδιαφέρουν. Επίσης, προσπαθούμε να τιμούμε σημαντικούς καλλιτέχνες που φεύγουν από τη ζωή. Λόγω των προσφάτων θανάτων δύο σημαντικών δημιουργών, που συνέβησαν αφού είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία επιλογής για το Φεστιβάλ, θα θέλαμε να είχαμε συμπεριλάβει και κάποιες αναφορές στους Dusan Makavejev και Jonas Mekas

(τον οποίο είχαμε συμπεριλάβει σε παλιότερη έκδοση του Φεστιβάλ).

Ίσως να συμπεριληφθούν στην έκδοση του 2020.

–Ποιος είναι ο στόχος του Φεστιβάλ;

–Ο στόχος του Φεστιβάλ είναι να φέρει το κυπριακό κοινό σε επαφή με κινηματογραφικές δημιουργίες που βγαίνουν πέρα από το συνηθισμένο, να συστήσει στον κόσμο κάποιες σημαντικές ταινίες και δημιουργούς από την πλούσια ιστορία του εναλλακτικού σινεμά, και να ανταποκριθεί στην απαίτηση του κυπριακού κοινού για μια σύγχρονη εστία όπου να καλλιεργείται η κινηματογραφοφιλία στην πιο πολυδιάστατη μορφή της.

–Ποιο είναι το αποτέλεσμα που θα θέλατε να αφήσει το φεστιβάλ;

–Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, πέρα από τις προβολές, το Φεστιβάλ αποβλέπει στη δημιουργία ενός φόρουμ συζητήσεων και διαλέξεων, ενώ επικεντρώνει σε επαφή επαγγελματιών, κριτικών και θεωρητικών του κινηματογράφου, εικαστικών, φιλότεχνους και φίλους του εναλλακτικού σινεμά. Θα θέλαμε να δούμε αρκετούς φίλους στις προβολές μας, αλλά και στις πολύ ενδιαφέρουσες άλλες δράσεις μας, να συζητήσουμε, να ανταλλάξουμε απόψεις και να μοιραστούμε κινηματογραφικές στιγμές. Θα θέλαμε το Φεστιβάλ να είναι μια ξεχωριστή και ευάριστη εμπειρία για όσους το βιώσουν.

Όταν ο Ομπάμα έβρισε τον Τραμπ

Τα «deepfake news» αναβαθμίζουν τις ψευδείς ειδήσεις δημιουργώντας νέες προκλήσεις για την ανθρωπότητα

Της ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ

Οι άνθρωποι πάντα αναζητούν την αλήθεια. Αν είναι μία, δύο, πολλές ή καμία. Βέβαια, πριν την ανακαλύψουν έπρεπε να την ορίσουν, αλλά ο ορισμός της έγινε για τη φιλοσοφία ό,τι η Κεντροαριστερά για την Ελλάδα: η αναζήτηση του ιερού Γκράαλ. Οι περισσότεροι, είτε το ξέρουμε είτε δεν το ξέρουμε (η μόνη αληθής πρόταση κατά Βιτγκενστάιν) υιοθετούμε τη θεωρία της αντιστοιχίας, κατά την οποία σύμφωνα με το φιλοσοφικό Λεξικό του Cambridge, «μια πεποίθηση (δήλωση, πρόταση, περιεχόμενο κ.λπ.) είναι αληθής όταν υπάρχει ένα γεγονός που αντιστοιχεί σε αυτήν». Η Αμερικανίδα καθηγήτρια φιλοσοφίας Λίντα Μάρτιν Αλκοφ αναφέρει ότι «όταν ρωτάμε τι είναι η αλήθεια κάνουμε μια μάλλον ρητορική ερώτηση και έτσι, κατά κάποιον τρόπο, εκφράζουμε την πτωπαθή ιδέα ότι είναι τόσο μηδαμινή η πιθανότητα και τόσο δύσκολο να βρεθεί μια καλή απάντηση που καταλήγει χάσιμο χρόνου να ψάξουμε γι' αυτήν».

Μετά τη λαίλαπα των fake news –ή τουλάχιστον τις επικοινωνιακές αναφορές σε αυτά– πιθανόν η ίδια φιλοσοφική θέση θα μπορούσε να εκφράσει πολίτες, αναγνώστες, χρήστες Διαδικτύου αλλά και δημοσιογράφους, όταν μέσα στην καθημερινότητά τους αναρωτιούνται «είναι η Χ είδηση αληθινή;». Ακόμα πιο πτωπαθείς ως προς τη δυνατότητα αναγνωρισιμότητας μιας ψευδούς ειδήσης μπορούμε να γίνουμε τώρα, με την εμφάνιση των deepfake news.

Ένα βίντεο που δείχνει τον Ομπάμα να λέει «Ο πρόεδρος Τραμπ

“

Τα deepfake βίντεο μπορεί να προκαλέσουν από τη σύρραξη κοινωνικών ομάδων μέχρι την επαγγελματική καταστροφή ενός ανθρώπου.

είναι εντελώς και ολοκληρωτικά πλθιος» και άλλα απίστευτα, τουλάχιστον για τον δημόσιο λόγο που συνηθίζει ο τώως πρόεδρος των ΗΠΑ, έφερε στο κέντρο των νομικών, επιστημονικών και δημοσιογραφικών συζητήσεων τον επίγονο των fake news, τα deepfake news. Στην πραγματικότητα είναι η φωνή του ηθοποιού Τζόρνταν Πιλ και ο «Ομπάμα» ένα δημιούρημα από την εφαρμογή μιας μεθόδου τεχνητής νοημοσύνης: Generative Adversarial Network (GAN) ονομάζεται και μπορεί, για παράδειγμα, να «κοιτάξει» αλγοριθμικά χιλιάδες φωτογραφίες του Ομπάμα και στη συνέχεια να παραγάγει μια νέα φωτογραφία που να μοιάζει με όλες χωρίς να είναι πιστό αντίγραφο καμιάς, δημιουργώντας έτσι μια εντελώς νέα φωτογραφία του τώως προέδρου που όμως δεν «τραβήχθηκε» ποτέ. Το ίδιο μπορεί να κάνει με τη φωνή ή ακόμα και με ένα κείμενο.

Μέχρι το τέλος, περίπου, του 2017, αυτή η τεχνική αποτελούσε αποκλειστικά κτήμα της ερευνητικής κοινότητας της τεχνητής νοημοσύνης, αλλά όλα τα καλά κρατάνε

Στο βίντεο που έφτιαξε η εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης GAN, ο Μπαράκ Ομπάμα εμφανίζεται να αποκαλεί «ολοκληρωτικά πλθιο» τον πρόεδρο Τραμπ με τη φωνή του ηθοποιού Τζόρνταν Πιλ (δεξιά).

Η Ντανιέλ Σιτρόν και ο Ρόμπερτ Τσέσνι, οι δύο Αμερικανοί καθηγητές Νομικής που έγραψαν τη μελέτη «Deep Fakes: μια επικείμενη πρόκληση για την Ιδιωτικότητα, τη Δημοκρατία και την Εθνική Ασφάλεια».

λίγο. Ένας χρήστης της διαδικτυακής πλατφόρμας Reddit άρχισε να ανεβάζει πορνογραφικά βίντεο χρησιμοποιώντας διάσημες ηθοποιούς, ακολουθώντας την ίδια τεχνική αλλά με ανοικτό κώδικα. Μπορεί ο χρήστης να εξορίστηκε από το Reddit, αλλά κάπως έτσι καλωσορίσαμε τα deepfake, μια λέξη που δημιουρ

γήθηκε από το «deep learning» και το «fake» και ένα «εργαλείο» προστό στον οποιονδήποτε, το οποίο μπορεί να έχει εξαιρετικά σημαντικές επιπτώσεις σε όλα τα πεδία. Το βίντεο με τον Ομπάμα δημιουργήθηκε από ερευνητές του πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον και προβλήθηκε από το διαδικτυακό περιοδικό buzfeed

για να επιστήσει την προσοχή του κοινού στο αν και τι πρέπει να πιστέψει, αλλά η κατάσταση έχει μάλλον αρχίσει να εκτραχύνεται.

«Deep Fakes: μια επικείμενη πρόκληση για την Ιδιωτικότητα, τη Δημοκρατία και την Εθνική Ασφάλεια» είναι ο τίτλος της μελέτης δύο Αμερικανών καθηγητών Νομικής, του Ρόμπερτ Τσέσνι και της Ντάνιελ Σιτρόν από τους πρώτους που επισημαίνουν –για αρχή– μερικές δυνητικές επιπτώσεις στα άτομα και στις κοινωνίες: Πολιτικοί που εμφανίζονται σε συναντήσεις με εγκληματίες, που φαίνονται να δωροδοκούνται, ένας λευκός αστυνομικός που φαίνεται να πυροβολεί έναν έγχρωμο και αντιστρόφως, στρατιώτες που φαίνεται να σκο

τώνουν αθώους πολίτες σε μια εμπόλεμη ζώνη και άλλα παραδείγματα deepfake βίντεο τα οποία μπορεί να προκαλέσουν από τη σύρραξη κοινωνικών ομάδων μέχρι την επαγγελματική καταστροφή ενός ανθρώπου, την εμπλοκή μιας ειρηνευτικής διαπραγμάτευσης ή την ανάδειξη σε σημαντικό πολιτικό αξίωμα κάποιου του οποίου η ομάδα θα έχει βγάλει παραμονή εκλογών ένα deepfake που θα επηρεάσει αρνητικά τους ψηφοφόρους του αντιπάλου (ολόκληρη τη μελέτη μπορεί κάποιος να τη διαβάσει στο Lawfare blog).

Οι συνωμοσιολόγοι

Εάν, λοιπόν, μπορούμε να γίνουμε ακόμα πιο πτωπαθείς ως προς τη δυνατότητα αναγνωρισιμότητας μιας ψευδούς ειδήσης βρισκόμαστε μπροστά στον κίνδυνο να μην πιστεύουμε τίποτα. Για την ακρίβεια, ως αναγνώστες, είμαστε ήδη εκεί διευκολύνοντας τις προκαταλήψεις μας να επικρατήσουν της κριτικής σκέψης και τους συνωμοσιολόγους να κερδίσουν έδαφος. Κάπως έτσι, ο απόλυτος έλεγχος του Διαδικτύου από φορείς που θα ελέγχουν τι πρέπει και τι δεν πρέπει να διαδοθεί για να μη διασπείρονται ψευδείς ειδήσεις, η απόλυτη εξουσία δηλαδή πάνω στην πληροφορία, δεν φαίνεται πια και τόσο απίθανη έκβαση των πραγμάτων. Και ποιος φορέας, κυβέρνηση ή οποιοσδήποτε πάροχος ελεγχόμενης πληροφορίας δεν θα μπει σε ευνόπτους πειρασμούς; Κι εμείς, ως πολίτες, πώς θα καταφέρουμε να επιλέξουμε ανάμεσα στον απόλυτο έλεγχο (και άρα την ασφάλεια) και στη χαώδη ελευθερία (και άρα την προσωπική μας ευθύνη);

ΤΟ Νο1 ΠΡΩΙΝΟ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 - 10:00

ΤΑΣΟΣ
ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ
ΑΡΤΕΜΙΟΥ

19.3%
LOVE FM
100.7

14%
ΚΝΙΚ FM

13.4%
MIX FM

12.9%
SFERA

12.1%
SUPER FM

LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7

f

t

i

g

FEEL GOOD

Breakfast

ME ΤΟΝ ANTHONY 642

Καθημερινά 07:00 - 10:00

DEE JAY
93.5
FEELS GOOD

f

i

t

g

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα

ΜΑΤΙΕΣ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Εγκλημα χωρίς τιμωρία

Γερμανοί στρατιώτες σε κάποιο ελληνικό χωριό τον Μάιο του 1941. Εως το 1949 καταγράφονται 17 δίκες για εθνικοσοσιαλιστικά εγκλήματα στην Ελλάδα. Το 1951 μόνο τρεις Γερμανοί βρίσκονταν στις ελληνικές φυλακές.

Για τις ναζιστικές θηριωδίες στην Ελλάδα ελάχιστα Γερμανοί κάθισαν στο εδώλιο του κατηγορουμένου και ακόμη λιγότεροι τιμωρήθηκαν.

και ο διάδοχός του Βάλτερ Κούντσε, ενώ ο στρατηγός Φραντς Μπέμε αυτοκτόνησε στη φυλακή τον Μάιο του 1947, λίγο μετά την ανακοίνωση των ποινών. Τις οποίες ποινές ένας από τους δικαστές, ο Αμερικανός Τέλφορντ Τέιλορ, χαρακτήρισε «υπερβολικά ήπιες».

Ο στρατηγός Χέλμουτ Φέλμι, διοικητής του στρατιωτικού σώματος στη Νότια Ελλάδα που κατηγορήθηκε για αναίτιες εκτελέσεις αμάχων στο Δίστομο, στα Καλάβρυτα και στην Κλεισούρα, υποστήριξε μέσω των συνηγόνων του ότι κατέφυγε στα αντίποινα όταν εξαντλήθηκαν οι δυνατότητές του να περιορίσει αλλιώς την ελληνική αντίσταση. Ο Φέλμι καταδικάστηκε

σε 15ετή κάθειρξη αλλά αποφυλακίστηκε με την αμνηστία του 1951 στη Γερμανία. Σε μια εργασία που δημοσιεύεται τώρα στον συλλογικό τόμο «Ο “μακρύς” ελληνογερμανικός εικοστός αιώνας, οι μαύρες σκιές στην ιστορία των διμερών σχέσεων» (εκδ. Επίκεντρο) σε επιμέλεια των Στρ. Δορδανά και Ν. Παπαναστασίου, ο αναπληρωτής καθηγητής του διεθνούς δικαίου κ. Νίκος Ζάικος αναφέρει στην εργασία του –σε μια ποινική αποτίμηση των εθνικοσοσιαλιστικών αδικημάτων στην Ελλάδα– ότι αν και η απόφαση της Νυρεμβέργης στην 7η δίκη δικαιολογεί τις εκτελέσεις αμάχων, «τουλάχιστον ξεκαθαρίζει ότι η γερμανική πρακτική στην Ελλάδα υπερέβη κάθε όριο και αντέβαινε το διεθνές δίκαιο».

Πιο κοντά στο τέλος του πολέμου τα ελληνικά δικαστήρια δίκασαν και καταδίκασαν σε θάνατο τους πτέραρχο Μπρούνο Μπουρέρ, τον στρατηγό Φρίντριχ Βίλχελμ Μίλερ (για εγκλήματα στην Κρήτη) και τον υπολοχαγό Φριτς Σούμπερτ για κατά συρροήν δολοφονίες στην Κρήτη και στη Μακεδονία. «Ήταν τρεις καταδίκες λόγω συγκυριών» είπε ο κ. Νίκος Ζάικος στην «Καθημερινή». Ως το 1949 καταγράφονται 17 δίκες για εθνικοσοσιαλιστικά εγκλήματα στην Ελλάδα.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Η φωνή ενός νομοθέτη της έκφρασης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ
Μέρες Η΄ 2 Γενάρη 1961 -
16 Δεκέμβρη 1963
Φιλολογική επιμέλεια:
Κατερίνα Κρίκου-Davis
εκδ. Ικαρος, σελ. 371

Εννέα βιβλία προσωπικών ημερολογίων Μέρες Α΄ - Μέρες Θ΄ καλύπτουν την 45ετία 1925-1971. Τα βιβλία είναι το φως με τη φροντίδα ποικιλώνυμων προσωπικοτήτων μέσα σε μια επίσης 45ετία (1975-2018). Μια ογκωδέστατη εργασία ενενήντα ετών πραγματοποιήθηκε αποκαλύπτοντας την προσωπική φωνή του ποιητή Γιώργου Σεφέρη (1900-1971) σε όλη τη διάρκεια της ενήλικης ζωής του.

Σε αντίθεση με τους προηγούμενους τόμους, τους οποίους στην πραγματικότητα είχε επιμεληθεί ο ίδιος ο ποιητής, τις «Μέρες Η΄» και «Μέρες Θ΄» της δεκαετίας 1961-1971 αυτή τη φορά συνέθεσε ευθέως από τις πρωτότυπες εγγραφές τους η φιλόλογος Κατερίνα Κρίκου-Davis. Έχουν κατά καιρούς γραφεί πολλά για το ότι ο «υστερόβουλος» Σεφέρης κατασκευάζε μέσα στα ημερολόγια του μια ωραίοποιημένη εικόνα του εαυτού του έχοντας κατά νουν την υστεροφημία του. Η επιμελήτρια απορρίπτει την άποψη. Καταλογγραφώντας

το αρχείο του, είχε την ευκαιρία να συγκρίνει μερικές από τις διασωθείσες πρωτότυπες εγγραφές του 1947 με την τελική μορφή που πήραν στον τόμο «Μέρες Ε΄», για να διαπιστώσει πως οι αποκλίσεις είναι ελάχιστες. Ένα ακόμα τεκμήριο γι’ αυτό που καταλαβαίνουμε, νιώθουμε, βλέπουμε, αντιλαμβανόμαστε – την αυθεντικότητα της προσωπικής φωνής του ποιητή.

Είναι μια φωνή ήρεμη και σταθερή, μια φωνή βαθιά και στοχαστική, μια φωνή που μαρτυρά οξεία ματιά και συναίσθημα. Παρατηρητής και ταυτόχρονα δρων υποκείμενο, ο Σεφέρης είναι ποιητής με τη διπλή έννοια της λέξης. Γράφει για άσκηση, για να μην ξεχνά τη συνήθεια της γραφής, μας θυμίζει η Κρίκου-Davis καταφεύγοντας στις «Μέρες Δ΄». Και ταυτόχρονα ζει τη ζωή «μέρα με τη μέρα». Διότι τη ζωή μας «δεν τη γράφουμε – το γράψιμο, ό,τι και να κάνεις, είναι μόνο ένα μέρος της ζωής» («Μέρες Ε΄»). Επαγγελ-

ματίας της ποίησης και της διπλωματίας, ο Σεφέρης ωστόσο δεν ζει δικασμένος. Δεν είναι η περίπτωση του λογοτέχνη που απλώς βιοπορίζεται. Τα επαγγελματικά του ημερολόγια περιλαμβάνουν, σύμφωνα με την επιμελήτρια, προσωπικές εγγραφές και τα προσωπικά του ημερολόγια περιλαμβάνουν πολιτικές εγγραφές – εγγραφές ενός διπλωμάτη, που μεταξύ άλλων χρημάτισε πρόεδρος στο Λονδίνο την εποχή των τεταμένων ελληνοβρετανικών σχέσεων εξαιτίας του κυπριακού δράματος. Πτυχές του καθημερινού ιδιωτικού, του καλλιτεχνικού, προσωπικού και του ταραγμένου δημόσιου χώρου συνομιλούν αρμονικά.

Η φωνή του Σεφέρη δεν είναι ούποτε πατριαρχική ούτε πατρική. Είναι η φωνή ενός νομοθέτη της έκφρασης και ενός τεχνίτη ανάπλασης των συγκινήσεων, είναι η φωνή ενός κατασκευαστή του ρυθμού της ζωής που έχει ωστόσο διαρκώς επίγνωση του βάρους του θανάτου.

«Το 1951 μόνο τρεις Γερμανοί βρίσκονταν στις ελληνικές φυλακές. Το 1954 η Ελλάδα στέλνει 167 δικογραφίες στη Γερμανία εναντίον 641 Γερμανών, αλλά η Βόννη δεν έκανε το παραμικρό για να αρχίσει έρευνες εναντίον τους».

Μετά την υπόθεση Μέρτεν ένα δικαστήριο του Δυτικού Βερολίνου καταδικάζει τον Ρίχαρντ Εντουραντ Χαρ σε εξεστει φυλάκιση για τη συμμετοχή στη διοικητική οργάνωση της εξόντωσης των Ελλήνων Εβραίων και το 1971 ένα αντίστοιχο δικαστήριο καταδίκασε στη Φρανκφούρτη τον διπλωμάτη Φριτς Γκέπχαρντ φον Χαν σε φυλάκιση οκτώ ετών για τη συμμετοχή του στην οργάνωση των εκτοπίσεων των Εβραίων της Θράκης. Συνολικά από τις 239 προανακριτικές δικογραφίες μόνο μία ήσσονος σημασίας έφτασε στο δικαστήριο και ο κατηγορούμενος αθωώθηκε.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα δικαστήρια της κομμουνιστικής Λ.Δ. της Γερμανίας από το 1949 ως το 1960 καταδίκασαν τρεις Γερμανούς στρατιωτικούς για εκτελέσεις αμάχων. Σε δύο περιπτώσεις οι καταδίκες αφορούσαν εκτελέσεις Γερμανών στρατιωτών που είτε συνέβαλαν στο να πέφτει το ηθικό του γερμανικού στρατού είτε είχαν προσχωρήσει στην ελληνική αντίσταση.

Δεν είναι η περίπτωση του συγγραφέα που θεωρεί πως ό,τι αξίζει να μείνει από έναν καλλιτέχνη είναι το έργο του.

Παρά την αδιάλειπτη αγωνία της πολιτικής (τη συνέχεια της οποίας γνώρισε υπό την αιματηρή μορφή της) και παρά τον επίπονο αγώνα της ποιητικής έκφρασης, είναι ένας τυχερός άνθρωπος, καθώς όλα φαίνεται για εκείνον να επικoinωνούν: η πραγματικότητα της πολιτικής, οι περιπλοκές ανθρώπινες σχέσεις, το δράμα της Ιστορίας – το ύφος των λέξεων, το ύφος των πραγμάτων, το ύφος μιας μέρας, το ύφος του ανθρώπου.

Η σεφερική φωνή αντixεί διαρκώς μέσα μας, ο στοχασμός του μας συντροφεύει και οι ποιητικές αναπλάσεις του μας προσφέρουν στέρεο έδαφος και λαβή. Η εργασία της Κατερίνας Κρίκου-Davis είναι αξιοσύστατη. Ο τόμος «Μέρες Η΄» (ο τόμος «Μέρες Θ΄» θα κυκλοφορήσει σύντομα) δεν είναι τόσο σφιχτοδεμένος, δεν διαθέτει την υπολογική ενότητα των παλαιότερων ημερολογίων, πρόκειται ωστόσο για συνεκτική επιλογή. Διατηρώντας στοιχεία που καθ’ υπόθεσιν θα αφαιρούσε ο ποιητής, η επιμελήτρια κατόρθωσε να διατηρήσει μέσα στα κείμενα τον ιστορικό χρόνο της σύνθεσής τους.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΦΩΤΗ ΒΛΑΣΤΟ

Ο Φώτης Βλαστός γεννήθηκε στην Αθήνα το 1957. Σπούδασε Ιατρική. Στο Παρίσι, ειδικεύθηκε στις αναπνευστικές παθήσεις, ενώ παράλληλα έκανε μεταπτυχιακές σπουδές Φυσιολογίας της Αναπνοής και Διαιτολογίας της Υγείας. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα εκπόνησε διδακτορική διατριβή σχετική με την Ιστορία της Ιατρικής. Ασχολήθηκε με την επιστημολογία και με την Αφρήνηση σαν δομικό στοιχείο της ανθρώπινης πνευματικής δραστηριότητας. Εργάζεται από εικοσαετίες στο Νοσοκομείο Νοσημάτων Θώρακος Αθηνών. Έχει εκδώσει το μυθιστόρημα «Η ανατομία του κύματος» (Μικρή Αρκτος, 2016) και «Αίτινα» (Μικρή Αρκτος, 2018).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τα: «Cosmicosmics» του Ιταλού Καλβίνο, «Τα Ιχνη της Εμπειρίας» των Ανσερμέ-Μαγιστρέτι, «Η Εκδίκηση της Γεωγραφίας» του Ρόμπερτ Κάπλαν, «Το Κουάρκ και το Τζάγκουαρ» του Μάρρεϊ Γκελ-Μαν. Και για τις νύχτες της αϋπνίας, το «Καντ» του Πολ Γκάγιερ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Χανς Κάστορπ του Τόμας Μαν με έκανε πνευμονολόγο.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;
Θα μαγειρέψω ένα boeuf en daube, θα άνοιγα ένα κόκκινο Domaine Le Roy Musigny και θα καλούσα τον Μαρσέλ Προυστ και τη Βιρτζίνια Γουλφ. Στον Τ. Σ. Έλιοτ θα ζήτησα να μας επισκεφθεί μετά, για ένα κονιάκ στη βεράντα. Αλλιώς, θα γέμιζε τον χώρο με τον καπνό του και ο Προυστ θα έβηκε συνέχεια.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
«Πόσο πιο εύκολα αγαπιέται εκείνος που μας αποχαίρεται!». Μονόδρομος, Βάλτερ Μπένζαμιν.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τη «Ρεαλιστική Τριλογία» του

Μασάντου ντε Ασίζ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Συχνά επιστρέφω σε διαβασμένα βιβλία και συνήθως γνωρίζω τους λόγους. Αλλά γιατί επιστρέφω ξανά και ξανά στους «Δεσμους» του Μουζίλ;

Δεύτερο βιβλίο. Συναισθήματα, δυσκολίες, αγωνία μετά το βάπτισμα του πυρός.
Δεν συννηίζεται η γέννηση. Δεν μπορείς να προβλέψεις τι θα συμβεί εκεί έξω, μονάχα να ευχηθείς να μην υποφέρει το παιδί σου από γενική αδιαφορία.

Πώς συνδυάζονται η ιατρική και η συγγραφή. Η «Αίτινα» έχει κάτι από αυτό ως έμπνευση;
Ο ανόργανος κόσμος συναντιέται με τον οργανικό με χίλιους τρόπους, συνήθως αδιάφορους για το ανθρώπινο βίωμα. Το ηφαίστειο, όμως, επιβάλλει τη σημασία του ανόργανου και επαναφέρει τον άνθρωπο από την αυτοαναφορά στην παρατήρηση του κόσμου. Συχνά, η ιατρική επιβάλλει μια παρόμοια επιστροφή.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Εάν ναι, εμποδίζουν ή εμπλουτίζουν το γράψιμο και το διάβασμα;
Διατηρώ προφίλ στο Facebook. Είναι ένα ολογράφημα δύο διαστάσεων που μιμείται αλλά δεν υποκαθιστά τη ζωή.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα	Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες	
1	« Ηπειρώτικο μοιρολόι » του Κρίστοφερ Κινγκ (Δώμα)	
2	« Η συμφωνία των Πρεσπών και το Μακεδονικό » των Αγγέλου Συρίγου και Ευάνθη Χατζηβασίλειου (Πατάκη)	
3	« Ελλην, Ρωμικός, Γραικός - Συλλογικοί προσδιορισμοί και ταυτότητες » Συλλογικό (Ευρασία)	
4	« Μαύρες διαθήκες » του Νικήτα Σινιόσσηλου (Κίχλη)	
5	« Βεεμύθ: Η δομή και η πρακτική του εθνικοσοσιαλισμού (1933-1944) » του Φραντς Νόμμαν (Νησίδες)	
Αυτή την εβδομάδα	Λογοτεχνία	
1	« Στ' αμπέλια » του Σταύρου Ζουμπουλάκη (Πόλις)	
2	« Πατρίδα » του Φερνάντο Αραμπούρου (Πατάκη)	
3	« Οι Μπότερες » της Μπριτ Μπένετ (Πόλις)	
4	« Φθινόπωρο » της Αλι Σιμέτ (Καστανιώτης)	
5	« Φοβού τους Δανούς » του Φίλιπ Κερ (Κέδρος)	

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Αναγνώστης» (Πυρρινέλλα 11, Ιωάννινα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

FRANCK THILL

JOHN CURRIN

AP STEVE PARSONS/SPA

PAUL UNDO JARABALAGA

AP/PHILIP MOHAMMED

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Δοξάζοντας τον Ρέμπραντ

Οι ετοιμασίες για τη μεγάλη έκθεση με έργα Ρέμπραντ (1606-1669) στο Rijksmuseum του Αμστερνταμ εντάσσονται και αυτές στο χρονικό των επετειακών εκδηλώσεων. Το Έτος Ρέμπραντ εκτυλίσσεται στη διάρκεια του 2019, αλλά άρχισε με προεόρτια το 2018 και θα συνεχιστεί το 2020. Το Rijksmuseum παρουσιάζει μια έκθεση με όλα τα έργα του Ρέμπραντ που έχει στις συλλογές του, ζωγραφική και σχέδια, συντελώντας σε ένα καλλιτεχνικό γεγονός μεγάλου διαμετρήματος.

ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Ιλια Ρέπιν

Τα συνεργεία του Κρατικού Μουσείου της Ρωσίας στην Αγία Πετρούπολη εργάζονται πυρετωδώς για την οργάνωση της μεγάλης έκθεσης που θα φιλοξενηθεί στην Πινακοθήκη Τρεπιακόφ της Μόσχας από τον Μάρτιο έως τον Αύγουστο. Η έκθεση είναι αφιερωμένη στον ζωγράφο Ιλια Ρέπιν, με αφορμή την επέτειο των 175 χρόνων από τη γέννησή του. Ο Ρέπιν είναι ένας από τους δημοφιλέστερους ζωγράφους της προεπαναστατικής Ρωσίας και πολλά από τα έργα του φυλάσσονται στο Κρατικό Μουσείο της Ρωσίας.

ΒΙΕΝΝΗ

Γιατρός δεινοσαύρων

Τα λείψανα ενός Πλατεόσαυρου, ηλικίας άνω των 210 εκατομμυρίων ετών, βρίσκονται απλωμένα στον πάγκο των συντηρητών στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Βιέννης. Στην πρωτεύουσα της Αυστρίας έχει φθάσει ο σκελετός ενός δεινόσαυρου από το Μουσείο Δεινοσαύρων Frick της Ελβετίας προκειμένου να υποστεί συντήρηση και να εκτεθεί αναστηλωμένος σαν ένας «καθεδρικός ναός» της Φύσης στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Βιέννης, αργότερα στη διάρκεια του έτους.

ΜΟΣΧΑ

Μία βότκα την ημέρα...

Οι επισκέπτες στο Μουσείο της Βότκας στη Μόσχα δείχνει να απολαμβάνουν κάθε στιγμή. Το μουσείο άρχισε να λειτουργεί το 2001 και έκτοτε είναι προσφιλής προορισμός για τους τουρίστες. Νέες φωτογραφίες διοικητήθηκαν από τα διεθνή πρακτορεία. Οι επισκέπτες μπορούν να δουν 600 διαφορετικά είδη βότκας με συνταγές από τον 18ο αιώνα έως σήμερα, αφίσες, φωτογραφίες και πλήθος τεκμηρίων που μαρτυρούν μια διαδρομή 500 ετών.

ΜΑΔΡΙΤΗ

Ο ιμπρεσιονιστής Χοακίν Σορόγια

Ο πιο διάσημος ζωγράφος της ισπανικής μπελ επόχ, αγαπητός έως σήμερα, ήταν ο Χοακίν Σορόγια (1863-1923), τα έργα του οποίου ανήκουν στον ιμπρεσιονισμό και χαρακτηρίζονται από συναισθηματισμό και καλαισθησία. Στη Μαδρίτη, υπάρχει το Μουσείο Χοακίν Σορόγια, που πριν από λίγες ημέρες άρχισε να παρουσιάζει τη νέα θεματική έκθεση με τίτλο «Ο Σορόγια σε μικρή κλίμακα». Η έκθεση δίνει την ευκαιρία στο κοινό να θαυμάσει 227 έργα έως τις 19 Σεπτεμβρίου.

EPH/REMO DE WAAL

Ο Φρανκ Γκέρι αλλάζει το Λος Αντζελες

ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

Στις 28 Φεβρουαρίου, ο διάσημος Καναδός αρχιτέκτων Φρανκ Γκέρι συμπληρώνει το 90ό έτος της ζωής του. Και βρίσκεται σε ένα τέτοιο σημείο καμπής ώστε να ηγείται σχεδιαστικά της αναμόρφωσης του Λος Αντζελες. Εκεί, σε αυτήν τη μεγάλη και αχανή πόλη, όπου γίνονται προσπάθειες να δημιουργηθούν συνεκτικοί ιστοί και να διορθωθούν τα λάθη του παρελθόντος, βρίσκεται σε εξέλιξη, ήδη από το 2007, το μεγάλο πρόγραμμα

της Γκραντ Αβενιου. Με μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις, λόγω της οικονομικής ύφεσης μετά το 2008, το πρότζεκτ προχώρησε τμηματικά και μόλις προ ολίγων ημερών μπήκε και πάλι σε τροχιά. Η κήρυξη της νέας εποχής και της τελικής φάσης του Grand Avenue Project ήταν ένα από τα γεγονότα αυτού του μήνα, που έφερε και πάλι στο Λος Αντζελες τον Φρανκ Γκέρι. Στο Λος Αντζελες υπάρχει εδώ και αρκετά χρόνια (2003) ένα από τα πλέον προβληματικά έργα του

Φρανκ Γκέρι, το «Μέγαρο Μουσικής» της πόλης, το Disney Concert Hall, που και αυτό είχε συμβάλει στη νέα εικόνα της πόλης. Η αναμόρφωση που ευαγγελίζεται το πρόγραμμα Γκραντ Αβενιου είναι κοινή απόφαση της δημοτικής αρχής και της πολιτείας της Καλιφόρνιας και ήδη το πρώτο μεγάλο έργο, που είναι κεντρικό στη φιλοσοφία του προγράμματος, το Πάρκο Γκραντ, έχει παραδοθεί στο κοινό από το 2012. Λίγο αργότερα, το φθινόπωρο του 2014, παραδόθηκε ένας πύρ-

γος πολυτελών κατοικιών με 19 ορόφους. Το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, με την ονομασία The Broad, παραδόθηκε το 2015 και βρίσκεται ανάμεσα στο συναυλιακό κέντρο Ντίσνεϊ και τον πύργο κατοικιών. Αυτή την περίοδο το πρόγραμμα εισέρχεται στην τελική φάση του, που προβλέπει την ανέγερση δύο ουρανοξύστων. Ο ένας θα είναι αποκλειστικά κατοικίες και θα έχει 39 ορόφους και ο άλλος θα είναι συνδυασμός διαμερισμάτων και ξενοδοχείου (εκεί θα ανοίξει νέο ξενοδο-

χείο της αλυσίδας Equinox). Τα κτίρια, σχεδιασμένα από τον Φρανκ Γκέρι, θα παραδοθούν στα τέλη του 2022. Το ενδιαφέρον σε όλη αυτή την αστική ανάπλαση είναι ότι συμβαίνει στην καρδιά της πόλης με κεντρικό σημείο της όλης φιλοσοφίας το μεγάλο πάρκο, που περιλαμβάνει αλές, πυκνή δενδροφύτευση, κρήνες, άπλετο φωτισμό, πάγκους και κιάσκια. Ο βασικός στόχος είναι να παρακινήσει τους πολίτες να έρθουν να περπατήσουν, να τρέξουν ή να κάνουν ποδήλατο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Κάποτε ο Γκούσταβ Μάλερ ονειρεύτηκε έναν ευθυτενή, ευγενή κύριο

Την άνοιξη του 1901, ο Γκούσταβ Μάλερ είδε ένα όνειρο. Βρισκόταν, λέει, μέσα σε μια μεγάλη παρέα, όταν έκανε την εμφάνισή του ο θάνατος με σάρκα και οστά, ως άνδρας ευγενής, «με ευθυτενές παράστημα και άψογη ένδυση», που τον καταδίωξε ως την πιο απόμερη γωνιά του χώρου, ώσπου τελικά τον άρπαξε από το χέρι «με τη σιδερένια παλάμη του» και του είπε: «Εσύ πρέπει να έρθεις μαζί μου!». Το όνειρο κατέγραψε σε επιστολή του ο ίδιος ο μουσουργός και μετέφερε ο σημαντικός μουσικολόγος Κωνσταντίνος Φλώρος στο εξαιρετικό βιβλίο του «Gustav Mahler. Οραματιστής και δυνάστης. Προσωπογραφία μιας προσωπικότητας» (μτφρ. Ι. Φούλιας, εκδ. Νεφέλη, 2010).

Όταν ήταν μικρός ο κύριος Γκρι παρακολουθούσε κάθε Κυριακή με τον πατέρα του μια εκπομπή που παρουσίαζε ο διάσημος Λέοναρντ

«Ο Ιβάν Καραμάζοφ έχει βρει τη μουσική του στον Μάλερ. Μόνο αυτή η μουσική είναι η αληθινή του γλώσσα».

Μπέρνσταϊν. Εκεί, ο περίφημος «Λένι» μιλούσε συχνά για τη μουσική του Μάλερ, παίζοντας ο ίδιος αποσπάσματα στο πιάνο. Η «πετριά» με τον Μάλερ πρέπει να είχε έρθει στον Μπέρνσταϊν από τον μέγα δάσκαλό του, τον Δημήτρη Μητρόπουλο, ο οποίος πέθανε στο πόντιοι σε μια πρόβα συμφωνίας του Μάλερ.

Ο κύριος Γκρι θυμάται ακόμα έν-

Ο Γκούσταβ Μάλερ την εποχή που έγραφε τα «Τραγούδια της Γης», έργο που θεωρήθηκε αρχικά συμφωνία σε έξι μέρη.

τονα την εμφατική επανάληψη της λέξης «θάνατος» από τον Μπέρνσταϊν και αργότερα, εντυφλώντας στο μαλερικό μουσικό σύμπαν, ένιωσε πως ακόμα και στα περίφημα αργά μέρη των συμφωνιών του μεγάλου συνθέτη, αυτές τις μακρόσυρτες, εκστατικές θάλασσες πνοοχρωμάτων, μέσα στην αισθαντικότητα και στον ρομαντισμό τους, πέφτει βαριά από πάνω τους η σκιά της απώλειας.

Το αιθέριο adagietto της Πέμπτης Συμφωνίας του δεν επιλέχθηκε τυχαία από τον Λουκίνο Βισκόντι στην κινηματογραφική μεταφορά του «Θάνατος στη Βενετία», ταινία εμπνευσμένη όχι μόνο από το ομότιτλο βιβλίο του Τόμας Μαν μα και από τον ίδιο τον Μάλερ.

Δυστυχώς, τρία χρόνια προτού πεθάνει το 1911, στα 51 του, λέει ο κύριος Γκρι, ο Μάλερ συνέθεσε έναν κύκλο τραγουδιών για φωνή και ορχήστρα που αρχικά παρουσιάστηκε ως εξα-

μερής συμφωνία, τα «Τραγούδια της Γης». Χρόνια ήθελε ο κύριος Γκρι να πω δυο λόγια γι' αυτό το έργο και κυρίως για το τελευταίο τραγούδι, τον συγκλονιστικό «Αποχαιρετισμό» (Der Abschied), πάνω σε κλασική κινεζική ποίηση. «Η εκλεκτική συγγένεια με τον Ντοστογιέφσκι», έγραψε γι' αυτή τη σύνθεση ο Τ. Αντόρνο, «φτάνει εδώ μέχρι την καρδιά. Ο Ιβάν Καραμάζοφ έχει βρει τη μουσική του στον Μάλερ. Μόνο αυτή η μουσική είναι η αληθινή του γλώσσα».

«Μα δεν θα τρομάζουμε τον κόσμο;» τον ρώτησα. Μα αυτός δεν έδωσε σημασία. Το όμισε με τα κόρνα και τα έγχορδα ως βάση, στις πρώτες εισαγωγικές νότες, σε προετοιμάζουμε για ένα νανούρισμα στην ίδια τη ζωή, λέει ο κύριος Γκρι, αν και στο βάθος αυτός ο λυγμικός σπαραγμός είναι ένα μουσικό ηφαίστειο. Ποιος, στ' αλήθεια, θέλει να χάσει κάτι τέτοιο;

Ο Τσάπλιν από το «Σχολείο του Κούκου» στο Χόλιγουντ

Η βιογραφία του στην «Κ» το 1952

Της ΜΥΡΤΩΣ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

«**Εξούσαν** εις μίαν σοφίταν με ένα στρώμα απλωμένο εις το πάτωμα. Ένα μοναδικόν ζευγάρι παπούτσια τα εκπροσμοποιούσαν εναλλάξ, η μητέρα του, ο Σίδνεϋ και αυτός. Τα παιδιά εβουβούσαν την μητέρα των εις το ράψιμο. Ο πατέρας του Τσάρλυ υπήρξε μία σκιώδης φυσιογνωμία των πρώτων ετών. Η μητέρα του όμως είχαν όλο το θάρρος και την ζωτικότητα του πτωχού». Αυτά γράφει, μεταξύ των άλλων, η βιογραφία του Τσάρλι Τσάπλιν, γραμμένη από τον Κόλιν Φρέιμ, η οποία δημοσιεύθηκε σε συνέχειες στην «Κ» τον Σεπτέμβριο του 1952, παραπέμποντας στους μυθιστορηματικούς ήρωες του Τσαρλς Ντίκενς.

Κι όντως, ήταν κάτι πολύ κοντινό σε αυτούς: ο Τσάπλιν, γιος περιοδεούντων τραγουδιστών και θεατρίνων στα λεγόμενα μιούζικ χολ, ζούσε μαζί με τους γονείς του και τον μεγαλύτερο αδελφό του, Σίντνεϊ, στα χαμόσπιτα του Λάμπεθ, στο Λονδίνο.

Μετά τον θάνατο του πατέρα του Τσάρλι από αλκοολισμό, και τις περιοδικές νοσηλείες της μητέρας του σε ψυχιατρικά νοσοκομεία εξαιτίας της ψυχωτικής διαταραχής της, οι αδελφοί Τσάπλιν «εγκατέλειψαν την σοφίταν των και εγυρίζαν σαν αγρίμια», διαβάζουμε στα αποσπάσματα της βιογραφίας που δημοσίευσε η «Κ» το 1952. «Επαίτουσαν. Εκοιμώντο εις το ύπαιθρον. Επεινούσαν». Όμως, η βικτωριανή Αγγλία περισυνέλεξε τα δύο αγόρια και τα έγραψε σε ένα από τα σχολεία για πτωχούς του κεντρικού διαμερίσματος του Λονδίνου, γνωστά και ως «Σχολεία του Κούκου».

Ταυτόχρονα, ο Τσάρλι άρχισε την καλλιτεχνική του σταδιοδρομία σε ηλικία οκτώ χρόνων: προσελήφθη στο περιδεύον συγκρότημα των «Οκτώ παιδιών του Λάνκασιρ» και επί δύο χρόνια χόρευε σε διάφορα μιούζικ χολ της Αγγλίας. Αργότερα, εμφανίστηκε στο Γουέστ Εντ σε μία παραγωγή του «Σέρλοκ Χολμς» και οι διθυραμβικές κριτικές που απέσπασε του επέτρεψαν να συμμετέχει σε παραστάσεις κωμικών θιάσων σε όλη την Αγγλία, μέχρι την ανακάλυψή του από τον θρυλικό κωμικό των μιούζικ χολ, Φρεντ Κάρνο, το 1908.

Σταδιακά, η παγκόσμια φήμη που απέκτησε ο Τσάπλιν ως πρωταγωνιστής σε επιθεωρήσεις, ώθησε τον μέντορά του να τον στείλει στην Αμερική «εις αντικατάστασιν κωμικών ηθοποιών, οι οποίοι είχαν μετασθί εις τον κινηματογράφον όπου εκέρδιζαν ιλιγγιώδη ποσά», σύμφωνα με την «Κ» του 1952. Πράγματι, οι μέχρι τότε καλύτεροι συνεργάτες του Κάρνο είχαν «κατακτηθεί» κυρίως από τον δαιμόνιο σκηνοθέτη Μακ Σένετ. Στη βιογραφία του Τσάπλιν περιγράφεται το ταξίδι του για την Αμερική: «[...] Καθώς το πλοίο διήλθεν πλησίον του Αγάλματος της Ελευθερίας και εισήλθεν εις τον λιμένα της Νέας Υόρκης, ο Τσάπλιν κατέπληξε τον

“

Όταν πέθανε ο πατέρας τους, αυτός και ο αδελφός του «επαίτουσαν, εκοιμώντο εις το ύπαιθρον, επεινούσαν».

Τζέφφερσον [Στάνλεϋ Τζέφφερσον, μέλος του θιάσου του Κάρνο που συνταξίδευε με τον Τσάπλιν] απομιμηθείς μίαν ηρωικήν στάσιν και εκφωνήσας αυτοσχέδιον λόγον, ο οποίος κατέληγε με την αναφωνήσιν: “Χαίρε Αμερική. Ηλθα διά να σε κατακτήσω”».

Έτσι, τον Ιανουάριο του 1914, από τα χαμόσπιτα του Λάμπεθ και τον μισθό των 2 λιρών ανά εβδομάδα, ο Τσάπλιν βρίσκεται στο Χόλιγουντ και υπογράφει συμβόλαιο με τον Σένετ, το οποίο του εξασφαλίζει 30 λίρες την εβδομάδα. Στην ταινία «Στον ιππόδρομο της Βενετίας» εμφανίζεται η μορφή του Σαρλώ, του παλιότσου που θα τον ακολουθούσε για όλη του τη ζωή. Τα υπόλοιπα είναι κινηματογραφική ιστορία: ο Τσάρλι Τσάπλιν γίνεται ο πιο ακριβοπληρωμένος ηθοποιός του Χόλιγουντ, και το 1919, σε συνεργασία με την Μέρι Πίκφορντ, τον Ντάγκλας Φέρμπανκς και τον Ντέιβιντ Γκρίφιθ ιδρύει την εταιρεία παραγωγής «Εταιρεία Ηνωμένων Καλλιτεχνών». Μέσω αυτής της εταιρείας δημιούργησε μερικές

Ο Τσάρλι Τσάπλιν το 1917, κρατώντας φιγούρα του Σαρλώ - χαρακτήρας που πρωτοπαρουσιάστηκε στην ταινία «Στον ιππόδρομο της Βενετίας».

από τις πιο διάσημες ταινίες του: «Μια γυναίκα από το Παρίσι», «Ο χρυσοθήρας», «Το τσίρκο», «Τα φώτα της πόλης», «Μοντέρνοι Καιροί», «Ο Μεγάλος Δικτάτωρ», «Ο κύριος Βερντού» και «Τα φώτα της ράμπας».

Στα μέσα της δεκαετίας του '30 ο Τσάπλιν αποφασίζει να κάνει κάτι που μέχρι τότε περιφρονούσε: Οπως αναφέρεται και στη βιογραφία του που δημοσιεύθηκε σε συνέχειες στις σελίδες αυτής της εφη-

μερίδας: «Με κραυγές μίσους υπεδέχθη ο Τσάρλυ Τσάπλιν την εμφάνισιν του ομιλούντος κινηματογράφου: “Ήμπορείτε να γράφετε ότι μισώ τας ομιλούσας ταινίας” είπεν εις τους δημοσιογράφους. Και διά ν’ αποδείξη δε το μίσος του εγύρισε μίαν νέαν βωβήν ταινίαν, τα “Φώτα της Πόλεως”, η οποία ακόμη και τώρα εξακολουθεί να προσελκύη πλήθη κόσμου εις όλον τον κόσμον”. Τι ήταν, λοιπόν, αυτό που τον έκανε να στραφεί στον ομιλούντα κινηματογράφο;

Με την εκλογή του Χίτλερ ως καγκελίου της Γερμανίας το 1933, μία από τις πρώτες ενέργειες του υπουργείου Προπαγάνδας, ήταν να απαγορευθούν οι ταινίες του Τσάπλιν. Ο ίδιος ο Γκέμπελς καταφέρθηκε εναντίον του ηθοποιού κατηγορώντας τον ότι ήταν κομμουνιστής και χαρακτηρίζοντάς τον έναν «απιδιαστικό Εβραίο ακροβάτη». Επίσης, φαίνεται πως ο Τσάπλιν είχε παρακολουθήσει τη διάσημη προπαγανδιστική ταινία του Γ’ Ράιχ με τίτλο «Ο θρίαμβος της θέλησης», σε σκηνοθεσία Λένι Ρί-

Στιγμιότυπο από τη δίκη του Τσάρλι Τσάπλιν, κατά τη διάρκεια της διαμάχης του με την Τζόαν Μπάρι. Είχαν ξεκινήσει ερωτικό δεσμό το 1941, όταν ο Τσάπλιν ήταν 52 και η Μπάρι 22.

Σκηνή από τον «Χρυσοθήρα», μια ταινία που συγκαταλέγεται στις καλύτερες όλων των εποχών. Γυρίστηκε το 1925 και επανεκδόθηκε, με αλλαγές, το 1942.

Ο αγαπημένος ηθοποιός σε σκηνή της ταινίας «Τα φώτα της ράμπας» (1952). Πίσω του, ένας άλλος θρύλος του βωβού κινηματογράφου, ο Μπάστερ Κίτον.

φενσταλ, σε μία προβολή της στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης. Η Ρίφενσταλ καταγράφει στιγμιότυπα από το Κομματικό Συνέδριο του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος στη Νυρεμβέργη το 1934, παραθέτοντας σκηνές από τις ομιλίες των ανώτατων στελεχών του ναζιστικού κόμματος, καθώς και πλάνα από τις αντιδράσεις του πλήθους και τις στρατιωτικές παρελάσεις κατά τη διάρκεια του συνεδρίου.

Απάντηση στους ναζί

Παρακινούμενος, λοιπόν, από την επίθεση του ναζιστικού καθεστώτος εναντίον του και από τις κτηνωδίες των ναζί εις βάρος των Εβραίων, ο Τσάπλιν αποφασίζει να απαντήσει με μία ταινία: τον «Μεγάλο Δικτάτορα». Μάλιστα, όταν του ζητήθηκε να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους γύρισε αυτήν την ταινία, είπε: «Μιού τη δικτατορία. Δεν ημπορώ να συννηθίσω εις την ιδέαν ότι ένα ιοδήποτε άτομον ή σύστημα ημπορεί να λακτιζν αιτιωρητι άθώους ανθρώ-

πους». Ταυτόχρονα, κατάφερε να εκμεταλλευθεί την εμφανισιακή του ομοιότητα με τον Χίτλερ οι σκιτογράφοι και οι κωμικοί της δεκαετίας του '30 παρατηρούσαν το χαρακτηριστικό μουστάκι που είχαν και οι δύο.

Έτσι, ο Τσάπλιν αρχίζει να γράφει το σενάριο και δύο χρόνια αργότερα, τον Σεπτέμβριο του 1939, ξεκινάει τα γυρίσματα της ταινίας. Εξί μέρες αργότερα, τα στρατεύματα της ναζιστικής Γερμανίας εισέβαλαν στην Πολωνία. Στην ταινία ο Τσάπλιν παίζει διπλό ρόλο: έναν Εβραίο κουρέα ο οποίος, αφού έπεσε το αεροπλάνο του στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, έπαθε αμνησία και έμεινε για χρόνια στο νοσοκομείο, πριν να εγκατασταθεί σε μία αντισημιτική χώρα, την Τομανία, ο οποίος είναι ο σωσίας του δικτάτορα της χώρας αυτής, του Αντενούντ Χίνκελ. Ο τελευταίος προσπαθεί με τα στρατεύματα του Διπλού Σταυρού να καταλάβει όσο το δυνατόν περισσότερα εδάφη. Οι αντιστοιχίες με τον Χίτλερ και το καθεστώς του είναι προφανείς.

Η έρευνα του FBI και η απαγόρευση εισόδου στις ΗΠΑ

Η ταινία τελειώνει με μία από τις διασημότερες σκηνές του Τσάρλι Τσάπλιν: ο Εβραίος κουρέας, μεταμφιεσμένος στον δικτάτορα Χίνκελ, καλείται να βγάλει λόγο. Κοιτάζοντας απευθείας στην κάμερα, ο «δικτάτορας» κάνει πεντάλεπτη έκκληση για ειρήνη και αδελφότητα: «Περισσότερο από τις μηχανές χρειάζομαστε τον ανθρωπισμό περισσότερο από την ευφυΐα χρειάζομαστε καλοσύνη και τρυφερότητα...». Ο βιογράφος του Τσάπλιν, Κόλιν Φρέιμ, γράφει χαρακτηριστικά: «Οι άνθρωποι εφόνευσαν τον καρπών της δικτατορίας με τα πυροβόλα των. Ο Τσάπλιν εφόνευσε την ιδέαν της δικτατορίας με την σάτιράν του — και το γέλιο που εσκόρπισεν η ταινία έπνιγε συχνά τον βρόντον των κανονιοβολισμών».

Η ταινία αποτέλεσε τεράστια επιτυχία. Απέσπασε πέντε υποψηφιότητες για Οσκαρ στις κατηγορίες καλύτερης ταινίας, Α' και

“

Για τον Θεό, μην ανακατώνετε την τέχνη με τις πολιτικές μηχανορραφίας που αναστατώνουν τον κόσμο.

Β' ανδρικού ρόλου, καλύτερου πρωτότυπου σεναρίου και καλύτερης πρωτότυπης μουσικής (την οποία είχε συνθέσει ο ίδιος ο Τσάπλιν). Παρ' όλη την αναγνώριση από τον καλλιτεχνικό χώρο, η ταινία ζημίωσε τη δημοτικότητά του. Κατά την περίοδο της κυκλοφορίας της, διενεργείτο η εκδίκαση μιας πολύκροτης μήνυσης εναντίον του ηθοποιού σχετικά με την πατρότητα του παι-

Η βιογραφία του Τσάρλι Τσάπλιν είχε δημοσιευθεί σε συνέχειες στην «Καθημερινή» τον Σεπτέμβριο του 1952. Είχαν προηγηθεί και άλλα δημοσιεύματα με θέμα τον θρυλικό Σαρλώ το 1948.

διού της Τζόαν Μπάρι, και οι κοσμικές σπίνλες έβαλλαν συστηματικά κατά του Τσάπλιν. Ταυτόχρονα, ήταν γνωστό πως εκείνο τον καιρό το FBI διεξήγαγε έρευνα για τον ηθοποιό με την κατηγορία ότι ήταν κομμουνιστής. Ο Τσάπλιν είχε διαμαρτυρηθεί για τις ενέργειες της Επιτροπής Αντιαμερικανικών Δραστηριοτήτων εις βάρος μελών του κομμουνιστικού κόμματος, υποστηρίζοντας ότι αποτελούσαν παραβίαση των πολιτικών τους ελευθεριών.

Η επόμενη ταινία του, «Ο κύριος Βερντού», που προβλήθηκε το 1947, αποτέλεσε αφορμή για μια μεγάλη πολιτική συζήτηση. Στις 27 Ιανουαρίου 1948, η «Κ» δημοσιεύει άρθρο γαλλικού περιοδικού με τη σημείωση: «Εξ αφορμής της πολυκρότου ταινίας του Σαρλώ «Ο κύριος Βερντού», η οποία παίζεται κατ' αυτές εις το Παρίσι, γαλλικόν περιοδικόν δημοσιεύει την κατωτέρω ενδια-

φέρουσιν σκιαγραφίαν του διασημού ηθοποιού του κινηματογράφου, η τελευταία ταινία του οποίου προκαλεί τόσας, ιδεολογικάς ιδίως, συζητήσεις». Σε αυτό το δημοσίευμα, προς απάντηση στους δημοσιογράφους, ο Τσάπλιν παρουσιάζεται να λέει: «Για τον Θεό, μην ανακατώνετε την τέχνη με τας πολιτικές μηχανορραφίας που αναστατώνουν τον κόσμο».

Ο Γάλλος δημοσιογράφος συνεχίζει: «Αλλά δεν τον ήκουσα». Πράγματι, το 1952, πάνω στο πλοίο προς το Λονδίνο, όπου πήγαινε ο Τσάπλιν για την πρεμιέρα της ταινίας του «Τα φώτα της ράμπας», πληροφορείται ότι η δυνατότητα επανεισόδου του στις ΗΠΑ έχει ανακληθεί, λόγω των κατηγοριών εναντίον της ηθικής και των πολιτικών του πεποιθήσεων. Ο πιο καλοπληρωμένος παλιάτσος θα εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελβετία, όπου και θα ζήσει μέχρι το τέλος της ζωής του, το 1977.

Η τρομακτική περιπέτεια ενός μικρού κοριτσιού

Μια ζωή στη σκιά του θανάτου

ΑΔΩΝ ΑΠΕΛΦΕΛΝΤ

Τσίλι
μτφρ. Ιακώβ Σιμνή,
επίμετρο: Σταύρος Ζουμπουλάκης
εκδ. Καπόν, σελ. 207

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

«Ισως δεν έπρεπε να διηγηθούμε την ιστορία της ζωής της Τσίλι Κράους. Η μοίρα της ήταν τόσο σκληρή και άδοξη, που αν δεν είχε πράγματι συμβεί, δεν θα μπορούσαμε ποτέ να τη διηγηθούμε. Συνέβη όμως και δεν μπορούμε να την κρύψουμε». Με αυτή τη φράση ξεκινά το μυθιστόρημά του «Τσίλι» ο Αδων Απελφελντ, ένας από τους μεγαλύτερους Ισραηλινούς συγγραφείς, το οποίο γράφτηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Καπόν. Διηγείται τη συγκλονιστική ιστορία ενός παιδιού στερημένου από τη φύση και από την αγάπη των ανθρώπων που παλεύει να επιβιώσει μέσα σε πρωτόγνωρες δυσκολίες και να βρει τη δύναμη για να αρχίσει μια νέα ζωή. Η Τσίλι είναι το μικρότερο παιδί μιας πο-

λυμελούς εβραϊκής οικογένειας της Ανατολικής Ευρώπης, που το εγκαταλείπουν ακόμη κι οι γονείς του όταν τρέχουν να γλιτώσουν από τους ναζί. Έτσι αρχίζει η περιπλάνηση της μικρής στους αγρούς, στα δάση και στα χωριά, μια τρομακτική περιπέτεια μέσα σε έναν θλιβερό κόσμο, κατά την οποία η ανθρώπινη βαναυσότητα συναγωνίζεται το μαρτύριο του κρύου και της πείνας.

Λίγα χρόνια μετά την κυκλοφορία του συγκεκριμένου βιβλίου, ο Απελφελντ είχε μια μακρά λογοτεχνική συζήτηση με τον Αμερικανό φίλο του και επίσης μεγάλο συγγραφέα Φίλιπ Ροθ (Philip Roth, «Κουβέντες του σιναφιού», εκδ. Πόλις).

Προσωπική εμπειρία

Αναφερόμενος στο συγκεκριμένο μυθιστόρημα ο Ροθ τον ρώτησε για ποιο λόγο, όταν θέλησε να περιγράψει τη δική του τραγική εμπειρία, του έκανε μέσω ενός κοριτσιού. Και γιατί, εντέλει, δεν προτίμησε όπως ο Πρίμο Λέβι να μην κάνει λογοτεχνία, αλλά να παρουσιάσει τις εμπειρίες του όπως τις θυμόταν. «Προ-

Η μικρή ηρωίδα του Απελφελντ, η Τσίλι, είναι ένα θύμα του Ολοκαυτώματος, ένα από τα εκατομμύρια παιδιά που ορφάνεψαν, κινδύνευσαν θανάσιμα, αλλά πάλεψαν για τη ζωή τους.

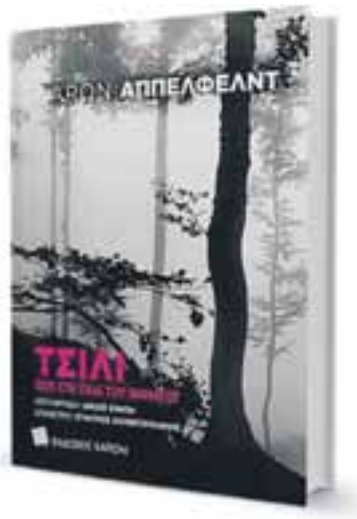
«Η πραγματικότητα είναι πάντοτε πιο δυνατή από την ανθρώπινη φαντασία», έχει πει ο Απελφελντ στον Φίλιπ Ροθ.

σπάθησα αρκετές φορές να γράψω την «ιστορία της ζωής μου», όλα όσα πέρασα στα δάση αφού δραπέτευσα από το στρατόπεδο συ-

κέντρωσης. Ωστόσο, όλες μου οι προσπάθειες απέβησαν μάταιες. Η πραγματικότητα όπως ξέρεις είναι πάντοτε πιο δυνατή από την ανθρώπινη φαντασία», απάντησε ο Απελφελντ. Εκείνη η ισχυρή και διόλου πειστική, κατά τη γνώμη του, αληθινή ιστορία, απέκτησε τη δυναμική της όταν έπαψε να είναι προσωπική. Έτσι αποσπαστηκε από τον έλεγχο τη μνήμης και μπήκε στο λογοτεχνικό εργαστήριο. Με αυτό τον τρόπο γεννήθηκε η Τσίλι, ένα κορίτσι λίγο μεγαλύτερο στην ηλικία από όσο ήταν ο συγγραφέας του, την εποχή που από εκλειπτυσμένο παιδί μιας μικροαστικής οικογένειας το οποίο ζούσε στην Μπουκοβίνα,

βρέθηκε να περιπλανιέται ολομόναχο στον κόσμο επιστρατεύοντας ευφυΐα, πονηριά και ακατάβλητο ένστικτο επιβίωσης.

Οι περιπέτειες της ζωής του Απελφελντ, ενός ανθρώπου που έκανε τον εκπατρισμό και τον διωγμό θέμα της λογοτεχνίας του, άρχισαν το 1940. Το 1941 οι ναζί σκότωσαν τη μητέρα του και εκείνος εκτοπίστηκε μαζί με τον πατέρα του σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας. Από εκεί απέδρασε και κρύφτηκε επί τρία χρόνια. Ήταν τότε περίπου 10 ετών. Στα δεκατέσσερα, και αφού κατετάγη μάγιστρα στον σοβιετικό στρατό και έζησε λίγο σε στρατόπεδο εκτοπισμένων στην

Το εξώφυλλο του μυθιστορήματος «Τσίλι» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καπόν.

Ιταλία, μετανάστευσε στην Παλαιστίνη. Αρνούμενος να χρησιμοποιεί πλέον τη μητρική του γλώσσα που ήταν τα γερμανικά, έμαθε εβραϊκά και άρχισε να γράφει.

Ωστόσο, όπως συμβαίνει με τα περισσότερα βιβλία του, η «Τσίλι» δεν είναι ένα μυθιστόρημα για το Ολοκαύτωμα. Ο Απελφελντ δεν επιδιώκει να δημιουργήσει μια μικρή μάρτυρα του λαού της. Περιγράφει ένα άπραγο παιδί, αποπροσανατολισμένο όσο και οι επιζώντες των διώξεων τους οποίους συναντά κατά το φοβερό οδοιπορικό. Με μια μεγάλη διαφορά, την οποία διαπιστώνει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης στο επίμετρό του «Ζωή στη σκιά του θανάτου»: Παρά τα πλήγματά της, την πρόωρα χαμένη παιδικότητα και τη ματαιωμένη μητρότητα η Τσίλι δεν έχει χάσει την επιθυμία της για ζωή. Το μυθιστόρημα περιγράφει τον αγώνα της να ευτυχήσει. Και αν πραγματικά είναι μέσα στις δυνατότητες αυτού του κόσμου να ανταμείβει την καλοσύνη και την αθωότητα, τότε στο τέλος της ιστορίας η Τσίλι θα σωθεί και θα βρει τη χαρά.

PIK 4
CLASSIC

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

PIK CLASSIC

Κλασική, jazz και κλασική ροκ μουσική η επιλογή μας.
Συντονιστείτε στους 88.2

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΚΥΠΡΟΥ

ΘΕΟΚ/THOC @th.o.c THOC

Ξένια Καλογεροπούλου
Θωμάς Μοσχόπουλος

Ο ΤΥΧΕΡΟΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

σκηνή 018

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
Γεωργία Μαυραγάνη

Λευκωσία | Θέατρο ΘΟΚ, Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης
κάθε Κυριακή, 10:30
Λάρνακα | Δημοτικό Θέατρο
1 Δεκεμβρίου 2018, 15:00
Λεμεσός | Θέατρο Ριάλτο
22 Δεκεμβρίου 2018, 15:00 και 18:00
Πάφος | Μαρκίδειο Θέατρο
12 Ιανουαρίου 2019, 15:00

Οι παραστάσεις στις 22 Δεκεμβρίου 2018
στη Λεμεσό, στις 18:00 και στις
20 Ιανουαρίου 2019 στη Λευκωσία θα είναι
με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους

Τιμή Εισιτηρίου: €6

Χορηγοί Επικοινωνίας
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
thoc.org.cy
77 77 27 17

χειμερινή περίοδος 2018-2019
Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
Κ. Π. Καβάφης

Ενα παιδί μεγαλώνει απότομα

Η περιπέτεια ενός προσφυγόπουλου με τον φακό της Ναντίν Λαμπακί

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μετά τους υπέροχους «Κλέφτες κα-ταστημάτων» του Χιροκάζου Κόρε-Εντα, άλλη μια ταινία που στρέφει το βλέμμα της στο κοινωνικό περιθώριο, με πρωταγωνιστές ξανά τα παιδιά, μας έρχεται, αυτή τη φορά από τον Λίβανο. Η σκηνοθέτρια του πολλά υποσχόμενου «Caramel», Ναντίν Λαμπακί, παρουσιάζει εδώ την καλύτερη δουλειά της αφηγούμενη μια αληθινή, επί της ουσίας, ιστορία, που είναι υποψήφια και για το ξενόγλωσσο Οσκαρ.

Ο 12χρονος Ζάιν, πρόσφυγας από τη Συρία, εμφανίζεται στο δικαστήριο με την κατηγορία πως έχει μαχαιρώσει έναν άνδρα. στην απολογία του λέει πως θέλει να μπ-

«Καπερναούμ» **★ ★ ★ 1/2**
ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Ναντίν Λαμπακί
Ερμηνείες: Ζάιν Αλ Ραφέα, Γιορντάνος Σιφερό, Φάντι Γιού-σεφ, Ναντίν Λαμπακί

νύσει τους γονείς του «επειδή με γέννησαν!».

Από εκεί και έπειτα παρακολουθούμε αναδρομικά την ιστορία του παιδιού, το οποίο αδιασμένο από την αδιαφορία των γονιών του, το σκάει από το σπίτι αναζητώντας τον δρόμο του σε έναν κόσμο γεμάτο σκληρότητα. Στη διαδρομή θα ζήσει απίστευτες περιπέτειες, θα διασταυρωθεί με την ανθρωπιά αλλά και τον τρόπο και θα αναγκαστεί να «μεγαλώσει» απότομα προκειμένου να επιβιώσει.

Η Λαμπακί χρησιμοποιεί εξ ολοκλήρου ερασιτέχνες ηθοποιούς, οι οποίοι μάλιστα έχουν κοινές εμπειρίες με εκείνες των πρωταγωνιστών της ταινίας, προσδίδοντας ακόμα περισσότερη αυθεντικότητα σε μια ιστορία ενδηλικιώσης, η οποία ούτως ή άλλως αναβλύζει άβολο ρεαλισμό. Κινηματογραφεί δε με ακρίβεια, τόσο σε εσωτερικούς όσο και σε εξωτερικούς χώρους, συχνά με εναέρια πλάνα, φωτίζοντας μια (πολύ υπαρκτή) πραγματικότητα που μοιάζει εξωγήινη στον μέσο δυτικό θεατή. «Η πραγματικότητα είναι πολύ σκληρότερη από αυτό που βλέπετε στην ταινία. Η ταινία βασίζεται σε όσα μάθαμε κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας, που κράτησε τέσσερα χρόνια», λέει η ίδια η δημιουργός.

Συγκίνηση και οργή

Το προσφυγικό ζήτημα είναι ξεκάθαρο στο προσκήνιο εδώ, μέσα από μια ιστορία βαθιά συγκινητική και ταυτόχρονα εξοργιστικά αληθινή. Η φτώχεια και οι άθλιες συν-

Τα πιτσιρίκια τριγυρίζουν αδέσποτα στους δρόμους της Βηρυτού, μεγαλώνοντας απότομα μέσα σε συνθήκες τρομακτικές για τον μέσο Δυτικό θεατή.

θήκες διαβίωσης δεν αποτελούν φυσικά βάσανο μόνο των προσφύγων. Μέσα από το φιλμ αναδεικνύεται –έστω και κάπως περιορισμένα– ένα γενικότερο κοινωνικό πορτρέτο, όπως και το πρόβλημα των παραμελημένων παιδιών. Σε μια άλλη αποστοφή του στο δικαστήριο ο μικρός Ζάιν ζητεί από τον δικαστή να απαγορεύσει στους γονείς του να κάνουν άλλα παιδιά που δεν μπορούν να φροντίσουν. Γενικότερα, η ταινία βασίζεται σε αυτή την άγουρη ερμηνευτική αποκάλυψη: «Γνώριζα πως η επιλογή του ήταν ρίσκο αλλά μόλις τον είδα, απλώς ήξερα ότι ήταν αυτός που έψαχνα. Ήταν μεγάλη η πρόκληση, αλλά κάτι στα μάτια του, στην όλη συμπεριφορά του, μου έδωσε να καταλάβω ότι ήταν εκείνος που έπρεπε να διαλέξω: ένα αγόρι που είναι άγριο και όμως σοφό για την ηλικία του.

Επίσης, έχει ζήσει όλα αυτά που δείχνουμε στην ταινία, δεν προσποιείται κάτι που δεν είναι ή δεν έχει ζήσει», αναφέρει σχετικά η Ναντίν Λαμπακί.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στη «Νηπιαγωγό» παρακολουθούμε μια τυπική ιστορία δασκάλου - μαθητή, η οποία γίνεται όλο και πιο ενδιαφέρουσα καθώς το φιλμ προχωράει προς ένα μάλλον ασυνήθιστο φινάλε. Η νηπιαγωγός Λίζα (Μάγκι Τζί-λενχαλ) εντοπίζει τυχαία το ποιητικό ταλέντο ενός μικρού αγοριού στην τάξη της. Επίδοξη ποιήτρια και η ίδια, χωρίς όμως το απαραίτητο χάρισμα, βάζει πλέον σκοπό της ζωής της να αναδείξει τον μαθητή της και ταυτόχρονα να τον βάλει για τα καλά στο μονοπάτι της τέχνης. Τα θηικά διλήμματα που συνοδεύουν την ιστορία δίνουν επιπλέον αναγνώσεις, σε μια κατά τα άλλα χαμηλότονη ταινία.

Στο «Αλίτα: Ο άγγελος της μάχης», ο Ρόμπερτ Ροντρίγκεζ σκηνοθετεί ένα σενάριο φαντασίας του Τζέιμς Κάμερον. Σε έναν μελλοντικό κόσμο, η Αλίτα, ένα ανθρωποειδές-πολεμίστρια, ξυπνάει δίχως μνήμες από το παρελθόν της. Καθώς μυστηριώδεις εχθροί την πλησιάζουν, εκείνη προσπαθεί να ξεκλειδώσει τα μυστικά της ταυτότητάς της.

Στο «Μια προσωπική ιστορία», οι σπουδαίοι αδελφοί Ταβιάνι προσφέρουν το κύκνειο άσμα τους. Μια ταινία που μας πηγαίνει πίσω στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, φέροντας και τα περισσότερα από τα δημιουργικά χαρακτηριστικά τους. Ο Μίλτον και ο Τζόρτζιο, καρδιακοί φίλοι και μέλη της ιταλικής αντίστασης ενάντια στους ναζί, χωρίζονται από τον έρωτά τους για την όμορφη Φουλβία. Όταν ωστόσο ο δεύτερος πιάνεται αιχμάλωτος του εχθρού, ο Μίλτον θα ξεκινήσει έναν απεγνωσμένο αγώνα για να γλιτώσει τον φίλο του. Η ταινία βασίζεται σε μια αυτοβιογραφική νουβέλα του συγγραφέα Μπέμπε Φενόλιο.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Τετ - Α - Τετ
07.00 Θεία λειτουργία
10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή κωμική σειρά.
11.10 Road Trip - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.35 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμιάνεσθαι περί Πάτρης Με τον Πέτρο Κων/νου.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe, II - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.15 ΕΥ4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show
17.30 Σπίτι στη φύση, II - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματοκί)
18.20 Η δούλα - (Ε) Κυπριώτικο σκετς, με τους Λένια Σορόκου, Γιώργο Ζένιο, κ.ά.
18.50 Χωρίς αποσκευές Ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ευρυδίκη.
19.20 Πεταλούδα Κυπριακή σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Τετ - Α - Τετ Talk show «Νίκος Κοτζιάς»
22.45 Σταυροδρόμι του θανάτου Intersections aka Collision Θρίλερ με τους Φρανκ Γκρίνιο Τζέιμι Αλεξάντερ.
23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.35 Συνέχεια της ταινίας
00.15 The Graham Norton Show Chat show.
01.15 Επανάληψεις

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 The Graham Norton Show
07.30 Παιδική ζώνη α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Μπέμπα και κάρτες δ. Οι αγκαλιές ε. Πιμ και Πίμπα στ. Μπίλι Μπαμ Μπαμ ζ. Μπομπ και ο μάστορας η. Οι Σούπερ Γουίνγκς θ. Παπούτσια της Φράνι ι. Η Μάρθα μιλά κ. Σούπερ Γουάι λ. Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Το μικρό σπίτι του Λιβάδι (Little House on the Prairie, IV). Οικογενειακή σειρά.
16.50 Το πλοίο της αγάπης - (Ε) (Love Boat, IV) Οικογενειακή σειρά.
17.50 Zoom Art Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή, με την Ελένη Ξένου.
18.30 Railway stories Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.00 Know it Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 The Great Outdoors - (Ε)
20.30 Global ideas - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
21.05 The Graham Norton Show Chat show.
22.00 Mr Selfridge, II - (Ε) Κοινωνική βιογραφική σειρά εποχής.
23.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.00 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.05 Το νησί
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χροστίδου.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
13.50 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
15.00 Traction - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.50 Shopping Star - (Ε) Παιχνίδι μόδας.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Χαροπύμενος ταξιδιώτης Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταρμουντά.
19.00 FAKAT'Ετους Best of (Ε) Σατιρική εκπομπή.
20.10 OMEGA NEWS
21.05 Το νησί Δραματική σειρά με τους Κατερίνα Λέχου Τάσο Νούσια, κ.ά.
22.05 Ο Μπάτμαν επιστρέφει (Batman returns). Περιπέτεια με τους Μάικλ Κίτον, Ντάνι ντεΒίτο.
00.10 Ου φρονεύσεις - (Ε) Αστυνομική σειρά αυτοτελών επεισοδίων.
01.00 Hemlock Grove - (Ε) Μυστηριώδης σειρά τρόμου, με τους Φάμκε Γιάνσεν, Ντόγκρεϊ Σκοτ.
02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε) Κωμική σειρά με τους Μάριο Αθανασίου, Δμήτρη Ματσούκα, κ.ά.
03.00 DanSing Junior - (Ε) Talent show.
05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Your Face Sounds Familiar
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Άκρως οικογενειακών (Ε) Ελληνική σειρά.
07.30 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά
08.20 Mamma mia - (Ε) Κωμική σειρά
09.20 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
10.20 Εργαζόμενη γυναίκα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Συνεντεύξεις από το πρωινό Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
13.10 Την πάτσα - (Ε) Κωμική σειρά.
14.00 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
15.40 Κωνσταντίνου και Ελένης Κωμική σειρά.
16.40 Την πάτσα - (Ε) Κωμική σειρά.
17.40 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε) Κοινωνική σειρά κομεντί.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.10 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε) (Συνέχεια)
19.30 La Pasta Pomilwri, 2 - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Your Face Sounds Familiar, V Ψυχαγωγικό show με τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.10 Τίτλοι ειδήσεων
00.20 Suits Δραματική σειρά.
01.10 Χωρίς όρια - (Ε)
02.00 Μοβ Ροζ - (Ε)
02.50 Λευκός οίκος - (Ε)
03.40 Τα νέα του ANT1 - (Ε)
04.30 Ας πρόσεχες - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

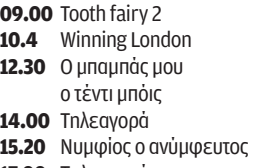
21.15 Survivor
05.20 Οι Αδιάφοροι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
06.20 Οι Τάκκοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
07.30 Θέκλα μιλάμε ανοικτά (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
09.00 Όσο έχω εσένα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
10.30 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
11.30 Εύκολα και σπικτικά Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
12.00 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
14.00 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
17.00 Power of Love Gala Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.10 Γεγονότα σε συντομία
18.15 Power of Love Gala (Συνέχεια)
19.40 Άλλην μας εδείξαν Σατιρική εκπομπή πολιτικής και κοινωνικής σάτιρας, με τους Σοφοκλή Κασκασούνια, Ζωή Κυπριανού, Μαρία Φιακά.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.15 Survivor Ψυχαγωγικό τηλεπαιχνίδι επιβίωσης.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Άλλην μας εδείξαν - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
01.20 Power of Love Gala - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.20 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κωμική σειρά.
05.00 Σε φρόντο κόκκινο - (Ε) Δραματική σειρά.

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Παράδοση κατ' οικον
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) Με τον Νίκο Μάνεση.
07.30 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
14.00 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
14.45 Η φραμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
16.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματοκί)
18.00 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
19.15 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Παράδοση κατ' οικον Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζησαδάμου.
22.10 Κάρμα Σειρά αυτοτελών επεισοδίων βασισμένη σε πραγματικές ιστορίες
23.15 Bake Off Greece Εκπομπή ζαχαροπλαστικής. Το «Bake Off Greece» ξεκινά να γράφει την πιο «νόστιμη» ιστορία ανταγωνισμού...
00.45 Μετά τα μεσάνυχτα Εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
02.00 Τατουάζ - (Ε)
02.45 Σον οικογένεια - (Ε)
03.30 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

09.00 Tooth fairy 2
10.40 Winning London
12.30 Ο μπαμπάς μου ο τέντι μπόνις
14.00 Τηλεαγορά
15.20 Νομφίριος ο ανύμφεutos
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Gabe the Cupid Dog Κωμωδία.
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Sacrifice Αστυνομική ταινία.
03.00 Tootsie
05.10 The karate kid, II
TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000
05.00 Παιδική ζώνη
07.35 Άστρα είναι
08.35 Τηλεαγορά
10.00 Πρωινό Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.15 Αποκαλυπτικά
16.20 Dolce Vita
20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Dolce Vita
22.30 Το ταξίδι της ζωής
23.35 Στα ίκνη του χαμένου θησαυρού 2
01.50 Ξένη σειρά
02.40 Video Clips

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
16.00 Heidi
17.00 Rabbids, II
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
21.00 Rabbids, II
21.30 Pacman
21.30 Dragonball
22.00 Super Mario
23.30 Dinofroz

MOVIES BEST

21.00 The Road Within
07.00 12 Strong
09.15 A Mother Betrayed
11.00 El Futbol O Yo
13.00 20,000 Days On Earth
14.45 Charlotte's Song
16.25 All Nighter
18.00 Project Blue Book
19.00 Spaceman
21.00 The Road Within
22.50 The Ticket
00.40 Happy Face Killer
02.15 Final Recourse
04.00 Thinspiration
05.35 Tercer Grado (Day Release)

GREEK CINEMA

19.00 Σπιναλόγκα
08.15 Μην αδικήσεις ορφανή
09.40 Ήρθες αγά
11.00 Τα δύο πόδια σ' ένα παπούτσι
12.25 Ο παρθενοκυνηγός
14.15 Ο τρομοκράτης
15.55 Παλικάρικια παντρείας
17.20 Της τύχης τα γραμμένα
19.00 Σπιναλόγκα (Το νησί της σιωπής)
20.15 Φλος μου, ο Λευτεράκης
22.00 Safe Sex
23.50 Ο Θόδωρος και το δικαον
01.15 Ο ανακατωσούρας

Ο ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Επιμέλεια: ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ Κ. ΤΣΟΥΚΑΣ

Ο βίος ως θέατρο

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ-ΜΑΡΝΕΛΗ***

Η **σχέση** θεάτρου και ζωής είναι αναμφισβήτητη. Αλλωστε, μετά μια θεατρική παράσταση συνηθίζουμε να προεκτείνουμε τη συζήτηση με την παρέα μας, να αναλύουμε το θέμα της παράστασης, αναζητώντας πιθανές εκδοχές που πηγάζουν από την προσέγγιση του καθενός μας. Η δεύτερη αυτή προσέγγιση του ήδη ιδωμένου θεάματος είναι, νομίζω, και η πλέον συναρπαστική, καθώς το θέαμα που μας καθλώνει σε έναν παρόντα χρόνο, προκαθορισμένο από τις απαιτήσεις του έργου, μπλέκεται συνεχώς με το παρόν και το παρελθόν του θεατή, συνομιλεί με τα βιώματά του μέσα από έναν ψυχολογικό αντικατοπτρισμό, δημιουργώντας σκέψεις που ζητούν να εκφραστούν, να γίνουν διάλογος, συνομιλία και – γιατί όχι;– να τεκμηριώσουν μια άλλη εκδοχή, που ενώ είναι βασισμένη στο έργο, εκκράζει εντούτοις τη διατύπωση προσωπικών πλέον εμπειριών.

Κάπως έτσι φαντάζομαι, ότι κατέληξε στον ορισμό της τραγωδίας ο Αριστοτέλης, αντιλαμβανόμενος πως ο θεατής μετέχει μιας μίμησης πράξεως, που αναδεικνύει έντονα τον στενό δεσμό μεταξύ λογοτεχνίας και βίου, καθώς η αυθεντική κόττητα της πρώτης αντικατοπτρίζεται στον δεύτερο. Ο μύθος, η πλοκή του έργου, υποστηρίζει ο Αριστοτέλης, είναι κάτι κάποιον τρόπο η ψυχή της τραγωδίας. Επομένως, το θεατρικό έργο είναι προϊόν εμπειρίας, είναι η πρώτη απόπειρα φιλοσοφικής παραγωγής. Η λογοτεχνία γενικά είναι ίσως μια άλλη όψη του κόσμου ή ένας αναστοχασμός του. Η πλοκή είναι η σύσταση των πραγμάτων, η διάρθρωση των πράξεων. Είναι η μίμηση της ζωής, της ανθρώπινης πράξης γενικά, που δημιουργεί την έμπνευση του ποιητή, όταν, κατά τον Αριστοτέλη, αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα διαμέσου με-

Παράσταση της όπερας «Ατίλας» του Βέρντι στο θέατρο «Λα Σκάλα» του Μιλάνου τον Δεκέμβριο του 2018.

Κατά τον Αριστοτέλη, το θεατρικό έργο είναι προϊόν εμπειρίας, είναι η πρώτη απόπειρα φιλοσοφικής παραγωγής.

μονωμένων γεγονότων, προκειμένου να συνθέσει τα καθόλου. Ετσι και ο φιλόσοφος αντιλαμβάνεται διά μέσου των φυσικών πραγμάτων όχι μόνο την ύλη αλλά και το είδος τους. Τα ήθη, οι δυστυχίες, οι πράξεις μας, ενώ συνθέτουν το περιεχόμενο της ζωής, δημιουργούν ταυ-

τόχρονα το αντικείμενο της μίμησης. Η τέχνη μιμείται τη φύση, λέει ο Αριστοτέλης. Η τέχνη, όντως, δεν είναι φυσικό φαινόμενο, είναι έργο του νου. Ως έργο του νου, θα αναδείξουν στη συνέχεια ο Ζήνωνας και οι επόμενοι Στωικοί, τον τρόπο σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να ζει κανείς, προκειμένου να κατακτήσει την ευδαιμονία. Ο τρόπος αυτός δεν είναι άλλος από την επινόηση μιας τέχνης βίου, που ορίζεται ως σοφολογία, δηλαδή λογική παρατήρηση της φύσης σε αναλογία με τα γεγονότα της ζωής.

Προκειμένου να απεικονίσουν αυτή τη διαδικασία, οι Στωικοί παρατηρούν τη φύση: η ζωή πρέπει να κυλάει ομαλά («εύροια βίου»), όπως ήρεμα κυλάνε τα νερά ενός ποταμού. Ως θεατές της φύσης μαθαίνουμε να θαυμάζουμε το κάλλος του «κόσμου» (κόσμημα) που μας

αποκαλύπτεται σαν μια σκηνή συμπαντική, όπου, όπως λέει ο Αριστοτέλης, «δεν έγινε τίποτα τυχαία» και όπως προσθέτουν οι Στωικοί, «αλλά με κάποια τέχνη δημιουργική».

Ετσι, ενώ οι αντίξοες πολιτικές και πολιτισμικές συνθήκες κλόνισαν τα θεμέλια της ζωής του πολίτη στο τέλος του 4ου αιώνα π.Χ., εντούτοις δεν κατόρθωσαν να τον απογυμνώσουν από την καλαισθησία, την όρεξη για παρατήρηση και την εμπειρία που του πρόσφερε το προγονικό του λογοτεχνικό οπλοστάσιο. Συνειδητοποιώντας τις αλλαγές στη ζωή, στην πόλη, στην υπόστασή του, αυτός, ως μέρος ενός νέου γίνεσθαι, αντλεί δύναμη από το παρελθόν και χτίζει το μέλλον. Αν το έργο παίζεται στη μεγάλη σκηνή του κόσμου, εκείνος, ηθοποιός στο έργο αυτό, αντιλαμβάνεται πως του

Στο πλαίσιο του διαλόγου των Στωικών με το θέατρο ως πράξη και ως «τέχνη βίου» πρέπει να ενταχθεί και ο τρόπος θανάτου των.

ανήκει μόνον η «στιγμή» της ερμηνείας. Αν είναι δάσκαλος, πρέπει να παίζει σωστά τον ρόλο του, που δεν είναι άλλος από τον κόσμο τρόπο διδασκαλίας. Αλλωστε, ο Χάιντς Βίσμαν, υποστηρίζει πως η τάξη είναι το θέατρο όπου παίζεται το δράμα της γνώσης.

Στο θέατρο, ο θεατής μετέχει σε ένα παρόν που έχει ήδη περάσει ανεπιστρεπτί. Ως ηθοποιός, όμως, ο άνθρωπος ενδύεται τον ρόλο του και, με οδηγό τη λογική, έρχεται να παίξει στη μεγάλη σκηνή του κόσμου, τη «στιγμή» του, καθώς αυτή του ανήκει αποκλειστικά. Λίγο ενδιαφέρει η διάρκεια. Το σημαντικό είναι ο τρόπος ερμηνείας.

Όπως άλλωστε υποστηρίζει ο Επίκτητος, εκείνο που δανειζεις στον ρόλο είναι μόνον η φωνή σου. Τα υπόλοιπα ανήκουν στο πρόσωπό. Λίγο ενδιαφέρει αν θα παίξεις τον Αγαμέμνονα ή τον Θεορίτη, αρκεί να αποδώσεις τον ρόλο σωστά, καθώς προσώπειο και ένδυμα απομακρύνουν τον ηθοποιό από το πρόσωπο που υποδύεται.

Ο στωικός σοφός ξέρει να κρατάει τις αποστάσεις από τον ρόλο του, ως κυρίαρχος του εαυτού του. Και ο στωικός Μάρκος Αυρήλιος παρατηρεί πως όλα υπόκεινται στη βούληση της Φύσης. Επομένως, ο άνθρωπος πρέπει να συμφιλώνεται με τις επιταγές της, ενεργοποιώντας τη λογική του. Ακόμη και την ώρα του θανάτου, ο στωικός σοφός, χωρίς πικρία θα πει πως αποχωρεί από τη γιορτή. Ίσως γι' αυτό και ο Αντίγονος Γονατάς στο άκουσμα του θανάτου του Ζήνωνα, αναφωνήσει: «Τι ηθοποιό έχασα!». Στο πλαίσιο του διαλόγου των Στωικών με το θέατρο ως πράξη και ως «τέχνη βίου» πρέπει να ενταχθεί και ο τρόπος θανάτου των. Όμοια με αποχώρηση από γιορτή, φεύγουν εύθυμοι και πλήρεις. Ετσι ο Ζήνων υποδέχεται τον θάνατο συνομιλώντας μαζί του, όταν, σκοντάφτοντας, υπέργηρος πλέον, φωνάζει στη γη: «Έρχομαι τι με καλείς;». Ενώ ο Χρύσιππος, μεθυσμένος, βλέποντας ένα γαϊδάρη να τρώει σόκα, τελειώνει τη ζωή του σε ένα ξεσπασμα γέλιου.

* Η κ. Μαρία Πρωτοπαπά-Μαρνέλη είναι διευθύντρια Ερευνών - διευθύνουσα του Κέντρου Ερείνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών.

Η υπαρξιακή απειλή των ψηφιακών κολοσσών

«*Σήμερα τα δεδομένα αποτελούν το νέο πετρέλαιο*», γράφει ο Φράνκλιν Φόερ σχετικά με τα μονοπώλια του Διαδικτύου

FRANKLIN FOER
World Without Mind
εκδ. Penguin Press, σελ. 257

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ***

Τους κινδύνους από την κυρίαρχη επιρροή που οι γίγαντες της ψηφιακής τεχνολογίας ασκούν στη ζωή μας ξεσκεπάζει ο Φράνκλιν Φόερ στο μανιφέστο του «Ένας Κόσμος χωρίς Μυαλό». Με θητεία σε σοβαρά αμερικανικά περιοδικά, σήμερα πολιτικός συντάκτης του Atlantic και παλαιότερα διευθυντής του New Republic, ο συγγραφέας καταγγέλλει ότι με την οικονομική, πολιτισμική και πολιτική ισχύ που έχουν αποκτήσει, «καθώς σήμερα τα δεδομένα αποτελούν το νέο πετρέλαιο», τα τεχνολογικά μονοπώλια στην ψηφιακή εποχή φιλοδοξούν να πλάσουν την ανθρωπότητα, κατ' εικόνα που αυτά επιθυμούν.

Η Amazon, η Google, το Facebook και η Apple, οι σύγχρονοι φίλακες της πληροφορίας και της γνώσης, με τους αλγόριθμους τους διαμορφώνουν τον τρόπο που σκεπτόμαστε, υποδεικνύουν τα αγαθά που αγοράζουμε, τα νέα που διαβάζουμε, τους τόπους που επισκεπτόμαστε, τους φίλους που προσκαλούμε στον κύκλο μας. Οι ψηφιακοί κολοσσοί μπορεί να ευαγγελίζονται μία κοινωνία ελεύθερη και δικτυωμένη, με δωρεάν υπηρεσίες, φθηνά προϊόντα και ταχύτερη ενημέρωση, αλλά έχουν διεισδύσει στην προσωπική μας σφαίρα αποκτώντας πρόσβαση σε κάθε πτυχή της ταυτότητάς μας και της διαδικασίας λήψης των αποφάσεών μας. Η εξάρτηση γίνεται καταλυ-

Το μανιφέστο του έμπειρου πολιτικού αναλυτή Φράνκλιν Φόερ «Ένας κόσμος χωρίς μυαλό».

Ο συγγραφέας τάσσεται υπέρ ενός ρυθμιστικού πλαισίου, προτείνοντας τη σύσταση μιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων, κατά το πρότυπο της ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο 2,4 δισ. ευρώ στην Google για κατάχρηση κυρίαρχης θέσης στη διαδικτυακή αναζήτηση. Μια τέτοια αντιμονοπωλιακή πολιτική στις ΗΠΑ μάλλον αρνεί...

τική, όταν τα δύο τρίτα των Αμερικανών ενημερώνονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως μέσω του Facebook, το εν τρίτον της πληροφορίας διακινείται μέσω της μηχανής αναζήτησης Google και η Amazon έχει μετατραπεί σε ένα τεράστιο παγκόσμιο παζάρι, επηρεάζοντας, μεταξύ άλλων, καταλυτικά την επιβίωση του εκδοτικού κλάδου και των συγγραφέων, όταν πουλάει το 65% όλων των ηλεκτρονικών εκδόσεων και το 40% του συνόλου των βιβλίων. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαθέτουν μία μοναδική επιρροή στην πολιτική, όπως έδειξε η λαϊκή κινητοποίηση στις εξεγέρσεις της Ουκρανίας και της Αιγύπτου, αλλά οι κίνδυνοι για τη δημοκρατία παραμονεύουν, όταν γκρεμίζονται τα σύνορα μεταξύ αλήθειας και ψεύδους, όταν η παραπληροφόρηση, η συνωμοσιολογία και ο νατιβισμός

διαδίδονται ανεξέλεγκτα ως ιοί, όπως διαπιστώθηκε και στις περυσινές αμερικανικές προεδρικές εκλογές.

Ο συγγραφέας κρούει τον κώδωνα του κινδύνου ότι μέσω της κυριαρχίας τους στη νέα «οικονομία της προσοχής» με τη μαζική συλλογή προσωπικών δεδομένων και την αποκωδικοποίηση των συναισθημάτων από τη διαρκή πληκτρολόγησή μας, οι γίγαντες της Σίλικον Βάλεϊ έχουν σχηματίσει ένα πορτρέτο του μυαλού μας, για να καθοδηγούν τη συμπεριφορά μας, να ενισχύουν τις προκαταλήψεις μας και να προωθούν τα οικονομικά τους συμφέροντα μέσω στοχευμένων διαφήμισης (σήμερα η ηλεκτρονική διαφήμιση απορροφά το 35% του συνόλου της διαφημιστικής δαπάνης και οι Facebook και Google ελέγχουν το ήμισυ της παγκόσμιας ψηφιακής διαφήμισης). Αυτά τα

«μονοπώλια της γνώσης» έχουν διαβρώσει την ιδιωτικότητά μας, έχουν οδηγήσει στην ομογενοποίηση της κοινωνικής και διανοητικής ζωής, σε έναν κόσμο χωρίς αυτόνομη σκέψη, σε έναν «κόσμο χωρίς μυαλό».

Για την εξασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας και λογοδοσίας μερικοί έχουν εισηγηθεί έναν «αλγόριθμο δημοσίου συμφέροντος», που θα προεidoποιεί τους χρήστες για προπαραντιστικό υλικό και ψευδείς ειδήσεις που διακινούνται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Άλλοι ανησυχώντας για τη συγκέντρωση

μιας τεράστιας οικονομικής ισχύος χωρίς εποπτεία (η χρηματιστηριακή αξία των Apple, Google, Microsoft, Amazon και Facebook υπολογίζεται σε 2,7 τρις. δολάρια), συνιστούν τη διάσπαση των ψηφιακών τιτάνων, όπως έγινε στο παρελθόν με άλλα μονοπώλια στην Αμερική, όταν το κράτος έλαβε μέτρα για την προστασία του ανταγωνισμού και του καταναλωτή.

Ο ρωσικός παράγων

Οι έρευνες στο Κογκρέσο για ρωσική παραπληροφόρηση πέρυσι υπέρ του Τραμπ διά των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχουν κλονίσει τον έρωτα με τη Σίλικον Βάλεϊ και πολλαπλασίασαν τις φωνές για διαφάνεια στη χρηματοδότηση της διαδικτυακής πολιτικής διαφήμισης.

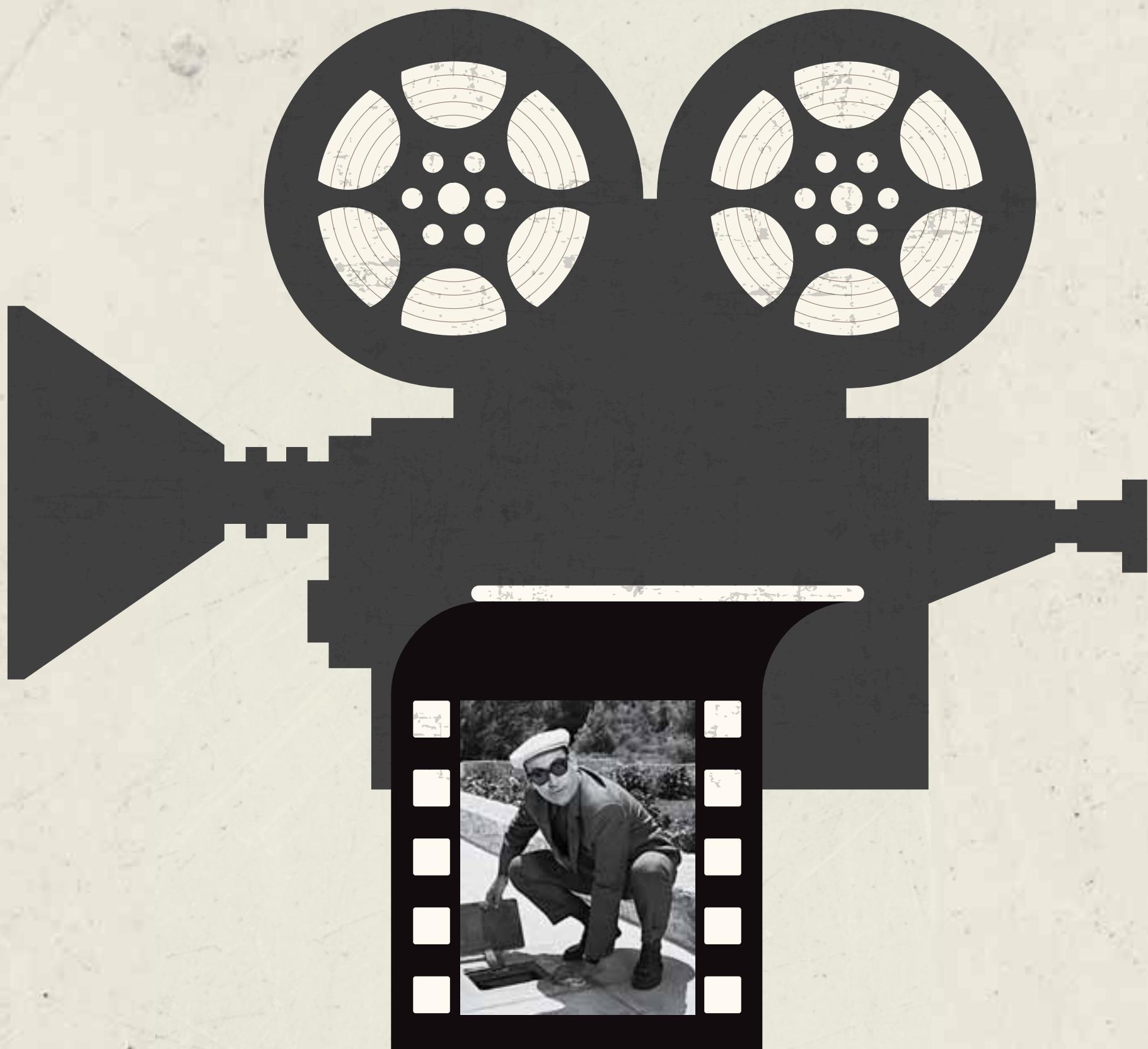
Η αντιμονοπωλιακή δράση στην Ευρώπη με το πρόστιμο των 2,4 δισ. ευρώ που επέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Google για κατάχρηση της κυρίαρχης θέσης της στη διαδικτυακή αναζήτηση, ίσως

αργήσει στην Αμερική, όπου η διάσπαση των τεχνολογικών μονοπωλίων δεν είναι ακόμη πηλά στην πολιτική ατζέντα. Μπορεί όμως ο πολιτικός άνεμος να αλλάξει ξαφνικά, αν μία μαζική διαρροή προσωπικών δεδομένων πλήξει μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ή αν κορυφωθεί η κατακραυγή για την απήραξη των ψηφιακών κολοσσών απέναντι στη ρωσική εμπλοκή στις περυσινές αμερικανικές εκλογές. Ο Φόερ τάσσεται ανεπιφύλακτα υπέρ ενός ρυθμιστικού πλαισίου, που θα προστατεύει την ιδιωτικότητα, τον ανταγωνισμό και εντέλει τη δημοκρατία. Προτείνει τη σύσταση μιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων, κατά το πρότυπο της ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Προστασίας του Περιβάλλοντος, ώστε να επιβληθούν περιορισμοί και έλεγχοι στη συλλογή και εκμετάλλευση δεδομένων. Δυσφορεί με τη μετατροπή των ΜΜΕ σε «επιχειρήσεις τεχνολογίας», μετά την εμπειρία που έζησε στο New Republic, όταν το περιοδικό εξαγοράστηκε από τον συνιδρυτή της Facebook, αγωνιά για την οικονομική επιβίωση του Τύπου ζητώντας να χρεώνονται οι αναγνώστες για το περιεχόμενο που τους ενδιαφέρει και νοσταλγικά μας καλεί να αντισταθούμε εμπιστευόμενοι ξανά το χαρτί στο βιβλίο, στην εφημερίδα και στο περιοδικό, εκεί δηλαδή που δεν μας παρακολουθεί κάποια μηχανή.

* Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος διετέλεσε προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου και Επικοινωνίας στην ελληνική πρεσβεία της Ουάσινγκτον.

Φώτα, Κάμερα, Πάμε!

Μεγάλοι Έλληνες Ηθοποιοί

Η Καθημερινή μάς ταξιδεύει στη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου, μέσα από τις βιογραφίες μεγάλων Ελλήνων ηθοποιών.

Ο **ενδέκατος** τόμος είναι αφιερωμένος στον **Θανάση Βέγγο**, τον τελευταίο μεγάλο κωμικό του ελληνικού κινηματογράφου.

Ο γείτονας, ο περαστικός, ο δικός μας άνθρωπος, «ο καλός μας άνθρωπος». Ένα φαινόμενο του οποίου η καταγωγή ανάγεται στα γκαγκ του βωβού κινηματογράφου, στους κλόουν του τσίρκου, στο θέατρο σκιών, στις φιγούρες του Καραγκιόζη, στο θέατρο του παραλόγου. Τίμιος και μειλίχιος, άκακος, ευαίσθητος, φιλόανθρωπος, τρελός, ενσάρκωσε τον Νεοέλληνα που πάντα τον κατατρέχουν, κι εκείνος με ένα χαμόγελο στα χείλη καταφέρνει να ορθοποδήσει και να χαμογελάσει στη ζωή. Αλλά τρέχει, πάντα τρέχει...

Την Κυριακή 24 Φεβρουαρίου μαζί με την Καθημερινή
μη χάσετε τον 11ο τόμο!